

STEPHANIE BISHOP

ANIVERSAREA

Traducere de Anca Dumitrescu

„Seducător și incisiv
în egală măsură.”

PUBLISHERS
WEEKLY

TREI

FICTION
CONNECTION

Cartea întâi

1

Cred că am făcut mai mult de cincizeci de fotografii pentru coperta cărții. Cel puțin cincizeci.

— Hai, pentru mine!
insista soțul meu. Hai,
spune-o!

Mi-am dat ochii peste cap, apoi am făcut așa cum a vrut Patrick.

— Fani-fani-fani. Bani-bani-bani, am spus.

A continuat să apese pe declanșatorul aparatului foto. Era o glumă și era adevărat ce spunea: repetarea acelor cuvinte mă făcea să râd. Și astfel a obținut ce-și dorea, un fel de rânjel firav, dacă nu chiar un zâmbet, o fotografie decentă.

— Oricum, nu înțeleg de ce au nevoie de poză, m-am plâns, în timp ce încercam să adopt o nouă postură.

— Știi bine de ce, mi-a răspuns el. Dacă îți punem o poză frumoasă, oamenii vor cumpăra cartea. Iar dacă cititorul nu poate da chip unui personaj, cel puțin îl are pe-al tău. Știu, a zis. Dar trebuie s-o facem. Hai, spune-o din nou, de dragul meu.

Eram încordată. Uram fotografiile. Și în curând aceasta avea să fie tipărită în mii de exemplare. Pe-atunci, Patrick nu știa sau cel puțin nu foarte sigur. În urmă cu o săptămână, promisem un telefon de la editoarea mea, care mi-a povestit, cuprinsă de un extraordinar, deși șoptit, entuziasm,

că tocmai câştigasem un premiu important cu cartea pentru care pregăteam fotografiile.

— Nu, nu glumesc, a insistat Ada. Nu e o glumă.

Trimisese manuscrisul, data de lansare a cărţii era abia la primăvară. Predasem nu de mult ultima variantă corectată. Dar acum urma să intre în tipar mai devreme.

— Termenul e strâns, a adăugat ea. Trebuie să devansăm totul cu patru luni, ca să ne asigurăm că vom avea cărţile la ceremonia de decernare a premiului, şi trebuie să mărim tirajul. Deocamdată, vestea nu e publică, mi-a zis, nu trebuie să spui nimănui, nici măcar lui Patrick, m-a avertizat ea.

— Nici măcar lui? De ce? am întrebat.

— Pentru că e gură-spartă şi pentru că te iubeşte atât de mult. Ştiu că în ultima perioadă lucrurile au fost dificile, dar chiar te iubeşte, şi pentru că nu se va abţine să spună şi altora, şi dacă se află că ai răspândit vestea... nu ştiu cum o să fie privit.

Ada vorbea repede, dar în şoaptă. Biroul ei avea pereţi de sticlă şi, deşi era o sticlă groasă, securizată, dacă ar fi sărit în sus de bucurie, ar fi trezit bănuielile şi curiozitatea colegilor.

— Eşti sigură? am întrebat-o.

Nu mă așteptam. Era o carte diferită de cele pe care le scrisesem înainte: mai personală, mai cuprinzătoare și îmi luase ridicol de mult timp s-o scriu.

Îmi tremurau mâinile. Simțeam cum broboane de sudoare mi se adună la subraț și-mi umezesc tricoul.

— Ești sigură? am repetat.

Eram amețită, mă clătinam, îmi era puțin greață.

— Da, mi-a răspuns. Am scrisoarea în față. Ceremonia de decernare a premiului va avea loc la New York, pe 2 decembrie. Urmează să ne trimită mai multe detalii peste câteva zile.

Vorbise parcă ținându-și respirația, iar acum a adăugat:

— Stai, îmi face cineva semn, avem ședință. Doamne, am uitat de ședință! Trebuie să fug, îmi pare rău, te sun mai târziu.

M-am ținut de cuvânt și nu i-am spus lui Patrick, nici înainte de fotografii, nici după. Dar i-am spus surorii mele, May. Până la urmă, era o carte în care era și ea personaj, fapt cu care îi plăcea să se laude chiar și înainte să plece cartea la tipar. Însă eram convinsă că știa să păstreze un secret, dacă o rugam.

Bineînțeles, i-am povestit și lui Valerie, agenta mea literară. De obicei, îmi explicase Ada, ceremonia se ținea la Londra. Dar în acel an, într-o tentativă de a-i măguli pe americani, avea să se țină la New York. Acest lucru îi supărase pe mulți dintre membrii comisiei, dar cumva puterea

opinieii americane a cântărit mai greu. Era, cu siguranță, cel mai important eveniment literar internațional. Totul mi se părea extraordinar, cât se poate de neașteptat. Aproape că mi-era teamă de ceea ce urma să se întâmple, devenisem superstițioasă, poate chiar paranoică, până în punctul în care evitam să spun numele premiului cu voce tare sau în gând, ca să nu cobesc. În conversațiile cu Ada, ca și în propriile gânduri, îi spuneam simplu Premiul. Actul de a fi fotografiată era cu atât mai dificil.

— Hai, m-a îndemnat Patrick. Încă una, pentru noroc. Zâmbește pentru mine!

Editura se oferise să angajeze un fotograf profesionist, dar nimic nu mi se părea mai cumplit. Dacă mă ruga cineva să zâmbesc, partea stângă a gurii îmi înțepenea, iar mușchiul de sub ochiul drept începea să-mi zvâcnească. Încercasem o dată, la rugămintea Adei, pentru o carte anterioară, când eram prea naivă ca să știu că pot refuza, și stătusem trei ore într-o încăpere prea rece de la aerul condiționat, repetând această mantră: Fani-fani-fani. Bani-bani-bani.

— Ți menține buzele deschise exact atât cât trebuie, mi-a spus fotografu. Adică, dacă nu vrei să zâmbești. Pentru că trebuie să pari abordabilă, a continuat el. Ca și cum ai fi pe punctul de-a rosti ceva, o gură ușor întredeschisă, asta ne dorim. Ca și cum ai vorbi cu cel care ți privește fotografia, confesându-te. Deschisă, dar nu exagerat de prietenoasă,

așa, da, perfect, acum
rămâi așa.

Apoi am schimbat poziția și am repetat
mantra: fani-fani-fani, bani-bani-bani, printre
clicurile aparatului foto. Ulterior, eu și Patrick
aveam să râdem.

— Dar n-o spui niciodată
pentru mine, a zis el. O
spui, te rog? Hai. Spune-
o! Măcar o dată, te rog!

Pe urmă a făcut câțiva pași de rumba în
sufragerie, repetând fani-fani-fani. Bani-bani-bani.

Așa că era o veche favoare pe care i-o
datoram, să rostesc aceste cuvinte în timp ce el
apăsă pe declanșator. După aceea, ne-am uitat
împreună la poze.

— Mă rog, nu-mi place
niciuna. Alege tu, i-am
spus în cele din urmă.
Nici nu vreau să știu. Și
nici să nu-mi spui pe care
o alegi.

Asta se întâmpla cu un pic mai mult de o lună
înainte de data la care trebuia să plecăm în
croazieră, cadoul pe care-l luasem pentru
aniversarea căsătoriei noastre, și aveam altele pe
cap: vizele, asigurările de călătorie; fotografia era
încă o sarcină pe care o aveam de îndeplinit. Ne
pregăteam pentru a paisprezecea noastră
aniversare, deși, într-un fel sau altul, eram
împreună de ceva mai mulți ani, în acel an îmi
dorisem să sărbătorim măcar o dată cum se cuvine.
Croaziera era elaborată: dura optsprezece zile și
începea din Alaska. Trebuia să luăm avionul din
Londra, apoi să ne imbarcăm pe vas în portul
Homer, ca să străbatem Marea Bering și, urmând
coasta Rusiei, să ne îndreptăm către Hokkaido, în
nordul Japoniei. De acolo, mergeam spre sud, către
Osaka, de unde plecam cu trenul la Kyoto.
Plănuisem totul cu mare atenție, astfel încât să

ajungem în Japonia la sfârșitul toamnei. Aveam să ne sărbătorim în auriul și roșul pădurii, iar el avea să mă sărute, în timp ce frunze roșii în formă de stea se desprindeau de pe ramuri și îmi poposeau în păr. Trebuia doar să ajustez puțin itinerariul ca să zburăm la New York pentru ceremonie. Avea să fie o surpriză pentru el.

Bănuiesc că ar fi fost mai logic să pornim din Japonia și să navigăm către America. Ar fi însemnat să ne petrecem aniversarea pe mare, ceea ce nu-mi doream. Nu pentru o ocazie atât de specială, al paisprezecelea an fiind anul de fildeș, simbolul răbdării și al stabilității. Un an norocos, cred unii, pentru că numărul este compus din doi de șapte. Mai clar spus, rezervasem croaziera înainte să primesc vestea premiului. Și deși mă gândisem să încerc să reorganizez vacanța, în cele din urmă am decis să n-o fac. Programul era strâns, dar puteam ajunge, aveam două zile întregi de petrecut în Kyoto înainte să trebuiască să fiu la New York.

Nu mai făcuserăm niciodată ceva asemănător, nu fuseserăm niciodată atât de extravaganti. De fapt, abia dacă sărbătoream în vreun fel. În fiecare zi, când se apropia data, eram prea ocupați ca să mai facem și altceva decât să ieșim la cină, poate să vedem un film. Totul era foarte relaxat. Vorbeam despre muncă.

El era regizor de film cu un post onorific la o universitate prestigioasă și, în timp, pe măsură ce filmele lui au devenit tot mai cunoscute, presiunile au crescut. Toată lumea mai voia câte ceva de la el. Renunță la ceva, îi spuseseam iar și iar, lasă ceva deoparte. Era extenuat. Și în ultima vreme nu fusese ușor. Ceva trebuia să se schimbe. El era primul care recunoștea că programul, cel puțin la început, era o alegere personală: i se deschideau uși, trebuia doar să pășească înăuntru. Dacă i se cerea un scenariu sau un rezumat detaliat, îl livra. Câte un film ocazional s-a transformat în filme

frecvente, scurtmetrajele au devenit lungmetraje, fiecare dintre ele însoțit de tot mai multă publicitate: interviuri, dezbateri, articole în ziare. Era, explica el fără rușine, doar o chestiune de capital. Pe acele coridoare, trebuia să te lupți să-ți faci numele tot mai mare și mai răsunător, tot mai cunoscut: să-ți revendici teritoriul, să-l cumperi, să preiei puterea atunci când e nevoie. Aniversarea noastră era la finalul lui noiembrie; avuseserăm o nuntă frumoasă de toamnă, dar mai târziu în căsnicie asta însemna că data pica în mijlocul degringoladei de dinainte de Crăciun pentru respectarea termenelor de lansare pentru Anul Nou, iar Patrick era mereu prea agitat ca să plece în concediu. Așa că pur și simplu luam masa în oraș, poate beam câte un pahar, două și adormeam pe canapea, uitându-ne la televizor. Dar în acel an, am insistat să facem altceva.

Când am sugerat croaziera, Patrick era aproape de colaps. Își lăsase părul lung. Nu se mai spăla la fel de des ca de obicei. Devenise îndeajuns de important ca aceste lucruri să nu mai conteze atât de mult.

— Serios? Chiar vrei? m-a întrebat.

La început, a fost sceptic, susținând că o vacanță cerea prea mult efort: să facem bagaje, să zburăm până în port și să stăm la cozi, să interacționăm cu străini la masă și la piscină. N-avea chef de așa ceva.

Când ne-am cunoscut, era unul dintre cei mai frumoși și mai eleganți bărbați pe care-i întâlnisem vreodată: cămăși impecabile și pantofi italienești lustruiți. Haină de piele pentru iarnă și vreme ploioasă. Acum, simpla idee de cămașă îi încorda umerii și îi provoca un junghi în partea stângă a gâtului. Gulerul trebuia să fie larg, refuza orice i-ar fi putut îngreuna în vreun fel libertatea de mișcare. La întâlnirile importante se ducea în tricou, blugi și teniși. Am glumit citându-ne unul altuia pasajul

din jurnalul Virginiei Woolf, care spune că tânjește după o pereche de pantofi cu talpa de cauciuc ca să poată merge confortabil fără să se ude la picioare, și în felul acesta am ridicat standardele vestimentare ale soțului meu la rangul unui act de emulație artistică. De fapt, pentru ceilalți nu conta, ar fi putut veni îmbrăcat oricum și tot ar fi fost admirat și luat în serios. Uneori tricourile aveau și câte o gaură. Tricoul lui negru preferat era descusut la gât. Dar noi doi știam adevărata dimensiune a extenuării sale.

— Hai să ne luăm pantofii ăia cu talpă de cauciuc pentru călătorie, așa cum i-ar fi plăcut Virginiei Woolf, l-am tachinat.

Cu toate acestea nu era vorba doar despre muncă. În ultima vreme, amândoi fuseserăm încordați și aveam probleme cu fiul lui, Joshua, care petrecea tot mai mult timp la noi acasă. Ceea ce ne afecta. În acea perioadă locuiam într-o clădire aflată lângă un cabinet veterinar, într-o alveolă rezidențială aglomerată a orașului. Mai sus de noi erau șiruri de vile, deținute de celebrități și de bancheri, fiecare având cel puțin câte un câine de rasă pură. Erau ireproșabil de dichisiți și câinii, și vecinii, și ireproșabil educați: șic și manierați. Mai jos, casele erau din ce în ce mai modeste, dar librăriile și cafenelele continuau să prolifereze, iar toți cei care le frecventau aveau la rândul lor câini, deși erau niște potăi, cum se spune, mai jigăriți și mai puțin bine-crescuți: câini boemi. Prin urmare cabinetul veterinar nu ducea lipsă de clienți.

În ultimele luni, Joshua începuse să facă niște crize urâte. Avea șaptesprezece ani și se maturiza greu. Avea accese de adolescent furios: ostil, sensibil, în răspăr cu lumea în cel mai prost mod cu putință. Ura cu ușurință, nu avea încredere în nimeni și îl învinuia pe tatăl său: Distrugi totul! îi

striga. Până atunci, fusese mereu liniștit: ponderat și ascultător. Mereu un copil cuminte. Dar în ultima vreme acea persoană dispăruse și devenise greu de recunoscut. Se enerva din orice – mâncarea, dacă nu-i plăcea; muzica pe care o asculta tatăl lui; dacă i se spunea să-și ia geaca pe el în mijlocul iernii – și începea să țipe. Cât de mult ne ura! Cât de aiurea era totul, cum totul era o glumă! E numai vina ta, spunea. Încercările lui Patrick de a-l liniști nu făceau decât să înrăutățească situația, până când Joshua ajungea să țipe. Nu erau țipete banale.

Nu erau strigăte de refuz sau de revoltă. Erau țipete susținute, aspre, stridente, animalice, care păreau să nu se mai termine; din ce în ce mai răsunătoare, aproape fără nicio pauză între ele. Era îngrozitor să le auzi, atât de încărcate de durere adolescentină, ca o reacție la o rană redeschisă la nesfârșit. La începutul acestor crize, Patrick vorbea calm, rugându-l pe Joshua să se liniștească. E-n regulă, îl asigura. Explică-mi care e problema și o s-o rezolv. Dar problema nu era mâncarea sau hanoracul, sau creionul bont, sau orice alt obiect asupra căruia Joshua își revărsa frustrarea, problema era existența suferinței sale, ceva ce încerca să articuleze, dar nu putea exprima decât prin atacul asupra unui obiect inanimat. Cu cât Patrick încerca mai mult să-l calmeze, cu atât crizele lui Joshua deveneau mai violente, până când volumul și stridența țipetelor ajungeau de nesuportat, iar Patrick începea, la rândul său, să țipe. Ceea ce înrăutățea lucrurile, ajungând să urle amândoi unul la celălalt irațional, incontrollabil. Reacția lui Joshua la furia lui Patrick nu era calmul sau intimidarea. Iar furia lui Patrick continua să crească până când, ca să exorcizeze demonul, ieșea din încăpere, dând cu pumnul în tocul ușii sau lovind cu piciorul în plintă și lăsându-l pe Joshua să țipe până la extenuare, ca pe un copil mic.

Efectul secundar al acestor crize era resimțit de câinii de alături, numeroșii câini aduși la veterinar. La primele acorduri ale crizei lui Joshua, câinii nu reacționau: vocea lui exprima o furie omenească obișnuită. Dar pe măsură ce situația escalada, volumul amplificându-se tot mai mult până la crescendourile susținute, uneori nesfârșite, câinii deveneau agitați. Scânceau, schelălăiau și urlau. Cu zgomotele animalelor și cele ale soțului și ale fiului meu vitreg, situația era de nesuportat. Stăteam la masa din bucătărie, acoperindu-mi cu mâinile urechile și plângând.

Într-o seară de vară, când am ajuns acasă târziu, am asistat la una dintre cele mai vehemente crize: i-am auzit țipând de la jumătatea străzii, sunetul vocii lor fiind purtat de vânt. Era la doar câteva zile după ce predasem manuscrisul final al cărții și eram amorțită, obosită, absentă. Când am ajuns la ușă, mi-am dat seama că-mi uitasem telefonul și cheile acasă la prietena cu care îmi petrecusem după-amiaza. Am bătut, dar n-a răspuns nimeni. Am sunat la sonerie, dar i se terminase bateria. Am bătut din nou și din nou, tot mai tare. Niciun răspuns. Erau atât de consumați de propria furie, încât nu mă puteau auzi. Începuse să plouă. Am bubuit în ușă, dar nimic. Până la urmă, mi-am acceptat înfrângerea, am traversat strada la cabina telefonică și am sunat pe telefonul fix. Patrick a răspuns și mi-a deschis. Dar cearta a continuat între ei doi, apoi între mine și Patrick, pentru că-i spuseseam că ar trebui să se calmeze, până când, în cele din urmă, o vecină, bătrâna care stătea perete-n perete cu noi, a bătut la ușă. În timp ce Patrick vorbea cu ea, Joshua m-a strigat și m-am dus la el.

— Uite, mi-a spus, arătându-mi un semn roșu de pe gambă. Tata m-a lovit cu o revistă făcută

sul, a țipat el. Mi-a dat peste picioarele goale.

— Așa ai făcut? l-am întrebat când s-a întors, uluită de această posibilitate.

S-a uitat la mine cu o privire rătăcită, întunecată de extenuare.

— Chiar nu-mi amintesc, a zis.

Joshua s-a întors acasă la mama lui, iar la câțva timp după aceea, în aceeași zi sau poate în ziua următoare, i-am spus lui Patrick:

— Uite care-i treaba, poate că nu vrei o vacanță, dar eu trebuie să mă îndepărtez de toate astea. De dragul meu, poți să accepți de dragul meu?

Și-a frecat fruntea și arcadele.

— Da, pot, a zis.

În oboseala lui cronică, Patrick căpătase aversiune față de aventură. Ce mi-ar fi plăcut mai mult decât orice ar fi fost să spună: îmi pare rău pentru toate astea, îmi pare rău pentru tot. Știu că nu asta îți dorești. Dă-mi voie să te duc undeva. În schimb, a trebuit să răspund eu: Bine atunci, o să mă ocup de toate.

Să pleci de la țărm, să vezi în fața ta vastitatea oceanului are ceva inimaginabil. Te face să simți că încă ai toată viața înaintea: priveliștea azurie te vrăjește. Vasul nostru se numea *Aventura Mărilor*. Stăteam pe punte, la soare, sorbind din băuturi și gândindu-ne cum avea să fie viitorul. Mă ținea cu brațul pe după talie și își odihnea mâna pe șoldul meu. Simțeam căldura pe care o emana, trupul lui atât de aproape de al meu. Erau zilele noastre de glorie, când viața reală nu ne putea atinge, deși știam că avea să revină în scurt timp; îi promisesem că ne întoarcem înainte de Crăciun. În ciuda certurilor, Joshua întrebese dacă poate petrece cu noi câteva zile, spre supărarea mamei sale. Se agită prea mult cu mâncarea și cadourile și insistă să poarte toată lumea coroanele alea prostesti de carton, mereu prea mari, care îmi alunecă pe nas, spusese el. Când era mic, îi plăceau toate astea, dar acum i se păreau ridicole. Eu și Patrick, în schimb, nu făceam astfel de eforturi, preferam o plimbare în parc și un film acasă. Mereu îmi plăcuseră aceste zile liniștite, în care puteam fi singuri, dar Patrick s-a simțit măgulit că Joshua își dorea să petreacă timp cu noi. Îi plăcea ideea că fiul său venea acasă de Crăciun. Era ceva cinematic, arhetipal, deși Joshua locuia în același cartier, iar noi nu sărbătoream Crăciunul. Dar exact asta îi plăcea lui Joshua, iar Patrick voia să îndrepte lucrurile.

Deocamdată însă lumea vastă și albastră era toată a noastră. Am navigat zile în șir, nu știu exact câte, sub soare. Zilele se topeau una într-alta, iar timpul își pierduse rigoarea. Din când în când, vasul se oprea, dar noi nu coboram împreună cu amatorii de obiective turistice. Leneveam, beam, citeam, dormeam. Am străbătut Golful Alaska și mile întregi de ocean. Zile în șir, doar apă

întunecată în jurul nostru, iar după un timp însăși ideea de pământ ferm sub tălpi părea miraculoasă. Am privit apa și cerul atât de mult, încât posibilitatea uscatului a început să pară un miraj, ceva de neatins.

Vremea era ireal de frumoasă.

— Bizar, a spus un membru al echipajului, în timp ce-mi turna în pahar, la piscină. De obicei, avem măcar puțină ploaie și hulă. Dumneavoastră și soțul dumneavoastră ne purtați noroc, a adăugat zâmbind, în timp ce-i întindea lui Patrick un martini pe o tavă de argint.

În acea clipă trebuie să ne fi aflat pe mare cam de două săptămâni și începeam să-mi închipui cum va fi să ajungem în Japonia.

Patrick stătea la soare, jucându-se cu umbreluțele din pahare. Roz și galbene. Albastre și verzi. Se învârteau la nesfârșit, în vreme ce pescărușii planau deasupra noastră. Stăteam lângă el, citind o carte.

— Ar trebui să-ți pui ochelarii de soare, a spus Patrick, plimbându-și degetul pe clavicula mea.

— Poftim? i-am răspuns, puțin amețită și somnoroasă.

Mai târziu, am mers în cabină și am făcut dragoste. Sexul fusese mereu reușit, dar în acea zi a fost cu totul altceva. Plăcerea, atât de intensă încât abia dacă-mi puteam simți extremitățile corpului: aveam furnicături în mâini, în picioare și pe piele, care aproape că se dizolva. La un moment dat, a fost atât de puternică, încât am fost pe

punctul de a-mi pierde cunoștința. După aceea, am rămas întinși, ascultând basul muzicii de la petrecerea de deasupra noastră. Mi-am lăsat capul pe umărul lui, iar el m-a ținut în brațe. Avea picături de sudoare pe piept. Când am ridicat privirea, ne-am văzut reflexia în miniatură în cupola tavanului. Patrick și-a trecut mâna peste coapsa mea.

Era mai în vârstă decât mine cu douăzeci de ani. Când ne-am cunoscut, tocmai împlinisem douăzeci și patru de ani. El avea patruzeci și cinci și era profesor de cinematografie, încercând să-și facă un nume ca regizor. Pe atunci îi eram studentă și se despărțise de curând de prima lui soție. O părăsise, deși eu nu știam încă, atunci când era însărcinată cu Joshua. L-am întâlnit în perioada în care încerca să se elibereze de tot și acceptase un post în Australia, ca profesor invitat la Departamentul de Studii de Cinematografie și Media. Am iubit mereu cinematografia. Am adorat misterul și ritualul ei, felul în care, pentru mine, evoca trăirile cele mai puternice. M-am înscris la cursul lui de Istoria și teoria filmului, iar apoi la încă unul, intitulat „Cinematografia vie”. M-am înscris la cursurile lui pentru că voiam să înțeleg acea lume, pentru că voiam să trăiesc în ea și pentru că mi se părea că propriile gânduri luau atât de des forma imaginilor cinematografice: cum devenea o idee imagine? Voiam să aflu. Perspectiva cinematografică părea singura care îmi putea oferi lumea ca întreg. O imagine vibrantă, incandescentă, ce crea un univers al simțirii paralel și uneori mai puternic decât universul meu. Era ca și cum acele imagini ar fi fost profetice. De parcă imaginea cinematografică ar fi putut nu doar să-mi traducă propria stare interioară, ci s-o amplifice și extindă, o putea scoate din minte și o putea face să trăiască.

Eram printre cei mai puțin vocali studenți, aveam o tunsoare cu breton și trăgeam continuu de

șuvițele din dreptul maxilarului. Locvacitatea lui mă intimidă, felul în care se plimba de colo-colo, declamând, dar părând prietenos și dornic să audă ce aveam noi de spus. Nu erau prea mulți ca el, profesori cărora să le pese de ceea ce gândeai și spuneai. Îl idolatrizam. Cu toții îl idolatrizam. Toată lumea era îndrăgostită de el într-un fel sau altul. La orele lui, amfiteatrul era mereu plin și se întâmpla frecvent ca studenții să stea pe trepte.

Când își ținea cursurile, nu folosea niciodată notițe, dar vorbea repede și foarte energic și totul părea să conteze pentru el, orice avea o legătură cu altceva. Era încântător să-l asculți, să descoperi aceste legături. Cu toții voiam să fim obiectul atenției lui, să fim atinși de strălucirea sa. Pe vremea aceea, tumultul gândurilor lui nu mă deranja. Presupuneam că în felul acesta acumulăm cunoștințe, că așa ajungem la ele, absorbind tot ce ne spunea. În plus, eu nu aveam prea multe de spus. Desigur, îi văzusem scurtmetrajele și îi citisem eseurile, iar când ridicam mâna să vorbesc, făceam uneori referire la ele. Știam că roșesc de fiecare dată când deschid gura. Roșeam la simplul gând de a deschide gura. Îmbujorarea îmi pornea de pe piept, apoi se întindea pe gât în fâșii de un roșu-aprins, până ajungea în obraji. Aș fi putut roși doar ascultându-l. Și când chiar începeam să spun ceva, să răspund la ceva ce zisese sau să dezvolt o idee pe care o lansase la curs, gândurile mele erau rostite cu o voce stinsă. Uneori interpreta mâna mea nu ca pe o mână ridicată ca să ia cuvântul, ci ca o mână dusă la păr sau la gulerul cămășii. Și mă întreba: Ai ridicat mâna sau vrei să-ți atingi părul? Iar eu eram prea rușinată să spun că da, ridicasem mâna și clătinam din cap, lăsând mâna în jos, din nou îmbujorată. Încuraja lipsa de formalitate și interjecțiile. Vorbiți! întrerupeți-mă! Spuneți-mi când greșesc! ne zicea. Dar când încercam s-o fac, vocea îmi era atât de stinsă, încât, chiar și când mă privea și vedea că-mi mișc buzele, părea să nu mă

audă cu adevărat; sau se oprea să mă asculte doar după ce termina fraza lungă pe care o rostea în timp ce eu începusem să vorbesc. Nu mă deranja. Pe niciunul dintre noi nu-l deranja. Era prerogativa lui de profesor. Se născuse în America, dar părinții lui erau francezi. Când vorbea, anumite vocale păstrau accentul lor. Avea cinematografia franceză în sânge, ne spunea. Cu toții adorăm să-l ascultăm vorbind. Mai târziu urma să am, la rândul meu, multe de spus și urma să învăț cum să le spun. Dar nu pe-atunci: tot ce știam era că vreau să fiu scriitoare, doar că nu aveam încă toate cuvintele și nu știam să le exprim pe cele pe care le aveam. Pe atunci, totul încă era în capul meu.

Lucrurile s-au schimbat către finalul semestrului, când prin campus au început să apară postere cu un seminar public pe care urma să-l țină. Te duci? Cine *nu* se duce? Dacă te duci, poți să iei notițe? întreba toată lumea. Așa spuneau toți.

— Știi, semenii mei mult cu Keanu Reaves, am auzit un student spunându-i la finalul cursului. Da. Știi chestia aia pe care o face cu mâinile în interviuri? Ca în interviul ăla în care cineva îl întreabă ce crede că se întâmplă cu noi în viața de apoi? Mâinile lui sunt atât de frumoase, frate! Dar tu, tu arăți mai mult ca un Keanu californian, un Keanu al plajei.

Oamenii se înscriau la seminar doar ca să poată spune că au fost acolo.

În acea zi, în ziua prelegerii, turna cu găleata. Bătea și vântul, îndeajuns de tare cât să dea umbrelele peste cap. Cu toate acestea, am ajuns devreme, alergând prin ploaie până la amfiteatru.

Câțiva studenți erau deja acolo, așezați în primele rânduri, vorbind și râzând. Pe o masă, erau o carafă de vin și pahare de plastic. Am găsit un loc în spate, mi-am dat jos haina și am pus-o pe spătar să se usuce, conștientă de mirosul de animal ud răspândit de lâna umedă. În acel spațiu amplu, fiecare sunet avea ecou: fiecare pas, fiecare strănut. Mi-am scos din geantă un carnetel și o carte, prefăcându-mă ocupată până la începerea seminarului.

Privind în urmă, nu-mi amintesc exact ce a spus. S-a plimbat de colo-colo pe scena mică, rostind fraze complexe, pline de cuvinte precum *diseminare, radicalizat, inegalitate, matrice*. Avea o voce gravă. Mai degrabă îmi amintesc sentimentul de elevație, de captivare, senzația unei întregi lumi a gândirii deschizându-se în fața mea, o dimensiune paralelă, care nu-mi compunea viitorul, dar care era infuzată cu aceleași resorturi, cu aceeași anticipare a genialității, a gloriei, a bucuriei. Chiar dacă nu e adevărat, chiar dacă nu ni se întâmplă niciunuia dintre noi în viitorul real, asta simțeam când îl ascultam, când îi urmăream firul gândirii, ce părea să reconfigureze ordinea universului așa cum îl înțelegeam pe-atunci. Pentru că există momente în viață când ai revelații, când forța revelației te străbate și nu există niciun alt mod prin care să explici puterea acestui eveniment. Voiam să gândesc așa. Voiam să știu cum poți ajunge să gândești așa. Voiam să scriu poeme și cărți și povestiri care să aibă această forță, această energie, această intensitate care să conserve pentru mine starea aceasta. Nu mi-am luat notițe, dar am mâzgălit câteva fraze. Simțeam că transpir. Măinile îmi erau lipicioase. În fața mea stătea o femeie înaltă și slabă care nu s-a mișcat, nu s-a foit, nu și-a schimbat poziția întreaga oră. A stat cu paltonul impecabil croit pe ea și abia dacă părea să respire. Cu un rând mai jos de mine, pe stânga, stătea unul dintre profesorii mei din anul

precedent. Era un individ plictisitor care predă poezia de secol XIX și poate nu un entuziast al cinematografiei, pentru că își pigulea ceea ce păreau a fi fire de păr de animal de pe puloverul de lână pe care-l ținea în poală. Poate păr de câine, smocuri albe puse pe diagonală, asemănătoare ca formă cu versurile pe care le analiza îndeobște.

La finalul prelegerii, a fost un ropot de aplauze, urmat de întrebări. Inima îmi bătea tare în piept, mi se tăia respirația, îmi doream atât de mult să-l întreb ceva! Dar gândurile mele nu se așezau într-o întrebare coerentă. Erau prea multe lucruri pe care nu le înțelegeam. Voiam să-mi arăt entuziasmul fără să-mi dezvălui prostia. La un moment dat, aproape că am ridicat o mână tremurândă, dar apoi, în loc să o duc până deasupra capului, am lăsat-o în dreptul gâtului. În cele din urmă, am ridicat mâna așa cum trebuia, iar el a arătat spre mine și cu o voce tremurândă i-am pus întrebarea. Și-a dus mâna la ureche, ca să-mi arate că nu mă auzea prea bine, și am repetat, de data asta mai tare, cu fața arzând de rușine. Patrick – sau profesorul Heller, cum îi spuneam pe-atunci – mi-a mulțumit generos și a răspuns pe larg, accentuând inteligența întrebării, deși n-am știut dacă era onest sau dacă o făcea doar de dragul stânjenelii mele evidente. Apoi seminarul s-a încheiat. Amfiteatrul s-a golit. M-am ridicat și mi-am pus haina, evitând privirea profesorului meu de poezie de pe rândul de mai jos. După aceea m-am alăturat cozii din fața ieșirii înguste.

Abia după ce am coborât cele două etaje și am trecut de coridor și foaier, mi-am dat seama că-mi uitasem umbrela. Ploaia se auzea bătând în acoperiș. M-am întors repede, dar umbrela dispăruse. Bineînțeles că nu mai era, o umbrelă ieftină, neagră, care arăta la fel ca o sută de alte umbrele lăsate pe podea sau sprijinite de perete, odată ce se umpluse găleata de plastic destinată acestor obiecte. Mulți dintre bărbați aveau umbrele

mari, cu mânere lungi, de dimensiunea unor umbrele de golf, ceea ce însemna că formau în jurul lor un câmp de forță uscat de aproape un metru și jumătate diametru. Când aveau umbrelele închise, bărbații se plimbau cu ele așa cum ar fi făcut-o un dandy cu mai bine de un secol în urmă, balansându-le în față, atingând asfaltul cu vârful, mânerul de lemn lustruit de atâta purtat legănându-se în strânsoarea relaxată a mâinii. Umbrela mea era de genul celor purtate de femei: mică, ușoară, care încăpea în geantă. Genul de umbrelă sub care până și eu, cu silueta mea mignonă, trebuia să mă înghesui sub spațiul ei limitat. O umbrelă politicoasă care nu ocupa spațiu și care îmi lăsa mereu în bătaia ploii mânecile hainei și marginea genții. Am coborât din nou scările.

Afară, mulțimea se risipise. Nu mai era acolo decât Patrick. Sigur, pe-atunci nu mă gândeam la el folosindu-i prenumele. Dar mi se pare ciudat, chiar nepotrivit, aproape ca o mascaradă sexuală, să-i spun acum profesorul sau profesorul Heller, sau profesorul H, așa cum le plăcea unor studenți să-i spună. Stătea pe trotuar și privea traficul, așteptând o mașină, m-am gândit. Jacheta lui rebelă din piele era închisă până sus și stătea sub o umbrelă uriașă, o umbrelă bărbătească, cu logoul Hotelului Intercontinental. Genul de umbrelă, am aflat ulterior, pe care un bărbat înstărit, dar lipsit de simț practic, un bărbat influent căruia îi place să creadă despre sine că e împotriva sistemului, o fură dintr-un hotel de cinci stele. M-a văzut stând sub streșină, în timp ce încercam să mă hotărăsc dacă să alerg până la stația de autobuz sau să aștept să se liniștească ploaia. Vino sub umbrelă! a strigat. Nu-mi trecuse prin cap că ar fi putut veni el către mine, să mă invite sub adăpostul umbrelei lui uriașe. Așa că am rupt-o la fugă. Am țâșnit de sub streșină spre trotuarul pe care stătea. A ridicat umbrela ca să ne ferească pe amândoi de ploaie. Mi-a mulțumit din nou pentru întrebare și m-a

întrebat dacă mergeam la pub cu ceilalți. Am inventat o scuză și am bâiguit un compliment smiorcăit despre prelegerea lui, despre filmele lui, nu mai știu exact.

— Dumneavoastră nu vă duceți? La pub, adică... l-am întrebat.

— Nu, a răspuns, am un avion de prins. Sau nu, dacă nu se îndreaptă vremea.

Își chemase un taxi. În timp ce vorbea, a întins mâna, făcând semn către mașina ce tocmai ajungea.

— Urcă, mi-a zis, dă-mi voie să te las undeva. Și în loc să părăsesc adăpostul umbrelei lui și să alerg după autobuz, m-am urcat lângă el în taxi, pe bancheta din spate.

În acea zi pe vas, am zăbovit ceva mai mult în cabina noastră, apoi el s-a dat jos din pat și a intrat la duș. După aceea și-a pus slipul. Aș fi vrut să mai stea cu mine, dar dintr-odată părea iritat, agitat.

— Vreau să mă răcoresc, a spus, să iau o gură de aer. Vii? m-a întrebat.

— Poate, am răspuns. Vin imediat.

Și-a luat un halat de baie, și-a pus papucii și a urcat pe puntea unde erau piscina și cazinoul.

Marea era foarte liniștită. Mi-am imaginat aerul blând și umed de afară. M-am gândit că aș fi putut rămâne pe vas pentru totdeauna, să călătoresc în jurul lumii iar și iar, să mă obișnuiesc cu senzația de a nu simți pământul sub tălpi și să stau la soare, delectându-mă cu ananas, mango și pepene. Nu l-am urmat pe Patrick imediat, mi-era somn de la efortul depus, așa că după duș m-am

întins să mă odihnesc puțin. Aveam la mine o carte și deși intenționeam să citesc, abia dacă am parcurs un paragraf înainte să adorm. Când m-am trezit, cerul era întunecat, iar vasul se legăna puternic. Hubloul nostru era chiar la nivelul apei și, la o mișcare a vasului, am văzut mai întâi cerul, apoi doar oceanul – hubloul ca un ochi rănit care se cufundă într-un bazin cu apă tulbure, apoi se ridică să clipească. Patrick nu era acolo. M-am îmbrăcat și am urcat pe punte să-l caut.

Treceam pe lângă peninsula Kamceatka și ne îndreptam spre Marea Ohotsk. În timp ce urcam scările, am auzit un anunț în difuzoare. Echipajul îi ruga pe toți pasagerii să se întoarcă în cabinele lor, pentru că urma să intrăm în furtună. Nu puteam s-o ocolim, hula era deja prea puternică și apa agitată. Dar când am ajuns pe punte, mai erau câțiva oameni lângă piscină și o mulțime la barul din interior, așa că mi-am comandat și eu ceva de băut, gândindu-mă: De ce nu? și imaginându-mi că o să mă liniștească în timp ce-l căutam pe Patrick. În spatele meu, un bărbat corpulent râdea zgomotos, lovindu-și coapsa cu pumnul. Poate că avertismentul fusese doar o măsură de precauție. O formalitate impusă de rigorile asigurărilor de călătorie, ceva de genul acesta; odată riscul anunțat, responsabilitatea ne revenea întru totul. Apoi l-am zărit pe Patrick la ruletă: gesticula, părând să joace. Când am ajuns lângă el, și-a dus degetul la buze, cu ochii ațintiți la mișcarea roții, în timp ce bila se învârtea, găsindu-și apoi lăcașul. A scos un strigăt de bucurie și imediat a mizat din nou, scoțând din buzunarul halatului un teanc de bani pe care l-a schimbat în jetoane. Era beat, probabil că stătuse acolo ore în șir, cât eu dormisem, și avea părul ud de la piscină. Pieptul și fața îi erau arse de soarele acelei dimineți. S-a sprijinit de mine, cu ochii la bila care se rotește. Apoi a pierdut. Insista să mai joace, așa că a mai mizat o dată, deși nu mai avea bani și nici linie de

credit; a devenit agresiv: vorbea tare, necontrolat, nepoliticos.

Apoi ne-a lovit furtuna. Brusc și foarte puternic. Nimeni nu prezisese înălțimea valurilor: zece metri, cu rafale de vânt de până la 80 de kilometri pe oră. Așa mi-au spus ulterior. Tocmai îmi luasem băutura când mobila a început să alunece dintr-o parte în alta a încăperii și s-au auzit zgomot de sticlă spartă și țipete. Mesele și plantele în ghivece s-au izbit mai întâi de un perete, apoi de altul. M-am ținut de ce-am apucat: bănci, un stâlp din mijlocul încăperii. De-afară s-a văzut strălucirea unui fulger. Apoi totul a devenit foarte tăcut, neclintit. Am auzit o femeie plângând. M-am târât spre Patrick, ținându-mă de mobila distrusă. Oamenii au început să se ridice încet și să se scuture de praf. Patrick fusese izbit de perete când începuse furtuna, dar când m-am întins să-l ajut, m-a împins. S-a ridicat și s-a împleticit către bar. Apoi, dintr-odată, s-a prăbușit într-un fotoliu și a închis ochii. Eu îmi luasem pastilele antiemetice, dar Patrick, nu, iar furtuna și alcoolul îl doborâseră; însă după o clipă s-a forțat să se ridice.

— Cred că o să mi se facă rău, a spus, în timp ce se îndrepta spre punte clătinându-se, iar vasul încă se legăna puternic.

Ușa nu era încuiată, l-am văzut deschizând-o larg și pășind în întuneric. Ce era în capul lui? L-am privit o clipă și m-am întrebat dacă să mă duc să-l ajut, știind că ar fi preferat să vomite singur, pentru că nu-i plăcea să aibă pe nimeni în jur când îi era rău sau se simțea slăbit. Mă lovisem când începuse furtuna și eram puțin amețită. Apoi vasul s-a înclinat din nou, de data asta mai violent, și l-am auzit pe Patrick strigându-mă.

— J.B., m-a strigat, așa îi plăcea să-mi spună, folosind nu prenumele, ci

inițialele sub care
publicam. J.B. Vino afară,
J.B.!

Vocea lui a străpuns vuietul furtunii, așa cum reușea mereu să străpungă orice. Zgomotul paharelor care se spărgeau. Imaginea valurilor întunecate înălțându-se amenințătoare, apoi lovindu-se de balustradă. M-am dus după el.

Când am ajuns la ușă, mi-am pierdut echilibrul și am alunecat pe podeaua udă. Noaptea era rece și oceanul vuia. L-am găsit aplecat peste bord, ținându-se cu o mână de balustradă. M-am apropiat de el, dar mi-a făcut semn să mă îndepărtez. O singură dată îl mai văzusem vomitând de la băătură. De obicei nu îl încurajam să bea mai mult de un pahar, două. Dacă pe alții alcoolul îi făcea să fie relaxați și prietenoși, după câteva pahare el devenea morocănos. Sau mai bine zis, țăfnos. Uneori furios. Așa că adesea îi luam paharul și, în timp ce vorbea, îl beam eu.

Furtuna se întetea.

— Patrick! am strigat. Ce faci? Trebuie să intrăm!

M-am apropiat de el, dar mi-a dat peste mână. Părea că intrase într-o transă întunecată pe care n-o înțelegeam. Și-a ridicat privirea către mine, iar apoi a spus ceva ce probabil că n-ar fi spus dacă n-ar fi fost atât de beat. Ceva ce ținuse în el. Ceva ce se străduise să nu spună. Ceva la care probabil că se gândise frecvent, dar nu continuu. Ceva îngrozitor ce ulterior aveam să-ncerc să uit.

— Nu poți să crezi așa ceva, i-am spus. Ești beat. Ești chiar beat.

Apoi mi-a strigat-o din nou. M-am dat câțiva pași înapoi speriată, nevenindu-mi să cred. A făcut o mișcare bruscă, de parcă ar fi vrut să mă înșface, ca un tigru care amenință. Vasul s-a înclinat. Patrick a alunecat și a mai vomitat o dată, apoi s-a șters la gură cu mâneca halatului.

— Trebuie să ne adăpostim de furtună, i-am strigat și m-am îndreptat clătinându-mă către ușă.

Dar s-a mișcat repede și m-a prins de încheietură, strângând tare.

— Ce faci? l-am întrebat.

M-a scuipat și eu m-am eliberat din strânsoare. Am țipat la el prin vânt și ploaie, dar probabil nu m-a auzit, pentru că tocmai atunci a bubuit un tunet. M-a prins de umeri, în timp ce un val întunecat se înălța lângă noi, cu apele înspumate luminate de fulgere. Vasul s-a ridicat, apoi a coborât brusc, și ne-am pierdut echilibrul. Mi-am simțit stomacul în gât, de parcă am fi fost într-un montagne russe. Mi-a dat drumul și m-am împleticit înăuntru. Apoi vasul s-a înclinat și ușa grea de oțel s-a închis, despărțindu-ne.

— Patrick! am strigat, încercând s-o deschid, dar când am reușit în cele din urmă, nu mai era acolo.

Valurile păreau niște munți uriași, negri, cu vârfurile acoperite de zăpadă. Vuind, lovindu-se de vas. Luminile de pe punte au prins stropii mării într-un halou. Vasul s-a înclinat din nou. M-am ținut de balustradă și am înaintat pe punte. Dar Patrick nu era nicăieri. Am continuat să merg, ținându-mă bine de balustrada alunecoasă și strigându-l. La scurt timp, am auzit primul avertisment:

— Om la apă, la babord!

În *Sonata numărul 1 în mi bemol major pentru violoncel* a lui Șostakovici există un moment, pe la treimea celei de-a doua mișcări, în care violoncelistul trebuie să bată corzile cu arcușul. Le izbește rapid, creând sunete scurte, stridente – ca o lovitură, ca o spintecare. Nu poți cânta această bucată la un instrument cu corzi din

intestine, ci doar de metal, altfel arcușul le-ar rupe, ceea ce uneori tot se întâmplă. Este o bucată plină de forță, înspăimântătoare chiar, îți amintește de bocancii ce înaintează rapid către țintă, de ceva rupt în bucăți iar și iar, de un atac, de un colaps, de incapacitatea de a rezista, de teroarea care se întoarce iar și iar și iar în mintea cuiva, ca un vis în care tot cazi în gol, fără să atingi niciodată pământul. Ca să creeze aceste sunete, violoncelistul trebuie să aplice o asemenea forță asupra instrumentului, încât uneori pare că-l biciuiește, că jupoaie un animal ostenit. Dar în timpul ăsta, violoncelistul pare să renunțe la orice efort, să se abandoneze întru totul arcușului, să se prăbușească în instrument, să se prăbușească în jurul lui, deasupra lui, să-și atârne trupul peste el. Pare să se cufunde în sunet, sunetul terorii, al iernii siberiene și al frigului profund, îndelungat, al întunericului ce se lasă din nou și din nou.

Au repetat avertismentul. Om la apă, la babord, strigau membrii echipajului unul după altul. La început, n-am știut ce însemna. N-am procesat. Cu siguranță nu se refereau la mine, pentru că eu eram acolo, încercând să întrezăresc ceva în ploaie. S-a auzit un fluier, urmat de o alarmă. Apoi am auzit un alt anunț în difuzoare. Eram dezorientată din cauza mișcărilor vasului. Pe măsură ce furtuna s-a potolit, oamenii s-au repezit către balustradă. Încă părea să n-aibă sens – n-ar fi putut, pentru cine ar fi fost real așa ceva? – ca acel anunț să fie despre Patrick, ca el să fie cel căzut de pe punte. Apoi nava a oprit motoarele. Nu-l vedeam nicăieri. L-am strigat. Am alergat de-a lungul punții, alunecând, căutându-l. Am văzut pe cineva aruncând în mare un colac de salvare alb: acel cerc plutind prin întuneric, rotindu-se, devenind tot mai mic, până a fost înghițit de ape, reapărând din când în când ca o pată albă în valuri. Femeile plângeau. Un reflector se legăna înainte și înapoi. Pe punte, la ceva distanță, era un grup de

oameni cu autoritate, în mijlocul cărora un bărbat le arăta ceva. Iată-l, m-am gândit și am scos un strigăt. Am alergat către el, făcându-mi loc prin mulțime. Dar mă înșelasem.

— A, am spus. A, am crezut că...

Abia atunci am înțeles ce se întâmplase. Firește, el era cel pe care îl căutau, nimeni altcineva nu mai fusese afară.

— Soțul meu! am strigat.
Nu-l găsesc pe soțul meu...

Căzuse de la o înălțime de douăsprezece etaje. Camerele de supraveghere nu erau monitorizate și nu erau nici conectate la sistemul de alarmă. Filmarea era neclară: parapetul alb al navei, marea cenușie. Trupul lui, negru, pare că se lovește de balustradă sau că încearcă să se agațe de ea, ca o pisică în plin salt, care se prăbușește. Ulterior, la știrile TV, i-au încercuit silueta în timp ce cădea, un cerc mai deschis la culoare, luminat, care îi evidențiază conturul. Au dat filmarea cu încetinitorul, mărinț imaginea. Au reluat înregistrarea de la început. N-au arătat balustrada peste care a căzut, doar laterala vasului. Nici începutul sau sfârșitul căderii. Ca într-un vis.

Cineva mă sprijinea. Un membru al echipajului s-a apropiat de mine.

— Facem tot ce putem, mi-a spus.

Totul s-a petrecut foarte repede, instantaneu. Nu mi-am mai simțit picioarele, furnicături, o senzație amețitoare, care nu era iubire. Nu-mi amintesc când am leșinat.

— Haideți, e în stare de șoc, trebuie s-o ducem înăuntru, s-a auzit o voce.

Un bărbat m-a ridicat, cu un braț m-a prins de umeri, cu celălalt de sub genunchi. Am auzit o femeie strigând, plângând.

— Haideți, a spus cel care mă ducea pe brațe. S-o ajutăm să se întindă.

Ne depărtaserăm de locul accidentului. A durat un timp ca nava să se întoarcă și apoi să arunce ancora mai aproape de locul în care sperau că l-ar putea repera pe Patrick, făcând semne, strigând, ținându-se de micul colac de salvare. Există o reclamă: niște dulciuri în formă de colac de salvare, învelite într-o hârtie cu dungi portocalii, mov și verzi, și sub ea o foiță argintie, iar când o dădeai la o parte, găseai un colăcel de bomboane portocalii, mov și verzi. Salvatoare de vieți, cred că așa se numeau. Îmi lăsa gura apă. Credeam că bomboanele de culori diferite aveau arome diferite, dar toate aveau același gust, prea dulci și ușor acide, și trebuia să fii atent să le desfaci foarte încet pentru ca bomboanele atent aranjate, toate acele cerculețe, să nu cadă pe jos. Îmi amintesc că am privit colacul de salvare micșorându-se tot mai mult sau poate că s-a estompat în întuneric, sau poate că pur și simplu a dispărut în spuma albă a valurilor. Toată lumea a ieșit pe punte să ajute la căutare. M-au așezat pe un șezlong și mi-au învelit picioarele și pieptul cu o pătură moale. O femeie în uniformă s-a lăsat pe vine lângă mine, aranjându-mi un colț al păturii.

— Îmi pare rău, dar trebuie să vă pun câteva întrebări, a spus ea.

I-am dat toate informațiile pe care le aveam. Cum m-a strigat. Cum l-am urmat, iar apoi am intrat. Momentul în care s-a închis ușa.

— V-a spus ceva? m-a întrebat.

— Era zgomot, i-am răspuns. Nu înțelegeam ce spune.

M-a privit într-un fel bizar, ceva umbrindu-i trăsăturile fine: nasul în vânt, ochii migdalați.

— Dar de ce l-ați lăsat acolo?

— Nu l-am lăsat, i-am răspuns. Adică, am ieșit pentru că m-a strigat, iar apoi am încercat să-l conving să intre, și după ce s-a închis ușa nu mai era, nu mai era — am început să plâng.

Și-a pus mâna pe piciorul meu să mă consoleze.

— Îmi pare rău, mi-a spus. Nu trebuie să vorbiți despre asta acum. Trebuie să vă odihniți. O să vă conduc în cabina dumneavoastră. Credeți că puteți merge?

Eram amețită și încă tremuram vizibil, dar ultimul lucru pe care mi-l doream era să rămân acolo, într-un loc public, unde se holbau toți la mine.

— Cred că pot merge, da.

În cabină, tremuram prea tare ca să-mi pot scoate sandalele, așa că femeia s-a aplecat, mi-a desfăcut cataramele și m-a ajutat să mă întind în patul care acum mi se părea tare și incomod. Nu-mi puteam închipui cum de mi se păruse altfel, cum de dormisem în el atât de ușor, cum de eu și Patrick simțiserăm atât de multă plăcere acolo.

Am sperat atunci că aveam să mă cufund într-un somn profund: mă străbătea o extenuare insuportabilă, făcându-mă să-mi simt extremitățile grele, de parcă aș fi fost drogată — o greutate care se apropia de amorțeală. Un sentiment îngrozitor de scufundare. Însă am rămas trează, tremurând, deși nu-mi era frig, senzația din corp vecină cu acel tremur straniu, de neoprit, care vine după o anestezie epidurală. Îmi clănțăneau dinții, îmi

zvâcnea incontrolabil tot corpul. Am auzit primul elicopter; căutările începuseră cu adevărat. Stăteam cu fața la hublou. Marea încă era agitată, cerul, întunecat, dar din când în când zăream sclipirea unui reflector care cerceta valurile.

— Aveți întrebări? se interesase femeia în uniformă.

Am clătinat din cap. Aveam o întrebare, firește c-aveam o întrebare, dar era o întrebare pe care nu am îndrăznit s-o pun. Cât de mult, m-am întrebat, cât de mult putea supraviețui un om în acea mare agitată și înghețată? Câte ore sau poate minute aveam la dispoziție? Elicopterele continuau să treacă pe deasupra, înainte și înapoi, de jur împrejur.

Până dimineață, furtuna trecuse și marea se liniștise. Era foarte frig, de parcă iarna venise pe neașteptate. Sperau să aibă mai multe șanse să-l găsească la lumina zilei. Nu știam exact unde ne aflam când căzuse; ulterior mi s-a spus că eram în apele teritoriale ale Rusiei și că elicoptere rusești survolau zona. Se anunțase la știri, mi-a spus cineva. O imagine cu puntea vasului plină de spectatori: oameni aflați în vacanță, cu binocluri pentru privit păsări, acum folosite într-un alt scop. După dispariția lui Patrick, atmosfera se schimbase pe vas: nu mai era o excursie, nicidecum o vacanță. Vasul se oprise și trimiseseră bărci să-l caute. Am rămas în cabina mea tot timpul, cu excepția unui scurt interval dimineață, când am urcat pe punte să mă uit după el eu însămi.

— Nu înțeleg cum a fost posibil așa ceva, mi-a spus căpitanul. Balustrada era înaltă, până la pieptul unui adult.

Toată lumea își dădea cu părerea: poate a fost un val uriaș, poate s-a aplecat peste balustradă ca să vomite sau, bineînțeles, poate că se aruncase. Erau doar niște zvonuri, dar priveam fiecare posibilitate șoptită ca fiind plauzibilă, probabilă, adevărată. Dacă nu găseau nimic, vasul trebuia să se pună în mișcare, dar, bineînțeles, n-avea să-și urmeze cursul planificat. Aveam să ne oprim în Otaru, Japonia, și să coborâm acolo. Apoi vasul avea să se întoarcă pe același drum pe care venise.

— În Otaru, oficialitățile vor avea nevoie de niște informații de la dumneavoastră, mi-a spus căpitanul în acea dimineață. Despre situația

soțului dumneavoastră. În primul rând pentru compania de asigurări, a adăugat el amabil. Nu trebuie să vă alarmați.

În timp ce vorbea, am plâns continuu; eram extenuată și confuză, nu înțelegeam ce-ar fi trebuit să se întâmple în continuare: cu mine, cu vasul, cu ceilalți pasageri care în scurt timp aveau să se întoarcă acasă. N-am dormit în acea noapte și nici în următoarea, când nava s-a pus în mișcare, îndreptându-se către port, pentru că nu reușiseră să găsească nimic.

— Mă tem că șansele de a-l găsi în viață sunt acum nule, mi-a explicat căpitanul, având în vedere furtuna și temperatura apei.

Prin urmare, s-a modificat și vocabularul: acum nu mai căutau un om, pe soțul meu, Patrick, ci un cadavru.

Am mers spre port întreaga noapte și mare parte din ziua următoare. Când am ajuns, trecuse de prânz și era foarte frig. Îmi pusesem în bagaj paltonul, dar nu-l aveam atunci pe mine, așa că tremuram, înghețată în puloverul subțire, când am coborât de pe vas escortată de un însoțitor de bord, care mă ținea ușor de braț, conducându-mă de parcă aș fi fost oarbă. Știam că trebuie să vorbesc cu Joshua. Era posibil să fi aflat deja de la știri. Mi s-a spus că făcuseră public numele lui Patrick. Însoțitorul de bord m-a condus la un taxi, dându-i șoferului o mulțime de instrucțiuni. De-acolo am fost dusă la o secție de poliție din Sapporo, unde mi s-a cerut să dau o declarație. Am presupus că li se ceruse același lucru și celorlalți: echipajului, căpitanului. Polițistul de serviciu era japonez și abia dacă vorbea engleză. Va trebui să răspund la mai multe întrebări, mi-a zis. Au chemat un

translator. Toți au fost foarte amabili cu mine. Mă usturau ochii de la plâns, pământul îmi fugea de sub picioare de nesomn. Voiam să rămân trează, atentă, vigilentă, în gardă, cum se spune, în caz că reapărea, îndreptându-se epuizat către casă. Dar cum ar fi putut ști unde să mă găsească? Dacă nu știa unde eram, unde fusesem dusă, că mă afluam deja aici? Adică undeva unde n-ar fi trebuit să ajungem. După aceea am fost cuprinsă de sentimentul intens al vieții, al trăirii care însoțește anumite stări de privațiune. Am auzit femei care nu mănâncă descriindu-și foamea astfel: o iluminare a lumii, o ascuțire a atenției, o accelerare a tuturor trăirilor. Chiar și aerul era mai rarefiat, mai ușor, mai pur, ca aerul rece de pe vârfurile munților. Cerul nordic părea casant, făcut din sticlă fină.

Eram la limita delirului, dar încă nu ajunsesem acolo. Foarte aproape, însă, ca să mă simt îndeajuns de dezinhibată când m-au condus în camera de interogatoriu. Biografia mea apăruse deja în presă. Am văzut când mi-a intrat pe telefon titlul unui articol. Soția celui dispărut și poate decedat. Ziarele care au scris despre accident au preluat fotografia mea de pe site-ul editurii, fotografia pe care mi-o făcuse Patrick. O imagine a mea ușor neclară și prea întunecată. „Este ca și cum... la fel ca”, spuneau studenții mei, când începeau o frază. Nu ca și cum ar fi. Ca și cum ar fi la fel ca. Comparația de două ori mai îndepărtată. Trăirea era doar aproximativă, din ce în ce mai departe. Nu existența asemănării, ci asemănarea existenței. Sau, mai degrabă, asemănarea cu a fi ca și cum. Așa mă simțeam în acele clipe, confuză și ușor defocalizată, în timp ce mă așezam la masa mică de lemn din centrul încăperii. Polițistul a luat loc în fața mea și a pus între noi un reportofon. Apoi a venit și translatorul. Cu părul strălucitor căzându-i pe față, s-a înclinat și s-a prezentat atât de blând și de încet, de parcă

ar fi șoptit. Și-a dat bretonul pe spate și s-a așezat lângă mine. Polițistul mi s-a adresat imediat în japoneză, privindu-mă cu atenție. Peste o clipă, translatorul i-a repetat cuvintele:

— Deci spuneți că ați fost cu soțul dumneavoastră mare parte din acea după amiază, înainte de accident. Ne puteți povesti ce ați făcut, cum vi s-a părut că era?

Îmi simțeam gura uscată. Mi-era greu să vorbesc. M-am întors către translator.

— Aș putea primi ceva de băut? am întrebat.

A încuviințat și i-a făcut semn gardianului care s-a apropiat de noi. Au schimbat repede câteva cuvinte, apoi gardianul a deschis ușa și i-a spus ceva femeii din biroul de alături. Am așteptat toți trei în tăcere. În scurt timp, femeia s-a întors cu un pahar de apă pe care îl ținea grijulie cu ambele mâini. L-a pus în fața mea, a făcut o plecăciune și a ieșit. Am băut apa, mi-am dus mâna la față și m-am șters la gură cu mâneca puloverului. Polițistul a spus ceva în limba lui, iar translatorul mi s-a adresat:

— Continuați, vă rog.

Am dat din cap și m-am uitat în jur. Încăperea în care ne aflam era văruiată în alb, iar pe unul dintre pereți erau câteva urme negre, de la vreo masă ce fusese lipită de el sau de la talpa neagră a vreunui bocanc care îl lovise. Prin gurile de aerisire se auzea vântul ce se întetea, aerul jeluitor.

— Noi, adică eu, am spus. Eu am vrut...

Translatorul a așteptat să-mi termin propoziția. Îmi era rău. M-am aplecat și mi-am pus capul în mâini, apoi, când camera a început să se învârtă, m-am aplecat și mai mult și mi-am lăsat capul între genunchi.

— Stați liniștită, mi-a spus translatorul. Nu vă grăbiți.

Existau lucruri pe care voiam să le spun. Lucruri pe care știam că nu le pot spune, dar aveam nevoie să le spun cuiva. Și existau lucruri pe care știam că ar fi trebuit să le spun. Ceea ce voiau să audă. Nu există niciodată o singură versiune. Nici măcar în acea încăpere nu știam exact felul în care cuvintele mele erau reconfigurate în trecerea dintr-o limbă în cealaltă. Nu le puteam spune că mult prea des mă îndoiam de propria mea versiune asupra evenimentelor. Există lucruri pe care nu mi le amintesc în totalitate, dar sunt sigură că s-au întâmplat: în mintea mea au contur, dar lipsește conținutul. Există lucruri pe care sunt sigură că odată mi le aminteam diferit de cum mi le amintesc acum. Și nu doar legate de soțul meu.

— Spuneți-ne. Dacă ne-ați putea spune. Nu vă grăbiți, a repetat translatorul.

Îmi tremurau mâinile. Odată, cineva îmi pusese această întrebare despre mama. Cu mulți ani în urmă, când eram mică.

— Spune-ne, spune-ne ce-ți amintești. Despre ultima dată, ultima dată când ai văzut-o.

Și ea dispăruse într-o noapte rece și umedă, iar în cămăruța de beton din nordul Japoniei amintirea aceasta a licărit în întunericul minții mele, suprapunându-se pe evenimentele recente. Vocea căpitanului răzbătând tare prin difuzoarele de pe vas, îndepărtându-se și apropiindu-se, îndepărtându-se și apropiindu-se în timp ce alergam pe punte, privind în apă, și tata, cu ani în urmă, strigând pe stradă, în fața hotelului în care stăteam, în timp ce alerga de colo-colo, întrebând

trecătorii dacă nu cumva văzuseră o femeie cu palton și căciulă, dar era iarnă, toată lumea avea palton și căciulă, sau *calton și păciulă*, cum începuse să spună la un moment dat tulburat: *O femeie cu calton și păciulă? Ați văzut-o?* Dar nimeni nu văzuse nimic, tuturor le scăpase tot.

Am clătinat din cap, mi-am ridicat privirea și mi-am apăsât cu degetele puntea nazală, colțurile interioare ale ochilor. Mici scânteii colorate sub pleoapele închise. Vântul bătea mai tare. Am deschis ochii și am văzut prin fereastră copacii înclinându-se. Amenințarea ploii.

— Încă în costume de baie, am băut șampanie în pat, am spus. El mai băuse un martini pe punte. Îmi amintesc, i-am spus translatorului, pentru că m-a surprins cât de repede a băut primul pahar și și-a mai pus unul. De parcă ar fi simțit deja dorința de a oblitera sau a fi obliterated. În timp ce sorbea din pahar s-a întins și și-a trecut degetul peste sfârcul meu, întărit de răceala costumului de baie ud. I-am luat mâna și i-am prins între buze degetul arătător. Când eram mici, cred că i-am spus, tata ne ducea vara la plajă. Nu am fost niciodată o bună înotătoare și nu-mi plăceau valurile, așa că exploram ochiurile de apă de pe mal, în timp ce tata și sora mea se avântau în

valuri. Căutam mai ales anemone, care se prind de stânci. Erau maronii, aproape negre, și se confundau cu pietrele. Uneori erau închise, ca niște mici excrescențe. Alteori, aveau gurile deschise, cu micile tentacule catifelate, ca niște franjuri, legănate de curentul blând. Mă aplecam și îmi băgăm degetul arătător în interiorul acelei creaturi ca să-i simt corpul moale strângându-se pe vârful degetului meu ca o ventuză, iar când îl trăgeam, tentaculele sau cum se numesc se agățau de el, încercând să-l țină captiv. După aceea anemona redevenea o mică excrescență mătăsoasă, greu de atins. I-am prins între buze un deget, apoi pe următorul. A închis ochii și și-a arcuit gâtul de plăcere. Apoi mi-a dat jos soutienul și mi-a atins cu limba cercurile întunecate ale sânului. I-am tras capul mai aproape de pieptul meu, apoi mi-am dat jos slipul și mi-am desfăcut picioarele ca să-i cuprind coapsele între ale mele și m-am împins în el.

În acea sală de interogatoriu, aerul era uscat: într-un colț, un umidificator mic elibera șuvițe de abur alb. Am înghițit în sec, îmi simțeam gura cleioasă și m-am întins să mai iau o gură de apă. Polițistul a tușit și a întors capul. Exista un decalaj, infimitezimal, dar exista, între rostirea mea și repetarea cuvintelor de către translator. Nu era o traducere simultană, așa că existau pauze între frazele mele și ale lui. În acele mici hiatusuri de înțelegere priveam chipul polițistului, care se uita când la mine, când la translator. Părea confuz, neîncrezător, de parcă ceea ce rostea translatorul n-ar fi putut proveni din gura mea. La un moment dat, a ridicat mâna, făcându-i semn să se oprească, și l-a întrebat ceva în limba lui. După intonație, mi-am dat seama că era o întrebare și am presupus că verifica acuratețea cuvintelor translatorului. Continuă, părea să spună, făcând un semn cu mâna, ca și cum ar fi dirijat un blocaj în trafic. Așteptau să le spun ce aveau nevoie să audă. O recunoaștere. Sau o declarație. Un fapt concret.

— Continuă, a spus Patrick. Sau a spus: Nu mai pot continua. Sau: Hai, vino aici. Futu-i, poate a spus, înjurând printre dinții încleștați și încercând să se abțină. L-am lăsat să intre un centimetru, apoi m-am ridicat, apoi a intrat puțin mai mult, apoi m-am ridicat din nou. Am simțit că mă deschid. Am așteptat. Apoi l-am lăsat să intre și mai mult. Și m-am ridicat, foarte lent. Îmi simțeam centrul profund al trupului către care se îndrepta. Un nucleu

întunecat și ascuns, altfel neatins; tânjeam să-i simt apăsarea în acel punct. M-am ridicat din nou, apoi m-am lăsat puțin mai jos. Nu-mi amintesc unde erau mâinile lui. Nu pe șoldurile mele, pentru că, dacă ar fi fost acolo, instinctiv ar fi vrut să mă tragă ușor peste el și nu voiam asta.

Îmi era foarte sete. M-am întins din nou după paharul de apă. Nu-mi dădeam seama cât anume din toate astea rosteam cu voce tare și cât îmi spuneam în gând. Părea ireal că accidentul avusese loc cu doar două nopți în urmă. Că eram împreună cu doar trei zile în urmă. Îmi tremurau mâinile și am dus cu grijă paharul la gură. Dar oricât de multă apă aș fi băut, gura îmi era în continuare uscată. Atât de diferită de gura mea când o săruta Patrick. Ne sărutam ca niște adolescenți. Îl sărutam de parcă aș fi fost încă în liceu. Așa cum mă sărutam în lungile după-amiezi de vară, când părinții iubitului meu nu erau acasă, iar noi stăteam pe canapea cu televizorul pornit sau ascultând muzică. Câteodată mâneam ceva, un pachet de biscuiți sau de sărățele, și aproape întotdeauna ajungeam în brațele lui. El îmi mângâia picioarele, admirându-mi pielea mătăsoasă, proaspăt epilată, se oprea chiar lângă tivul fustei, apoi aluneca din nou către glezne. În cele din urmă, alegeam să preiau inițiativa și, în timp ce ne sărutam, îmi treceam un picior peste coapsele lui, trăgându-mă și mai aproape. Senzația acelei apropieri fizice era copleșitoare. Buzele ni se umflau de la săruturi, gurile ne erau pline de salivă. Îi simțeam mirosul transpirației. Îi simțeam erecția pe pubis, chiloții de bumbac lipiți de propria umezeală. Își trecea mâinile peste bluza

mea, apoi își lăsa degetele aspre să-mi exploreze spatele, în căutarea bretelei de la sutien. Îl lăsam să mi-l desfacă, să pot simți greutatea sânilor eliberați, apoi ridicați cu blândețe de mâinile lui. Abia dacă mai puteam respira. Răsuflarea lui era aspră, tremurătoare, un sunet gutural izvorând din piept. Apoi îmi ridica fusta și degetele lui pătrundeau sub elasticul de la chiloți, la marginea coapsei. Ah, gemea el, în timp ce degetele își făceau loc printre faldurile de piele.

Dar în scurt timp devenea inconfortabil felul în care își împingea degetele înăuntrul meu, fără o direcție anume, fără să știe ce face. Iar chiloții mei îl încurcau. Din greșeală, a tras de un fir din părul pubian. Dintr-odată i-am simțit pe labie colțul ascuțit al unghiei. Pe măsură ce propria lui dorință se apropia de climax, devenea tot mai neatent. M-am smuls din brațele lui, durerea învingând dorința.

— Ce este? a întrebat cu răsuflarea tăiată. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, i-am răspuns.

— Am făcut ceva greșit?

— Nu.

Nu știam și poate că n-am știut niciodată cum să spun că problema nu era ceva ce făcea, ci ce aveam eu nevoie să facă, ce voiam eu să facă, deși nu mă simțeam în stare să-i dau instrucțiuni. Cea mai mare dorință a mea era ca el să intuiască pur și simplu căile prin care să mă satisfacă. În schimb, am întors situația către mine: Nu cred că pot încă, am spus. Era mai ușor să explic întreruperea bruscă ca pe propriul meu eșec. Un scenariu care mă plasa apoi în rolul de a trebui să-l liniștesc, de a-i lăuda priceperea și de a-mi arăta disponibilitatea de a mă supune dorinței lui: curând, foarte curând, îi ziceam. Încă stăteam în brațele lui.

— Dar suntem atât de aproape, a spus gâfâind și lipindu-se de mine. Și nu se întoarce nimeni acasă în următoarele ore. Am crezut că îți dorești, spunea.

— Da, îmi doresc. Doar că nu așa.

Știam replicile pe de rost: cuvinte pe care noi, fetele sau tinerele femei, am fost menite să le spunem la un moment dat, refuzul politicos, sugestia unei fantezii femeiești colective pe care niciuna dintre noi nu o înțelege pe deplin. Dar asta era și încă este, ceea ce oferim într-un moment sau altul pentru a ne retrage vii și nevătămate, pentru a reintra pe teritoriul dialogului și al negocierii. Însă în loc să fie de acord, mi-a spus:

— Trebuie să faci ceva. Doare.

— Ce doare?

— Doare... când un tip e atât de excitat și nu poate să rezolve.

— A...

— Doare ca dracu'. Te rog, m-a implorat. Dacă nu mă lași să intru în tine, poți măcar să mi-o freci?

— Eu și soțul meu, i-am zis polițistului, am avut o conversație asemănătoare la începutul concediului. Doar că de data asta pe mine mă durea, mă durea fizic, așa cum trebuie să-l fi durut pe iubitul meu din liceu, și îmi doream ca Patrick să rezolve

problema. Eram în pat și
brusc dorința i-a dispărut.

— Te rog, i-am spus. Nu
te poți opri acum.

M-am înfuriat când a refuzat să mă mai
atingă, m-am înfuriat și m-am simțit jignită, mai
ales când mi-a spus, ușor surprins, de parcă nu-și
dăduse seama niciodată că femeile pot simți o
astfel de durere înăuntru, așa că în cabină, în acea
după-amiază, în ziua accidentului, am...

Polițistul a încuviințat și s-a ridicat în
picioare, era îmbujorat. A făcut câțiva pași înainte
și înapoi, apoi s-a apropiat de mine, cu capul în
jos, demonstrând astfel că gândea profund. Și-a
frecat bărbia. În loc să se oprească în fața
scaunului meu, a trecut pe lângă mine. Mi-am
schimbat poziția picioarelor. Stomacul îmi pulsa:
un val de greață. Polițistul a rămas pe loc. Îi
simțeam în ceafă căldura corpului, atât de aproape
era. Apoi a venit lângă mine și mi-a pus mâna pe
umăr. Am tresărit.

A început din nou să vorbească și a existat o
mică pauză înainte ca translatorul să ia cuvântul.

— Aș vrea să trecem mai
departe, a spus. Când l-ați
văzut ultima oară pe soțul
dumneavoastră, unde
stăteți?

— Poftim?

— Erați în fața, în spatele
sau în lateralul său?

— Unde stăteam eu?

— Da, dacă erați acolo.
Pe punte.

— Da, eram acolo. Cred
că în fața lui. Stătea cu
spatele la balustradă.

Polițistul și-a ridicat mâna de pe umărul meu
și s-a întors la locul lui.

— De fapt, nu. Cred că l-am văzut din spate, am spus.

Mintea îmi rătăcea fără odihnă peste acest gol: spațiul dintre momentul în care mă scuipase și cel în care am încercat să mă întorc înapoi. Era foarte întuneric. Și legănatul acela continuu. Mintea îmi era goală. Chiar și acum, progresia lentă a scenei e pixelată în mintea mea, cu pauze. Ca și cum conexiunea mea cu acest eveniment ar fi fost instabilă, ca atunci când chipul cuiva apropiat îngheață pe ecranul telefonului și cuvintele devin neclare. În poezie, asta se numește cezură. Punctul în care se produce o pauză în vers, unde se întrerupe continuitatea structurii metrice. O suspendare de moment, o acumulare. Nu este o pauză sintactică și nu trebuie confundată cu pauza obișnuită dintre propoziții. Nu este nici o pauză retorică, deși se aude dacă poezia e recitată. E o fractură muzicală. O clipă de destrămare. În trecut, acestor puncte prozodice li se atribuia un gen: exista cezură masculină sau feminină, în funcție de poziția pe care o avea în vers și de forța silabei precedente. Firește, o cezură feminină urma după un accent slab, care nu se număra în tiparul metric.

Sus, pe perete, era un afiș cu vârfuri de munți înzăpezite și cireși înfloriți.

În timp ce vorbeam, privirea îmi era atrasă spre el. Unul dintre colțurile de sus se dezlipea de perete. Polițistul a vorbit din nou, iar translatorul a rostit întrebarea, ștergându-și fruntea cu o batistă foarte atent împăturită.

— Aici scrie că sunteți cetățean britanic, nu?

— Da, am răspuns.

— Nu păreți britanică.

Polițistul și-a atins colțul gurii cu limba și am observat o mică pată de pastă de dinți uscată. M-a măsurat din cap până-n picioare, întrebându-se, presupun, ce fel de femeie făcea astfel de

mărturisiri, de unde venea o astfel de femeie. M-am așezat din nou picior peste picior, mi-am privit mâinile: îmi tot răsuceam verigheta pe deget, un tic nervos.

— Să ne întoarcem la povestea dumneavoastră din cabină, în ziua accidentului. După aceea, după ce s-a încheiat acest episod, ce s-a întâmplat?

Nu mai țin minte exact ce am spus, dar chipul lui s-a animat: sprâncenele ridicate, ochii mijiți de concentrare, buzele strânse. Oare îmi imita expresia de pe chip? Oare făceam toate acestea în timp ce vorbeam? Această afișare exagerată a atenției, a empatiei, a șocului părea un gest aproape burlesc. În scurtele momente dintre aceste schimbări ale mimicii, chipul lui devenea neutru și am observat că, deși trebuie să fi avut patruzeci și ceva de ani, poate chiar cincizeci, nu avea niciun rid, de parcă nu și-ar fi mișcat fața niciodată, de parcă niciodată nu s-ar fi încruntat, n-ar fi fost surprins sau n-ar fi făcut nicio grimasă, așa cum făcea stând în fața mea. De aceea părea că expresiile lui mă luau peste picior, o reprezentare exagerată a înțelegerii, o încercare de a-și masca perspectiva pudibondă asupra faptului că eu și Patrick făcuserăm prea mult sex și că versiunea mea asupra evenimentelor era prea emoțională. Poate că în mintea lui compunea o poveste cu totul diferită despre soția tânără și frumoasă a bărbatului alb care se înecase. Am început să plâng, cuvintele mi s-au învălmășit.

Polițistul mi-a întins o cutie cu șervețele. I-am mulțumit în cuvinte pe care nu le-a înțeles și mi-am suflat nasul. Simțeam că mă ia o durere de cap. Neonul pâlpâia. Am băgat mâna în geantă și mi-am scos ochelarii de soare.

— Îmi cer scuze, am zis, încercând să-i arăt prin

gesturi că mă durea capul.

Aș fi putut s-o și spun, dar, dintr-un motiv sau altul, n-am făcut-o. În spatele lentilelor întunecate, am închis ochii. Auzeam zumzetul centralei termice. Polițistul s-a foit în scaunul care scârțâia.

Cu puțin timp înainte să plecăm în croazieră, începusem să am niște migrene îngrozitoare. Începeau din spatele ochiului stâng, din adâncul orbitei, și se răspândeau lent pe jumătate de cap. Înainte, când îi auzeam pe oameni spunând că durerea aproape că-i orbea, credeam că e doar un fel de-a spune. Dar odată ce au început migrenele, mi-am dat seama că era o descriere mot-â-mot a unei experiențe: nu puteam deschide ochii, nu suportam lumina. Durerea era ca o lamă ce spinteca grăsimea și osul capului. Respiram lent și îmi masam tâmpilele cu degetele reci.

După o vreme, cineva mi-a spus ceva. Am crezut că a vorbit în engleză și că nu înțelesesem ce înseamnă. Durerea de cap se accentua. Apoi fraza a fost repetată în engleză și am înțeles.

— Cred că am terminat, a spus translatorul. Dacă mai avem întrebări, o să fiți contactată. Deocamdată, puteți pleca.

Polițistul i-a întins translatorului o carte de vizită și i-a explicat ceva. Apoi translatorul mi-a dat cartea de vizită. Era a unui hotel din zonă.

— E un hotel confortabil, m-a asigurat el.

— Mulțumesc, am răspuns și m-am aplecat să-mi strâng lucrurile.

Afară era frig și vântul bătea cu putere. Mi-am pus ochelarii de soare în geantă și m-am adăpostit în stația de autobuz de lângă secția de poliție. Am ridicat mâna și am oprit un taxi. M-am urcat în spate și i-am dat șoferului cartea de vizită,

arătând către imaginea de pe ea. Am arătat apoi
către mine și, din nou, către imagine.

— Eu, acolo, am spus.

Era întuneric și ploua când am ajuns. Taxiul a oprit la colț și am coborât. Am văzut în fața mea firma de neon a hotelului: ceva ceva Garden Inn. Dacă-mi puneam ochelarii, mi i-ar fi udat ploaia și n-aș mai fi putut citi nicio firmă. Dar fără ei, puteam distinge doar majusculele foarte luminoase. Mi-am șters lentilele pe cardigan, apoi am traversat parcare și am deschis ușa grea din sticlă care dădea în hol.

Era genul de hotel pe care te aștepti să-l vezi într-un film de categorie B. O mochetă uzată și murdară, lumini prea puternice, miros de tutun. Prea departe de orice, genul de loc în care te trezești când ai ajuns cât de departe ai putut, când ai mers până la capătul drumului și corpul s-a întors împotriva ta, când până și peisajul și vremea ți-au întors spatele. Genul de loc în care ajungi când ești aproape înnebunit de oboseală și debusolare, amețit și însetat, cu bani nepotriviți în buzunar, care nu-ți ajung pentru băutura tare de care ai nevoie și, deși ai un card de credit, nu-ți amintești PIN-ul și ești prea obosit să te semnezi inteligibil, iar când încerci s-o faci, nimeni nu crede că ești chiar tu, că ești cine spui că ești. Toți te privesc bănuitori, de parcă ai fi bătut atâta drum doar ca să-ți iei un whisky pe banii altcuiva, iar oboseala este doar accentuată de faptul că ai ajuns pe întuneric și nu te poți orienta decât după luminile stradale și firma de deasupra barului, genul de loc care te lasă înnebunit de logistica nesfârșită a călătoriei, după ce ai uitat de mult ce impuls irațional, ce dorință, ce înlănțuire îngrozitoare de evenimente te-au făcut să pleci într-o asemenea călătorie. După toate acestea, călătorul ajunge la un astfel de hotel.

Am apăsat pe clopoțelul de la recepție și o femeie a venit să-mi ia datele. Apoi mi-a dat o

cheie înnegrită cu un breloc de plastic pe care era scris numărul camerei și am urcat pe scări până la etajul patru.

Camera mirosea a tutun stătut și a odorizant ieftin, folosit să acopere mirosul de rahat. Mi-am trântit bagajele la ușă și am scos sticlutele din minibar: un gin și o votcă minuscule, o sticlă ceva mai mare de vin roșu, o alta de vin alb și încă una de șampanie. Telefonul a vibrat în geantă. Apoi încă o dată și încă o dată. Ratasem deja câteva mesaje primite mai devreme în acea zi, iar acum aveam un șir lung de apeluri pierdute, de la Londra, la care nu voiam sau nu puteam să răspund. Mi-am pus telefonul pe măsuta cu fierbătorul de apă și, în timp ce dădeam pe gât băuturile, am privit telefonul luminându-se și vibrând la nesfârșit. La Londra era ora prânzului. Probabil că vestea accidentului se răspândise în industrie. Știam că erau mulți care voiau să vorbească cu mine. Oamenii lui Patrick: managerul, editorul, directorul de producție cu care trebuia să discute la telefon cu câteva ore în urmă – munca îl urma peste tot, chiar și în concediu. Apoi erau Joshua și mama lui, Trudi. Nu știam cum aș fi putut rosti cuvintele ce trebuiau rostite. Știam că o să șterg mesajele fără să le ascult, că n-aș fi suportat să le aud întrebările, să fiu cea care trebuia să confirme veștile. O parte din mine se gândea că poate nu era adevărat. Poate că greșiseră persoana. Poate că avusese o convorbire telefonică și doar uitase să-mi spună unde e. Mai făcea așa uneori.

Afară ploaia se transformase în lapoviță. Plafoniera era plină de insecte moarte. În cameră era sufocant. Dar mâinile mele erau încă reci și am încercat să mi le încălzesc. Mă simțeam extrem de înfometată, goală pe dinăuntru. Pe noptieră erau un telefon, un pix și câteva foi cu antetul hotelului. Niciun meniu pentru room-service. O hartă și un plan al hotelului care includea lucrurile pe care le

puteai găsi la fiecare etaj. M-am uitat la el absentă și curioasă deopotrivă. Întrebarea din mine: ce-avea să se întâmple mai departe? Cu mine. Cu viața mea. Întrebasem la sosire dacă exista vreun loc de unde să-mi iau mâncare la pachet, un loc de unde aș putea cumpăra plasturi. Pantofii pe care mi-i luasem de pe vasul de croazieră îmi făcuseră o bășică la călcâiul stâng. Femeia căreia i-am pus aceste întrebări a făcut câteva gesturi rapide cu mâinile, ușor alarmată, și s-a grăbit să-și cheme șefa, care completa niște formulare la celălalt capăt al recepției. Această femeie mai solidă și mai în vârstă mi-a venit în ajutor.

— Îmi cer scuze, mi-a explicat, colega mea nu vorbește engleză. Mă tem că nimic aici. Niciun magazin în apropiere. Un taxi v-ar putea duce în cel mai apropiat oraș, dar e un drum de jumătate de oră. Avem mâncare aici, la restaurant, a spus, arătând peste umăr. Cina. Și micul-dejun, de la ora 6.

Trecuseră câteva zile de când nu mai mâncasem cum trebuie, dar n-am avut putere să merg în restaurant, să simt că oamenii se holbează la mine.

În schimb, am făcut o baie fierbinte și am stat în cadă cât am putut de mult, rememorând totul din nou și din nou: vasul, orele petrecute la poliție, drumul cu taxiul. Trei zile, repetam în gând. Patrick dispăruse de trei zile. Această informație îmi revenea în minte continuu, dar era atât de bizară, atât de străină, încât forma un vid temporal pe care nu-l puteam asimila, alcătuit dintr-o înșiruire de ore care nu aveau niciun sens. Când în cele din urmă am ieșit din baie, am fost cuprinsă

de un val de extenuare atât de puternic, încât m-am întins imediat pe pat, fără să mă șterg cu prosopul. Salteaua era prea tare, perna, prea moale, o pernă din pene care se ridica în jurul feței, parcă sufocându-mă.

Prin tavan răzbăteau zgomotele făcute de ceilalți călători: pași, apa de la o toaletă. Veioza de lângă pat era poziționată într-un unghi care făcea ca lumina să-mi bată în ochi. M-am întors pe-o parte și am observat un flyer pe care nu-l remarcasem mai devreme. Era dintr-un carton tare, lucios și pus în picioare pe noptieră ca să-ți sară în ochi. Pe el scria în engleză: Pentru servicii de masaj, sunați la 4702. Dedesubt era o listă de prețuri, bazate pe durată: 6000 de yeni, 6700 de yeni, 10000 de yeni. Urma, scrisă cu litere mai mici, o serie de observații: *Angajata hotelului va veni în camera oaspetelui. Masajul se va face peste haine. O tânără nu va pune întrebări. Nu voi face niciun serviciu sexual.* Părea scris greșit; cu siguranță avertismentul trebuia formulat invers: tânăra nu trebuia întrebată. Sau voia să spună că nu trebuia să te aștepți ca tânăra să te întrebe ce ți-ai dori? El ce și-ar fi dorit să fac? În cabină, pe vas, îi dădusem jos slipul și îi făcusem sex oral, în timp ce mă masturbam. Apoi, când n-a mai putut să se abțină, m-a tras peste el și ne-am sărutat, degetele lui pătrunzându-mă, gura lui, doar pentru o clipă, umedă și fierbinte în urechea mea. „Tânăra” mi se potrivește: odată am fost tânăra. Sintaxa de pe flyer funcționa în acest fel, dezvăluind. Nu știu, i-am spus polițistului, nu-mi amintesc. Cum vrei. Cred că așa i-am spus lui Patrick – prefăcându-mă sfioasă, jucând un rol. Cum vrei – până la urmă era o frază din unul dintre filmele lui preferate, fusese mereu un om al filmelor.

Așa că stau întinsă acolo, așteptând amețită ceva: l-am așteptat să urce munții, l-am așteptat să mă găsească așteptând. Mă simțeam înnebunită: extenuată, beată, ireală. Nu este absolut imposibil

ca soțul dumneavoastră să fi supraviețuit, îmi spusese la un moment dat, neoficial, un însoțitor de bord. Avea colacul de salvare. Marea se liniștise până dimineață. Nu eram atât de departe de apele în care se pescuia, unde numeroase bărci mici aruncă năvoade. Știu că încerca să mă încurajeze. Era personajul galant care dădea glas unor false speranțe. Contrazicând avertizarea căpitanului. Dar chiar și așa, voiam să-l cred și el știa că aveam nevoie să cred în ceva, că aveam nevoie de asta doar pentru câteva zile ca să pot continua să mă mișc, să mănânc, să respir. Mă gândeam la acea conversație când am observat, prin fereastra camerei de hotel, reflectorul – destul de jos, aproape de locul în care drumul principal ajungea la terenurile virane. La început, am presupus că era o reflexie în geam: becul de deasupra minibarului și a fierbătorului de apă. Dar apoi s-a apropiat, tremurând ușor.

Vântul se întetise și pentru un moment reflectorul a dispărut, apoi a revenit, de data asta puțin mai sus, ca și cum cineva ar fi urcat către hotel. În apropiere, nu existau lumini stradale, nici de la alte clădiri. Existau luminile mărunte, scânteietoare ale unui oraș aflat la kilometri depărtare, dar fără semafoare sau mașini. Apoi lumina a început să urce foarte mult: un cerc mare și alb în întuneric. Am închis ochii, am așteptat să bată cineva la ușă, să sosească purtătorul acelei lumini, să deschid ușa și să-l găsesc acolo ud, murdar și disperat, dar viu. Doamne-Dumnezeule, trăiești! așa fi spus. Am așteptat și tot am așteptat, dar n-a bătut nimeni la ușă și în cele din urmă am făcut efortul de-a mă ridica din pat să trag draperiile. După aceea, probabil că am căzut într-un somn adânc, paralizant, somnul celui care a pierdut de curând pe cineva drag, somnul care este deopotrivă necesar și detestat, care întâmpină rezistență pentru că, firește, urmează să te trezești, știi că urmează să te trezești.

Dar noaptea a trecut. M-a trezit sunetul telefonului fix. Lumina se strecura pe lângă marginea draperiilor grele. M-am întins peste pat și am tras telefonul lângă mine.

— Da, am zis răgușită.

— Îmi cer scuze că vă deranjez, doamnă, a spus o voce. Bărbătească, necunoscută, cu un accent puternic. Am încercat să mă eliberez de pâcla alcoolului și am bâjbâit după întrerupătorul veiozei. Nu l-am găsit și, prin întuneric, am pipăit peretele acolo unde credeam că ar trebui să fie întrerupătorul. În spatele noptierei, lipit de tăblia patului era un dreptunghi cu întrerupătoare de lumină. Am apăsat pe unul, dar, în loc să apară o lumină difuză, întreaga cameră a zvâcnit într-o strălucire fluorescentă: cele patru lumini din tavan, veiozele de pe noptiere, lumina de lângă ușă. Am înjurat și am apăsat pe alt buton, apoi pe altul, apoi pe altul, până când camera s-a cufundat iar în întuneric.

— Doamnă, a spus bărbatul. S-a întâmplat ceva?

— Ce? Cine e la telefon?

Mi-a spus un nume pe care nu l-am recunoscut. După câteva clipe de tăcere, a continuat. Era un polițist de la secția la care fusesem cu o zi înainte. M-am ridicat în capul oaselor, dintr-odată perfect trează.

— Da, am răspuns. Cu ce vă pot ajuta?

M-am uitat la ceas; era mai târziu decât îmi închipuisem.

— Trebuie să vă informez că a fost găsit un trup neînsuflețit. Adus de ape pe coastă. La nord de noi.

M-am întins după paharul de pe noptieră, apa era plină de bule perimate, de parcă ar fi fost efervescentă. Carbogazoasă, așa numesc oamenii această apă, micile buzunare de gaz reflectând lumina, dacă sorbi din ea în plin soare, într-o piațetă.

— Am vrea să veniți să-l vedeți, a adăugat, adică să-l identificați.

— Să identific? Ce să identific? am întrebat.

Creierul se mișca încet, nu voiam să înțeleg ce spunea.

— Trupul neînsuflețit, a răspuns. Soțul dumneavoastră.

Am aproximat greșit distanța dintre mâna mea și apă și am trântit paharul pe jos.

— Rahat! am exclamat, în timp ce apa se scurgea pe hârtiile și cărțile pe care le pusesem acolo în seara dinainte.

Am tras cearșaful și am încercat să le șterg.

— Poftim?

— Nimic, of, rahat! Da, da, sigur.

Mi se făcea greață, o greață bruscă și puternică.

— Îmi cer scuze, am spus. Așteptați puțin.

Am aruncat receptorul pe pat și am alergat la baie, unde m-am aplecat peste vasul de toaletă. Apoi am tras apa, mi-am clătit gura și m-am întors la telefon. Nu închisese.

Deși a continuat să vorbească, nu-mi amintesc ce-a zis. Apoi a făcut o pauză lungă.

— Doamnă? a întrebat. E un drum lung cu trenul, nu e neplăcut. E zăpadă. O să vedeți. În pădurea prin care mergeți. O să vă aștepte cineva.

Mi-a dat un număr la care să sun, în caz că aveam nevoie de ceva.

— Mulțumesc, am răspuns.

Apoi am auzit un clic și tonul de apel, semn că bărbatul de la celălalt capăt al firului pusese telefonul în furcă. Am continuat să țin receptorul lipit de obraz, simțind discul de plastic rece, neted, cu toate acele mici perforații negre prin care călătorise vocea mea. În depărtare, sunetul unui vehicul în marșarier, un şuierat ascuțit, mecanic, care-ar fi putut fi o jucărie sau o mașinărie stricată, sau o pasăre, în ciuda faptului că nu era niciun copac în jur. O voce omenească în depărtare. Variațiuni tonale ale traficului. Mirosul greu, uleios de carne pe grătar.

Am luat un taxi până la metrou, am cumpărat un bilet spre nord și am coborât repede scările pe peron. Nu mi-era foame, dar știam că trebuie să mă pregătesc pentru drumul care mă aștepta. Puțin mai departe, lângă tabelul cu *Plecări*, era un chioșc care vindea caserole cu mâncare gătită și gustări. Poate că de asta am nevoie, m-am gândit, de un foitaj cu cremă sau o pungă de bomboane. Era

aglomerat și călătorii nu se grăbeau să-și aleagă mâncarea. Țipar, tofu, omletă, somon, caracatiță. Știam că am la dispoziție doar cinci minute și am așteptat nerăbdătoare, lăsându-mă când pe un picior, când pe celălalt. Era frig, și în timp ce-mi scoteam din geantă fularul, am tras din greșeală un pachet de șervețele care a căzut pe pavaj. Când m-am aplecat după el, am observat stativul cu ziare din stânga mea. Ziare japoneze, câteva publicații de business și mai în spate, chiar în dreptul meu, un tabloid britanic. Am tresărit: pe prima pagină era fotografia navei de croazieră, peste care scria în diagonală cu litere de un galben strident: *Legendarul Patrick Heller dispărut pe mare!* Mi s-a tăiat respirația. Cum era posibil? Cum de era adevărat? Ca știrile să ajungă aici, și în acest fel. Pentru o clipă, m-am înecat cu propria salivă. Știam că erau reporteri care scriseseră despre accident și care se informaseră în detaliu despre structura navei și erorile măsurilor de siguranță, știam că povestea apăruse la televizor și în ziare, dar nu-mi dădusem seama că atenția se concentrase deja pe Patrick, că ajunsese în presa mainstream și că fusese preluată de cele mai mizerabile publicații. Că povestea era peste tot. Se întâmplase doar cu patru zile în urmă. Abia acum trei nopți. Poate că era doar o ipoteză, literele îngroșate sugerând moartea lui. Cu siguranță era ceva ce încă trebuia să descopăr, să confirm. Poate că, până la urmă, persoana pe care mă duceam s-o identific nu era Patrick. Mâna îmi tremura când am luat tabloidul din stativ. Eram amețită, absentă. Cumva departe. Aș fi putut fi o actriță într-unul dintre filmele lui Patrick, ezitantă, încercând să găsească în ea însăși trăirea de care avea nevoie ca să meargă mai departe. Lui i-ar fi plăcut culorile: galbenul acid al titlului în contrast cu cenușiul peronului, sunetul trenului în fundal, respirația ei întretăiată. Asta nu era jurnalism. Știam bine. Erau doar vorbe în vânt, zvonuri, chiar calomnii.

Menționarea apelor rusești, coasta japoneză, vasul de croazieră norvegian: totul era făcut să sune ca o conspirație mondială, furtuna, pur senzaționalism, accidentul, descris cu amănunte întortocheate, furnizate reporterilor de echipajul vasului. Mai jos era o secțiune lungă despre celebritatea lui Patrick. Am citit pe sărite restul paginii, câteva cuvinte mi-au sărit în ochi: șoc, năucitor, de necrezut. Sigur, știam zvonurile despre Patrick, nu încetaseră niciodată. De-a lungul anilor fuseseră nenumărate. Am încercat să nu le dau atenție, mai ales atunci, de fapt, ani întregi îmi făcusem o misiune din a le ignora: era limbajul din jurul oricărui bărbat faimos. Zgomotul alb al personalității sale publice. Dar acum bârfa era exagerată, iar privirea mi-a fost atrasă de ultimul paragraf: în urma sa rămânea tânăra lui soție, a doua soție. Sau poate că era și mai rău, formulat într-un limbaj agramat: în urma sa rămânea fosta lui studentă, cu care se căsătorise. Acum scriitoare de literatură pentru femei. Existau detalii cu privire la anii noștri împreună și la faptul că eu nu aveam copii. La final, erau citate cuvintele unui pasager: soția lui părea drăguță, era frumoasă. Se mai ciondăneau din când în când, la micul-dejun, în orice caz.

Sigur că ne ciondăneam. Patrick nu era o persoană matinală. În acele momente prefera să fie singur, să stea în tăcere, în timp ce cofeina își croia drum prin sânge. Se înfuria foarte tare dacă era deranjat și nu-i plăcea să vorbească cu nimeni înainte de prânz. Acesta a fost un impediment al croazierei pe care nu-l prevăzusem.

Ea avea ochii foarte umflați, a declarat respectivul pasager. Pare bolnavă, m-am gândit. Dar poate că asta a fost după aceea, știți că a trebuit să ne schimbăm traseul ca s-o lăsăm pe ea? Ce mai vacanță, biata de ea.

Am pus ziarul la loc; amprentele mele lăsaseră urme pe prima pagină. Mi-era prea rău ca să mănânc. Niciun foitaj cu cremă, nicio

bomboană. În difuzoare s-a anunțat sosirea trenului meu; m-am scuzat față de ceilalți oameni de la coadă și m-am îndepărtat de chioșc, târând după mine valiza.

Trenul gonia pe lângă terasamente înverzite și câmpuri arate, îndreptându-se spre nord prin pădure, așa cum mi se spusese. În curând a început să burnițeze. Cu cât înaintam mai mult, cu atât se făcea mai frig, până când zăpada grea împovăra copacii; se prindea de frunze și contura ramurile mestecenilor și coniferelor. Se lipea de iarba maronie de iarnă care creștea pe lângă șine. Din toate direcțiile, peisajul alb mă privea dușmănos.

Nu eram în întârziere, dar îmi făceam griji că aveam să ratez ceva, că mă aștepta vreo dificultate sau amânare. Aveam ceasul potrivit cu cinci minute înainte. Mereu îl potriveam așa, din instinctul de a avea mai mult timp decât aveam de fapt. Intenția mea era de-a ajunge mai devreme peste tot, de-a ajunge la timp ca să m-adun, cum se spune. Dar adesea ajunsul devreme mă face să mă plimb de colo-colo sau să mă foiesc în scaun, sau să mă prefac interesată de vreun anunț lipit pe perete, încercând să găsesc ceva de făcut, să nu par scoasă din context sau prea nerăbdătoare. Această aversiune a mea față de lentoare nu făcea decât să mă agite mai mult decât dacă aș fi ajuns când trebuia. Pentru că, până la urmă, am nevoie de acel timp în plus doar ca să mă liniștesc, să urinez pentru că m-am stresat prea tare grăbindu-mă sau să caut un pahar cu apă pentru că am depus efort mergând prea repede de frică să nu întârzii. Toate aceste lucruri riscând să mă facă să întârzii la întâlnirea pentru care, cu doar câteva momente înainte, ajunsesem prea devreme. M-am uitat pe geam. Din loc în loc se vedeau focuri mocnind pe terenurile fermelor, ardeau gunoiul, rămășițele recoltei. Auzeam gheața lovind geamul în mers. Încă aveam în fața ochilor fotografia din tabloid, cu vasul de croazieră și titlul în galben strident. Articolele aveau să fie din ce în ce mai rele. Din ce

în ce mai multe. La un moment dat, va trebui să înfrunt presa. Să spun ceva. Să dau explicații, să descriu din nou coșmarul. Să mă arăt publicului drept ceea ce devenisem: văduva lui.

Cu ani în urmă, când mă urcasem cu el în acel taxi, poate că voiam doar să-mi doresc, fără să știu exact ce anume. Poate m-am gândit că, la fel ca orice tânără, asta trebuia să fac: să-mi doresc. Tânjeam să simt o emoție copleșitoare, dovada că trăiesc. Un apetit abstract, speranța înfometării, durerea implicită a privării. Experiența tinereții. Suntem pregătiți să ne așteptăm la așa ceva într-o formă sau alta.

Ploua torențial. A plătit, apoi a deschis portiera îndeajuns de larg să poată scoate umbrela. Îmi amintesc cum își ținea servieta mică într-o mână, în timp ce ocolea mașina ca umbrela să ne poată adăposti pe amândoi când m-am dat jos. Existau două chei de la intrarea în clădirea în care locuia pe atunci. Una pentru noua încuietore, cealaltă pentru broasca veche în care trebuia să miști cheia cu grijă ca să se poată răsuci. În hol mirosea a pantofi vechi și umezi și a înălbitor, iar în capătul îndepărtat al încăperii era un șir de cutii poștale argintii încastrate în perete. Durează doar un minut, mi-a spus, căutând prin mănunchiul de chei. Cât l-am așteptat să-și verifice corespondența, am citit anunțurile de la avizier; erau prinse cu bolduri o carte poștală din Olanda, un avertisment să se încuie ieșirea de urgență, broșura unui restaurant cu mâncare indiană, un afiș cu o pisică pierdută și recompensa pentru cel care o găsea. Am auzit cutia poștală deschizându-se și închizându-se. Pe podea, lângă ușă, erau trei ghivece cu plante muribunde: o plantă-păianjen, un arbore de cauciuc și o monstera mare. Gata, a spus el. Apoi a chemat liftul și am așteptat unul lângă celălalt, ascultându-i coborârea lentă, scârțâitoare. Când în sfârșit a ajuns, a durat destul de mult până să se deschidă ușile. Înăuntru era o

doamnă în vârstă cu un sac de gunoi, pe care îl ducea la tomberon. S-a uitat la noi, apoi a exclamat: Patrick!, zâmbindu-i larg; avea dinții foarte albi și drepecți. El s-a aplecat s-o lase să-l sărute pe ambii obraji.

— Doamnă Treel, nu vă putem lăsa să duceți dumneavoastră asta, a spus el, arătând către gunoi. Dați-mi voie să vă ajut.

S-a întins și a luat sacul de gunoi, în timp ce eu stăteam cu degetul apăsat pe butonul liftului.

— Numai puțin, mi-a zis, și a ieșit repede pe ușa din față, pe care tocmai intraserăm.

— Nu-i așa că e un scump? a întrebat bătrâna, adăugând: Ești nepoata lui? Trebuie să facem cunoștință cum se cuvine.

Am luat degetul de pe buton și am lăsat-o să urce în lift. Peste câteva clipe, Patrick era din nou la ușă, zgâlțâind cheia în broască. Era ud learcă.

— Hai, m-a îndemnat, atingându-mi talia atât de ușor, că ar fi putut fi mâna unui străin care trece întâmplător pe lângă mine, doar că se mișca prea lent, conturându-mi parcă mijlocul, trăgându-mă ușor către el. Hai să urcăm pe scări.

Apartamentul lui era foarte ordonat. Lângă ușă era un recipient de plastic, în care și-a lăsat umbrela udă. Alături, un încălțător și o perie de haine. Pe blatul din bucătărie nu erau electrocasnice, nici lucruri îngrămădite. Niciun vas

murdar în chiuvetă. La capătul blatului, lângă frigider, era un bol de sticlă albastră cu trei banane pistruiate. Pe masă, un teanc de ziare atent aranjate. Am deschis frigiderul, căutând o gustare. Avea unt, pește, varză de Bruxelles, ouă, ciocolată, câteva doze de bere. Am luat berea și ciocolata. Vrei? am întrebat. Nu-i cerusem voie să le iau. Am deschis berea și, în timp ce beam, m-am plimbat prin sufragerie, atingând marginea bibliotecii, unde toate cărțile erau aranjate într-o ordine alfabetică perfectă. Am scos câteva, le-am răsfoit și le-am pus la loc. Paragrafele importante erau marcate atent cu mici post-ituri galbene. M-a urmat. M-am oprit într-unul dintre colțurile încăperii, lângă fereastra mare, unde se afla o plantă ale cărei frunze păreau bolnave, pline de pete mici și maronii. Pe podea zăceau câteva frunze uscate, iar pământul era foarte uscat, solzos. M-am întors în bucătărie să iau un pahar. Am deschis dulapul în care ținea farfuriile, apoi pe cel cu orez, paste, zahăr, apoi, în sfârșit, l-am găsit pe cel cu pahare și cani. Am ales un pahar înalt și l-am umplut cu apă de la robinet. M-am întors în sufragerie și am turnat apa în ghiveci, puțin câte puțin, străduindu-mă să nu vărs pe covor. Gestul meu casnic l-a fermecat. S-a apropiat de mine. Mi-a atins din nou talia prin puloverul gros. Apoi pe sub pulover. Ne-am terminat berea. Afară continua să plouă. Mai târziu, avea să cadă grindină. Valiza lui argintie, îndeajuns de mică pentru un bagaj de mână, stătea nedesfăcută într-un colț al dormitorului.

Acum îmi dau seama că n-ar fi trebuit să rămân. Dar am făcut-o și asta a schimbat totul. Ce-ți dorești? m-a întrebat. Îmi doream. Îmi doresc. Singurul verb care face ca prezentul și viitorul să se suprapună. Am băut votcă. Îmi plăcea felul în care îmi înmuia trupul, dar îmi lăsa mintea alertă. Ești foarte udă, a spus, nu pentru că ar fi repetat o replică, ci pentru că era adevărat. Desfăcută

descusută dezvelită neîmplinită. Sâni mei erau mari și greoi, iar când stăteam pe spate, alunecau în lateral, ca ai unei femei din picturile lui Lucian Freud. Mi-am frecat sperma lui pe piept și ne-am sărutat. Avea trupul unui star rock care începea să îmbătrânească, silueta înaltă îngroșându-se în talie și la omoplați. Nu era grăsime, părea un țesut aproape muscular, de parcă organele interne ar fi luat amploare odată cu vârsta și cu prestigiul. Ca un fel de platoșă, un înveliș, un strat dens care îmbrăca formele altfel ascuțite și care mi se părea atrăgător, aproape emoționant, îmblânzindu-l puțin și amplificându-i statura. Înainte, trupurile bărbaților tineri mă speriaseră. Aveau șoldurile dure și cartilagii prea proeminente. Mușchii lor abdominali, de care erau atât de mândri, îi făceau să pară reptilien. Dar Patrick era altfel.

Dimineață mi-a spus: Nu pleca. Mai întâi, ca pe o rugămintă blândă sau așa am interpretat-o, iar apoi ca pe un sfat, ca pe un avertisment.

— Nu pleca, a repetat.
Azi. Probabil că nu e o idee bună să ieși din apartament.

— Poftim? am zis.

Aveam un curs la prânz.

— E complicat, a răspuns. Dacă te vede cineva, adică. Plecând. Sau venind. Având în vedere cât de aproape suntem de campus. Ar fi bine să tragi storurile dacă vrei să citești la birou.

Se îmbrăcase deja pentru muncă, avea părul umed la ceafă și respirația mentolată. În timp ce mi-a spus toate astea, și-a trecut degetele peste umerii mei goi, ca să fiu mai atentă la furnicăturile

pe care le simțeam pe piele decât la indicațiile lui bizare.

— Bine, am fost de acord, îndepărtându-mă de el.

Mâna i-a coborât până la talia mea și m-a tras spre el.

— Te rog, a insistat.

La acea vârstă, în acea perioadă a vieții mele, refuzul implica un fel de strategie pentru care îmi lipsea limbajul. Nu înțelegeam cum să-mi negociez dezavuarea – ce mâncare să aleg la restaurant, la ce film să mergem, pe ce stradă s-o luăm prin oraș, orice avea legătură cu sexul –, pentru că nu-mi cunoșteam propriile dorințe, nu cunoșteam limitele și contururile propriilor poftă ori limitele propriului confort. Sau cât de mult erau testate de altcineva. Pentru că, în cel mai bun sens, refuzul e relativ, mereu secundar, mereu un efect ulterior dorinței sau predilecției ori pur și simplu un răspuns la insistența de a te autoconserva, la viață și trăirile ei. Dar pe atunci nu aveam un repertoriu internalizat al preferințelor la care să mă raportez ca să-i pot evalua cererile. Sau, dacă-l aveam, nu descoperisem o formă de a-l articula, de a-l exprima, de a spune cu trupul sau altfel: Asta simt. Asta vreau. Asta voi face.

— Te rog, a repetat el.

— Oricum, nu cred că am de mers nicăieri, i-am răspuns. Dacă asta crezi...

— Da, asta cred, a spus el.

Apoi m-a sărutat, buzele lui moi deschizându-se peste ale mele, gurile noastre întrepătrunse. După ce a plecat, mi-am curățat o portocală și am mâncat-o deasupra chiuvetei. Apoi mi-am făcut un duș, am făcut cafea, m-am uitat prin colecția lui de viniluri și CD-uri. În apartament era un aer închis. Nu puteam să stau și să citesc la nesfârșit.

Simțeam nevoia să fac o plimbare, dar mă temeam de avertizarea lui. Mă temeam că știa ceva ce nu-mi spusese. Pe-atunci habar n-aveam cum să-i pun la îndoială perspectiva, cum să iau în calcul faptul că probabil habar n-ar fi avut dacă aș fi ieșit din apartament și că acea plimbare s-ar fi redus la o minciună nevinovată mai târziu în acea seară. Dacă aș fi rămas până atunci.

Dar acordam atenție opiniilor lui. Le admiram și le colecționeam așa cum fac uneori studenții, exprimând părerea unui profesor ca și cum le-ar aparține. Erau o mulțime din care să aleg; Patrick avea opinii ferme și știa ce-i place. Așa că puteam să jonglez cu ele și să-i fac pe plac. Sincer, la început, amândurora ne plăcea să-i facem pe plac celuilalt. În această privință, nu eram prea diferiți de orice alt cuplu de îndrăgostiți. Chiar și eforturile lui de a mă controla puteau fi interpretate ca o formă de măgulire. Ca un serviciu. Deși nu le vedeam ca pe o formă de control, nu pe-atunci. Părea mai degrabă o formă de îndrumare, de ghidare, o indicație regizorală. La acest capitol, aveam o complicitate: ce-i plăcea lui în general îmi plăcea și mie, cel puțin așa am ajuns s-o văd și dacă nu chiar atunci, mai târziu cu siguranță. Odată ce-mi puneam o anumită rochie. Odată ce gustam mâncarea pe care o comandase pentru mine. Îi eram recunoscătoare: pentru plăcere și pentru educație.

Așa că, în loc să ies la o plimbare, am scos trambulina de gimnastică pe care am găsit-o în spatele șifonierului cu lenjerie – cred că *rebounder* îi spunea –, am pornit casetofonul și am dat volumul la maximum. Probabil că deja făceam exerciții de ceva vreme, când am auzit o bătaie în ușă. M-am oprit și am dat muzica încet. A bătut din nou. N-am îndrăznit să deschid. Am rămas neclintită, abia respirând, întrebându-mă dacă persoana aflată de cealaltă parte a ușii avea cheie. N-a strigat nimeni. N-am auzit nicio voce. Era

evident că era cineva înăuntru, adică eu, era evident că nu-i deschideam celui care bătea. Am așteptat și, în cele din urmă, nu știu după cât timp, am auzit pași îndepărtându-se pe coridor și apoi coborând treptele fără mochetă.

În acea seară, s-a întors acasă cu un buchet de garoafe. În afară de câte un trandafir de Ziua îndrăgostiților sau un buchet de ziua mea, niciun bărbat nu-mi adusese flori. Nu spontan, nu ca un gest de adorație la finalul unei zile lungi. Mereu considerasem garoafele flori de supermarket, ieftine, sfrijite, învelite în plastic foșnitor și împănate cu floarea-miresei, garoafele, mai mult cozi decât petale, nu îndeajuns de spectaculoase cât să provoace o reacție prin parfum sau aspect. Genul de flori care există mai degrabă ca simbol, ca noțiune generică de floare, ca o amprentă modestă a unui buchet mai generos sau mai dramatic pe care cineva l-ar fi ales dacă ar fi avut bani și intenția de a-i cheltui; floarea adevărată care seamănă cel mai mult cu una artificială. Genul de floare pe care o găsești la magazinele de lângă spitale, găleți de garoafe înfoliate, alături de baloane cu heliu, sau la benzinării, flori ofilite de soare și de noxe și alese în general pentru prețul convenabil, pentru că rezistă atât de mult: flori stoice care înfruntă apa murdară, căldura și frigul. Bineînțeles, înainte să mi le ofere el, cel mai mare buchet de garoafe pe care îl văzusem vreodată, aranjate de florăreasă la unison, abia deschise și atât de dese, încât să pară luxuriante și bogate, atât de multe, încât le simțeam parfumul, un parfum verde, proaspăt, de iarbă plină de rouă și ceva dulce. Petalele roz erau tivite cu alb. Din latinescul *carnalis*¹, a spus el. Carnal sau care aparține cărnii. Carnivor, carne putredă, carnal și carnație. Cuvântul francez inițial pentru roz, înainte ca *rozul* să existe. Ar fi putut spune *osuar*² sau carnaj. Dar în acel prim val al iubirii – aici se repetă imaginea înfloririi –, eram concentrați pe alte lucruri. M-am

dus în camera mea închiriată să-mi iau niște haine curate și m-am întors la el în apartament. Nu l-am întrebat niciodată de ce insistase să stau în casă toată ziua, dar m-am bucurat să merg pe jos până acasă în întuneric.

În campus am continuat să ne purtăm ca și cum abia ne cunoșteam. El a continuat să meargă la cursuri, la întâlniri și unde mai mergea, iar eu am continuat să-mi petrec timpul în sala de lectură a bibliotecii. Deși mi-era greu să mă concentrez. Eram obosită după nopțile petrecute împreună și distrasă de amintiri. Senzații pe care nu mi le închipuisem niciodată. Trăiri ale corpului care se nășteau din surse invizibile. Felul în care mă atingeam în diverse locuri, felul în care puneam presiune în diverse locuri. O astfel de plăcere nu e un lucru mărunț. După ce ne extenuam reciproc, stăteam de vorbă. După ce terminam de vorbit, citeam. Și când terminam de citit, ne citeam unul celuilalt cu voce tare. În semestrele ce-au urmat, am continuat să merg la cursurile lui, așezându-mă în rândurile din spate. Eram la fel de studioasă și dedicată ca întotdeauna, deși părea că-mi solicită intervențiile mai des sau îmi cerea să-mi dezvolt răspunsurile, iar când o făceam, mă lăuda așa cum arareori o făcea, în multe cuvinte, ceea ce le-a atras atenția celorlalți studenți sau poate doar îmi imaginam, poate era doar paranoia sau fantezia mea. Care era diferența? Atunci nu-mi puteam da seama. Când ne-a adus lucrările de semestru corectate, a lăudat-o pe-a mea în fața tuturor și, cu un gest dramatic, a mimat că-mi oferă struguri și fructe exotice, o ofrandă cu care să-mi împodobesc șemineul imaginar, mi-a spus. Habar n-aveam la ce se referea și presupun că nici ceilalți n-au înțeles. În prezența lui, eram convingși de ignoranța noastră colectivă și presupuneam că retorica lui bombastică făcea referire la vreun text antic despre care noi nu știam nimic. Nu ne-a trecut prin cap niciodată că era o reprezentare de amorul artei, o

glumă, o mostră de inteligență care răsuna în propriul ecou, în vreme ce noi rămâneam muți, temându-ne să nu ne dezvăluim prostia.

M-am îmbujorat îngrozitor de tare și am bâiguit un fel de mulțumesc, atunci când a pus eseul meu pe bancă și l-a împins către mine. Apoi s-a întors la catedră și, după ce a aranjat câteva lucrări, a anunțat că avea să lipsească săptămâna următoare, pentru că trebuia să se interneze și să facă o operație neașteptată. Nimic grav, a adăugat, dregându-și glasul și observând alarmarea de pe chipurile noastre: niciun alt profesor nu mai vorbise la curs atât de deschis despre viața lui privată, despre corpul său. Niciunul nu menționase urgențele trupesti, nevoile trupesti. În campus, soții nu-și menționau soțiile. Tații nu vorbeau despre copiii lor. Mie nu-mi spusese nimic despre operație. M-am gândit că ar fi putut. Deși încă nu-mi puteam revendica dreptul de a ști și deși n-am pus la îndoială această informație neîmpărtășită, o parte din mine a simțit strânsoarea secretului, înțepătura. Cu toții voiam să știm care era problema și firește că nu putea și nu voia să ne spună.

— Am încercat s-o amân până la vacanță, a adăugat el, dar mi-au zis că trebuie s-o fac imediat. Îmi cer scuze pentru inconveniență. Dar cursurile se vor ține în continuare, iar domnișoara Blackwood, aici de față, a zis, încercând să-mi acorde o autoritate batjocoritoare, va fi tutorele vostru. Cu alte cuvinte, o numesc pe domnișoara Blackwood tutorele vostru, așa că veți

fi pe mâini sigure pentru dezbateri. N-aș vrea să pierdeți nimic și ar fi complicat să recuperăm conținutul dacă sărim peste. Nu vreau să fie cineva afectat sau dezavantajat la examenul final.

Nu mai simțisem niciodată o asemenea rușine. N-a fost nevoie să-mi ridic ochii din foi ca să știu că toată lumea se uita la mine. Furia și jena m-au cuprins ca o greață solidă.

— În orice caz, a continuat el, având în vedere cât e ceasul, lecturile sunt trecute în sumarul cursului, așa că vă rog, ca de fiecare dată, să veniți pregătiți și ne reîntâlnim peste două săptămâni.

După aceea, în stilul lui pompos, și-a fluturat mâna ca un magician sau ca un actor jucând rolul propriei persoane și a anunțat: Sunteți liberi!

Am ieșit repede, să nu aud ce spuneau ceilalți studenți și să nu fiu văzută singură cu el. În aceea seară, m-am dus la mine acasă, dar a doua zi m-a căutat în campus și m-a convins să mă întorc în apartamentul lui. Ca să fiu sinceră, nu i-a luat prea mult. În ciuda faptului că mă simțeam nedemnă și nepotrivită pentru sarcina pe care mi-o desemnase în public, eram conștientă că felul în care ceilalți studenți mă priveau se schimbase instantaneu, felul în care îmi vorbeau, în care mă salutau, felul în care mă întrebau ce planuri aveam în weekend. Nu mi-a spus pentru ce se interna. Nici nu știam dacă într-adevăr se ducea la spital. Și-a făcut bagajul, mi-a lăsat un set de chei de la apartament și a dispărut pentru patru zile. Am ținut cursul sau,

mai bine zis, am ajuns în sala de curs doar ca să aflu că majoritatea colegilor hotărâseră că acela era cursul la care puteau lipsi. Erau prezenți șase din cincisprezece, cu mine cu tot. Am pus câteva întrebări timide despre texte. Aveam un nod în gât, vorbeam șoptit și am repetat același set de întrebări. Cu toții priveau insistent în cărți, hotărâți să nu-mi întâlnească privirea. În cele din urmă, o fată robustă cu părul vopsit într-un blond-cenușiu a spus ceva, iar un băiat al cărui nume nu-l știam i-a răspuns. În acest fel s-a creat o succesiune de răspunsuri cu lungi pauze între ele. Era ceva ce ne depășea pe toți. Eu nu-mi doream acea autoritate, iar ei nu știau cum să pretindă că mi-o recunosc. După patruzeci de minute, am zis: Având în vedere că suntem atât de puțini azi, poate că ar trebui să ne oprim. Din nou, nimeni n-a răspuns nimic. Nu știau dacă ar fi trebuit să rostească o aprobare verbală înainte să le spun că pot pleca sau dacă fuseseră de fapt liberi să plece încă de la început, dacă acea afirmație anemică a mea însemna că se sfârșise cursul sau că trebuiau să găsească altceva de spus, să compenseze pentru toți cei absenți și să umple timpul rămas. Cineva a răsfoit paginile cărții pe care-o avea în față, altcineva s-a foit în scaun.

— OK, am zis. Cred că putem merge.

Și, într-o învălmășeală de foi și genți, au plecat din sală cât au putut de repede.

Când s-a întors, am căutat, dar n-am găsit niciodată, semnul care să arate că făcuse o operație. Poate fusese o intervenție laparoscopică, la gură sau la gât. Sau chiar la ochi. Atât de multe părți ale trupului, atât de multe acte ale istoriei fizice secrete de care nu știam.

— Nu vrei să știi, mi-a spus când l-am întrebat. Acum e totul bine.

Și la câteva zile s-a întors la muncă, cu mine în mod oficial și public ridicată la rang de discipol.

În scurt timp au început zvonurile. Eram văzuți împreună prea des. Într-o zi, când era plecat la o conferință, mi-a împrumutat cheile de la biroul său și am stat acolo între cursuri. Abia dacă dormiserăm toată noaptea, ca de obicei, și eram obosită.

— Sper că nu te îmbolnăvești, spusese foarte tandru, în acea dimineață. Ești cam palidă.

În loc să mă gândesc să încui ușa de la birou după ce a plecat, mi-am scos ochelarii, m-am întins pe covor și am adormit. Era liniște deplină. Se auzeau doar ciripitul păsărilor în copacul din fața ferestrei și sunetele unui meci de fotbal de pe teren. Mirosea a creioane ascuțite, a praf și a hârtie. După ceva timp, s-a auzit un ciocănit și ușa s-a deschis. M-am uitat în sus cu privirea încețoșată și am văzut o femeie aplecată asupra mea. Mi-am căutat ochelarii, dar, până i-am găsit, plecase. M-a cuprins panica. M-am ridicat în picioare repede, puțin amețită, mi-am strâns lucrurile și am ieșit din clădire.

La scurt timp după aceea, am înțeles că își încheia contractul cu universitatea la finalul semestrului.

— Speram să obțin un post permanent, mi-a explicat. Nu am intenționat să-ți ascund. Așa mi-au dat de înțeles în primă fază. La început, a fost vorba de un post de un an ca profesor invitat. Dacă existau bani și bunăvoință, se sugerase că avea să fie ceva pe

termen lung. Dar realist vorbind, nu știu dacă ar fi mers.

Avea în Londra un copil mic, de fapt un bebeluș. Ceea ce a fost o noutate pentru mine în acel moment. Apoi a spus ceva la care nu mă așteptam.

— Vino cu mine. De ce să nu vii cu mine?

Anul academic era aproape de final. Urma să absolv peste câteva luni.

— N-ai niciun motiv să nu vii, mi-a zis.

Și era adevărat. Nu mă aștepta nimic în locul în care mă aflam, iar după ce aventura noastră – cum ajunsese să fie numită – a devenit publică, oricum mă ura toată lumea. Mă urau din varii motive: pentru că aveau impresia că folosisem relația în avantajul meu sau pentru că o ținusem secretă ori pentru că nu înțelegeau de ce mă alesese tocmai pe mine dintre toți oamenii. Oricare ar fi fost motivele, mă urau.

— Bine, i-am răspuns. Voi veni.

Chiar și pe-atunci, dorința mea de a scrie și de a deveni scriitoare era de neabătut, o ambiție unică și copleșitoare, lucrul pe care mi-l doream mai mult decât orice. Scrisul mă făcea să mă simt vie ca nimic altceva și, încă de la început, Patrick mi-a admirat hotărârea. Mi se părea că deține toate cunoștințele pe care mi le doream și de care aveam nevoie. Știa ce cărți ar trebui să citesc și ce locuri ar trebui să văd, la ce filme ar trebui să mă uit. Se mândrea cu faptul că-mi oferea experiențe, asta îi făcea plăcere. Voia să le folosesc, să le integrez în mine, să devin cineva datorită lui. Nu s-a gândit niciodată că el însuși ar fi putut fi una dintre acele experiențe despre care aveam să scriu cândva, la mult timp după ce mi-a schimbat cursul vieții.

Așa că l-am urmat la Londra. Primele impresii: aer umed, prea multă verdeță, case mici, maronii, înghesuite unele într-altele, câini cu pete, câini cu blană lungă și aurie, câini șchiopi și rotofei în lese de piele. Cerul granulat și cenușiu, ploaia care ba e, ba nu e, apoi e gata să plouă, dar nu chiar, ploaia ce stă să-nceapă. Rigolele și frunzele aplatizate și umede de pe alei, mai ales iedera crescând pe ziduri, soiul variegat la care verdele pare pictat pe suprafața albicioasă a frunzei, care mai e și în formă de inimioară – toate acestea având efectul de a domoli roțița care se învârtea în adâncul meu, agățând câte o amintire, dar fără s-o declanșeze, fără s-o scoată la suprafață, doar atingând-o, o atingere trecătoare. Aici mă simțeam acasă, de parcă m-aș fi întors la ceva.

Am început să-l văd pe Patrick într-o nouă lumină. Deja îl iubeam, dar am ajuns să-l iubesc și mai mult. Părea din ce în ce mai blând, mai deschis, mai atrăgător. În Londra nu era nimeni care să ne știe povestea, care să ne critice alegerile sau care să-l acuze de comportament greșit sau inadecvat. Era un nou început și, imediat ce ne-am mutat împreună, am avut acces la tot, și-a împărtășit cu mine întreaga viață, astfel încât să nu mai fie a lui, ci a noastră.

Programul zilnic, oamenii cu care trebuia să se vadă, cărțile pe care le comanda: totul era la vedere pentru mine. Își trecea întâlnirile pe calendarul din bucătărie. Vorbea la telefon pe speaker, așa că adesea auzeam totul. Dacă scriam, uneori îmi puneam dopuri de urechi: râsul lui era zgomotos, generos. Râdea cu toată ființa. Mai târziu ne povesteam fiecare ziua, analizând totul în detaliu. Avea o agendă mică pe care o lua la muncă și, uneori, dacă făcea mâncare sau avea mâinile ocupate, mă ruga pe mine să notez în ea: o întâlnire de care trebuia să nu uite sau o persoană pe care trebuia s-o sune dimineată. Nu era nimic ce

nu puteam vedea, nimic ce trebuia să ascundă de mine. Mi-a explicat chiar și în ce constase operația pe care o avusese și în legătură cu care fusese atât de secretos: o grefă gingivală. Mi-a spus că îi era rușine, până la urmă el îmbătrânea, iar eu nu. Cel puțin nu pe-atunci.

Când privesc în urmă, văd acea perioadă ca pe începutul uneia dintre cele mai bogate din viața mea, o fază în care viața părea să fie, în cele din urmă, a mea, pe care o trăiam și o simțeam ca fiind a mea. Trupul meu era mereu ușor și deschis. Mintea îmi era limpede. Fiecare senzație, fiecare impresie își găseau locul în mine, se cuibăreau adânc și apoi iradiau în exterior ca un sentiment, ca un gând, ca un val de energie. La acea vreme, Patrick avea un post permanent la Departamentul de Studii Cinematografice de la UCL, care îl ținea foarte ocupat, și pleca devreme la muncă, în timp ce eu aveam timp să mă pregătesc în tihnă pentru ziua ce urma. În fiecare dimineață, făceam duș cu un jet de apă fierbinte, urmat de unul de apă rece, și îmi pregăteam cafeaua neagră și tare. Îmi prăjeam două felii de pâine și le mâncam cu un strat gros de unt sărat, iar apoi îmi beam cafeaua la biroul de lângă fereastră. Camera de la etaj ce dădea spre stradă era biroul meu. Patrick îmi cumpărase o canapea de catifea verde și mutaserăm biroul, astfel încât să pot privi strada și platanii umezi. Pe toți pereții erau rafturi de cărți. Pe podea, un covor persan uzat. Nu mă așezam niciodată la birou imediat, stăteam lângă geam cât îmi beam prima ceașcă de cafea, privind pisica portocalie și grasă de peste drum, care-și petrecea ziua pe capacul unui tomberon de metal. Încercasem să mă împrietenesc cu ea când ne mutaserăm acolo, s-o chem, pocnind din degete. Se dăduse jos de pe tomberon și făcuse câțiva pași precauți spre mine, dar m-a străbătut un fior când i-am întâlnit privirea și, în loc să se frece de picioarele mele sau să se întindă cu burta în sus, a

scos un sâsâit prelung. Atunci am observat cât de lipsită de strălucire îi era blana, cât de sălbatici ochii, de un verde-pal, de parcă odată avuseseră o culoare intensă, profundă, iar acum erau decolorați. M-am retras și am privit-o de la fereastră cum sâsâia în fiecare dimineață, la fiecare trecător. Un autobuz de școală oprea la câteva case depărtare și era cumva înduioșător să văd copiii care se urcau în autobuz chiar înainte să mă așez la masa de scris, să le văd nerăbdarea și să mă gândesc la vieți și zile începând în egală măsură, la mirosul de creioane proaspăt ascuțite, la banane uitate în ghiozdan, la firimituri de pâine și foi nescrise și sunetul cretei desenând litere pe tablă. E o nostalgie, dar am dreptul s-o simt, la fel ca noi toți odată ce ne îndepărtăm de ceva. Știam că acest sentiment nu era împărtășit de copii, dintre care unii se agățau de picioarele mamelor în primele zile de școală și nu voiau să se urce în autobuz, pentru că erau foarte mici, aveau cinci-șase ani, și veneau mereu cu părinții, unii dintre aceștia discutând între ei, iar alții stând singuri lângă copiii lor. Când ploua, ceea ce se întâmpla adesea, copiii veneau în pelerine colorate. Una dintre fetele avea un poncho dintr-un plastic albăstrui, transparent, și se vedea cât de mândră era de el. Probabil că era nou, după felul în care îi plăcea să-și miște mâinile sub el, făcându-l să se unduiască precum o meduză bizară. Fetița îi studia îndelung pe ceilalți copii, fără să vorbească însă cu ei, fiind preocupată de poncho, dar vrând să se asigure că i-l remarcaseră și admiraseră. Însă preferatul meu era un băiețel blond, prea mic să ia autobuzul, care probabil nu era încă la școală. Venea de mână cu mama lui care îi aducea la autobuz pe cei doi frați mai mari. Și ei erau foarte blonzi, unul ceva mai înalt decât celălalt, și am presupus că erau toți trei frați de vârste apropiate, având în vedere înălțimea fiecăruia și părul galben-pai. L-am remarcat pe băiețel imediat, era imposibil să nu-l remarci,

pentru că nu se oprea din țopăit. Familia apărea la colțul străzii, pe aceeași parte cu casa noastră, și traversau cu toții ținându-se de mână. Iar băiețelul încerca să facă un salt, să sară într-un picior, să țăpăie sau să facă pasul ștregarului lângă mama lui, care îl ținea strâns de mână, uneori chiar de braț, când nu voia s-o ia de mână, cu părul blond într-o continuă mișcare. Câteodată îl ținea în brațe, strângându-l la piept. Priveam acest copil o vreme, până când cafeaua îmi aducea în minte un val de cuvinte, apoi mă așezam și scriam.

La început, Patrick m-a susținut foarte mult. Era foarte încântat de toate textele la care lucram, plăcut surprins de rezultat, de parcă ar fi fost bărbatul norocos care avea ocazia să vadă ce era înăuntrul meu, lucruri pe care nu le crezuse posibile, lucruri noi, pe care nu le mai văzuse, pe care nu le știa nimeni. Seara îmi citea ciornele în fotoliul său, fumând, iar norul de fum se înălța și arunca o nuanță gălbuie peste abajurul alb al lampadarului. Câteodată, dacă era extrem de obosit, stătea în fotoliu și fuma cu ochii închiși, iar eu îi citeam cu voce tare ce scrisesem.

În timp ce asculta, își slăbea nodul cravatei. Asta se întâmpla înainte să renunțe la cămăși. Înainte să-și arunce toate cravatele. Înainte să înceapă să-și simtă trupul uzat, clacând, dureros de surmenat, greoi. Spasmele musculare din ceafă, junghiurile din genunchiul drept. Mi-era milă de el. Îi aduceam comprese calde sau gheață, îngrijindu-i durerile vârstei pe care eu nu mi le puteam decât închipui.

Uneori scriam despre lucrurile pe care le făcuserăm sau le văzuserăm împreună, descriam evenimente asemănătoare celor din viața noastră, dar nu chiar la fel. Într-o zi cred că i-am citit o povestire care începea cu o scenă similară unei situații în care aveam să ajung: un tren străin, înaintând prin zăpadă, promisiunea unei călătorii. I-ar fi plăcut, m-am gândit, în timp ce trenul

încetinea, intrând într-o gară. Eram amețită și obosită, și nu știam exact unde mă aflu. Pierdusem șirul orelor. În boxe s-a auzit un clinchet de clopoței, urmat de un anunț. Mai întâi în japoneză, apoi în engleză: Vă rugăm să vă asigurați că toți copiii coboară din tren *sigur*. Vă rugăm să vă asigurați că și bătrânii coboară *sigur*. Vă *oferim* o zi frumoasă.

Ce iubeam la Patrick în acea perioadă de început? Îi iubeam mâinile, degetele lungi și elegante, felul în care ținea țigara. Iubeam mirosul jachetei lui, mirosul de tutun și sudoare, mirosul de piele odată ce s-a înmuiat și s-a învechit. Uneori simțeam și alte mirosuri: parfum de femeie, gaze de eșapament, aftershave. Mirosul orașului. Miros de praf și de străini. Și asta îmi plăcea. Îi iubeam accentul, sesizabil doar la anumite cuvinte, la anumite inflexiuni. Iubeam felul în care își sufla în palme în diminețile reci, cum se lăsa pe spate în scaun după o masă bună, cum rupea pâinea, de parcă ar fi fost prima și singura bucată de pâine pe care avea s-o mănânce vreodată. În timp ce citeam cu voce tare, murmura sunete aprobatoare. În acea perioadă, era cel mai atent ascultător, aprobând din cap pasajele pe care le găsea deosebit de emoționante sau puternice, încruntându-se puțin, concentrat, de parcă ar fi vrut să-mi audă cuvintele mai clar. Ce și-ar putea dori mai mult o scriitoare? mă gândeam.

— Închipuie-ți ce-ai putea deveni, îmi spusese Patrick. Ce-am putea deveni împreună.

Bineînțeles că m-am căsătorit cu el.

În toți anii petrecuți împreună, mi-am imaginat multe lucruri, dar niciodată să cobor dintr-un tren în viscol fără el. A patra zi, m-am gândit, ca un copil care numără zilele până la aniversarea lui sau până la Crăciun, doar că numărătoarea mea era inversă: zile de când, zile scurse, zile care compun ceea ce înseamnă viața de după accident. Dar nu-mi puteam aminti ce zi era. Luni? Marți? Habar n-aveam, deși știam ce trebuia să fac, de ce mersesem acolo, și mi s-a făcut rău la acest gând.

Gara era înconjurată de un inel de munți negri, înalți, crestați, cu vârfurile înzăpezite. Calea ferată tăia valea dintre ei și apoi dispărea. La vest erau câteva clădiri: trei companii de închiriat mașini, o spălătorie auto și un mic hotel. Nici urmă de verde în jur: totul era negru, alb, cenușiu și nămolit pe margini, drumuri și poteci. Poate că vara acel loc avea ceva pitoresc, insula era cunoscută drept ținutul laptelui și al florilor. Al brânzei și al lălelelor, al înghețatei și al lavandei.

M-am dus la biroul de informații de unde mi se spusese că pot închiria o mașină. Era coadă și m-am așezat la rând. Am auzit intrând în gară trenul care se îndrepta spre sud, anunțat de câteva acorduri muzicale vesele, promisiunea că vei avea o călătorie bună și fericită, o călătorie liniștită, o călătorie distractivă și aventuroasă și că asta îți dorim, asta îți dorim mereu, pentru totdeauna. În jurul meu, holul era decorat de Crăciun; într-un colț, un brad artificial mare, plin de globuri de un albastru-strălucitor, de mărimea unei mingi de tenis, iar din boxe răsunau colinde. Mirosea a dezinfectant și a tutun; în spatele meu era zona pentru fumători, cu ușa larg deschisă. Odată, demult, și eu fusesem fumătoare, iar în acea clipă – nerăbdătoare să-mi continui drumul, stresată de

închirierea mașinii și de indicațiile rutiere —, am simțit revenind vechea dependență și am privit peste umăr. Era o încăpere mică, întunecată, cu pereți de sticlă, luminată doar de sclipirile albastre-gălbui ale automatelor de băuturi răcoritoare. De jur împrejurul pereților era o balustradă de care se sprijineau trei bărbați, fiecare în câte-un colț. M-au privit privindu-i, fumând relaxați la locul lor, cu o mână în buzunar sau la piept, ținând țigara între degetul mare și arătător. *Hark the Herald Angels*³ răsuna în jur, în timp ce stăteam la coadă, mutându-mi greutatea de pe un picior pe celălalt, iritată de întârziere.

În sfârșit mi-a venit rândul. Am luat cheia de la mașină și am semnat un formular. Apoi am primit mașina și, cu harta în mâna dreaptă, am condus încet, pe străzile înghețate, până la morgă.

Înăuntru, la recepție nu era nimeni, iar în stânga se vedea un coridor lung. Am apăsat pe clopoțelul de la recepție și, din spatele peretelui de fișete, a ieșit o femeie în uniformă.

— Pot ajuta, domnișoară?
m-a întrebat într-o
engleză proastă.

Am încuviințat și am făcut un pas în față, strângându-mi geanta la piept și șchiopătând puțin, pentru că alunecasem pe gheață în parcare. Am schimbat câteva cuvinte pe care niciuna dintre noi nu le-a înțeles cum trebuie.

S-a uitat la hârtiile din fața ei. În colțul din stânga sus al foii de deasupra era un post-it galben. L-a dezlipit, privindu-mă, apoi s-a uitat din nou la post-it și din nou la mine. Mi-a vorbit blând, iar eu am aprobat din cap, primind semnul de bunățate pe care părea să mi-l ofere, dar pe care nu-l înțelegeam. Apoi m-a condus într-o sală de așteptare mică. Ușa s-a închis în urma mea. Pereții erau văruiți într-un verde-citric și mirosea a pește prăjit. Mi-am ros unghiile, privind flacăra anemică, albastruie a radiatorului cu gaz. Cineva a

bătut la ușă. Fără să mă gândesc, am răspuns: Da, intră. Era aceeași femeie. De data asta ținea ceva în mână. Am rămas așezată pe bancă. S-a înclinat în fața mea în semn de salut și a întins mâinile spre mine.

— Pentru dumneavoastră,
a spus. În starea
dumneavoastră.

Am tresărit. Ce știa despre povestea mea? Sau despre starea mea? Mi-a întins un castron de orez cald cu unt și o curmală coaptă.

— Mi-am dat seama,
după culoare, a spus.

E-adevărat că eram foarte înfometată, nu mai mâncasem cum trebuie de nu știu câte zile, în afară de câteva arahide când încă eram pe navă. Și biscuiții din partea hotelului. Apoi a ieșit din încăpere, înclinându-se din nou. Am mâncat, dintr-odată lihnită, apoi am pus bolul lângă mine pe bancă. În depărtare se auzea un fluierat. Apoi fluieratul s-a apropiat, s-a auzit tot mai tare, iar un bărbat m-a strigat pe nume.

Stătea la ușă și, cum n-am reacționat imediat, mi-a făcut semn să-l urmez. L-am salutat în japoneză și a crezut că vorbesc limba fluent, așa că a început să vorbească repede, fără să mă privească, în timp ce deschidea ușa către o scară, făcându-mi semn s-o iau înainte. I-am explicat că nu înțeleg ce spune. Am încercat s-o fac mai întâi în limba lui, apoi în limba mea. Nu era niciun translator în preajmă, niciun vorbitor de engleză. La capătul scărilor începea un alt coridor; am luat-o la dreapta, apoi la stânga, până am ajuns la o ușă metalică. A spus ceva ce n-am înțeles și a făcut câteva gesturi: și-a strâns pumnul, și-a lovit palma, mimând un fel de agresiune asupra corpului. Toate cuvintele pe care le știam erau despre ce mi-aș fi dorit, ce-aș fi vrut: limbajul unui turist, învățat când eu și Patrick ne pregătiserăm de vacanță. *Sumimasen kore kudasai?* Îmi puteți da asta, vă

rog? Mi-o puteți da pe cea de-acolo, vă rog? Aș vrea să mănânc asta, aș vrea să beau asta. *Tame mass, Nomi mass. Chotto ii desu ka?* Nu cunoșteam cuvinte pentru repulsie, pentru nemulțumire, pentru ignoranță, nu învățasem să refuz ceva. Nu mi-a trecut prin cap că avea să-mi trebuiască. Nu, voiam să-i spun. Nu sunt pregătită. Nu vreau să văd. Nu știu dacă pot face asta. Știu că nu vreau asta. Nu pot face asta singură. Oare aș putea-o spune astfel: Vreau nu asta?

Am intrat în încăperea rece și bărbatul s-a uitat pe fișă. Un altul, mai tânăr, în halat, s-a apropiat. S-a înclinat în fața mea și m-a salutat în engleză, parcă cerându-și scuze. Apoi mi-a zis:

— Doamnă. Soțul dumneavoastră pe-aici.

Bărbații au luat-o înainte și eu i-am urmat. Vorbeau între ei, arătând spre fișă. Primul bărbat, cel care nu vorbea engleză, s-a întors spre mine scurt, apoi i-a spus ceva colegului său. Al doilea bărbat a râs. Unul dintre ei a făcut un gest cu mâna în dreptul capului și poate că m-aș fi gândit că se referea la părul meu creț, o ciudățenie în acea țară, dacă n-aș fi știut că este și un semn pentru prostie. Am simțit că roșesc. Celălalt bărbat a spus ceva în șoaptă, apoi și-au ridicat amândoi bărbiile, parcă să se adune, și au grăbit pasul. În fundal se auzea muzică: *Morning Has Broken*, dublat în japoneză. Cel care vorbea engleză s-a întors spre mine și a zis:

— Aici, doamnă.

Polițistul îmi spusese că trupul neînsuflețit al lui Patrick a fost dus de curenți din peninsula Kamceatka până în extremitatea nordică a insulei Hokkaido și fusese găsit de un vas de pescuit din zonă. Fuseseră anunțate autoritățile, iar acum stăteam pregătită lângă sacul în care zăcea trupul lui. Unul dintre bărbați a deschis fermoarul până la jumătate, pornind de la picioare. Apoi fermoarul s-a blocat. Am închis ochii, cu capul ușor aplecat.

Nu-mi controlam atenția într-o manieră conștientă; pur și simplu vedeam ce era în fața mea. Nimic altceva. Nu puteam vedea nimic altceva. Nu mă puteam uita, cum se spune. Pur și simplu am văzut ceva. În fundal, muzica se schimbase: o versiune la nai a piesei *Greensleeves*. L-am întrebat dacă n-ar putea să oprească muzica. Unul dintre ei a mormăit ceva, dar m-am înșelat interpretând-o ca pe o aprobare. Celălalt a răspuns că acela era locul lor de muncă și că le plăcea să lucreze pe muzică, îi ajuta să se concentreze. Nu i-am contrazis. Au tras fermoarul încă puțin. Am încercat să mă adun. I-am văzut o parte din piept. Cărlionți de păr închis la culoare. O iritație pe suprafața pielii. Mi-a fost de ajuns ca să-mi dau seama.

— Da, le-am spus celor doi bărbați. El e.

Luni întregi înainte de călătorie, acea iritație fusese blestemul lui. Poate părea răutăcios, dar era adevărat. Iritația îl scotea din minți. Îl mânca și îl ardea zi și noapte. Medicul îi spusese că nu era o eczemă, dar nu știa ce era. O reacție alergică la o înțepătură de insectă, poate, o alergie la mâncare. Dar antihistaminicele nu avuseseră efect, nici faptul că renunțase la lactoză și gluten. Patrick se scărpină până îi dădea sângele, apoi trebuia să acopere cu tifon cele mai rănite porțiuni ca să protejeze pielea. Dar asta n-a calmat iritația. E posibil chiar s-o fi înrăutățit, pentru că pielea transpira sub pansament și, când îl scotea, smulgea și câteva fire de păr de pe piept. Iritația s-a întins și pe spate, în locuri în care nu putea ajunge, așa că se freca de colțurile pereților sau mă implora să-l scarpin între omoplați. În cele din urmă, s-a dus la dermatolog; acesta l-a privit lent din cap până-n picioare, apoi i-a spus:

— Nu mai purta negru.

— Ce? a răspuns Patrick.
Crezi că e vreun soi de glumă cosmică? Prea

multă energie negativă
acumulată?

Dermatologul s-a uitat în hârtiile lui, apoi a
adăugat:

— Dacă porți culori
deschise, alb, crem,
galben, o să dispară foarte
repede.

Patrick a pufnit.

— Cred că glumești.

— E vorba de toxicitatea
vopselurilor, i-a explicat
dermatologul. Hainele
bleumarin și negre lasă
vopseluri toxice pe piele
și evident înghit mai
multă vopsea decât
hainele albe. Mă tem, a
spus el, făcând o pauză ca
să verifice informațiile pe
care le avea în față,
domnule profesor Heller,
mă tem că nu e candida
sau vreo alergie
alimentară, sunt doar
chimicale care n-ar trebui
să intre în contact cu
pielea. Dar sunt ieftine și
arată bine și în general nu
știm cum sau din ce sunt
făcute hainele, dar vă
asigur, dacă purtați doar
haine albe și, mai ales,
din bumbac moale, iritația
va dispărea în câteva zile.

Bineînțeles că Patrick n-avea să facă așa ceva.
Nici măcar eu nu-l mai văzusem de mulți ani în
altceva în afară de tricourile negre și bleumarin, și
jacheta neagră, poate doar în vreo cămașă când
avea o întâlnire importantă, dar chiar și acelea erau

în culori închise sau purta un tricou închis la culoare pe sub o cămașă deschisă la culoare. Nu intenționa să meargă la muncă în veșminte albe și moi. Oamenii ar fi crezut că-și pierduse mințile. Sau cel puțin așa glumeam eu, pentru că existau oameni care ar fi vrut să susțină asta, care ar fi folosit chiar și cea mai mică urmă de boală sau de imoralitate ca să-l discrediteze, dacă nu total, măcar într-o mică măsură. Ajunsese un astfel de om. O figură cult.

— Aș fi de râsul lumii, i-a spus dermatologului.

— Ia-ți câteva zile libere și poartă haine albe acasă, i-am sugerat.

— Și după aia? m-a întrebat.

Medicul i-a explicat că, în timp, organismul lui dezvoltase intoleranță la acele vopseluri și că de-atunci înainte orice fel de contact cu acestea ar fi provocat o reacție pe piele. Disconfortul era insuportabil.

— Atunci, nu știu, i-am răspuns puțin îngrijorată, ai putea purta haine albe pe sub cele închise la culoare, ca să nu le vadă nimeni.

I s-a părut un compromis bun, dar până am plecat în vacanță, iritația încă nu dispăruse. Așa că, atunci când am văzut acea porțiune din pieptul său, l-am recunoscut imediat. Le-am spus și bărbaților care stăteau în spatele meu.

— Da, e soțul meu.

Încă avea o porțiune de piele fără păr, acolo de unde își desprinsese ultimul pansament, unde pielea fusese arsă de soare.

— Dar v-ați uitat doar la o porțiune din piept, a spus unul dintre bărbați.

— Știu, e de-ajuns să-l
recunosc, am zis.

Pentru un ochi străin, părea că încercase să-și
smulgă inima din piept sau că altcineva încercase:
zgârieturi adânci pe partea stângă, aproape de
sfârc.

— Trebuie să vă uitați la
fața lui.

— Nu vreau să mă uit la
fața lui.

— Mă tem că trebuie.

Am auzit fermoarul deschizându-se și mai
mult către capătul sacului.

— Vă rog, doamnă, când
sunteți pregătită.

N-am luat trenul înapoi spre Sapporo în acea seară, așa cum plănuisem. Femeia care îmi adusese curmala mi-a rezervat o cameră la un *ryokan*⁴ din apropiere.

— Ajungeți pe jos, e foarte aproape, a spus ea. Lăsați mașina parcare aici. O să ia cineva, mi-a zis și mi-a desenat o hartă. Aer curat face bine, a continuat, arătându-mi pe foaie unde trebuia să ajung. Sunt trei intrări din drumul 479, dar numai una duce direct *ryokan*, mi-a explicat.

Prima ducea către o colină atât de abruptă, încât se putea urca doar pe jos. Cealaltă era o fundătură: deși pe hartă părea să fie cel mai direct drum, în realitate era blocat de o poartă care se deschidea doar cu o cheie de la municipalitate. A treia arăta pe hartă ca o potecă prin pădure; era marcată cu galben, nu cu albastru, și oricine nu cunoștea zona sau nu mersese vreodată la cimitirul prin care trecea n-ar fi luat în calcul că era cel mai bun și cel mai direct drum.

— Asta mergeți, mi-a spus ea.

Am lăsat mașina unde mi-a indicat ea și am luat-o pe acel drum. Telefonul mi-a sunat din nou în geantă. Încă nu răspunsesem la niciunul dintre apelurile din ziua precedentă. Așa cum mă temeam, acel articol din tabloid fusese doar începutul, iar acum toți voiau să vorbească cu mine, nu doar echipa lui Patrick. Jurnaliști, prieteni, colaboratori. Dar mi-era imposibil să mă gândesc că aş putea vorbi cu cineva. Cum aş fi

putut spune cu voce tare toate lucrurile ce trebuiau spuse și apoi să repet acele cuvinte atât de multor oameni? În jurul meu, ciorile se înfruptau la mormintele pe care rudele puseseră turte de orez și cărnuri uscate, în ciuda panourilor care le interziceau vizitatorilor să lase mâncare în cimitir, ca să nu otrăvească fiarele și creaturile. Aceasta era traducerea mot-â-mot în engleză, așa cum mi s-a explicat: fiare și creaturi, nu animale și insecte sau păsări și albine. Am urcat colina către han, oprindu-mă la jumătate să-mi trag sufletul. În timp ce mă odihneam, m-a depășit un bătrân în baston. În vârful colinei era un altar, iar în fața clădirii, un arțar mare, butucănos, legat cu sfoară și plin de stegulețe de hârtie cu rugăciuni. L-am privit pe bătrân, lipindu-și fața și mâinile de trunchiul copacului și șoptindu-și ruga în scoarță. L-am invidiat, închipuindu-mi ordinea divină pe care o purta înăuntrul său neatinsă. O adiere a adus către mine mirosul de tămâie.

La *ryokan*, m-am descălțat și am intrat în hol. Din încăperea din spate a ieșit o femeie în vârstă cu un teanc de prosoape albe uzate. Ne-am salutat; femeia de la morgă sunase înainte, așa că eram așteptată. Am fost condusă la etaj și mi s-a dat cheia de la o cameră mică, bej, cu o fereastră mare prin care se vedeau munții din depărtare. Într-un alcov, lângă chiuveta din baie, era un ceainic, iar alături, o plită electrică și o tigaie, în caz că aş fi vrut să-mi încălzesc mâncarea. Pentru vestici, mi-a spus femeia, care mereu mănâncă supă la plic în toiul nopții.

Nu i-am spus de ce venisem în acel oraș din nord, iar ea nu m-a întrebat. Dar a văzut pe chipul meu ceva care a făcut-o să se înmoaie, ca o mamă care își vede copilul suferind. Mi-a dat prosoapele și, aplecându-și puțin capul, a spus:

— Poftim, ai nevoie de ceai și o baie caldă. Apoi, odihnă. O să plec acum.

Mai târziu îți aduc
mâncare.

Am făcut ce mi-a zis, am umplut ceainicul cu apă și am pus-o la fiert. Eram slăbită de oboseală. Între trezie și somn nu mai simțeam nicio diferență: eram o creatură rătăcită în miezul zilei, un animal nocturn trăind greșit fiecare oră în care lumea părea prea strălucitoare, prea stranie. Din nou, mi-era greață de la oboseală, eram derutată de noul loc. Aș fi putut fi oriunde, simțeam că nu sunt nicăieri. În câte camere dormisem de când pleaserăm în această călătorie? Trecuseră trei săptămâni de când nu mai dormisem în patul meu, iar acum mă aflu într-un loc atât de străin, încât nu știam de unde să-mi iau lapte și mâncare, cum se strângea gunoiul, care erau plantele de sezon, cum se pornea căldura, dacă puteam sau nu să beau apă de la robinet fără s-o fierb, dacă puteam să-mi cumpăr un bilet de metrou, dacă exista metrou. Cum să ajung acasă. Am auzit un ciocănit la ușă. Când am deschis-o, am văzut-o din nou pe bătrână, de data asta ținând în mână o pungă roz, lucioasă, cu panglici la mânere, de parcă înăuntru ar fi fost un cadou. Cartofi pentru tine, a spus. Din grădină. În caz că ți se face foame la noapte și n-ai supă. Aici mâncăm mulți cartofi. I-am mulțumit, ea s-a înclinat ușor și a plecat. Punga era grea, plină de cartofi, așa cum spusese, nespălați, care miroseau a pământ ud. În spatele meu, fierbătorul de apă s-a oprit cu un clic. Am pus punga lângă plită și am luat câteva fire de ceai verde dintr-un pachet lăsat deschis în dulapul de sub chiuveță. Am pus ceaiul într-o cană mare de ceramică pe care am umplut-o cu apă.

Telefonul mi-a sunat din nou în geantă. A sunat și a tot sunat; oricine-ar fi fost, nu părea să accepte refuzul meu de a răspunde, știa că sunt acolo. Toată ziua sunase aceeași persoană, cu număr necunoscut. În cele din urmă, am scormonit

printre acte, șervețele mototolite și firul încurcat de la căști și am scos telefonul.

Era Max, managerul lui Patrick. Aveam numărul lui de mobil salvat în telefon, dar mă suna de acasă.

— Nu știu, i-am răspuns, când, în sfârșit, a rostit întrebarea despre înmormântare.

Cuvântul în sine îmi făcea rău, de parcă m-ar fi apăsât ceva în cap și în piept.

— Nu m-am gândit atât de departe. Adică, nu pot...

— Pentru că ar fi bine s-o facem aici și în curând, a spus el. Adică, dacă nu te simți în stare, pot eu să... Știu că nu s-a născut aici, dar sunt atâția oameni care ar vrea să... Și asta era casa lui. Dacă îmi spui care e decizia familiei, adică a ta, atunci pot să mă ocup. Pentru că aici lucrurile se precipită, apar continuu știri peste tot. Îmi pare rău că trebuie să-ți cer așa ceva, dar ar fi bine dacă ai putea spune câteva cuvinte. Poate să dai un interviu scurt, să fie și vocea ta inserată în poveste. Știu cât de greu trebuie să fie. Și da, trebuie să luăm o decizie în legătură cu înmormântarea.

Noi. Eu. Cu mine.

— Doamne, Max, am spus...

— Chiar nu mă pot gândi acum.

— Abia m-am întors de la... nu mă pot gândi...

— Te aud slab și...

De-afară, din stradă, se auzeau sirene. Una după alta. Max a început din nou să vorbească. M-am dus la fereastră. În depărtare se vedea o masă cenușie crescând, îndreptându-se spre mine. Nu-mi dădeam seama dacă era ploaie sau fum și am privit transfigurată acea pâclă înghițind satul de la poalele colinei, apoi copacii de pe colină și, în cele din urmă, hanul. Camera care, cu doar câteva minute în urmă, era luminată de soarele palid, s-a răcit brusc. Mi-am scos un pulover de cașmir din geamantan și l-am pus pe Max pe speaker. În timp ce mă îmbrăcam, am simțit urmele parfumului lui Patrick. Ultimele semne. Ultimele urme. Oroarea efemerității umane.

— Uite, a continuat Max. Am vorbit cu Carla și se gândea că poate am...

— Carla?

— Cealaltă asistentă. Fata cea nouă. Adică, femeia.

— A, da, sigur.

— Se gândea că ar putea rezerva...

Nimic din ce spunea n-avea sens. Mi-era greu să-l urmăresc. Toate numele și cifrele. Firme de catering, săli de evenimente. Ceva despre slujbă. A început să plouă torențial. Undeva, jos, suna un telefon fix. Apoi am auzit-o pe femeia în vârstă urcând scările și strigându-mă.

— Max, îmi pare rău, trebuie să închid. E cineva...

Și înainte să poată răspunde, am închis.

— Domnișoară
Blackwood, a strigat
femeia. La telefon, din
afară, a spus.

Mi s-a strâns stomacul. Mi-am lăsat mobilul
pe pervaz și am urmat-o până la parter, la măsuta
mică de la intrare pe care era telefonul. Am ținut
receptorul la ureche câteva secunde, înainte să
vorbesc. La celălalt capăt al firului se auzeau niște
sunete nedeslușite, ca un țârâit de greieri
îndepărtat. Am auzit respirația cuiva, o inhalare
greoaie, urmată de un oftat. Cineva așteptând.

— Alo? am spus.

— Doamne, tu ești!
Doamne, îmi pare atât de
rău.

Era Ada, editoarea mea.

— Am aflat abia ieri, mi-
a spus. Nu știu de ce am
aflat așa târziu, a fost un
chin să dau de tine.
Nimeni nu pare să știe
nimic. Nu există nicio
informație despre nimic.
Am tot încercat să sun.
Cred că am sunat la toate
hotelurile de pe insulă,
întrebând de tine. Am
sunat-o și pe sora ta. M-
am gândit că poate știe
cum să dea de tine, dar n-
a fost ușor să iau legătura
nici cu ea. Pare că a fost
bolnavă? Nu știu
amănunte, dar vrea să
vorbească și ea cu tine.
Ce s-a întâmplat cu
telefonul tău mobil?

Normal că Ada era cea care mă găsisese.
Lucram împreună de aproape zece ani și, în timp,

devenise una dintre cele mai apropiate prietene.

— Îmi pare rău, am zis.
Am avut foarte multe
apeluri pierdute. La un
moment dat, nici n-am
mai putut să mă uit la
telefon sau să răspund și
probabil am uitat să...

— Mă urc acum în avion
și vin să te iau.

— Nu-i nevoie, i-am
răspuns.

— Termină cu prostiile.
Vin. Vin să te iau,
indiferent dacă vrei sau
nu.

— Îmi pare rău. Îmi pare
rău, n-am vrut să par...

— Stai liniștită, mi-a
răspuns. Ce dracu'... ce
dracu' s-a întâmplat?

Am început să plâng și printre lacrimi am
bâiguit ceva de genul da, te rog să vii, chiar te rog,
nici nu m-am gândit cum ajung acasă, sunt atât de
obosită!

Dar ceea ce nu i-am putut spune, pentru că
încă nu înțelesesem, era că în decursul ultimelor
zile mă simțeam inconsolabil de singură, mereu
singură, singură în cele mai profunde și mai stranii
părți din mine. Așa cum și Patrick fusese: singur
când a căzut, singur când s-a înecat, singur când a
trecut în lumea de dincolo sau când n-a făcut-o, iar
în singurătatea mea îi puteam ține companie
noțiunii de Patrick, puteam fi în acord cu ultima lui
stare. Pe măsuta de telefon, cineva pusese o mică
vază cu flori. Am rupt petalele unei margarete. Mă
iubește, nu mă iubește. Mă iubește.

— Așteaptă-mă acolo, a
spus Ada. Așteaptă-mă
acolo, nu face nimic, nu

pleca nicăieri, vin la tine
cât pot de repede.
Discutăm atunci despre
toate astea. Am vorbit cu
Valerie, o să te sune. Mai
sunt și altele de discutat,
trebuie să... Stai puțin,
așteaptă o secundă.

S-a auzit un claxon pe fundal.

— Scuze, mi-a sosit
taxiul. Ajung mâine.

Ada a sosit înainte de prânz.

— Draga mea, a repetat
iar și iar, strângându-mă
în brațe. Draga mea, îmi
pare atât de rău! Acum
stai liniștită și lasă-mă să
am grijă de tine.

S-a agitat de colo-colo, ținând în mână tigaia
mică în care a pus ceva de mâncare luat de jos și a
mai scos câteva provizii din geantă. Mi-a făcut
orez prăjit cu ouă și, cât am mâncat, mi-a pregătit
baia.

— Rahat, i-am strigat,
amintindu-mi brusc. Și
premiul?

Nu mă gândisem deloc la el după accident.

— Dă-l încolo de premiu,
a răspuns Ada. Nu trebuie
să te gândești la el. E
ultimul lucru la care
trebuie să te gândești.

— Dar ce-o să se
întâmples?

— O să vorbesc cu ei, a
răspuns ea, ieșind din
baie.

— Trebuia să fie o
surpriză, am spus. Pentru
Patrick. Nu-i spuseseam.

Până și lista scurtă fusese anunțată abia după accident.

— Of, draga mea, a zis Ada și m-a mângâiat pe umăr. Am rămas așa câteva clipe, lăsând totul să se așeze. Apoi mi-am terminat cafeaua, iar Ada s-a dus să oprească apa la cadă.

— Vreau s-o fac. Vreau să merg, i-am spus când s-a întors în cameră.

— Nu trebuie, să știi. Au trecut doar câteva zile, nici o săptămână. Și Valerie își face griji pentru tine. Ne-am gândit amândouă că ar fi mai bine s-o luăm încet, să nu te forțezi să faci nimic.

— Nu, e mai bine să încerc să fac un efort, i-am zis. Știi bine. Nu vreau să fac un pas în spate tocmai acum. Vreau să-i acord toată atenția. Vreau să fie prioritatea mea. Crezi c-am putea? Patrick așa și-ar fi dorit.

Știam în ce mă bag: premiul și apoi toată publicitatea care urma, interviuri, paneluri și tot tacâmul.

— Ai putea să organizezi evenimentele? am întrebat-o. Orice-ar însemna. Serios, de asta am nevoie. Te rog.

— Stai puțin, lasă-mă să mă gândesc. Cât e ceasul? Aici e trecut de 10 și suntem cu treisprezece ore înainte față de New York. Dacă plecăm acum și luăm un zbor azi, suntem acolo în după-amiaza decernării. Am putea ajunge la timp.

S-a uitat la mine și m-a strâns de mână.

— Ești sigură? Ești absolut sigură?

Am aprobat din cap.

— Absolut.

— Acum e prea devreme s-o sun pe Valerie, a spus. La ei e 2 dimineața. O să-i trimit un mesaj din aeroport sau din avion. OK, du-te și fă-ți o baie și lasă-mă să dau câteva telefoane.

În timp ce zăceam în apa fierbinte, am auzit-o cum îmi făcea bagajele, închizând fermoarul și prinzând chingile fosforescente în jurul geamantanului. Când am ieșit din baie, mi-a dat o pastilă și un pahar cu apă.

— Valium, mi-a spus. Ia-l. Poți s-o faci. Știu că poți. Ești atât de curajoasă! Și ai muncit atât de mult! Ca să fii sinceră, nu știu pe nimeni care să fi muncit cât tine. Totul e aranjat. Trebuie doar să te îmbraci. Și când terminăm cu toate, ne întoarcem acasă.

Am înghițit pastila și m-am șters, apoi mi-am pus o pereche de blugi și o cămașă a lui Patrick. Am înnodat-o în talie și am lăsat-o desfăcută la doi nasturi. Apoi am stat la fereastră cu ochelarii de soare la ochi și am privit cerul, așteptând ca pastila să-și facă efectul, ca înțepătura chimicalelor să-mi încolțească în gură și ca gustul puternic, ușor acru, să mi se răspândească pe limbă. Îmi simțeam mușchii începând să se destindă și, treptat, toate sunetele din jur – ciripitul păsărilor, vocile oamenilor, mașinile care treceau pe șosea – se pierdeau în fundal, netezindu-se, aplatizându-se. Ada s-a apropiat de mine și mi-a ridicat ochelarii de soare.

— Ești gata?

În timpul decolării m-a ținut de mână. Stăteam la geam și, în timp ce ne ridicam, am privit pădurea, insula, marea. Dedesubt, la mare distanță, se dezvăluia forma regiunii: ovală, înălțându-se la mijloc într-un lanț de munți înverziți. Dar ceea ce m-a uluit a fost felul în care insula își pierdea marginile în mare: apa transparentă la țărm, apoi turcoaz, devenind de un albastru-închis când oceanul se adâncea. Din punctul meu strategic, porțiunea de pământ de deasupra apei părea foarte mică, existența ei, atât de firavă: cât de aproape era marea, cât de departe se întindea, cât de ușor ar fi putut devora uscatul. M-a cuprins un vertij, o senzație care n-avea legătură cu faptul că eram la înălțime, privind în jos, ci era cauzată de înțelegerea bruscă a acestei fragilități, de gândul că un pământ primitiv e doar un gând ulterior, o chestiune de noroc: echilibrul insulei atât de precar în acea masă enormă de apă rece și perpetuu în mișcare.

Am luat un zbor ieftin, singurul disponibil din scurt. N-am aterizat pe JFK, ci pe un aeroport mai mic din nordul statului New York. Cât ne așteptam bagajele, telefonul Adei a vibrat.

— Femeia asta e
nemaipomenită, a spus,
cu ochii în ecran.

Mesajul era de la Valerie. Ne făcuse rezervare
la hotel și aranjase să ne ia de la aeroport o mașină.

— Șoferul o să vă aștepte
chiar la ieșire.

Și era acolo: l-am văzut imediat, ținând în
mână o pancartă cu numele meu. L-am urmat; ne-a
pus bagajele în portbagaj, iar noi ne-am urcat pe
bancheta din spate. Mi-am pus centura și am închis
ochii, în timp ce Ada făcea conversație cu el, astfel
încât să nu fiu nevoită să vorbesc, apoi a deschis
puțin geamul; mirosea a iarbă și a pământ arat.

— Odihnește-te, m-a
îndemnat.

Am continuat să privesc pe geam.

Am ațipit puțin, apoi m-am trezit, iar după o
vreme au început să apară indicatoare anunțând un
local la mai puțin de un kilometru. Ada l-a rugat pe
șofer să facem o mică pauză acolo. Ne-a lăsat chiar
la intrare și s-a îndreptat către parcare, ridicând
praful în urmă. Bătea un vânt rece. Locul arăta de
parcă ar fi fost părăsit din anii 1950, cu placaj
vechi și fier ruginit. De-a lungul rigolei era un șir
de stegulețe triunghiulare din vinil sau plastic
multicolor, de parcă o casnică plictisită și-ar fi tăiat
mușamalele și s-ar fi apucat de făcut milkshake-
uri. Stegulețele fluturau în vânt, ca un răpăit de
ploaie sau un ropot de aplauze. Am trecut pe sub
ele, am deschis plasa de insecte și am intrat.

Ada a comandat o cafea, eu, un milkshake de
căpșuni. Nu mai băusem așa ceva din copilărie, dar
aici milkshake-ul era servit în pahare mari de
metal, cu paie de hârtie colorate: roșu și alb, roz și
bleu. La radio cânta Patsy Cline. Ne-am așezat la
tejghea, un bar cu taburete înalte. Picioarele nu
mai atingeau pământul, așa că mi le-am odihnit pe
bara metalică îngustă, la fel cum păsările își
odihnesc ghearele pe ramuri. Voiam să-i trimit un

mesaj lui Joshua cât ne așteptam băuturile, dar, imediat ce mi-am deschis telefonul, a început să vibreze cu toate apelurile pierdute și nenumăratele mesaje, care mi-au distras atenția.

— Ești foarte căutată, a spus Ada.

M-a privit ștergând majoritatea mesajelor și citind doar câteva pe diagonală. Toată lumea îmi trimitea condoleanțe; toate mesajele începeau cu șoc și tristețe. Dar erau și câteva legate de muncă și nu suportau amânare. Ultimele câteva luni fuseseră haotice pentru Patrick, se apropia termenul-limită al noului său film. Înainte să plecăm, îi trasase ultimele sarcini editorului său, care acum voia să vorbească cu mine. Unele scene trebuiau filmate din nou și, pentru că lucraserăm împreună la primele variante de scenariu, echipa voia să-mi ceară părerea în legătură cu schimbările sugerate. Mai rău, finanțatorii filmului aveau dubii acum, din cauza accidentului. Jurnaliștii care mă sunau nu erau necunoscuți, ci oameni cu care mai lucrasem și aveau numărul meu; îmi luaseră interviuri la un moment dat, vorbiserăm la telefon. Dar acum, cu cât refuzam mai mult să vorbesc, cu atât mă hăituiau mai tare. Și asta nu suportam.

Ne-au venit băuturile. Am sorbit din milkshake și am atins ușor peretele de metal din spatele barului. Ada m-a mângâiat blând pe mână. Cu ani în urmă, la o petrecere, îmi citise în palmă: o viață lungă și fericită, plină de glorie. Ada a băut ultima gură de cafea; mă duc puțin la toaletă, a spus. Apoi, privindu-mă cum beau sârguincios din milkshake-ul uriaș, a adăugat: Vezi să nu ți se facă rău.

Când a revenit, ne-am uitat una la cealaltă și am aprobat din cap: da, eram gata de plecare. Când am ieșit, clopoțelul de deasupra ușii a sunat. Ada i-a făcut semn șoferului, care a dat cu spatele și ne-am urcat din nou în mașină.

— Ar trebui să tragi un
pui de somn, a spus.

Pui de somn. O expresie pe care n-o mai auzisem de când? A doua soție a tatălui meu o folosea mereu, Joany a mea. Dar felul în care a rostit-o Ada, îngrijorarea din vocea ei m-au făcut să-mi dea lacrimile. M-am șters la ochi. Știam că trebuia să-mi țin firea. Programul era strâns: șoferul ne lăsa la hotel și aveam cel mult o jumătate de oră să mă pregătesc pentru acea seară și să mă urc din nou în taxi. Am intrat pe o autostradă lungă și goală, iar Ada l-a rugat pe șofer să meargă mai repede, explicându-i că eram presate de timp și că, își dădea seama atunci, n-ar fi trebuit să oprim mai devreme. Eu tremuram puțin, poate de la cele trei pastile: un Valium înainte de îmbarcare, unul când am urcat în avion și încă unul pe la jumătatea zborului.

— Nu e foarte tare, îmi spusese Ada, în timp ce luam ultima pastilă cu un pahar de Shiraz.

Acum îmi simțeam stomacul în gât. Gura mi se umpluse de salivă. Apoi mi-am dat seama.

— Doamne,
Dumnezeule! Oprește, am spus, aplecându-mă în față. Cred că îmi vine să vărs.

Ada l-a bătut pe umăr pe șofer: Opriți! Opriți! l-a rugat. Dar auzise deja, probabil că toți șoferii reacționează imediat la aceste cuvinte. A oprit în pietrișul de pe marginea drumului și am coborât împleticindu-mă. Îmi venea să vărs, dar nu o puteam face imediat și, în ameteala mea, încercam să găsesc un loc în care să vomit, deși nici nu conta, atâta vreme cât nu o făceam în mașină, pe mine sau pe altcineva. Dar precum un animal care își caută un culcuș în care să fete sau un loc retras în care să moară, am făcut câțiva pași, încercând să

găsesc ceva de care să mă sprijin în timp ce trupul îmi era zdruncinat de spasme. M-am oprit lângă un copac, m-am aplecat, cu mâinile pe trunchiul lui, și am vomitat un șuvoi lung de lapte de un roz-aprins. O simțeam vag pe Ada în spatele meu, mângâindu-mă pe umăr, ținându-mi părul.

— Ușor, ușor, îmi spunea.
Ușor, ușor, așa cum spune
o mamă.

După aceea mi-a dat un șervețel din geantă.

— Știi, mi-a spus, râzând,
când m-am așezat, și mi-
am lipit capul de
trunchiul copacului, ești
grațioasă și când vomیți
violent.

Am protestat cu un gest firav al mâinii și am închis ochii.

— Îmi pare rău, îmi pare
foarte rău. Nu trebuie să
faci asta. Îmi pare rău că
a trebuit să vezi, i-am zis.

Am început să plâng.

— Știi ce? O să sun și-o
să anunț că nu poți ajunge
diseară. Îi spun și lui
Valerie. E prea mult. Mult
prea mult. Nimeni n-ar
trebui să facă ce trebuie
să faci tu, nimeni n-ar
trebui să treacă prin ce
treci tu în aceste clipe. E
ridicol. E absolut
îneebunitor. Toată situația
e absurdă. Îmi pare atât
de rău! a spus Ada.

S-a așezat pe vine în fața mea și mi-a mai dat un șervețel. Mi-am suflat nasul, eliminând bucățele de vomă. Am aruncat șervețelul în iarbă.

— Nu, i-am răspuns. E OK. Vreau s-o fac. Trebuie. În plus, ce altceva să fac? Adică, serios. Serios, ce-o să fac? Ce-o să fac? Ce fac?

Apoi am izbucnit în plâns, în hohote de plâns, acolo, în țărâna de pe marginea drumului. Ada m-a luat în brațe, legănându-mă până când mi-a revenit suflul cât să mă ridic în picioare, să-mi scutur praful de pe haine și să mă urc în mașină. Restul călătoriei e o nebuloasă: copacii, terenurile agricole, râul ce se întrezărea din când în când.

În oraș, drumurile în lucru dăduseră traficul peste cap. Se circula foarte greu. Eram contracronometru, știam. N-ar fi trebuit să ne oprim. Dacă nu mi s-ar fi făcut rău... După toate astea, dacă n-aș fi ajuns la timp... Ada se uita la ceas compulsiv. Ecranul telefonului se închidea după treizeci de secunde de inactivitate și, de fiecare dată când se întâmpla, apăsa pe buton să se aprindă ca să vadă din nou cât e ora.

— Rahat, până la urmă, dacă e nevoie, ne schimbăm la toaletă acolo, a spus ea. Sper să nu fie nevoie, dar nu stăm bine cu timpul.

Mașina se târa, nu se deplasa. Peste tot în jur se claxona. Strada pe care trebuia să intrăm ca să ajungem la hotel era închisă.

— Îmi pare rău, a zis șoferul, arătând către drumul baricadat, toate străzile spre est sunt închise. Îmi pare rău, nu pot să vă duc până acolo.

— Poftim? Ce vreți să spuneți? a întrebat Ada.

— N-o pot lua pe-acolo.
Au închis strada. Uite, ne-a arătat, trasând cu degetul o hartă imaginară, pot s-o iau pe-aici și apoi pe-aici, și-apoi pe-acolo și vă pot lăsa mai aproape.

— Cât ar dura?

— Douăzeci de minute, o jumătate de oră, depinde.

— Și cât de departe suntem acum, dacă ar fi să mergem pe jos?

— În jur de zece, cincisprezece minute.

— OK, lăsați-ne aici.

— Aici?

— Da, aici e bine.

— Atunci aici vă las.

Am coborât în lumina albă, neîndurătoare a soarelui. Un bărbat scund, cu o pălărie pe cap, a făcut o plecăciune adâncă în fața mea și-a spus: Bine-ați venit la New York! Taxiul a așteptat să se asigure că traversăm în siguranță și că mergem în direcția corectă. Instabilitatea mea era evidentă. La început mi s-a părut că sunt înconjurată doar de zgomot: motoare, claxoane, muzică răsunând din mașini cu geamuri fumurii. Un stol de porumbei cenușii s-a ridicat în zbor la sunetul unei sirene. În fața magazinelor stăteau bărbați care trăgeau, cu ochii mișiți, din trabucuri. Pe trotuar, mormanele de gunoi îmi ajungeau până la talie, iar aerul vâscos prin care ne mișcăm mirosea a fier și a putregai. Din loc în loc pe asfalt erau porțiuni înnegrite unde voma se uscaseră sau fusese curățată. Un camion dădea cu spatele. O sirenă de poliție a început să răsună. La picioarele mele, o cerșetoare agita un pahar de plastic cu monede. Paharul scotea un sunet înalt, slab, ca niște clopoței

minusculi, de parcă înăuntru ar fi fost doar zece monede arămii de un cent. N-aveam mărunț la mine. Eram puțin slăbită. Mă gândeam că poate totuși greșiserăm drumul sau șoferul se înșelase și merseserăm în direcția greșită. Îmi închipuiam că ar fi trebuit s-ajungem deja, dar nu vedeam nicio firmă de hotel. Am mers prin nori de fum de trabuc și printre dăre de urină de câine, cu valiza lovindu-mi piciorul pentru că una dintre roți se rupsese.

Cartea a doua

8

— OK, am ajuns, a spus
în cele din urmă Ada.

Un portar a deschis o ușă de sticlă foarte curată, cu mâner de bronz, și am intrat. Zgomotul orașului s-a disipat. Ne-am înregistrat, apoi am urcat cu liftul la etajul nostru. În cameră, mi-am desfăcut bagajul și am scos ținuta pe care o luasem cu mine pentru eveniment: o rochie neagră de cocktail, genul pe care o arunci într-un colț de geamantan, o lași acolo săptămâni în șir și, când în sfârșit o scoți, nu are nicio cută. Era dintr-un material lucios și greu, care se drapa frumos, urmând linia corpului. Cu buzunare. Fără fermoar. Care se spăla la mașină. Mi-am făcut duș, m-am spălat pe dinți și mi-am pus rochia. M-am uitat pentru ultima dată în oglindă și dintr-odată mi-a trecut prin minte că poate ar fi fost mai bine să port ceva cu mânecă lungă. Dar nu mai era nimic de făcut. Mi-am pus în buzunar cardul de la cameră și m-am grăbit să cobor în hol, unde mă aștepta Ada.

Când ieșeam din lift, mi-a vibrat telefonul. Era Valerie, care mi-a spus că era prinsă în trafic și că e posibil să întârzie. Apoi Ada a venit lângă mine și m-a condus către ușă, dându-mi o foaie de hârtie.

— Uite, ți-am scris
discursul. M-am gândit că
o să fie mai ușor așa. E un
discurs simplu, mi-a spus.

Am ținut foaia în mână până am ajuns la ceremonie, unde l-am citit.

Era scris cu pix negru pe o foaie roz cu antetul hotelului. Ada avea un scris foarte frumos: o caligrafie pe care o învățase probabil în copilărie și care evoluase într-un stil boem elegant. Structura frazelor nu mă caracteriza, propozițiile

erau prea scurte. Dar era eficient, concis, n-avea să mă facă să plâng sau să mă bâlbâi, n-aveam să mă repet sau să uit ce-ar fi trebuit să spun sau motivul pentru care eram acolo, așa că îndeplinea scopul pe care eu nu l-aș fi putut îndeplini în acel moment.

— Mulțumesc, i-am zis, împăturind hârtia și băgând-o în buzunar.

— Rămâi aici, mă duc să iau ceva de băut, a spus Ada.

Am rămas pe loc, emoționată. Nu fusese anunțat câștigătorul, ceea ce dădea frâu liber speculațiilor și, cât o așteptam pe Ada, o scriitoare pe care am recunoscut-o, dar pe care n-o știam personal, a venit la mine. Părea mult mai în vârstă decât în fotografiile de pe cărțile ei și, în ciuda faptului că nu mai era tânără, se zvonea că era printre favoriți, aproape sigur câștigătoarea. Ochii ei mari și negri înotau în lacrimi când mi-a atins brațul cu mâna ei caldă.

— Îmi pare foarte rău, mi-a zis. Am aflat ieri.

La început, m-am gândit că vorbește despre premiu, apoi mi-am dat seama că se referea la Patrick.

Am fost luată prin surprindere. Probabil că trebuia să mă aștept la asta, la milă. Toată lumea aflase deja de accident. Dar cumva mă gândisem că eram imună acolo: un spațiu pe care încercasem să-l fac doar al meu, care să nu depindă și să nu fie atașat de elementele vieții mele cu Patrick.

— Nu mă așteptam să te văd, a continuat ea. Nici nu-mi pot închipui cum te mai ții pe picioare. În locul tău, nu mi-aș dori decât...

În acel moment, Ada s-a întors, zâmbind, iar eu am acceptat recunoscătoare băutura pe care mi-a oferit-o.

— Nu, am spus. Adică, mulțumesc, da.

Scriitoarea m-a privit cu blândețe, ca pe un copil demn de milă și brusc m-am surprins încercând să-mi controlez lacrimile. Ada a observat și a intervenit.

— Îmi cer scuze, trebuie să ne întâlnim cu cineva, a zis ea, și eu am urmat-o.

În timp ce ne îndreptam către un colț mai întunecat și mai intim al încăperii, m-am întors și am observat că aceeași scriitoare îi făcea cu mâna unei alte nominalizate. Am auzit-o exclamând: Felicitări! Doamne, e absolut meritat! – cuvinte pe care mie uitase să mi le spună.

Ada mi-a făcut semn să mă așez pe un scaun de lângă perete. Mi-am terminat repede paharul. Eram lângă boxe și muzica era prea tare. S-a aplecat către mine și mi-a spus la ureche:

— Când îți rostesc numele și titlul cărții, trebuie să te ridici, să te urci pe scenă și să citești de pe foaia pe care ți-am dat-o.

Vorbea foarte rar. Pronunța cuvintele tare și clar. I-am privit buzele de un roșu-aprins mișcându-se, căpătând diferite forme: mai rotunjite, mai puțin rotunjite, închise, deschise. Nuanța rujului îi făcea dinții să pară ușor gălbui.

— Acum, hai să ne mai luăm un pahar și să ciocnim așa cum trebuie, a spus ea. Știu că nu așa simți, dar e ceva foarte important și tu ești extraordinară.

A sunat un clopoțel și maestrul de ceremonii ne-a rugat să ne așezăm pe locurile noastre. Înainte de asta, Ada a zis: Stai o secundă, trebuie să mai adaug ceva la discurs. I-am dat foaia. A scotocit prin geantă după ceva de scris, a făcut o adăugire și mi-a dat înapoi discursul pe care l-am băgat în buzunar. Ceremonia a început. Ospătarii se plimbau prin încăpere. De fiecare dată când paharul mi se golea puțin, un tânăr atrăgător se apleca peste umărul meu și-l umplea. În cele din urmă, Ada și-a pus mâna peste pahar.

— E-n regulă, mulțumim,
i-a spus chelnerului.

Am luat o gură de apă. Deja băusem prea mult. Luminile strălucitoare și colorate se mișcau pe tavan, deasupra mea. Părea o scenă dintr-un club italian, de care îmi aminteam din tinerețe. Cu Patrick. Discursurile au continuat, le auzeam ca pe un murmur de fundal, mintea îmi rătăcea liberă ca o maree de la un sunet la altul, întreruptă din când în când de ropotele de aplauze.

— Mai e puțin, m-a
asigurat Ada, bătându-mă
pe umăr. Ești bine?

Am aprobat din cap și am tras aer în piept, încercând să-mi adun gândurile, să fiu pregătită.

Știam foarte bine că orice scriere literară are o formă la care aderă. Un fel de hartă care indică felul cum se produce fiecare mișcare și, astfel, cum e perceput timpul, cum l-am putea locui. Uneori, aderarea la formă poate fi deopotrivă o renunțare la ea, un refuz. În acest caz, forma este părintele împotriva căruia copilul se revoltă, dar de care are încă nevoie pentru a trăi; lucrul la care copilul se întoarce ori de câte ori simte că pierde controlul, ori de câte ori depășește o limită.

Nu doar literatura aderă la o formă – fie ea și forma de a contesta forma –, ci și viața. Dintre toți oamenii, eu o știam foarte bine. Suntem mereu pe punctul de a o reinventa sau cel puțin așa pare.

Suntem mereu captivi ai repetării ei sau cel puțin așa pare. Fiecare dintre nominalizate își trăise cartea într-un fel sau altul, încercase să alinieze forma aleasă cu viața ei sau invers: schimbul este ubicuu, diferă doar proporția. Preferata mea fusese întotdeauna bestia omnivoră, romanul, în care se regăsește ceva din asta, ceva din cealaltă, câte puțin din toate. Îmi place pentru că este forma cea mai apropiată de sălbăticia vieții, iar cartea pentru care promisem premiul era o astfel de carte: o carte care fusese numită un roman al epocii noastre, o carte *despre acum*, despre acest moment *în care trăim acum*, despre prezent, *despre perioada pe care o traversăm acum și despre multe altele*. Dimensiunea prezentului e ceva aparte, îmi spusese Ada. Nu există o piață consistentă pentru roman, mi-au spus când am semnat contractul. Cu toate acestea, au depus eforturi: campania de promovare a fost inteligentă, convingându-i pe cei din lumea literară care n-ar fi riscat să intre în contact cu un roman cu amprentă feminină, dar răspunzând și nevoilor celor care urmăresc cu religiozitate listele de bestsellere și pe cele de recomandări de vacanță. Toate materialele publicitare au folosit cuvântul *acum* cu fiecare ocazie, ca un fel de mesaj subliminal. În acest fel, un element esențialmente revolut, inutil, nefamiliar și nedorit a fost transformat în opusul lui: un acum al momentului absolut, irepetabil și deci imediat, esențial, provocator și foarte necesar pentru a reuși să decelezi cu succes *acest moment*, un moment răvășitor ce n-a mai fost trăit până acum, un moment în care am putea învăța să trăim doar citind această carte, *acum*. Logica acestei campanii se pare că a fost un mix de self-help-snobism hegelian-fashionist.

— Cum vreți voi, am spus echipei de promovare când pregătea campania și designul

copertei. Doar să nu folosiți imaginea unei femei în pragul leșinului, o imagine atât de des preferată cadrului de sus cu clădirea în care locuiește ea, perspectiva demiurgică adesea refuzată romancierei. Fără emboss auriu, le-am spus, vă rog. Și fără litere mari, albe, care sar în ochi.

Până la urmă, am rămas cu ambele elemente, și auriul, și albul, dar erau contrabalansate de un citat de susținere din partea unei celebrități, m-a asigurat Ada.

Aceste cuvinte au fost cele scrise cu alb. Iar acum iat-o, în fața mea. Ada făcuse tot ce promisese și reușise imposibilul. Cărțile autoarelor nominalizate erau expuse pe scenă. Avuseseră dreptate: puteam vedea literele la rezoluție mare de la distanță, chiar și din locul în care stăteam, păreau luminoase, dar nu aveau sens: fără ochelari, nu le puteam citi, însă nici nu aveam nevoie, știam foarte bine ce scria. Pentru că ideea era ca femeile să scrie despre femei fără sentimentalisme, ca trupul să fie analizat anatomic, cu un ochi rece, rațional, detașat, ochiul rezervat, istoric vorbind, bărbatului. Și dacă în opera unei femei există ceva care poate sugera un soi de alianță cu această perspectivă, atunci ea este laudată pentru, ca să citez coperta propriei cărți, „o lipsă totală de sentimentalisme”, un semn că și-a înfrânt propriile sentimente, lepădându-se de ele, stăpânindu-le, distanțându-se de ele și observând cum operează în ceilalți. Este încorsetarea supremă a romancierei; dacă vrea să fie luată în serios, există atâtea feluri în care nu trebuie să vorbească, atâtea lucruri despre care nu poate scrie, atâtea direcții în care nu

poate privi. Nu spre casă, e de la sine înțeles. Nu spre trecut, o prohibiție profund selectivă: ceea ce este luat în derâdere ca nostalgie în opera unei femei este considerat talent al gândirii contrafactice și lăudat ca un simț rar al momentului istoric, când vine vorba de opera colegilor ei bărbați. Cred că în cărțile mele aș fi putut încerca să folosesc satira sau ironia: acesta este un fel de a reprezenta o emoție fără să o întrupezi, un fel de a le oferi cititorilor doar o fărâmă dintr-un sentiment, ținându-i la distanță de adevărata lui putere. Sau m-aș fi putut îndrepta către nonficțiune. Dar mi-am dorit mai mult: tânjeam după acea intimitate, disoluție și transfer ale sinelui care se produc la contactul profund cu cele mai puternice opere de artă. Mi-am dorit să fiu influențată și transformată și am vrut ca și cărțile mele să facă la fel. Ultima dintre ele, mai mult decât toate celelalte.

M-am gândit la ceea ce critica adesea una dintre fostele mele profesoare, doamna Harley: citatul de pe coperta unei cărți pe care mi-o împrumutase la un moment dat. Era o carte pe care o adora, cu un citat pe care îl detesta: „Cea mai desăvârșită proză creată în engleză de o scriitoare”, acest citat aparținând, firește, unui bărbat.

Citatul de pe coperta cărții mele era puțin mai lung, câteva cuvinte în plus care contextualizau, dar *împotriva curentului și lipsa de* erau elementele care contau. Elementele pe care editura și le dorise. Încă o dată, victoria unei femei era descrisă printr-o definiție la negativ, prin ideea unei absențe. Este neșovăitoare, nesentimentală, fără compromisuri, mai degrabă decât să fie descrisă drept ceea ce este: dură, intransigentă, neînfricată, pătrunzătoare, robustă, puternică, mistuitoare, curajoasă etc. Și lista ar fi putut continua cu toate acele trăsături pozitive care le sunt conferite bărbaților. Noi, în schimb, suntem

definite încă o dată în opoziție cu ceea ce se așteaptă de la genul nostru, presupusa lipsă.

Bănuiesc că această abordare oferea un fel de universalitate unei cărți greu de clasificat chiar și în cadrul propriei mele opere. Pentru că, deși existau câteva secțiuni istorice în cel mai recent roman al meu și numeroase secțiuni de un realism brut, abundând în descrieri de natură și sentimente (am descoperit că acestea erau elementele care câștigau puncte în lecturile publice), cea mai mare parte a cărții se desfășura în prezentul imediat și descria evenimente contemporane într-un fel în care n-o mai făcuse niciunul dintre romanele mele precedente. De aceea, acest juriu, justificându-și alegerea, n-a putut decât să laude importanța cărții, fără să poată spune exact ce anume era relevant sau necesar în ceea ce scrisesem. Uram atât de mult valorificarea culturală a problematizării, nu ca principiu – existau multe lucruri în care credeam cu tărie –, ci pentru că adesea era o valorizare golită de sens, care nu viza valoarea artistică și care aprecia cărțile și picturile și orice altceva pentru capacitatea de a provoca zgomot, de a cânta cuvintele corecte, indiferent cât de afon, încât căutasem să scriu o carte fără problematizări, iar acum, cumva, exact asta le plăcea oamenilor. Doar că n-o spusese ră chiar așa și poate că doar reușisem să-i păcălesc și nici măcar ei nu-și dădeau seama: cartea era atât de profund contemporană, atât de modelată de epoca ei, încât au presupus că trebuia să conțină problematizări, chiar dacă nu le puteau identifica. Prin urmare, romanul fusese declarat complex și multistratificat. Ada m-a luat de mână și mi-a șoptit:

— Nu uita să respiri.

A început muzica, anunțând decernarea premiului. Luminile din sală au trecut de la violet la verde, apoi la galben, scânteind în cercuri pe tavan. În timp ce sorbeam ultima gură de vin, am privit luminile rotindu-se. Valerie s-a strecurat pe scaunul liber de lângă mine și mi-a cuprins mâna între palmele ei.

— Acum, a spus Ada, strângându-mă de braț, din clipă în clipă îți vor rosti numele.

Și într-adevăr, bărbatul care anunța premiul și-a coborât privirea spre o foaie de hârtie la fel cu cea pe care o aveam în buzunar. De un roz-pal, de mărimea unei palme, aceeași foaie cu antet a hotelului. A citit lent, de parcă n-ar fi fost sigur că înțelege cuvintele sau poate că scrisul era ininteligibil sau poate, m-am gândit, se strecurase o greșeală. Apoi și-a dres glasul.

— Am plăcerea să anunț că premiul îi este acordat...

A făcut o pauză. Eram convinsă că va rosti numele altcuiva. De fapt, speram s-o facă, mă rugam s-o facă. Nu credeam că sunt în stare să mă ridic și să urc pe scenă. Nu credeam că mă pot ține pe picioare. Cu siguranță nu puteam scoate din buzunar foaia de hârtie, n-o puteam desface cu degetele mele umede, tremurânde și n-o puteam citi. Microfonul era fixat prea sus pentru mine, la nivelul gurii acelui bărbat înalt. Cine avea să-l ajusteze? Ceilalți vorbitori avuseseră discursuri lungi, profunde, iar eu, dacă aveam să rostesc ce scria pe acea foaie, aveam să par meschină, grăbită, nerecunosătoare, desuetă. Maestrul de ceremonii avea mâinile foarte albe, păreau luminoase, aproape fluorescente sub reflectoarele

ce se roteau. Și-a deschis brațele în fața publicului. Apoi mi-a rostit numele: J.B. Blackwood.

S-a auzit un strigăt. Toată sala aclama. Ada mi-a tras scaunul. M-am ridicat la porunca ei și am făcut câțiva pași. Tocurile de la pantofi se afundau în covor. Muzica era prea tare. Luminile erau prea puternice și sacadate. Sacadate, apoi circulare. Circulare, apoi sacadate. Nu reușeam să identific culoarul dintre scaune, deși trebuie să fi existat unul, presărat cu firimituri de pâine, stropi de vin, șervețele aruncate pe jos și genți înghesuite printre picioarele scaunelor. Am făcut câțiva pași, zâmbind. Toată lumea se întorsese către mine. Ochii mi s-au umplut de lacrimi, iar chipurile din jur s-au estompat. Am încercat să-mi țin echilibrul, sprijinindu-mă de scaunele printre care treceam. Luminile au sclipit din nou, sacadate și circulare, sacadate și circulare. Circulare, apoi sacadate.

Nu-mi amintesc cum am urcat treptele către scenă. Dar dintr-odată eram acolo, în spatele pupitrului, cu un reflector în ochi. M-am uitat în public, căutând un chip cunoscut, dar luminile de pe scenă mă împiedicau să disting ceva: toți oamenii erau mici siluete negre îndepărtate. Inima îmi bătea atât de tare, încât mă temeam că o să leșin.

Știam foarte bine că eram văzută ca oaia neagră de pe lista scurtă. Nu pentru că nu eram cunoscută, ci pentru că în acest context specific era foarte puțin probabil să mă impun. Poate se credea că am îndeajuns de mulți cititori. Poate că publicasem prea multe cărți pentru vârsta mea. Poate că era genul nepotrivit de cărți. Și deși avusesem un foarte mare succes, succesul nu fusese lipsit de critici din partea anumitor cercuri. Până atunci, fusesem cunoscută ca autoare de romane îngrijite și captivante care glorificau antieroul. Cărți subțiri, care se axau pe momente dificile sau transformatoare din viața unui individ. Dar, deși erau lăudate pentru acuitate, uneori

cărțile mele erau criticate de unii drept respingătoare. Erau genul de cărți care îl nelinișteau pe cititor când se aștepta cel mai puțin, cărți care conțineau sau provocau prea multe stări și, adesea, neplăcute: expunere, violență, vină sau o iubire incredibilă care se transforma în ceva întunecat și criminal. Erau, în esență, prea tăioase în atitudine și prea înclinate spre confruntare, abrazive, cum le numise un critic. Dificile, spusese un altul, referindu-se nu la cuvinte, ci la sentimentele pe care le nășteau.

Dar oricum ar fi fost descrisă opera mea, fanii erau mai numeroși decât criticii. Editura făcuse din asta un atu, știa că cititorii mei aveau un apetit nețărmurit pentru protagoniști obsesivi și bogați. Până la urmă, cuvintele întrebuințate ca să-mi descrie opera erau aceleași care se foloseau pentru a mă descrie pe mine și, în ciuda succesului tot mai mare – vânzări, adaptări și toate celelalte –, m-am trezit cumva tot mai departe de aprecierile critice care se bazează pe episoade de lectură facilă înviorată de veselie optimistă.

Știam toate astea. Așa cum o știa și publicul din fața mea, în acea seară. Și știam că reușisem să iau premiul în ciuda acestor lucruri. Simțeam că toată lumea mă așteaptă, simțeam incandescența atenției lor. Am tras aer în piept, am pus mâna pe microfon și am încercat să-l poziționez la nivelul gurii. Dar l-am tras prea aproape și respirația mea amplificată a răsunat în sală. Foaia dată de Ada era încă în buzunar. O mototolisem ca pe un șervețel. Aveam mâinile transpirate și simțeam că umezesc și înmoaie hârtia. Am scos-o din buzunar și, în spatele pupitrului transparent, am netezit-o ca să pot citi. Nu-mi dădeam seama exact la ce mă uitam: o foaie galbenă cu adresa hotelului și, dedesubt, ceea ce părea o listă de cumpărături: lapte, roșii, mâncare de pisică. Nu mi se părea că era scrisul meu, deși nu eram convinsă. Știam că n-am pisică, că nu-mi plăceau roșiile, pentru că îmi

provocau alergie. Am ridicat privirea către reflectoare. Probabil că, pe întuneric, Ada îmi dăduse o altă foaie de hârtie. Tremuram. Înainte de ceremonie, întrebasesem dacă avea să existe pe scenă un pupitru pentru că, le-am explicat, trebuia să știu cu ce să mă îmbrac, dacă urma să am sau nu ceva în spatele căruia să mă ascund. Și deși mi-au spus că da, va exista un pupitru, nimeni nu s-a gândit să adauge că va fi din plastic transparent și, astfel, inutil pentru scopul care mă interesa, adică să mă acopere parțial, să mă pot ascunde în spatele lui. În schimb, unicul rol al pupitrului era de poliță pe care să-mi țin foaia de hârtie mototolită și, dacă eram atentă, pe ale cărei margini îmi puteam sprijini mâinile pentru ca tremuratul să fie mai puțin evident. Lângă pupitru, pe o etajeră obișnuită de lemn, cineva pusese un pahar și o carafă de apă. O tânără a urcat pe scenă și mi-a umplut paharul. Am luat o gură de apă, înghițind cu grijă ca să nu dau pe mine vreun strop sau să mă înec, și am lăsat apoi paharul pe suportul de carton. În sală era liniște deplină. Am privit cuvintele scrise pe foaie; câteva erau estompate din cauza pliurilor adânci, în dreptul altora hârtia se rupsese. Habar n-aveam ce să spun.

Dar știam că, orice aș fi spus pe scenă, nu putea fi neutru. Prea multă emoție și aș fi fost criticată că sunt siropoasă și exagerat de sentimentală. Prea puțină, și aș fi fost acuzată, așa cum se mai întâmplase, că am o atitudine clinică, rece. Cât de mult îmi doream să fiu tratată așa cum fusese tratat Patrick, să mi se ofere fără rezerve acel gen de autoritate artistică în virtutea căreia putea să spună și să facă tot ce voia și să fie aplaudat. Într-o anumită măsură, îi imitasem felul de-a fi, sperând că o să fiu tratată identic. Pentru amândoi, această carapace exacerbată și ranforsată era un camuflaj, o formă de-a exista ca artiști în sfera publică, afișând o atitudine sau o poziție care să dea tonul

controverselor critice ulterioare. Acasă puteam fi altfel de creaturi, un cuplu căruia îi plăcea să se uite la televizor la concursuri culinare, chiar dacă doar pentru a vedea bărbați în toată firea plângând din cauza maionezei tăiate și a sufleului prăbușit. Dar în lumea literară... în fine.

Am zâmbit către public, apoi m-am uitat din nou la foaie. Cartea mea fusese pusă pe etajera de lângă mine, lângă carafa de apă, și literele strălucitoare de pe copertă scânteiau sub reflectoare. Încă mi se părea ciudat că scrisesem asta: o ficțiune vastă, plină de digresiuni, mai personală decât orice altă carte a mea. O carte pe care simțisem într-o asemenea măsură că trebuie s-o scriu, încât uneori îmi era teamă de ceea ce făceam. În timp ce scriam, scene întregi îmi veneau în minte în același timp, așa cum nu mi se întâmplase niciodată, și trebuia să mă grăbesc să le transpun pe hârtie. Alteori, îmi vedeam de treabă și mă trezeam copleșită de o amintire atât de vie și de intensă, încât abia dacă putea fi deosebită de viața reală, și trebuia s-o transcriu, nu aveam încotro, știind exact unde avea să-și găsească locul în roman. Iar materia din care îmi trăgeam seva nu doar că era stranie în însuflețirea ei, dar frazele care compuneau aceste scene erau alcătuite dintr-o cu totul altă substanță. Nici măcar eu nu știam cum să le descriu.

Până în acel punct, frazele mele erau curate, bine țintite; satisfăceau nevoia unui cititor nerăbdător. Dezvoltasem în mod deliberat un fel de androginie în scrisul meu, dornică să susțin ideea unei frazări universale și lipsite de gen. Dar acum îmi dau seama de viclenia acestei strategii, o frazare unisex este o frazare masculină care-și arogă universalitatea. Pentru că aceste noi fraze – frazele din cartea premiată – erau languroase, ramificate, împletite cu gânduri duble și triple. Le simțeam fibra fermă a musculaturii, încrângătura de tendoane și țesuturi, simțeam puterea acestei

pulsații zbatându-se, înălțându-se și curbându-se așa cum era nevoie pentru a face saltul, pentru a găzdui conștiința subiectului. În cele din urmă, le simțeam ca pe propriile mele fraze, nemoștenite și, în sfârșit, pe deplin locuite de mine. Când scriam în acest fel, totul părea să comunice cu mine și prin mine. Părea cartea pe care fusesem menită s-o scriu. Cartea pe care trăiam s-o scriu, cartea pentru care mă născusem. Nu cred că exagerez când spun că scrierea ei m-a schimbat, transformându-mă, în sfârșit, în scriitoarea care, dintr-un motiv sau altul, mă gândisem că n-ar fi trebuit să fiu.

Mi-am dres glasul. Îmi simțeam pe toți așteptându-mă să vorbesc. Știam că făcusem o pauză prea lungă. Știam că ceea ce scria pe foaia dată de Ada era total greșit, că nu era foaia pe care intenționase să mi-o dea și că probabil se întreba de ce trag de timp. Am băgat din nou mâna în buzunar și am găsit o altă foaie de hârtie. Era rochia pe care o purtasem pe vas, în ultima seară, la cină. Patrick se dusese să ia ceva de băut și fusese reținut într-o conversație la bar. Când l-am așteptat, mi-am scos carnetul și creionul din geantă și am început să scriu o ciornă pentru discurs, dar, pentru că nu fusesem mulțumită de rezultat, rupsesem pagina din carnet și, neavând la îndemână un coș de gunoi, o băgasem în buzunar, în timp ce Patrick se întorcea vesel cu două pahare de negroni. Acum am scos din buzunar acea foaie de hârtie. Derutată de lumini și știind că trebuia să țin un discurs, am început să citesc.

Cuvintele nu erau complicate. Frazele nu erau nici lungi, nici șlefuite. N-aveam prea multe semne de punctuație în afară de punct, spații și câteva virgule. Dar marcasem cu steluță o secțiune unde trebuia să fac o pauză în care să iau o gură de apă, înainte de-a privi spre public și de a-mi aminti să le mulțumesc tuturor celor cărora trebuia să le mulțumesc, folosind formulările standard pe care le auzi la premiile Oscar despre teama de a nu fi

uitat pe cineva important și scuzele ipotetice dacă s-ar fi întâmplat așa. Uitasem ce scrisesem în acea seară pe vas, uitasem ce urma. Uitasem că îl menționasem pe Patrick, pe când încă trăia, că, într-o frază lungă și cuprinzătoare, îi mulțumeam că fusese mereu alături de mine, cel mai mare susținător al meu, primul meu cititor, pentru că era lângă mine în acea seară. Îi mulțumeam pentru că-mi arătase cum să duc lucrurile la bun sfârșit. Îi mulțumeam pentru toată dragostea și grija sa. Începusem deja această frază, înainte să-mi dau seama ce rosteam și, odată ajunsă la jumătate, era deja prea târziu. Acum nu-mi puteam lua cuvintele înapoi. Nu puteam recunoaște în fața întregii săli că nu era acolo, că nu mai era în viață, că nu mai era nicăieri. În schimb, a trebuit s-o rostesc până la capăt. Să pretind că accidentul nu se întâmplase: cel de acum și cel de pe vas. Ar fi fost mult mai rău dacă m-aș fi oprit și mi-aș fi explicat greșeala. Știam că nu pot face asta, că, dacă aș fi făcut-o, m-aș fi prăbușit și-ar fi trebuit să cobor de pe scenă. Să mă opresc acolo și s-o iau de la capăt ar fi însemnat să admit moartea lui și văduvia mea, lucruri la care știam că toată lumea se gândea oricum, dar pentru a supraviețui acelui moment trebuia să mă prefac, cel puțin o vreme, că aceste lucruri nu se întâmplaseră sau că erau irelevante în momentul meu de glorie, că acolo, pe scenă, suferința mea nu exista, că nu era a mea, că nu mă stăpânea, că era ceva fără de care puteam învăța să mă descurc. Așa că am continuat să citesc acea frază lungă și grațioasă care mustea de mulțumiri, deși eram conștientă că m-ar fi putut face să par dereglată, cu mintea rătăcită, în cea mai dezolantă stare de negare.

Când, în cele din urmă, am trecut peste acel pasaj, am tras aer în piept și am început încheierea. În jurul meu se așternuse un nou tip de liniște. În cuvintele de încheiere, n-am vorbit despre furt sau corupție, n-am exprimat nicio opinie politică, nu

mi-am făcut cunoscută virtutea prin susținerea vreunei cauze nobile. Am eșuat la toate formele de activism. Pe scurt, cuvintele mele nu semănau în niciun fel cu discursul pe care mă gândeam că aveam să-l țin cândva, pe care mi-l imaginasem atât de des în momentele de furie sau de exuberanță: poate echivalentul matur al visului unei adolescente care se vede pe ringul de dans, în lumina reflectoarelor, mulțimea făcându-i loc, rochia albă strălucind sub neoele fosforescente, părul fluturând în jurul corpului în timp ce execută mișcările impresionante. Până la urmă, nu era o exagerare să spun că fusem nominalizată la diverse premii, pe care nici nu le mai țineam minte, fără să câștig vreunul. Câteva voci din lumea literară susțineau că era din cauza căsniciei mele: n-aș fi putut primi un premiu fără ca această legătură să nu fie menționată ca motivul direct al prestigiului meu din ce în ce mai mare, că, pe scurt, căsătoria îmi adusese un privilegiu evident, banii unui bărbat, bani care-mi cumpăraseră timp pentru scris, care, la început, plătiseră pentru asta, și ar fi fost suspect dacă aș fi primit vreodată vreun premiu sau aș fi primit banii de care alții considerau că n-am nevoie, mila și meritele confundându-se în mintea celor care judecă.

Până la urmă, Patrick era povestea propriei mele geneze sau, cel puțin, una dintre ele. Sub îndrumarea lui, înainte să devenim un cuplu oficial, studiasem pentru ultimul meu proiect academic, despre romanul de dragoste *noir* contemporan și, în paralel, scrisesem, fără știrea lui Patrick, o nuvelă care-mi extindea teoria în formă dramatică. Am subscris, literalmente, la acest gen, prea tânără ca să-l pun la îndoială, prea influențabilă, prea dependentă de laudele viitorului meu soț. Înainte de asta, îi mărturisisem de câteva ori dorința de a scrie, iar el mă încurajase.

Pentru o vreme, am păstrat secret acel roman, dorindu-mi să am câteva lucruri doar ale mele și

gândindu-mă, mult timp, că nu era genul de poveste care l-ar fi interesat pe Patrick. Apoi, într-o zi, dintr-o toană sau din frustrare, i-am arătat o parte din el, pentru că mă blocasem la un pasaj care nu funcționa, nu curgea îndeajuns de lin. Nu mă așteptasem să citească tot textul, ci doar secțiunea pe care i-o semnalasem.

— Poți să mi-o lași până mâine? m-a întrebat când ieșeam din duș, la el în apartament, gata să mă îmbrac și să iau autobuzul spre casă.

— OK, am spus, dar numai acel fragment. Am nevoie de ajutor cu pasajul acela.

— Sigur, a răspuns el.

Apoi m-a sunat devreme a doua zi dimineață și m-a întrebat dacă îi dau voie să adapteze romanul într-un scurtmetraj.

— Nu-ți dai seama cât de bun e? a întrebat. Are toate calitățile necesare. S-ar putea chiar să fie selectat la festivaluri.

Bineînțeles că am acceptat. Am spus da iar și iar la multe lucruri pe care aș fi putut să le refuz. Filmul a devenit un mic fenomen. Deja ajunseserăm în Londra și am desfăcut o sticlă de șampanie în biroul lui când au apărut primele recenzii. Ceva s-a schimbat în acea atmosferă stranie, efervescentă a succesului meu neașteptat. Spun „al meu“, deși îl numeam astfel doar în privat. Nu era în interesul filmului, mi s-a spus, să anunțe că se baza pe lucrarea mea sau să pună accent pe faptul că eu scrisesem scenariul. Din motive evidente, aveau să pună accent pe vedetele din film, pe femeile și bărbații frumoși, și pe Patrick, regizorul. Trebuia schimbat sfârșitul ca să-

i dea mai multă finalitate, să-l facă mai puțin sumbru, mai neașteptat, mi s-a spus, dar, altfel, scheletul se păstra: povestea, trăsăturile personajului principal, răsturnările de situație inteligente.

Filmul lui era numit în presă și pe numeroasele coridoare prin care se perinda. În acea zi, când am sărbătorit, ne-am îmbătat în biroul lui mic și neizolat fonic și i-am făcut sex oral în timp ce el se relaxa în fotoliul său confortabil. În jurul meu erau teancuri de cărți. Mi-am schimbat puțin poziția ca să am un unghi mai bun și am dărâmat unul dintre teancuri. După aceea, m-am așezat în același fotoliu, iar el m-a fotografiat. Eram ușor îmbujorată, mulțumită de mine, cu o privire jucăușă, cu o sprânceană ridicată, cu capul puțin înclinat. Aveam buzele lucioase, ca de păpușă, și aceea a fost fotografia folosită pe supracoperta primei mele cărți, un volum subțire publicat de o mică editură independentă. Nu acel roman, care n-a văzut niciodată lumina tiparului, ci următorul. Toți cei care îl cunoșteau pe soțul meu de la facultate puteau recunoaște decorul, locul faptei: rafturile de cărți din fundal, dulapul cu dosare, silueta mea prea mică în acel fotoliu mare, bărbătesc. Nu mi-a trecut niciodată prin cap să nu folosesc acea fotografie; editorul meu s-a gândit doar la felul în care arătam, imaginea pe care voia s-o arate publicului. Eu n-aveam mai multă experiență și nimeni nu s-a gândit să-mi spună că asocierea cu Patrick avea să-i întoarcă pe oameni împotriva mea, să-mi creeze foarte rapid niște dușmani puternici: academicienii care făceau parte din comisiile de finanțare sau din juriile premiilor literare, femeile care erau scandalizate de ceea ce considerau laxitatea morală a lui Patrick și care presupuneau că profitam din plin de această relație. După niște ani în care am apărut pe diverse

liste de nominalizări, am ajuns să mă aștept să fiu trecută cu vederea într-un mod foarte specific.

Nimic din toate acestea nu era scris pe acea bucată de hârtie umedă și mototolită de pe care citeam. Și, în realitate, știam foarte bine, și o știusem întotdeauna, că aceasta nu era o poveste pe care aș fi putut-o spune vreodată. În acel moment, stând în fața lumii, sub lumina reflectoarelor, o parte din mine ar fi vrut să spună: Păstrați-vă premiul! Aveam nevoie de el cu ani în urmă, nu acum, pentru că acum viața mea e cu totul altă poveste, una pe care nu o știu, pe care nu mi-am imaginat-o, pe care n-am putut-o prevedea, pe care n-am putut-o scrie și despre care nu v-am putut spune, pentru că mă aflu într-un loc din care nu pot vorbi, pentru că suferința e prea mare, pentru că doar asta pot vedea, doar asta pot simți și nu mai știu cum aș putea ascunde acest lucru, ce ar trebui să fiu pentru voi. Am fost nevoită să-mi exerseze atât de mult voința. Am fost nevoită să găsesc în mine rezerve nesfârșite de forță, așa cum cineva ar coborî la nesfârșit o găleată într-o fântână aproape secată, săpată într-o colină stâncoasă, într-un ținut arid, unde arareori plouă, dar am mers acolo însetată, hotărâtă, găsind în sfârșit lucrul de care aveam nevoie pentru a scrie cartea ce m-a adus în acest moment al vieții mele aici, în spatele pupitrului, acceptând acest premiu. Mi-am ridicat puțin bărbia și mi-am stabilizat privirea. Am simțit că publicul mă privește înmărmurit, uluit chiar. Și am înțeles că în acea clipă de triumf eram din nou – și poate că aveam să fiu mereu – eclipsată de Patrick, acum poate mai mult ca niciodată. Chiar și după moarte avea puterea de a-mi umbri reușitele. Pentru că, în momentul în care am privit sala plină de oameni, știam că se gândeau doar parțial la cartea pe care o scrisesem și la meritele mele ca scriitoare. Mai rău, poate că nu se mai gândeau deloc la mine ca scriitoare. Mi-am dat seama că,

după accident, devenisem, înainte de toate, văduva lui.

Am luat paharul de apă, am închinat către public și am băut. Cineva a pornit muzica.

A doua zi dimineață, în camera de hotel, m-a trezit alarma de la telefon. Lumina se strecura printre draperii. Oare mă adusese cineva în cameră? Nu eram sigură. Nu-mi aminteam. Mă dureau toți mușchii. M-am întors pe partea cealaltă – cu o amintire vagă despre ceea ce rostisem în seara precedentă – și mi-am tras cearșaful alb și apretat până la bărbie. Fața de pernă era rece și netedă. Dar poate că n-am rostit acele cuvinte. Poate că acele cuvinte au fost doar gânduri. Prin îmbâcseala somnului, mi-am dat seama că încă eram îmbrăcată în hainele de gală: rochie, dres. Am apăsat pe butonul *Amânare* al alarmei. Mă durea capul, tâmpilele îmi pulsau într-un fel straniu. Mi-am amintit reflectoarele bătându-mi în ochi. Mi-era extrem de sete, îmi simțeam limba aspră și uscată. Aveam nevoie de apă. Pe noptieră era un pahar pe jumătate plin. Mi-am amintit că băusem cealaltă jumătate cu câteva ore în urmă, chiar înainte să sting lumina, când îmi rămăsese în gât pastila și-i simțisem amăreala. O înghițisem greu și apoi o mână de femeie – mâna Adei, bănuiesc – a pus paharul înapoi pe noptieră, lângă veioză. Alarma a pornit din nou. Prin deschizătura dintre draperii, ziua părea prea luminoasă. Am simțit durerea de cap răspândindu-se până în ceafă. Eram obosită. Incredibil de obosită. Nu puteam gândi. Alarma a pornit din nou. Apoi încă o dată. M-am târât până la baie și am făcut pipi. Apoi m-am întors în pat. M-am întins către paharul cu apă; sub el, era un bilet. L-am citit: *Sună-mă când te trezești. Te iubesc, A xx.*

Ada stătea în camera de alături. Dacă aș fi avut energie, aș fi putut să-i bat în perete așa cum făcea Proust când voia afecțiunea bunicii. Dar dormisem atât de mult, încât probabil că Ada deja ieșise cu treabă. Îmi reveneau în minte imagini din

seara precedentă care-mi întorceau stomacul pe dos – femeia care îmi atinsese brațul, privirea ei plină de milă – și m-am gândit la lectura pe care o promisesem în acea zi la prânz. Și ce urma? Aproape că nici nu mă gândisem. Nici n-avusesem când. Nu voiam să mă gândesc. Am dat pătura la o parte, am intrat la duș și am stat până când apa fierbinte a aburit sticla, iar apoi mi-am frecat pielea sub jetul opărit. Trupul meu neatins. Trupul meu de neatins, condamnat la asta de suferință și cataclism. Trupul meu singur, văduvit. Apoi am stat sub apa fierbinte care mă ardea, mă amețea. După aceea mi-am pus halatul de baie, am tras draperiile și am sunat la room service.

Valerie a ajuns exact când îmi terminam cafeaua, năvălind în cameră cu o pungă plină de prăjituri. Era înaltă și purta mereu o haină de stofă extravagantă peste o rochie de mătase dreaptă, simplă, care pe ea arăta incredibil de elegant.

— O, Doamne, mi-a spus, punând haina pe spătarul unui scaun. Încă nu-mi vine să cred. Cum te simți? Ai reușit să dormi? Aseară ți-a fost foarte greu. Îmi pare foarte rău, a spus. Știi că nu trebuie să faci toate astea; dacă vrei, poți anula totul. Nu e o problemă să reorganizez lucrurile. Sau poți face doar lectura publică de la librărie și atât. Ar trebui să te gândești, a zis, în timp ce puneă prăjiturile pe măsuta de lângă fereastră.

Am înțeles ce-mi spunea. Mi-am dat seama că discursul de la ceremonie fusese un dezastru. Dar

îi explicasem deja Adei că doream să mă țin de program și încă voiam.

— Nu, am răspuns. Nu după atâta timp. După toată munca depusă ca să ajung în acest punct.

Știa la ce mă refeream: până la urmă, fusese acolo aproape de la început, ajunseserăm atât de departe împreună. Ne cunoscuserăm cu ani în urmă, la un festival literar, pe vremea când încă eram ceea ce unii numesc o scriitoare promițătoare, iar Valerie era la început. În acel moment aveam un alt agent, dar nu eram mulțumită. Eu și Valerie ne-am întâlnit întâmplător în camera verde, atunci când se produsese o încurcătură în program. Ne inversaseră numele, așa că eu ajunsesem în panelul ei și ea în al meu. Dar a fost una dintre acele greșeli fericite, pentru că, după ce am cunoscut-o, nu am privit niciodată în urmă. Niciuna dintre noi n-a privit în urmă.

— Dacă am reușit să trec peste seara de ieri, o să trec și peste restul. Știu că pot face față. Vreau s-o fac, trebuie s-o fac, i-am spus.

— Dar ți-ai văzut programul, da?

Am aprobat din cap.

— Pot s-o fac. În plus, e mai bine așa, am insistat.

Și-a înclinat ușor capul, de parcă ar fi fost nehotărâtă.

— Oricum ar fi, trebuie să mănânci.

Valerie a rupt o bucățică de croasant și a băgat-o în gură, reușind să nu rămână cu firimituri nici pe degete, nici pe rujul fucsia. Cu toate acestea, s-a șters pe un șervețel. Era impecabilă și rezervată în toate obiceiurile ei, reținută, s-ar putea

spune, în tot, în afară de hainele excentrice. A mușcat din celălalt capăt al croasantului în același fel. N-am văzut-o niciodată să termine o masă.

— Am vorbit cu sora ta. Ada mi-a dat numărul ei. Încercăm să resolvăm cumva lucrurile. Să te ajutăm. O să simți efectele în curând, m-a avertizat, ridicându-se să pună apă la fiert. Te-așteaptă un program foarte plin. Chiar dacă ne ținem de el, așa cum îți dorești, ar fi bine să ai puțin spațiu de manevră, și ți-am negociat o perioadă de grație, aproximativ o săptămână înainte să înceapă totul, dar să știi că oamenii sunt foarte interesați, ca să mă exprim modest. Și mă tem că nu doar de premiu.

Presa îi tot hăituia pe James, PR-istul meu, pe Valerie și pe Ada, cerându-le să vorbească cu mine. Toți trei răspundeau în același fel, zicând că momentan nu voiam să dau nicio declarație, echivalent cu a spune că stăpâna conacului nu era acasă, era indispusă. Poate că folosiseră chiar acest cuvânt. Era genul de lucru pe care l-ar fi spus James. Dar telefoanele continuau.

— Mai devreme sau mai târziu, va trebui să spui ceva, a zis Valerie. Dacă vorbești cu ei, se vor preface că sunt interesați de premiu, dar știi foarte bine că vor căuta informații despre

accident. Pentru binele tău, ar trebui să dai o declarație, un comunicat de presă, ca să le închizi gura.

Nu știam ce să spun. Nu voiam să zic nimic. Ce se poate spune într-o astfel de declarație? Mă temeam că, orice aș fi zis, ar fi sunat fals sau ar fi fost exprimat greșit. Știam cât de ușor se putea folosi un citat în alte scopuri decât cele inițiale. Introducerea aparent nevinovată a parantezelor pătrate care omit cuvinte esențiale.

— Trebuie să te ocupi, a insistat Valerie. Pot să scriu eu ceva.

Multă vreme o considerasem pe Valerie îngerul meu păzitor. Avea un talent nemaîntâlnit de a trage sforile în culise, de a ști cu cine și când să vorbească. Și de a ști, așa cum știa acum, când ar trebui să tac și când ar trebui să vorbesc. A scos din geantă o cutie de vitamine efervescente și a pus o tabletă portocalie în paharul meu cu apă.

— Hai, bea asta, mi-a zis. După lectura de azi – ești sigură că te descurci? –, după lectură, îți facem bagajele și te pregătim. Sora ta chiar vrea să vorbească cu tine. Cred că o să încerce să te sune diseară. Am o întâlnire înainte de lectură, dar o s-ajung. A, și mai ai programată o ultimă convorbire telefonică cu jurnalista de la *New Yorker* pentru profilul tău. N-ar trebui să dureze mult. A spus că vrea doar să mai verifice câteva

lucruri. Dar după interviu și după lectură, te pregătim de plecare. Ți-am luat bilet de avion. Mi-ar plăcea să pot veni cu tine, doar că am niște lucruri de rezolvat aici. Mă întorc în Londra peste o săptămână.

— Pentru ce să mă pregătesc? Unde să merg? am întrebat-o derutată.

— Acasă, mi-a răspuns. Trebuie să mergi acasă.

Mi-a venit în minte o imagine, de parcă eu și sora mea am fi fost din nou copii, căutându-ne casa împreună, întrebându-ne unde era, unde aveam s-o găsim: două fete în pădure.

— A, am zis, privind pe geam cerul cu fâșii de nori albi.

Țineam în mână un exemplar al romanului meu. Știam că trebuie să aleg un fragment pe care să-l citesc la evenimentul din librărie.

— Oricum, a adăugat Valerie, verificându-și telefonul, ar trebui să ne grăbim. Interviu telefonic e peste câteva minute. Așa că termină de mâncat și eu îți aduc niște apă sau un ceai de mușetel, ce zici? Apoi îi dau un mesaj că ești pregătită.

Mi-am tras scaunul mai aproape de fereastră și mi-am dres glasul.

— O să fii minunată, mi-a spus. Pentru că mereu ești minunată. Și nu uita, nu

răspunzi la nicio întrebare
la care nu te simți în
largul tău să răspunzi.

În scurt timp, a sunat telefonul. L-am lăsat să țârâie de trei ori, apoi am răspuns. Un bărbat de la recepție a zis: un apel pentru dumneavoastră, doamnă. O clipă, vă rog. S-a auzit un fâsâit pe fir, apoi muzică, semn că eram în așteptare. Apoi o femeie a început să vorbească.

— Da, i-am răspuns. Eu
sunt.

Valerie stătea încă în ușă. A ridicat degetul mare să verifice dacă totul era în regulă, iar după ce am aprobat din cap, a ieșit în liniște din cameră.

Jurnalista, căreia i-aș putea da numele, dar n-o voi face – articolul e încă disponibil, îl poate citi oricine, dar eu n-o voi face, nu vreau să-l mai văd niciodată –, m-a felicitat. Entuziasmul ei părea cald și sincer, până la urmă deja mă cunoștea bine. Conversațiile noastre începuseră cu câteva luni în urmă, când o contactase pe Valerie s-o întrebe dacă îmi poate face profilul. Părea o sincronizare perfectă, având în vedere că urma să apară cartea și se întâmpla înainte să aflăm de premiu. Mai întâi ne-am văzut la o cafea, am propus o cafenea de lângă casa mea. I-am zis că, pentru început, vreau doar să ne întâlnim, să vedem dacă putem avea o conexiune. Era sfârșit de primăvară. Ne-am așezat afară. Eram emoționată; era mai tânără decât mine și incredibil de sigură pe ea. Din experiență, știam că va scrie ceva care să fie pe placul colegilor ei sau al celor pe care îi admira cel mai mult în lumea jurnalismului. Am fost precaută față de asta, față de ea. Dar îmi cunoștea bine opera și primele întrebări au fost inteligente, interesante. Nu-i ceruse nimeni să scrie despre mine: o făcea din proprie inițiativă. Așa că am acceptat. După acea cafea ne-am mai întâlnit de câteva ori. Era din America, dar locuia la Londra. Am luat masa la un restaurant italian de modă veche. Am băut ceva

într-un bar. Avea un aer tăcut care o făcea să pară foarte stăpână pe situație și un chip calm și deschis.

Uneori mă gândesc că m-a tras pe sfoară încă de la început. Că a știut ce mă va face să mă deschid fără să-mi dau seama. Ar fi trebuit să fiu mai atentă. De obicei eram. Dar la acea ultimă discuție aveam garda jos, altfel nu aș fi putut să stau de vorbă la fel de mult ca de obicei. Am început ca întotdeauna, pe un ton prietenos, dar apoi discuția a luat o întorsătură la care nu mă așteptam.

— De data asta, aș vrea să intru în mintea ta, mi-a spus. Să înțeleg cu adevărat cum gândești. Știu că am mai vorbit, dar mi-au rămas câteva lucruri neclare de data trecută, pe care aș vrea să le discutăm puțin mai în profunzime. Într-una dintre conversațiile noastre anterioare, ai menționat dispariția mamei tale. Știu că în romanele tale apar adesea astfel de evenimente dramatice, care schimbă viața eroinelor. N-am mai vorbit de câteva săptămâni... dinainte de... evenimentele tragice recente și voiam să te întreb... trebuie să fie ciudat acum să trăiești dintr-odată...

Asocierea pe care a făcut-o m-a luat prin surprindere și am întrerupt-o.

— Nu, am spus. Nu e ciudat. Nu.

Îmi dădeam seama unde bate și nu voiam să intru în acea zonă. Nu voiam ca povestea mea să fie răspunsul la întrebarea ei, așa că era mai bine să n-apuce s-o formuleze. Avea dreptate, nimic din toate astea, din ce mi se întâmpla acum, nu mi-era nefamiliar. Dar nu voiam să vorbesc despre Patrick. Nu atunci. Nu acolo. Știam însă că bruscheta mea mă făcuse să par crudă și rece și trebuia să îndrept lucrurile ca să nu pună accentul pe asta în articol.

— Da, e-adevărat, am spus, făcând o concesie, dând înapoi. O vreme vedeam peste tot dispariția mamei. La radio, în ziare; a fost îngrozitor. Nu e ceva ce poți uita sau peste care poți trece vreodată, mai ales dacă ești copil.

— Bineînțeles, mi-a răspuns ea.

M-am întins după ceaiul făcut de Valerie și m-am fript cu el. Jurnalista a profitat de pauză și a vorbit repede, arătându-și cunoștințele, experiența: o femeie care își făcuse temele și care nu accepta să fie întreruptă sau deturnată. Am fost uluită. Știa o mulțime de lucruri despre trecutul meu și despre carte și nici până în ziua de azi nu-mi dau seama de unde. Amănunte despre viața mea cu Patrick. Despre mama mea biologică. Informații pe care trebuie să le fi strâns, să le fi sortat, să fi așteptat să le folosească și cu care acum mă încolțea, etalându-și cunoștințele cu scopul de a-mi forța mâna. Dar de ce? Îmi amintesc anumite expresii pe care le-a folosit: fantome flămânde, culise, demoni intimi. Nu știu cum aflase toate astea. Cu cine vorbise, ce se schimbase. După luni întregi de

conversații lungi și încâlcite, dintr-odată reducea tot ceea ce scrisesem la o confesiune, de parcă acesta fusese planul ei de la bun început: să umple golurile dintre viața mea și ficțiunea mea, rezumând totul. Am fost atât de surprinsă, încât n-am avut un răspuns încheiat, nu atunci, nu în starea în care eram, așa că am bâjbâit orbește. Dintre toate cuvintele care mi se învălmășeau în cap în acel moment, nu eram sigură pe care dintre ele le rosteam.

— Dar ai dreptate, cred că i-am răspuns, presupun că întotdeauna există o suprapunere. Îmi amintesc foarte clar afișele cu poza mamei lipite pe stâlpii de telegraf și jurnalele de știri pe care tata le asculta la radio. Întreruperile, transmisiunea fragmentată.

Poate că i-am descris toate astea la telefon. Poate că nici n-a contat; acea jurnalistă îmi știa cărțile, mai devreme sau mai târziu probabil că dăduse peste acele detalii.

— Dar cazul era închis, i-am spus.

Însă aș minți dacă aș nega că diverse versiuni ale acelei perioade au fost dezvoltate într-o carte sau alta. Știam că adaptasem detalii reale în scene fictive. Era o modalitate de a mă confrunta cu faptul că anumite episoade continuau să-mi revină în minte la mult timp după ce luaseră sfârșit în viața reală. Cazul era închis nu pentru că aflaserăm ce se întâmplase, ci pentru că n-am putut afla nimic. Am încercat să mă împac cu situația. Nu cred că i-am spus și jurnalistei.

Dar eram extenuată, îndurerată, mahmură. Așa că nu știu sigur ce i-am spus ei și ce mi-am

spus doar în gând. Nimeni n-a aflat nimic, nu s-a descoperit nicio urmă. Mama n-a putut fi găsită sau n-a vrut să fie găsită. Nu știam dacă era sau nu în viață. E mai bine să ne gândim că a murit, a zis tata odată, dorindu-și să ne vedem de viață, cum îi plăcea să spună. El putea trăi așa: selectiv, uitând deliberat. Dar cine se poate preface că i-a murit un părinte, când până și moartea reală e un lucru a cărui existență e pusă sub semnul întrebării în mod radical, mereu pusă la îndoială, o realitate respinsă sau negată, sau care e contestată la fiecare pas, în ciuda dovezilor? O imposibilitate. Am privit pe fereastră; o dâră de aburi a brăzdat cerul albastru. În copilărie n-am putut-o face, nu ne-am putut-o închipui. Așa că am învățat să trăiesc neștiind, să trăiesc cu lipsa unei încheieri ce uneori putea fi confundată cu speranța: poate că era moartă sau poate că avea să apară la ușă în orice clipă. Am învățat să trăiesc într-o incertitudine profundă, cred că i-am spus, să-mi înțeleg trecutul prin această stare alertă: Era în viață sau nu? Existență sau non existență? Nu e foarte departe de întrebarea: Era reală sau nu?

Țineam receptorul atât de strâns, încât simțeam furnicături în degetele de la mâna dreaptă, aproape că-mi amortiseră. O mașină de pompieri cu sirenele pornite a trecut pe sub fereastră.

— Doamnă Blackwood?
Mai sunteți pe fir? a
întrebat jurnalista.

— Poftim? Da. Da, sunt
încă aici.

A mai pus o întrebare, dintr-un nou unghi, o întrebare cu două sau trei ramificații. Brusc, m-am simțit foarte obosită, străduindu-mă să țin pasul cu ceea ce spunea, am simțit că mă cufund în nevoia de a mima coerența. N-aveam să-i permit să creadă că nu-i puteam urmări întrebările, că nu înțelegeam, că eram derutată și ambiguă. Toate aceste lucruri aveau să transpară în articol, o știam.

Așa că am vorbit. Am vorbit ca să-i arăt că încă eram capabilă să vorbesc. Că îi puteam răspunde la întrebările complexe la fel de complex și că, la rândul ei, ar fi trebuit să se străduiască să țină pasul.

— Da, i-am spus, deși în copilărie nu știam la ce să arog. Scuze... Ce-am zis? Voiam să spun la ce să mă rog. Adică, raportat la ce ne ceruse tata.

Mi-am dres glasul și am luat-o de la capăt.

— Știi, m-am gândit de multe ori că să devin scriitoare a fost un efect secundar al unui obicei mental esențialmente fictiv, menit să gestioneze incertitudinea cu privirea la dispariția mamei și să mă ajute s-o păstrez. Când eram mică și apoi în adolescență, mi-am petrecut mult timp dezvoltând diverse ipoteze (dacă n-aș fi, dacă ar fi, cum ar fi dacă am, poate că e, aș putea). În acest fel, am învățat să cultiv și să hrănesc o anumită energie spirituală care avea legătură cu ipoteticul, cu presupunerea și să o exprim, o energie pe care acum o asociez cu cea de care am nevoie pentru a crea ficțiune. O formă de culpabilitate negativă, poate. Vreau să spun,

capacitate. În copilărie, îmi foloseam această energie pentru a menține vie ideea că mama trăiește, pentru a păstra intensitatea imaginii ei, imaginea ei în mișcare: rafinând amintirea expresiilor ei mărunte, a felului ei de a vorbi, de a se mișca, detaliile chipului ei. Puteam s-o fac reală, s-o fac să pară vie. Sau puteam s-o fac să pară vie, conferindu-i abilitatea de a părea reală. Practic, a devenit primul personaj din mintea mea.

Jurnalista a bâiguit ceva la celălalt capăt al firului. Dar n-am înțeles ce-a spus. Când trebuia, își înmuia vocea și se apleca puțin în față, dându-mi senzația că într-adevăr mă asculta. Mi-am imaginat-o făcând la fel și acum, deși nu eram în aceeași încăpere. Din cauza numeroaselor întreruperi, interviul a durat mult mai mult decât crezusem, dar mă simțeam flatată că era dispusă să investească atât de mult timp. Se străduise să-mi câștige încrederea, ceva ce acum știu că n-ar fi trebuit să-i acord. Dar mă simțisem mereu prost, aproape abjectă, când refuzam să răspund la întrebările vreunui reporter, de parcă ar fi trebuit să fiu recunoscătoare că îmi puneă cineva acele întrebări. Îmi spusese de multe ori că scepticismul meu, nu întrebările lor, mă făcea să mă simt stânjenită. Care întrebări erau formulate foarte blând în acest caz. Acea jurnalistă de la *New Yorker*, al cărei nume n-o să-l pronunț, avea obiceiul de a aproba din cap lent, chiar dacă nu spuneam nimic. Era un fel de limbaj corporal pentru OK, e bine, sunt lângă tine, putem face asta

împreună. Era un gest pe care îl repeta continuu, în timp ce sorbea din pahar și, în acele momente de tăcere, începeam să vorbesc, pentru că mă simțeam puțin tulburată și mă gândeam că, vorbind, o să ajung într-un loc mai bun, într-o stare mai puțin stânjenitoare, și pentru că ea continua să dea din cap, încurajându-mă și aprobându-mă deopotrivă, de parcă deja era de acord cu ceea ce urma să spun, și pentru că părea mulțumită de cuvintele mele, genul de măgulire în plasa căreia cădeam mereu. După aceea, îmi făceam mereu griji în legătură cu ceea ce-i spuseseam. Nu-mi aminteam niciodată exact, întâlnirile la masă sau la un pahar durau mereu mai mult decât mă așteptasem.

— E o întrebare pe care nu ți-am pus-o despre această carte, despre această poveste, deși știu că am discutat-o în legătură cu celelalte cărți ale tale, mi-a spus la telefon. Cred că e o întrebare simplă, dar fundamentală.

În toată cariera mea de scriitoare, cei care-mi luau interviuri își doriseră să știe de ce mă întorc mereu la aceleași teme, de ce în majoritatea cărților mele cuiva i se face o nedreptate îngrozitoare – abandon sau distrugere – și poate chiar trăiește ceea ce unii numesc o criză, deși motivele diferă. Unii cititori și critici nu consideră că ceea ce am descris constituie o criză. Unii spun că acțiunile și comportamentul acestor oameni reprezintă un răspuns firesc, previzibil chiar, la ceea ce li s-a întâmplat. O reacție rezonabilă, având în vedere circumstanțele. Alții preferă să acuze aceste personaje de neglijență, dorindu-și să le vadă pedepsite, fie și numai prin ura cititorului, afirmă clar, în declarații publice, că disprețuiesc personajul pe care l-am creat și că îi regretă

existența fictivă. S-a întâmplat de multe ori ca astfel de oameni să vină la lecturile mele publice doar ca să-mi spună asta. M-au ascultat vorbind timp de o oră, apoi au așteptat la coadă încă o jumătate de oră, numai ca să ajungă în fața mea și să-mi spună cât de mult urăsc persoana pe care am inventat-o. În timp ce-mi vorbesc, strâng la piept cartea pe care am scris-o, refuzând să mi-o dea.

— Nu, nu vreau un autograf, îmi spun ei.

— Îmi pare rău. Adică, îmi pare rău că nu vă place personajul, le răspund.

Dar poate că nu ar trebui să-mi cer iertare. Până la urmă, există oameni care îi judecă pe ceilalți cu ușurință și oameni care preferă să se abțină.

Habar n-am ce i-am răspuns jurnalistei în acea zi. Știu că am vorbit prea mult și prea repede. Fidelă formei, am încercat prin cuvinte să evit întrebarea la care nu voiam să răspund. Nu am hotărât așa, am încercat să-i explic, am vânat-o sau am descoperit-o. Sau poate că ea m-a descoperit pe mine. Vocea a început să-mi tremure și am tăcut.

— Îmi pare rău, a spus ea, n-am vrut să te supăr. Nu trebuie să...

— Nu, nu, am răspuns, trăgând aer în piept. Sunt bine. O să fiu bine.

Valerie lăsase pe masă o sticlă cu apă. Am vrut s-o deschid, dar capacul era înțepenit. Am ținut telefonul între umăr și bărbie și am încercat să deschid sticla cu ambele mâini. Mă simțeam complet deshidratată după seara precedentă. Într-un final, i-am scos capacul și am îndepărtat folia de plastic. Am băut. Probabil că m-a auzit sorbind cu sete.

Se știa că odată plecasem de la un interviu înainte să se termine. Îmi amintesc că am inventat o scuză, am ieșit din cafenea, am traversat strada spre parcare în care erau câteva toalete publice și m-am închis în cea mai îndepărtată cabină. M-am sprijinit de ușă, am închis ochii și am încercat să inspir adânc.

Pereții erau vopsiți într-un galben-aprins. În articol au existat mențiuni despre această evadare a mea. În consecință – încercând să diminueze daunele și tendința mea de a vorbi prea mult, de a-mi pierde șirul gândurilor și a deveni neliniștită –, Valerie născocise o serie de justificări elaborate, încercând să mă protejeze și, ca un politician, a început să-mi dea niște expresii standard pe care să le folosesc așa cum trebuia. Le-am memorat pentru fiecare dintre cărți. Romanul *extrapola de o mie de ori o experiența* până devenea ficțiune, sau spuneam că *se bazează pe o experiență reală*, sau că explorează *limitele memoriei*, dovedind astfel că exista un punct în care textul devenea ireal, neadevărat, fals. Deși, cu cât acest discurs secundar publicitar devenea mai elaborat, cu atât mai mult începeam să mă întreb dacă nu cumva, pentru că sunt femeie, nu făcusem altceva decât să ascund adevărul, așa cum îl înțelegeam, așa cum îl credeam, sau dacă o făceam pentru că mă temeam, așa cum se tem adesea artiștii că, dacă înțeleg prea bine sursa creativă a operei mele, dacă devin prea conștientă de ea, o să sece și-o să dispară. Sau poate că am fost de acord cu toate astea pentru că printre aceste versiuni care se băteau una cu alta – cărțile, apoi materialele publicitare din fundal și viața de apoi a tuturor acestora –, începusem să pierd din vedere adevăratul lucru pe care încercam să-l spun, să-l pierd din vedere într-o asemenea măsură, încât nu-l mai puteam rosti nici dacă încercam. Sau – și asta este versiunea către care începusem să înclin, pe care începusem să mă bazez, de care începusem să mă tem mai mult

decât de orice – poate era din cauză că exista ceva în legătură cu care trebuia să mint. Dar am început să mă gândesc la subiectul ăsta abia după accident.

— Știu că soțul tău a murit recent... acum opt zile, nu? Îmi pare foarte rău. Nici nu-mi pot imagina...

Mi-am lăsat privirea să rătăcească pe fereastră și, încercând să mă liniștesc, am derulat în minte scena cascadoriei cu mașina din *Noaptea americana* a lui Truffaut. Am derulat înainte și înapoi acea scenă, exact așa cum se întâmplă în film. În ce moment îți dai seama că se va întâmpla ceva îngrozitor? O moarte este iminentă, doar că nu știm a cui. Se întâmplă departe de noi. În filmul din film, *V-o prezint pe Pamela*, Pamela va muri într-un accident de mașină, deși nu vedem când se întâmplă. Nu contează. În schimb, vedem un cascador care conduce mașina, îmbrăcat ca Pamela. În ultima clipă, sare din mașina care alunecă de pe stâncă și se prăbușește pe panta pietroasă, scufundându-se în apă. Le-a ieșit din prima dublă. Îl privim pe personajul lui Ferrand la montaj, derulând scena înainte și înapoi și din nou înainte. Mașina se deplasează înapoi, dispare din raza vizuală, apoi reapare. Cascadorul sare. Mașina cade de pe stâncă. Apoi derulează înapoi, mașina plutește deasupra apei, apoi din nou o lasă să se prăbușească. Derulează scena iar și iar, încercând să găsească acea succesiune de momente care vor face ca moartea Pamelei să pară adevărată, convingătoare, un accident și nu o scenă atent orchestrată. Dar asta nu ne mulțumește, pentru că știm că nu e adevărat. Știm că este o înscenare. Cu toate acestea, ne-a fost deja inoculată așteptarea unei tragedii, am fost pregătiți pentru ea, așa că așteptăm, deși nu știm despre ce e vorba.

— Nu, probabil că nu-ți poți imagina, am răspuns. Dar de aceea vorbim acum la telefon și mă întrebi astfel de lucruri. Mă întrebi de ce îmi închipui, cum îmi închipui.

Am auzit-o răsfoind hârtiile, poate revăzând notițele în timp ce se gândește ce întrebare să-mi mai pună sau dacă nu cumva uitase să mă întrebe ceva. Îmi pierdeam răbdarea. Dura mai mult decât crezusem. Trebuia să mă îmbrac pentru evenimentul de la librărie, să aleg fragmentul pe care să-l citesc și să nu uit să pun un semn ca să nu mă apuc să răsfoiesc stupid prin propria carte, căutând ceva pierdut. Dar știam că nu puteam risca s-o grăbesc.

Până am reușit în cele din urmă să închid telefonul, eram deja cu jumătate de oră în întârziere pentru eveniment. Am luat imediat un taxi, Valerie mă aștepta în fața librăriei. Înăuntru, eliberaseră un spațiu considerabil și puseseră câteva rânduri de scaune, toate ocupate acum. Cineva mi-a dat un pahar de vin, în timp ce Valerie mă conducea prin mulțime spre scena improvizată. Îmi simțeam degetele lipicioase. Mi-am netezit rochia cu mâinile și m-am așezat pe scaun. În fața mea era o măsuță cu un pahar de apă, pe jumătate plin. Am lăsat paharul de vin pe masă și mi-am dat părul după urechi în timp ce gazda evenimentului se apropia de mine. Dar în loc să întindă mâna în semn de salut, mi-a atins ușor umărul și s-a aplecat spre mine, aproape atingându-mi fața.

— Îmi pare nespus de rău, a spus în șoaptă. Ești sigură că te descurci?

Vorbisem deja prea mult la telefon cu acea jurnalistă și știam că, dacă aș fi încercat să spun ceva în acea clipă, aș fi început să plâng, așa că am fluturat ușor din mână, semn că eram în regulă, și am luat paharul de apă. Am privit publicul. Îi simțeam pe toți cu ochii ațintiți asupra mea, așteptând parcă nerăbdători și întrebându-se dacă aveam să-mi țin firea. Inima îmi bătea prea tare și prea repede. În acea clipă mi-a trecut prin minte că poate toată lumea credea că premiul îmi fusese dat din milă: scriitoarea văduvă, a cărei suferință nu face decât să-i accentueze farmecul. Dacă ar fi fost adevărat? Nu era posibil, mi-am spus, fusesem anunțată că voi primi premiul înainte să ne urcăm pe vas, cu câteva săptămâni înainte de accident. Am mai luat o gură de apă. Paharul mirosea puțin a ou. Pe margine, erau urme de degete și o pată încăpățânată de ruj al altei femei. Am deschis

cartea. Paginile pe care îmi propusesem să le citesc erau marcate cu bilețele galbene; le alesesem în grabă, în taxi, de fapt, în drum spre librărie. Mă temeam că nu alesesem pasajele potrivite. Gazda evenimentului mi-a potrivit microfonul.

— Cât timp am la dispoziție? am întrebat. Am înțeles că 20 de minute.

— Da, e perfect, mi-a răspuns.

Am aprobat din cap. A lovit ușor cu degetul în microfon și în jur s-a făcut liniște. Apoi a rostit câteva cuvinte de introducere, urmate de aplauze. Am zâmbit către public.

— Vă mulțumesc, am spus. Mă bucur să fiu aici. Știu că suntem puțin în întârziere, așa că, fără vreun alt preambul, voi citi de la început sau nu chiar de la început, dar destul de aproape de început. Însă nu voi explica nimic, n-aș vrea să le deconspir ceva celor care încă n-au citit romanul.

Apoi mi-am dres glasul și am deschis cartea.

Am citit un fragment despre ziua în care a dispărut mama și despre dimineața oribilă în care polițiștii au căutat prin mâl. Secaseră acea porțiune a râului și, echipați cu mănuși albastre de plastic, bărbații scoteau din noroi diferite obiecte și le sigilau în pungi transparente. Un pantof, mi s-a spus. O pereche de ochelari de citit. Un cordon de pardesiu. Pe măsură ce în albie se adunau tot mai mulți bulgări acoperiți de mâl, au ieșit la suprafață tot felul de obiecte masive: numeroase seifuri victoriene deschise, biciclete stricate, bucăți de

tablă ondulată, bănci de școală. Mirosul era înfiorător: duhoarea algelor verzi în putrefacție expuse la soare și a ochiurilor negre de apă. Copaci cenușii morți își ridicau ramurile din nămol. Mă aplecasem în afara ferestrei de la hotel și o strigasem. Mama. Dar vocea îmi era slabă și ascuțită în vântul ce se întetea. Probabil că tot atunci, mă gândesc, îmi tăiaseră unghiile, înainte sau după ce strigasem pe fereastră, le tăiaseră atât de scurt, încât ciupiseră din patul rozaliu moale, pielea neatinsă prin care dosul unghiei e prins de vârful degetului. Cineva îmi ținea mâna și m-a strâns mai tare când am tresărit. Au făcut asta pentru că îmi zgâriasem fața până la sânge. Apoi mi-au dat drumul. Gata, au spus, iar eu am alergat la fereastră, am deschis-o și am strigat în vântul puternic.

Cineva s-a apropiat de mine și m-a luat de acolo. După aceea, mi-au pus pe mâini niște mănuși moi de lână și mi-au dat o cană de lapte cald cu iz de medicament. Ca să te-ajute să dormi, au spus, și apoi: Uită-te la cană! Ce pune la cale Peter? Neastâmpăratul de Peter – pe cană era un desen șters cu Peter Iepurașul în haina lui albastră mâncând morcovi furați din grădina domnului McGregor. Neastâmpăratul de Peter, au repetat. Peter, cu haina căreia îi lipseau câțiva nasturi. Cana avea două toarte, pentru ca un copil foarte mic sau agitat s-o poată ține ușor. N-am recunoscut acea cană, nu era a mea, dar trebuie să fi fost spălată foarte des și foarte temeinic, cana preferată a cuiva, frecată cu buretele de vase până când imaginea lui Peter începuse să se decoloreze și să dispară. Când mi-au dat-o mie, nu se mai vedeau din el decât urechile lungi și haina albastră pe fundal alb.

După aceea am explicat că abia ulterior mi-am dat seama că tata fusese cel care îmi pusese mănușile și îmi dăduse să bea laptele cald, în care adăugase miere și coniac. Apoi a tras draperiile, ca

să facă întuneric în cameră. Se va întoarce, mi-a spus. O să vezi.

Vocea îmi tremura în timp ce citeam acest fragment. Eram ciudat de emoționată. Îmi era mai greu decât crezusem să revăd acele pagini, să le dau glas.

Au început să-mi tremure mâinile. Senzația că eram privită cu atenție era cumva alarmantă, deși știam că n-ar fi trebuit. Ca să pot trece peste asta, m-am hotărât să mă adresez publicului direct, să mă împrietenesc cu el, cum s-ar spune. Am închis cartea, ținând un deget la pagina la care rămăsesem.

— Pentru a scăpa de inevitabila întrebare de la final și pentru a vă explica puțin care a fost contextul acestui roman, probabil ar trebui să vă spun că Henry, tatăl din acest roman, seamănă foarte mult cu tatăl meu, diferențiindu-se de el doar în câteva privințe. Partea ciudată e că pe tata îl chema altfel și i-aș fi putut da personajului numele său, doar că, în mod straniu, am ajuns să petrec atât de mult timp cu această versiune fictivă a tatălui meu, încât m-am surprins folosind pentru persoana reală numele pe care i l-am dat acestui avatar, Henry. E ciudat, am spus ca pentru mine, pentru că era straniu. Deși celelalte personaje, am continuat,

ceilalți oameni, și-au păstrat propriile nume, le-am permis să și le păstreze, am spus, râzând scurt. Și nu, nu le-am cerut voie. În fine, sunt doar câteva lucruri pe care m-am gândit că vi le-aș putea povesti pentru că sunt genul de lucruri legat de care primesc mereu întrebări. Desigur, nu am nimic împotriva să vorbesc pe larg mai târziu, am adăugat, amintindu-mi cu o repulsie nimicitoare de interviul dat cu doar o oră în urmă și de toate acele întrebări la care mă străduisem atât de tare să nu răspund.

Am deschis din nou cartea; era exemplarul meu de lucru, în faza de corectură, deja îndoit la colțuri și pătat. Am dat pagina. În cele din urmă am hotărât să nu mă opresc la scena în care mama spune că a lăsat ceva în mașină, un cadou pentru fiecare dintre noi, o scenă pe care am inserat-o în mai multe cărți, deși în moduri diferite. În această carte, scena respectivă apărea cu puțin înainte ca fetița să iasă la fereastră și să strige, înainte să adoarmă după cana cu lapte alcoolizat.

— Mă întorc imediat, a spus mama, *într-o clipită*. Îți promit, mi-a zis și mi-a făcut cu ochiul. Apoi a ieșit pe ușă și nu s-a mai întors niciodată.

Nu am citit această scenă la eveniment pentru că nu doream să divulg prea mult. Riscam să

deconspir ceva dacă o detaliam și continuam explicând cum eu și sora mea am așteptat și am tot așteptat, nerăbdătoare să vedem ce cadouri am primit. Mi-a *promis*, am hohotit. Mi-a promis! Cuvântul acesta, un talisman de aur pentru un copil, un cuvânt care semnaleză o legătură aproape magică, de nezdruncinat, care emană putere până când e pângărit. Orice copil își amintește acea deznădejde, acea înțelegere bruscă a vieții adulte ca o înlănțuire de dezamăgiri: ai spus că vei face ceva, mi-ai promis c-o să pot, mi-ai spus că. Am dat pagina și am tras aer în piept.

Înainte de accidentul de pe vasul de croazieră, Ada îmi sugerase ca la următoarele lecturi publice să citesc fragmentul în care fetița și sora ei se trezesc în mijlocul investigației. Adei îi plăcea acea secțiune, considera că poate capta atenția publicului. Dar știam că, în starea în care mă aflam, mi-ar fi fost absolut imposibil. Nu puteam nici măcar să revăd scena în care poliția ajunge la hotelul în care stăteau fetele și Henry. Se aflau la micul-dejun și toți oaspeții hotelului, care își umpluseră farfuriile cu ouă și cârnați, se întorseseră și se holbau la ei. Știam acel pasaj pe dinafară. Aproape că-l puteam recita fără să-mi arunc ochii în carte și, cu cât încercam mai mult să nu mă gândesc, cu atât mintea îmi era mai atrasă către el. În acea dimineață au vrut să ne percheziționeze camera, căutând orice semn pe care l-ar fi putut lăsa mama, iar eu și sora mea am fost scoase de-acolo. Îmi amintesc că o polițistă ne-a așezat pe mine și pe May pe niște fotolii din holul hotelului, iar un chelner ne-a adus câte o ciocolată caldă, de care nu ne-am atins, lăsând laptele să formeze o pojghiță gălbuie în timp ce se răcea. L-au interogat pe tata mult timp. Îl vedeam stând cu capul în mâini, în cel mai îndepărtat colț al încăperii. Oaspeții hotelului se opreau să privească insistent sau veneau la noi spunând cât de rău le părea. Femei mai în vârstă, date cu prea

mult parfum pe încheieturile mâinilor, lăsau dăre pe corpurile noastre de fiecare dată când ne atingeau, mângâindu-ne pe cap sau pe umăr. Toată acea grijă nu era deloc liniștitoare, era o invazie bruscă și îngrozitoare. Chiar și copil fiind, mi-am dat seama de pierderea imediată a vieții noastre personale. De parcă ar fi fost cumva perforată și tot aerul respirabil dinăuntru ar fi dispărut brusc.

Aveam doar cinci, șase ani și mă străduiam să înțeleg întrebările polițistului. Sau eram mai mică? Ajunseseră să repete același lucru: Spune-ne tot ce-ți amintești, spune-ne ce-ți amintești. Ultima dată, ultima dată când ai văzut-o. Dar n-am spus îndeajuns, iar apoi am spus prea mult, și apoi ce zisesem la început nu se potrivea cu ce zisesem după aceea, și când am fost din nou întrebată – de data asta de un alt polițist – și din nou, parcă pentru a suta oară, vocea bărbatului s-a schimbat. Părea enervat și nu știam cu ce greșisem și mi-era teamă că făcusem aceeași greșeală, oricare ar fi fost ea, pe care credeau că o făcuse mama sau tata, și dintr-odată n-am mai putut vorbi, cuvintele nu mi mai ieșeau din gură pentru că respiram prea accelerat și plângeam prea tare și pentru că nu puteam înghiți saliva, așa că am început să tușesc și să mă înec și, în cele din urmă, a venit la mine o femeie care și-a pus mâinile pe umerii mei și i-a spus polițistului: Cred că e de-ajuns. Afară, mașinile de poliție se aliniaseră lângă trotuar, iar în spatele hotelului zona de lângă râu fusese împrejmuită cu bandă de delimitare. Prin ferestrele din holul hotelului vedeam mașinile încetinind ca să se uite. Fotoliile noastre erau destul de aproape de geam; erau fotoliile pe care oaspeții se așezau seara să privească agitația străzii. Dar în acea dimineață mă făceau să mă simt expusă. Am auzit o bătaie în geam și mi-am ridicat privirea. Un bliț scurt, un reporter a făcut o poză, cea care a apărut a doua zi în ziare: două fete în fotolii gigantice,

singure acum, fără mama lor. Nimic n-avea să mai fie ca înainte.

Dar n-am vorbit despre asta, în schimb am trecut mai departe și am explicat de ce am rămas încă trei zile la Hotel Royal, în speranța că mama s-ar putea întoarce. Tata i-a implorat pe polițiști să continue căutările. A avut mereu capacitatea de a nu lăsa să i se citească nimic pe chip, dar în acele zile începea să cedeze: ochii i se îngustaseră în efortul de a nu plânge de față cu noi, uitase să se bărbierească și manșetele de la cămașă erau pline de pete. După aceea, am devenit un timp nomazi, tata încercând s-o caute pe mama pe cont propriu, și ne-am tot mutat dintr-un loc în altul până când a renunțat și a găsit ceva ce părea potrivit pentru noi trei: acea căsuță din Oxfordshire.

În acest punct m-am oprit și am luat o gură de apă. Încăperea era sufocantă, îmi propusesem să continui să citesc până la sfârșitul capitolului. Dar nu știu de ce, simțeam că mă lasă puterile, dintr-odată totul mi se părea anost, scriitura, mai plictisitoare decât mi-o aminteam, deloc potrivită pentru o lectură publică.

Valerie era așezată în stânga. La astfel de evenimente, se asigura mereu că o pot vedea, astfel încât să-mi poată face semn dacă era nevoie. Aveam un cod pentru „ne apropiem de final”, un altul pentru „continuă”. Semnul pentru a continua era o ușoară aplecare a capului și putea fi folosit în multe alte scopuri, în acel moment așteptam acest semn, fie și doar pentru a mă încuraja cumva. Aveam nevoie de el. Dar Valerie n-a făcut semnul. Nici nu și-a ridicat mâna ca să-mi arate că timpul aproape se scursese. În schimb, mi-a zâmbit firav și s-a uitat la telefon. Nu știam cum să interpretez, așa că am continuat, trecând peste pasajul în care relatam versiunea contradictorie a surorii mele asupra evenimentelor. Îmi spusese că în acea ultimă zi, după ce se dusese la mașină după cadouri, mama se întorsese. Eu n-aveam cum să-

mi amintesc, mi-a spus, pentru că deja adormisem. Se pare că mama se apropiase de sora mea și îi mângâiasse părul. Dar apoi intrase tata în cameră. Părinții noștri se certaseră, șoptind furioși, și mama plecase din nou, pentru totdeauna.

Sora mea mi-a spus că tata o făcuse să plece, că îi smulsese geanta din mână și îi căutase în ea înainte de-a i-o arunca la ușă. Și chiar ne adusese cadouri: un borcan cu bomboane pe care-l pusese pe noptieră înainte să plece. După ce ieșise, tata se duse în baie și izbucnise în plâns, iar May luase borcanul, îl deschisese și își umpluse gura cu bomboane. Majoritatea erau cu dungi alb-roz și alb-bleu, fără celofan, dar una dintre ele era altfel, cum nu mai văzuse niciodată și poate că ajunsese în acel borcan din greșală. Era mai mare decât celelalte și învelită în hârtie cerată: sora mea a desfăcut-o și a băgat-o în gură. O caramela moale. Când s-a trezit, borcanul cu bomboane nu mai era pe noptieră, dar ea încă strângea în pumn bucățica de hârtie cerată. N-am știut dacă s-o cred sau nu.

— Uite, mi-a spus într-o zi, când ne aflam în camera noastră din Oxfordshire, iar tata era la serviciu, și a scos din buzunarul rochiei un pătrățel firav de hârtie albă. Miroase! Hârtia era încrețită de la prea multe îndoituri, cu dungi mai închise la culoare, acolo unde se strânsese ceara. Era moale ca un șervețel de cât o strânsese în mână. Am întors capul. Hai! mi-a spus. Miroase-o! A întins mâna și mi-a pus hârtia sub nas.

Trebuie să inspiri adânc, a
zis.

Cu toții știm, chiar dacă nu ne gândim, că inspirăm adânc pentru că simțim, chiar în clipa premergătoare, presiunea sufocării și atunci intervine instinctul de supraviețuire. Așa că nu m-am putut abține, am mirosit-o, aroma puternică de zahăr ars imprimată în hârtie și păstrată de ceară.

— De unde știu eu că n-ai
luat-o din altă parte? am
zis.

N-aveam cum să știu dacă May spunea adevărul. Hârtiuța trebuia să fie o dovadă și voiam s-o cred, să cred că meritam să se întoarcă la noi. Sau că măcar May merita. Ea era cea cu care vorbise mama. Pe partea ei de pat se așezase mama în acea noapte. De ce-ar fi vrut să se așeze lângă mine, să mă trezească, să-și treacă mâna rece pe fruntea mea, să-mi dea părul pe spate și să-mi ofere bomboane? Până la urmă, eu fusesem cea care stricase totul.

Am luat o gură de apă și mi-am dres glasul. Timpul, am citit. În mintea cuiva, timpul poate fi dilatat și comprimat deopotrivă. Retrospectiv, scenele alunecă într-o parte și-n alta, rearanjându-se. Numiți-o o tendință, un reflex, un instinct, poate o slăbiciune, o imperfecțiune umană, care la copii e mult exacerbată. Prima percepție a condiției noastre umane – percepția sinelui nostru – se formează din poveștile pe care le auzim și din poveștile pe care le spunem, din capacitatea noastră de a absorbi și apoi de a dispune de tropii ficțiunii. Bănuiesc că exersam asta atunci când treceam prin filtrul gândirii mele de copil povestea abandonării noastre, revenind la ea din nou și din nou. În acest fel, încercam să-mi îndrept greșelile, lucrurile pe care le spuseseam și le făcusem în crizele de isterie turbată. Întotdeauna am crezut că eu o făcusem să plece. Că din cauza mea ne

părăsise. Că fusesem prea greu de suportat. Că mă purtasem prea urât.

Simțeam că-mi intrase ceva în ochi: un fir de praf. Mi-am dat ochelarii jos și m-am frecat la ochi. Nu era o exagerare – crizele mele de copil isteric făceau de mult parte din viața noastră de familie: refuzul meu de a dormi sau de a mânca, sau țipetele care se sfârșeau doar când vomitam de la efort. Un copil cu izbucniri deloc obișnuite, până la ultima picătură. Pletele mele lungi și încâlcite. Soarele după-amiezii pătrunzând pe fereastra de la dormitor, în timp ce eu mă zbăteam și plângeam, încercând să mă feresc de mâinile mamei și de peria de păr, până când a luat foarfecă și mi-a tăiat părul prins în coadă.

Întotdeauna am crezut că din cauza mea a dispărut. Cum a spus odată? O să-mi aduci sfârșitul, și mult timp am crezut că o făceam sau că o făcusem, într-un fel sau altul, continuam să cred așa. N-am putut scăpa niciodată de senzația de inadecvare, de sentimentul că era ceva greșit la mine și, astfel, nu puteam fi îndeajuns de îndrăgită sau nu puteam fi îndeajuns de îndrăgită și, astfel, era ceva greșit la mine. În copilărie, această convingere a propriei inadecvări a fost o sursă de rușine și, la rândul ei, această rușine a dat naștere unui sentiment de vină: era vina mea că eram așa și nu altfel. A dispărut din cauza mea.

Nu i-am spus lui May nimic din toate astea. Dar felul meu greșit de a fi a fost ceva ce n-am putut uita, nici ierta. Probabil că am ascuns acest lucru în repetate rânduri în diferitele personaje din cărțile mele.

Am clipit. Firul de praf dispăruse. Mi-am pus din nou ochelarii și am citit un fragment despre Joany, cea care a avut grijă de noi după plecarea mamei. Era o femeie masivă, moale ca o pernă, cu un piept atât de mare, încât bluza i se căsca între nasturi, scoțând la iveală sutienul alb. Menționez asta ca principala ei trăsătură distinctivă deoarece

era lucrul care adeseori îmi făcea cea mai mare plăcere: alinarea pe care o simțeam când mă strângea la piept, când mă suiam în poala ei și mă cufundam în căldura trupului său, pe deplin ocrotită. Deasupra buzei de sus avea o linie fină închisă la culoare, iar pielea îi era atât de translucidă, încât îi vedeam rețeaua de vene subțiri și albastrui de pe față și gât. Îmi treceam degetele peste buza de sus și pielea albă și le lăsam să tremure deasupra firișoarelor catifelate din mustața ei.

— Ea e doamna
Charleston, ne-o
prezentase tata.

Și noi scânciserăm ceva drept răspuns. Dar pentru noi a fost pur și simplu Joan sau Joany, sau Joany a noastră. N-a durat mult până când tata s-a căsătorit cu ea.

După câteva pasaje pe tema asta, am sărit peste niște capitole.

Merg acum ceva mai departe, am explicat, la ultimul fragment pe care aș dori să-l citesc în această seară. E foarte scurt. N-am să explic nimic. Poate doar să spun că... dar nu. Ar divulga prea mult. În fine, iată-l.

Am mai citit puțin, apoi am închis cartea. A urmat un moment de tăcere, așa cum știam că se va întâmpla. Cititorii voiau să afle mai multe despre cele două surori și ce se întâmplase cu ele, dar erau mai puțin pregătiți pentru partea despre dezastrul care le dăduse peste cap viețile de adult, din care tocmai citisem un fragment. Nu destăinuisem decât puțin, o aluzie firavă, și tăcerea din jurul meu era plină de surprindere și așteptare încărcată de speranță: voi continua să citesc, să le spun mai multe, chiar aveam de gând să-i las în suspans? În această parte a romanului, frazele erau lungi, pline de virgule și de conjuncții, erau dificil de citit cu voce tare și, chiar dacă aveam exercițiul lecturii, în acel moment, în librărie, am rămas fără

suflu. Am fost nevoită să citesc tot mai repede ca să ajung la sfârșitul fragmentului, nu mă puteam opri în mijlocul acțiunii, ritmul era esențial. Dar astfel a părut că eu însămi eram nerăbdătoare, mult prea implicată în povestea pe care o scrisesem și că a trebuit să mă opresc atât de brusc pentru că nu mai puteam continua, când, de fapt, doar sintaxa mă făcuse să accelerez ritmul. Firește, dacă ar fi citit prezentarea, ar fi știut câte ceva despre evenimentul îngrozitor din inima cărții înainte de care mă oprisem. Ar fi cumpărat sau ar fi deschis cartea tocmai pentru că menționarea acelui eveniment le-ar fi stârnit curiozitatea; doar că romanul nu corespundea întru totul cu prezentarea, cele două texte nu erau în deplin acord. Acest lucru se întâmplase cu numeroase alte cărți ale mele, a căror prezentare pune accent pe un accident de mașină, real sau metafizic, pe un incendiu sau pe un incident cu focuri de armă. În acest roman, una dintre surori făcuse o greșală îngrozitoare. Și deși întrebările puse la cluburile de lectură erau axate pe cauză și motiv, începutul unei anchete morale – de ce a făcut-o? –, eu am fost mereu interesată mai mult de urmări. Știam că publicul va asculta și apoi va uita detaliile a ceea ce tocmai citisem, dar că va rămâne cu o anumită senzație, cu anumite imagini care aveau să iasă la suprafață, ca într-un vis, într-un alt moment, la mult timp după ce eu voi fi dispărut din viețile lor: o femeie în pantaloni albaștri alergând printr-un aeroport sau un bărbat lovind cu pumnul într-un perete. S-ar putea să-și amintească aceste imagini și să uite legătura dintre ele, să uite succesiunea lor.

Dar a durat numai o clipă ca publicul să-și revină și apoi au aplaudat cu toții. Am mai luat o gură de apă. Nu pentru că mi-era sete, doar ca să-mi umezesc buzele. Mi-am pus ceilalți ochelari – o pereche pentru citit, una pentru distanță – și m-am uitat la ceasul de pe perete.

— Îmi pare rău, i-am șoptit bărbatului care mă prezentase. Cred că am citit prea mult.

— Nu, mi-a răspuns, roșind. Deloc, ați fost extraordinară. Avem timp doar pentru trei întrebări, așa că aveți grijă să fie foarte bune, a spus el către public.

A doua zi dimineață am luat avionul către casă. În timpul sesiunii de întrebări, împărtășisem publicului din ziua precedentă că să nu știi ce urmează să se întâmple este adesea o plăcere, un adevărat motiv de încântare. Dacă este trăită cum se cuvine, această necunoaștere nu pare un platou și nici un hiat, nu pare o absență a vieții, o suspendare, ci un moment înălțător, de însuflețire eterică, o trăire potențată de siguranța că se va întâmpla altceva, convinși că evenimentele importante încă urmează să aibă loc, deoarece condițiile propice au fost îndeplinite în prealabil. La un moment dat, o astfel de desfășurare a evenimentelor, o acțiune a unei vieți, devine inevitabilă: o consumare incandescentă a energiilor prestabilite. În același timp, sentimentul necunoașterii este dorința de a ști, convingerea că această dorință va fi îndeplinită, că trebuie să fie îndeplinită și că o parte mai importantă a vieții încă urmează să se întâmple, să se înfăptuiască.

Dar același sentiment al necunoașterii, așa cum se întâmplă în viața reală, este arareori atât de plăcut, iar siguranța continuității este rareori o certitudine, o concretizare. Știam că era timpul să mă întorc. Nu știam ce-avea să se întâmple. Părea imposibil să se mai întâmple orice, părea imposibil ca lucrurile să continue să se întâmple. Așa că am făcut ce face orice călător, ia un autobuz sau un taxi. Ia următorul avion. Se concentrează pe logistică. Își pune centura de siguranță. Nu e atent la demonstrația măsurilor de siguranță. Își croiește drum prin întuneric. Plutire, freamăt, planare – ideea evadării.

Stăteam pe locul de la geam și, în timp ce avionul se ridica, m-am uitat în jos la orașul sclipitor. O ușoară amețală, stomacul strâns, efortul de a privi. Acronimul folosit este OPB –

om peste bord – chiar dacă persoana care a căzut e femeie. Polițistul care m-a interogat în Japonia, în acea mică încăpere de beton, chelea, așa că se răsesse în cap și scalpul era acoperit de mici țepi. Îmi aduc aminte că m-am uitat cu atenție la modelul pistruiilor de pe pielea lui.

Studiile au arătat că vertijul este doar o cale de a masca dorința de a sări, mi-a spus polițistul.

Vara, eu și soțul meu mergeam să înotăm în râu. La începutul sezonului, apa era mereu foarte rece, atât de rece încât simțeai că durerea îți străpunge mușchii. Știam, așa că alegeam să nu prelungesc agonia intrând în apă lent, ci înaintam până când apa îmi ajungea la genunchi, iar apoi, dintr-odată, fără să ezit, îmi scufundam tot corpul și, pentru o clipă, deschideam ochii în adâncurile măloase, înainte de-a ieși la suprafață. Când puteam trage din nou aer în piept, strigam descătușată – răceală, ușurare, încântare –, pentru că o făcusem, iar acum puteam înota sau mă puteam retrage, căci nu mai conta, victoria era a mea. Dar Patrick era altfel. Se dezbrăca, apoi stătea câteva clipe nemișcat privind suprafața apei, înainte de a intra în râu până la glezne. Răceala apei îl înfiora; într-adevăr, era prea rece să înoți. Dar eu o făcusem, trebuia s-o facă și el. Așa că mai înainta câțiva pași, până la genunchi. Rămânea acolo preț de câteva minute, întrebându-se dacă să continue. Și continua. Până la brâu. În acel punct, începea să-și țină respirația, apa rece îi amorțea mușchii încordați, urcând dinspre tălpi, pe care nu le mai simțea sau poate le simțea doar puțin – fundul apei denivelat, câteva pietricele. Eu continuam să înot, înainte și înapoi, mă durea tot corpul de la apa rece, aveam respirația întretăiată. Îl priveam înaintând în apă, centimetru cu centimetru. În timp ce intra, scotea un strigăt gutural, reținut, încărcat de efort, de parcă și-ar fi dorit să țipe, dar încerca să se abțină, ținând țipătul în piept, încercând să nu capituleze în fața frigului.

Era același tip de sunet pe care-l scotea când încerca să amâne orgasmul, fie de dragul meu, așteptându-mă, fie pentru că plăcerea era atât de mare, încât și-ar fi dorit s-o strige, doar că fiul său dormea în camera de alături și Patrick era conștient, ceea ce însemna că, deși era plăcut, sexul nu se sfârșea într-un abandon deplin, în uitare. Răceala îmi golea mintea de gânduri, dar percepeam acest sunet și familiaritatea lui: cât de asemănătoare ne sunt manifestările fizice ale plăcerii și durerii. Mi-aș fi dorit să nu scoată acel sunet, să se arunce pur și simplu în apă și să înoate cu mine, dar el continua să înainteze lent, pas cu pas, până când apa îi depășea șoldurile, apoi abdomenul, puțin câte puțin. Zicea că încearcă să se obișnuiască cu apa, iar eu îi răspundeam că era imposibil, era prea rece, trebuia să intre pur și simplu și, oricum, eu aveam să ies în scurt timp.

— Grăbește-te ca să
înotăm împreună, îi
spuneam.

Își stropea brațele cu apă, respirând greu, gâfâit. Iar apoi se scufunda, ținându-se de nas, iar când ieșea la suprafață – străpungând apa, folosind fundul râului ca pe o trambulină –, ochii și gura îi erau deschise, dar nu scotea niciun sunet. Exact ca atunci când, îmi dădeam seama, nu se mai putea abține, nu mai putea aștepta, trebuia să se întâmple chiar atunci și termina, în tăcere, închis în el însuși, parcă uluit că într-adevăr i se întâmpla așa ceva. Scotea un sunet șuierat din strânsoarea gâtului, a gurii, a maxilarului. Eu sunt râul, m-am gândit. Râul sunt eu. Iar dincolo de el, firește, era marea.

Avionul a atins altitudinea de croazieră. Indicatorul luminos pentru centura de siguranță s-a stins. A început să-mi fie foarte greață: înțelegerea propriei realități se așternea în mine, faptul că mă întorceam, singură. Am apăsât butonul de pe cotieră, am chemat însoțitoarea de bord și am cerut

un vin roșu. Poate că aveam nevoie să mă relaxez. Mi-a adus o sticlă mică și un pahar de plastic. Am mâncat ultima fărâmbă de chipsuri din punga pe care o promisem mai devreme și mi-am turnat vin în pahar. Poate că după aceea mai beau unul și-o să adorm, m-am gândit. Pe ecranul din fața mea se derula genericul unui film. Am terminat paharul de vin, privind pe geam: nori, din loc în loc câte un ochi de apă. Vinul mă amețise puțin, dar greața persista și dintr-odată mi-am dat seama că aveam să vomit. Nu mă puteam ridica de pe scaun suficient de repede și străbate culoarul până la toaletă, așa că am scos punga de hârtie din buzunarul scaunului și am vomitat în ea. Însoțitoarea de bord s-a întors. Celor doi pasageri din dreapta mea li s-au oferit alte locuri, iar după ce am eliminat tot, m-am șters la gură cu un șervețel, l-am aruncat în pungă și am închis-o. Însoțitoarea de bord mi-a luat-o din mână, ținând-o la distanță și, după o înghițitură de apă, mi-am lăsat scaunul pe spate și în sfârșit am adormit profund.

Peste câteva ore, am trecut clătinându-mă prin terminalul de sosiri, am cumpărat o cutie de aspirină și am ieșit din aeroport, așezându-mă la coada pentru taxi. O femeie cu vestă portocalie m-a îndrumat către cea mai apropiată mașină. Era prea mare pentru mine, dar m-am urcat oricum, luând bagajul pe bancheta din spate.

— Probabil sunteți bucuroasă că ați ajuns acasă, a spus șoferul, fluturând degetul arătător după ce i-am dat adresa. N-a venit nimeni să vă ia? a întrebat el, zâmbind în oglinda retrovizoare. Aveți nevoie de un buchet mare de flori și de niște baloane cu heliu. Orice

femeie se bucură de o
petrecere de bun-venit,
soția mea cu siguranță.

Am aprobat din cap politicoasă și am clipit,
încercând să-mi rețin lacrimile.

— O petrecere de bun-
venit, a repetat el,
schimbând banda, m-aș
bucura de ea oricând după
o zi lungă la volan. Vă
puteți închipui?

Am încercat. Era dificil să mă uit pe geam, să
privesc străzile pe care eu și Patrick merseserăm
împreună și pe care acum urma să pășesc singură.
Venisem aici, în acest oraș, în această țară, doar
pentru el. El fusese cel care făcuse din acest loc un
adevărat „acasă”. Am rămas doar pentru că el era
aici. I-am zâmbit încordată șoferului și mi-am pus
ochelarii de soare, după care am început să mă uit
pe telefon.

Aveam câteva apeluri pierdute în timpul
zborului. Și în timp ce priveam ecranul, telefonul
mi-a sunat din nou. Era Robert, agentul lui Patrick,
care întreba, în numele lui Max, cum aveam de
gând să ne organizăm pentru înmormântare.

— Nici nu-mi pot
închipui cât de greu îți
este, vrem doar să te
ajutăm. Nu avem prea
mult timp la dispoziție, a
adăugat el.

Am făcut calculul: accidentul avusese loc cu
doar nouă zile în urmă. Cum era posibil să nu mai
avem timp? Cum era posibil să nu mai existe timp,
când eu aveam senzația că tot ceea ce aveam era o
acumulare de ore nesfârșite fără el? A început să
ploaie. O ploaie mocănească.

— Mă auzi? a întrebat
Robert.

Mi-am dres glasul. Trebuia să scrie un comunicat de presă, dacă eu nu voiam să spun nimic, mi-a atras atenția. Dar în scurt timp trebuia să trimită invitațiile. Exista și un necrolog pe care voia să-l aprob sau Max voia, iar Robert doar îmi transmitea mesajul.

— Și când ai puțin timp, Max ar vrea să vorbească cu tine despre o posibilă proiecție specială – după sărbători, se gândea el –, un rămas-bun cum se cuvine.

Ploaia se întetise, iar ștergătoarele se mișcau neobosite. Nu puteam face nimic din ce-mi cerea Robert, nu puteam vorbi despre acele lucruri. Nu puteam spune da.

În timp ce vorbeam cu el, am mai primit un apel.

— Îmi cer scuze, am spus, nerăbdătoare să închei conversația. Chiar trebuie să răspund. Te sun eu înapoi.

Am închis repede, dar, în loc să răspund, mi-am dat telefonul pe mut, lăsându-l să vibreze în poală. În cele din urmă, șoferul de taxi s-a uitat în oglinda retrovizoare și a spus:

— Nu trebuie să vă faceți griji, aud tot felul de lucruri. Până la urmă, totul se rezolvă, a adăugat el zâmbind.

Așa că am răspuns la telefon: era Nick, vărul lui Patrick, cel care locuia lângă New York.

— Doamne, a spus, nu-mi vine să cred. Chiar nu-mi vine să cred. Încerc să te sun de zile întregi.

Telefonul rămăsese pe speaker și am oprit repede difuzorul.

— Patrick? a întrebat Nick, de parcă ar fi vorbit cu el, de parcă Patrick ar fi fost lângă mine în taxi. Patrick era nemuritor, a continuat el. Adică, evident că nu, dar pur și simplu nu-mi vine să cred.

Am bâiguit un *îmi pare rău*; cumva, devenisem cea care răspundea la telefon nu pentru a primi condoleanțe, ci pentru a auzi lamentații uluite, cea care trebuia să fie o prezență echilibrată și liniștitoare, vocea adevărului, confirmarea vie, cu atât mai mult atunci când mă sunau membrii familiei lui. Nu era apropiat de niciunul dintre ei. Dimpotrivă, se mutase ca să ia distanță de mama cicălitoare și băgăcioasă. Șoferul a făcut stânga, apoi dreapta. Aproape ajunseserăm.

— Trebuie să... sunt în taxi și... i-am spus lui Nick. Te anunț cum facem cu înmormântarea, am adăugat, te sun.

Apoi am încheiat convorbirea și mi-am băgat telefonul în buzunarul de la spate.

— Aici e foarte bine, i-am spus șoferului, când ne-am apropiat de casă.

A oprit la colț și i-am dat cardul. În timp ce așteptam bonul, am observat plantele din balcon care trebuiau udate și cutia poștală ce dădea pe-afară de plicuri. Semne de viață. Din afară, totul părea neschimbat, dar, de îndată ce-am deschis ușa, am simțit diferența: mirosul de odorizant de cameră și de produse de curățenie. Mi-am lăsat bagajele lângă cuier: valiza, geanta, sacoșa de pânză pe care o tot cărasem după mine. De obicei,

casa noastră avea un miros aspru, fermentat, un amestec de umezeală, praf și mere putrezind în fructieră. Dar acum gențile și pardesiele erau puse cu grijă în cuier, iar corespondența, într-un teanc ordonat pe măsuță. Părea să fi un existat un vizitator bine intenționat care voise să fie de ajutor. M-am dus la baie; chiuveta fusese spălată, geamul cabinei de duș, curățat de petele de săpun, iar pe suport erau prosoape curate, două prosoape. Mă simțeam puțin amețită. M-am așezat pe capacul vasului de toaletă, încercând să mă concentrez asupra respirației, frecându-mă la ochi, ca atunci când te trezești dintr-un vis straniu, așa cum vezi că fac oamenii în filme, de parcă acest gest ți-ar reconfirma prezența vie într-o încăpere. Apoi am observat balamaua de la fereastră: o fereastră veche cu sticla mățuită, două geamuri care se legănau spre grădină, astfel încât din baie puteai privi arbuștii bogați de liliac de vară. Balamaua fusese ruptă, părea să fi fost forțată cu o daltă și apoi pusă la loc cu grijă, dar fără ca fereastra să se poată închide perfect. Am intrat în panică; am încuiat ușa de la baie și mi-am lipit urechea de ea, temându-mă că era cineva cu mine în casă, că nu mă auzise intrând sau poate că mă auzise și aștepta să umblu de colo-colo absentă, fără a fi conștientă de prezența altcuiva.

Asta dacă nu cumva reușise el să supraviețuiască, să ajungă la țărm și să se întoarcă acasă sau poate că fusese adus acasă, dezorientat, și lăsat în fața ușii, iar el, neavând cheie și niciun fel de bagaj, găsisse o soluție de-a intra în casă. Și unde era acum? Poate că se odihnea pe canapeaua de lângă fereastra înaltă. Sau poate că stătea la birou și își lua notițe. Ambele posibilități m-au îngrozit. Am ascultat cu atenție, dar n-am putut auzi decât sunetul amplificat al propriei respirații și bătăile inimii. Am așteptat câteva clipe nemișcată. Poate că ne testam unul celuilalt răbdarea, ca niște copii, fiecare așteptând să iasă

celălalt sau să descopere o ascunzătoare secretă și, aidoma copiilor care nu pot duce pe umeri povara descoperirii, în cele din urmă aveam să fim obligați să ne divulgăm prezența. Întotdeauna există un jucător care se dă bătut și un altul care se lasă mânat de un anumit impuls înaintea celorlalți: Sunt aici! Sunt aici! Dar n-aveam să fiu eu acel jucător, n-aveam să fiu eu, n-aveam să fiu eu, mi-am spus, în timp ce mă prăbușeam pe pardoseala băii.

Oare cât am rămas acolo? Mi s-a făcut frig și foame. În tot acel răstimp n-am auzit nimic în afară de trafic, o pasăre care bătea cu ciocul în jgheab, vocile străzii. Am făcut un efort să mă ridic: picioarele îmi amortiseră și, pe măsură ce sângele se repunea în mișcare, le simțeam pline de furnicături și înțepături. Mi-am mutat greutatea de pe un picior pe celălalt. Din hol s-a auzit telefonul sunând. Am rămas neclintită, așteptând să aud dacă răspunde cineva. Intrusul, oaspetele, soțul. În cele din urmă a intrat robotul și, foarte slab, am auzit o voce de femeie. Am deschis ușa și am ieșit din baie exact când apelul se încheia.

În jurul meu, casa nu era atât tăcută, cât nemișcată. Foarte diferită de cum fusese înainte. Chiar și când era acasă, lucrând sau citind, aproape că puteam simți frământarea conștiinței lui Patrick. Efervescenta ei. Nu-mi plăcea să-l deranjez; procesul lui de gândire conferea aerului o anumită densitate, o anumită încărcătură. O desăvârșire. Acum toate acestea dispăruseră și percepeam stagnarea bizară din atmosferă. Vidul total. Frigiderul murmură. Ticăitul ceasului de pe perete mi se părea mai zgomotos decât îmi aminteam. Mai mult decât orice îmi doream să iasă din biroul lui, să se oprească în cadrul ușii și să spună: A, ești acasă! N-am auzit când ai intrat. M-aș îndrepta către el, către brațele lui întinse și m-aș sprijini de trupul lui masiv, înalt, cu obrazul lipit de materialul moale al tricoului său, cu firișoare de

mătreață pe umeri, și poate că și-ar ridica mâna și mi-ar mângâia ușor părul înainte de-a mă săruta. Ți-e foame? m-ar întreba. Îmi era imposibil să mă gândesc la conștiința lui ca fiind cu totul absentă, evaporată. Te rog, aș fi vrut să strig, de parcă încă aș fi fost acel copil jucându-se de-a v-ați ascunselea: Dă-mi un indiciu! Doar un indiciu! Din spatele perdelei s-ar fi auzit un murmur sau un fluierat slab, chemându-mă spre ascunzătoarea lui.

Eram conștientă de propria respirație, de faptul că devenise foarte superficială și că, din această cauză, aveam o ușoară stare de leșin. Știam că trebuie să caut. Știam că trebuie să mă duc în dormitor și să verific, știam că trebuia măcar să elimin posibilitatea să fi stat cineva la pândă în casă sau ca el să fie acolo, că trebuia să verific locul în care, pentru atât de mult timp, dormiserăm împreună eu și soțul meu.

De obicei lăsam deschise ușile de la baie, birou, dormitor. Cum nu aveam copii, nici animale de companie, nu exista niciun lucru la care să încercăm să blocăm accesul în vreuna dintre camere. Așa că m-a surprins să găsesc ușa de la dormitor închisă. M-am apropiat de ea în vârful picioarelor; poate că persoana care curățase casa atât de temeinic dormea acum acolo după atâta muncă, poate că se întinsese puțin înainte să-și strângă lucrurile și să plece. Era o ușă veche, masivă, care uneori se bloca – se umfla de la umezeală și, după ce apăsai pe clanță, trebuia să te împingi cu umărul în ea până când ceda și se legăna din nou liberă spre cameră. Deși o parte din mine știa la ce să se aștepte – la fel ca restul casei, și dormitorul fusese curățat temeinic –, nu eram pregătită pentru efectul acestui lucru asupra mea. Așternuturile fuseseră schimbate, hainele pe care le lăsaserăm mototolite pe podea fuseseră spălate, călcate și aranjate în șifonier, teancurile de cărți de pe noptiere fuseseră ordonate la linie, iar cele de pe podea, reșezate în bibliotecă. Încălțăminte era

aliniată pe raftul de sub cel cu tricouri și oglinda fusese lustruită. În mod straniu, mirosea a vanilie. Am tresărit la zgomotul făcut de un scaun târât pe o podea de lemn, dar imediat mi-am dat seama că se auzea de la vecini, mișcările lor fiind perceptibile prin peretele comun de la etaj.

Pe raftul din cel mai îndepărtat colț al încăperii încă se afla, parcă urmărindu-mă atent, chipul lui Patrick care privea din fotografia mea preferată: el în studenție, jucând într-un spectacol de teatru. Adesea, fotografia stătea ușor înclinată, cadrul metalic al ramei se deformată puțin, dar acum era perfect dreaptă. Lui Patrick nu-i plăcea, o găsisese din întâmplare într-o zi, când își făcea ordine în lucrările vechi, și o aruncase la gunoi. Dar eu am luat-o și am păstrat-o pentru mine, o imagine a lui dinainte să-l cunosc. O modalitate de-a mă imagina în trecutul său. Pentru că, evident, nu-l cunoșteam pe-atunci. Poate că nici nu eram născută când fusese făcută fotografia. Nu știu ce rol interpreta, dar privea intens, fără să vorbească, cu un deget lipit de buze. Nu e clar dacă îi făcea semn să tacă altcuiva de pe scenă sau dacă ridica degetul în mod acuzator.

Ceva urma să se întâmple, ceva se întâmpla peste tot în jurul lui, iar eu n-aveam să știu niciodată ce. N-am întrebat niciodată. Sau poate că am făcut-o, dar nici el nu-și mai amintea. Chipul îi era palid, linia maxilarului, bine conturată, sprâncenele încruntate, exprimând o preocupare gravă. Îmi imaginam că la brâu avea o sabie în teacă, pe care își ținea cealaltă mână, așteptând momentul în care să acționeze, să șarjeze înainte, să străpungă dușmanul, trădătorul, spionul care săvârșea crime în cealaltă parte a scenei. Gulerul alb era apretat și prins în nasturi, iar în spatele lui și în lateral scena era întunecată, goală, mai degrabă albastră decât neagră, și neuniformă, granuloasă, peticită din loc în loc. Iubeam acea fotografie. Trebuie să fi avut aceeași vârstă pe care

o aveam eu când l-am cunoscut. Un tânăr pe punctul de a realiza lucruri mărețe. Eu eram ceea ce-a urmat. Soarta sau lipsa ei de sincronizare.

Trupul mi-a fost străbătut de un spasm cu totul nou, neașteptat, de durere, ieșit parcă din străfundurile pământului, urcându-mi prin tălpi, de-a lungul picioarelor, în stomac, în inimă, în cap, fiecare organ atins slăbind sub forța lui. M-am întins pe pat cu fața în jos și am început să plâng în fața de pernă curată, rămasă fără cel mai mic semn al trupului lui, mirosul părului său în pânza fină. Am înțeles că fusese un gest bine intenționat: casa fusese curățată în absența mea tocmai pentru a mă feri de durerea pe care o provoca revederea semnelor prezenței lui vii, pentru a nu fi nevoită eu să fac curat în urma lui, pentru ultima oară. Dar acum tânjeam după asta, după toate amintirile zilelor sale, după lucrurile care ar fi alcătuit o poveste în sine, un catalog al amănuntelor esențiale cu ajutorul cărora să decodific ultimele lui gesturi înainte de-a părăsi casa pentru totdeauna. Ce carte era deasupra teancului de pe noptieră? La ce pagină rămăsese? Ce tricou purtase înainte să facă duș, ce pantofi? Aveam nevoie să ating toate acele lucruri, să le interiorizez, să compun o poveste despre cum îi fusese ziua, acea zi obișnuită din viața lui, chiar înainte de plecare, înainte ca totul să se schimbe. Acum îmi fusese refuzată șansa de-a mă întâlni cu fantoma trupului său, Patrick fusese eradicat din viața mea în mult mai multe feluri decât puteam îndura.

M-am băgat în așternuturi fără să-mi schimb hainele, chiar și cu pantofii în picioare, și am plâns. Mă simțeam pustiită de dor, eviscerată. Nu-mi doream decât să pot întinde mâna și să-i ating mâna lui Patrick, caldă, brăzdată de linii, mai mare ca a mea, să-i ascult sforăitul ușor în primele ore ale dimineții, să-i ating ceafa, micul pliu moale de la baza craniului. Mă chinuia gândul înfiorător că

nu mă bucurasem pe deplin de el, de noi doi împreună, că nu-mi amintisem îndeajuns de des să-i spun cât de mult îl iubeam.

Patrick păruse foarte obosit când se dusesse la muncă în ziua de dinaintea plecării în croazieră. Își pusese geaca de piele foarte lent, de parcă ar fi fost prea grea, apoi netezise paginile scenariului pe care îl citise, apăsându-le cu mâna pe masă și îndreptând colțurile îndoite. Le-a pus în geantă cu grijă. Trebuiau discutate câteva schimbări făcute în ultima clipă, apoi, seara, trebuia să vorbească la un eveniment la care n-ar fi trebuit să meargă, s-a plâns.

Însă a fost în formă în acea zi, așa mi-au spus oamenii mai târziu. Așa am auzit. Geaca de piele, mereu era în formă când purta geaca de piele. Nu trebuia decât să se îmbrace în piele neagră pentru a semnala iminenta manifestare. Toată lumea îl adora pentru asta, pentru monologul de care erau siguri că va urma. Inspira adânc, făcea câțiva pași, expira și începea. Uneori, în cadre mai oficiale, purta un sacou negru în locul gecii de piele. Cum să nu-l iubești? Era genul de bărbat care, după o zi de muncă, venea cu un întreg repertoriu de posibile glume pentru concursul din *New Yorker*⁵. Iar seara, după un pahar, era cel care putea scrie una sau chiar cinci replici câștigătoare. Am aflat după acel drum cu taxiul prin ploaie. Să fi fost caricatura cu bărbatul roșcat aflat pe un pat de spital sau cea cu porcul la biroul de reclamații? Oricare-ar fi fost, m-a făcut să râd în hohote, iar această veselie prostească pe care o crea devenea parte din sex sau ducea la sex, mai ales în acele prime zile când eram atât de stânjenită și când refuza să stingă lumina, în ciuda rugămintelor mele. Și tocmai capacitatea lui de a glumi m-a făcut să capitulez. Dădea impresia că nu ia nimic în serios și, în același timp, că ia totul în serios. Sau, altfel spus, vedea frivolitatea și tot ce se afla în spectrul frivolului ca fiind important,

semnificativ, demn de respect. Această împărțire nediscriminatorie a atenției lui era la început derutantă. Vorbești serios? l-am întrebat când mi-a cumpărat un costum de carnaval, un costum de pui de găină, și mi-a spus să mă îmbrac cu el pentru că ieșeam la cină. Pentru el, glumele reprezentau ceva foarte serios. În același timp, lucrurile serioase i se păreau adeseori o glumă. Era greu de spus unde mă plasam eu între aceste două posibilități: era greu de spus când glumea și când își folosea gândirea critică pentru realitatea unei glume. În momentul în care n-am înțeles, când am avut încredere oarbă în el și mi-am pus costumul de pui în loc să refuz, am devenit eu însămi gluma. Dar hohotele lui de râs după aceea au fost atât de contagioase, atât de intense, încât am izbucnit și eu în râs, și amândoi am râs atât de mult, încât am uitat ce ne provocase amuzamentul.

Probabil că la un moment dat am adormit, pentru că era aproape întuneric când m-am trezit. Pentru o clipă, am fost dezorientată, fără să-mi dau seama unde mă aflu și fără să înțeleg noua dimensiune a vieții mele, doar câteva fragmente, câteva părți dispartate care nu se potriveau unele cu altele. Fărâme de memorie. Dintr-odată, totul mi-a năvălit în minte, recalibrarea m-a străpuns ca un acid: eram singură. Acum eram văduva lui. Nu mai eram soția lui. Și știam că doar așa puteam fi, existând ca o relicvă a lui, dacă, într-adevăr, dispăruse cu totul. Avusesem un soț. Fusesem soție. Nu mi-a plăcut niciodată timpul trecut, am preferat mereu incertitudinea și realitatea imediată a prezentului, felul în care conferea importanță banalului doar pentru că nu știai unde duce, dar acel timp nu mai era al meu, nu mai era compatibil cu mine. M-am ridicat și mi-am scuturat hainele, de parcă aș fi dormit în nisip sau în iarbă udă. Vedeam pe fereastră ceața blândă a înserării învăluind copacii. Glicina croindu-și drum în sus, pe deasupra gardurilor, pe zidurile casei, și

strălucirea portocalie a curmalului încercând să-și păstreze ultimele frunze strălucitoare.

Telefonul îmi suna din nou în buzunar. Știam că era Max. A început să vorbească înainte să apuc să rostesc vreun cuvânt.

— Am înțeles că ai vorbit mai devreme cu Robert, a spus. Îmi pare rău că te sun din nou pentru asta, dar chiar trebuie să ne organizăm. Orice-am hotărî să facem, trebuie să avem undă verde din partea ta. Am făcut o listă de invitați pentru înmormântare și trebuie să ne gândim care ar fi cel mai bun spațiu pentru priveghi.

— Priveghi? am întrebat, neputând înțelege acea idee imposibilă, ireală.

După aceea m-a întrebat ceva legat de rămășițele lui pământești. Ale lui Patrick, adică.

— Nu știu, am răspuns. Semnasem atât de multe formulare în Japonia, după ce îi găsiseră trupul, după ce Patrick fusese... S-ar putea să știe Valerie, am adăugat. Adică, bănuiesc că a fost incinerat. Așa și-ar fi dorit. Dar nu-mi venea să cred că nu știam.

Am încercat să-mi amintesc; eram sigură că semnasem ceva în acest sens. Întrebasem despre costuri, logistică, durată. Îmi era puțin greață, priveam pe geam o pisică mergând pe gard spre curmalul japonez. Tremurul unor păsări mici.

— Alo! Mai ești la telefon? a întrebat Max.

— Da, am răspuns sfârșită. Da, sunt aici.

— Păi... crezi că mi-ai putea indica acum în ce direcție ai vrea să mergem?

— În ce direcție?

Nu mai suportam să fiu în atenția presei, să fiu înconjurată de atâția oameni, să fiu privită, filmată, fotografiată, să-mi fie înregistrată suferința, să-mi fie comentate hainele, ținuta elegantă sau neglijentă, noua situație în care mă aflam, oricare ar fi fost aceasta. Toți acei oameni care mă studiau, dorința lor de a-și spune propria poveste despre Patrick și de a-și scoate în evidență rolul minor pe care îl jucaseră. Nu. Nu se putea întâmpla așa ceva. Voiam să-l țin doar pentru mine. Trebuia să-l țin doar pentru mine.

În cele din urmă i-am spus:

— Max, nu cred c-o pot face. Chiar nu pot. De fapt, cred că nu vreau să aibă loc nicio înmormântare. O să te las pe tine să organizezi evenimentele care-i onorează munca, dar nu o înmormântare. S-ar putea să fac ceva foarte restrâns, intim, poate peste ceva timp, la iarnă.

După aceea am închis telefonul.

Am rămas neclintită o clipă, apoi am început să merg prin casă, sprijinindu-mă de perete. În adâncul meu, ceva îmi spunea că trebuia să continui să merg, că nu puteam rămâne aici, în această casă pe care o împărțiserăm, în acest pat.

Cenușa lui? Pentru un moment m-am temut că pierdusem din vedere ceva.

Dar nu, nu putea fi adevărat. Valerie fusese atentă la toate. Îmi aminteam că o trecusem ca persoană de contact pe toate acele formulare. Era firesc, mă ajuta într-o mulțime de aspecte ale vieții mele, cunoștea nenumărate detalii. Am băut puțină apă și am ascultat mesajele înregistrate pe robotul telefonic.

Erau redată în ordine, începând cu cel mai recent. De la May.

— Doamne-Dumnezeule!
Unde ești? De zile întregi încerc să dau de tine. Dacă te-ai întors acasă și ascuți acest mesaj, nu mă pot gândi decât că probabil ai avea nevoie să te afli altundeva, oriunde altundeva decât acolo. Îmi pare atât de rău! Nu-mi vine să cred. Vino să stai cu noi un timp, să evadezi puțin. Sună-mă! Sau nu. Te sun eu. Sau vino direct. În fine. Oricum vrei tu, adică. Încerc din nou mai târziu.

A urmat o pauză ce semnala sfârșitul mesajului, urmată de vocea robotului care specifica data exactă a următorului apel, apoi o femeie a început să vorbească. Vocea mi se părea cunoscută, dar mi-a luat câteva clipe s-o identific: Trudi, prima soție a lui Patrick, mama lui Joshua. Îmi transmitea cele mai sincere condoleanțe, urmate de o explicație.

— Voiam să ajut cumva, spunea, și nu voiam să trimit doar niște flori, în plus, nu știam exact când

te întorci și m-am gândit că ar fi mai rău să găsești în pragul ușii un buchet de flori ofilite. Îmi amintesc cât de greu mi-a fost, după ce m-a părăsit, să mă lovesc de lucrurile lui prin toată casa, cum, de fiecare dată când se întâmpla, simțeam că re trăiesc întregul parcurs al căsniciei noastre și al eșecului ei și nu mai suportam acele trăiri. În cele din urmă, am strâns toate lucrurile lui și le-am dat foc în curtea din spate. A fost cu adevărat o eliberare extraordinară, e ceva foarte puternic în...

Aici mesajul se întrerupea. Se scursese timpul alocat de robotul telefonic, dar probabil că mai sunase o dată ca să-și încheie monologul, pentru că, după pauza ce indica sfârșitul mesajului, robotul a rostit data exactă a următorului ei apel și vocea lui Trudi a continuat:

— E ceva foarte puternic în a privi cum obiectele sunt mistuite de foc. Mi-aș dori s-o fi făcut mai devreme, în loc să îndur suferința de a vedea mereu prin casă lucrurile lui. N-am vrut să treci prin aceeași experiență, așa că am rugat-o pe menajera mea să meargă și să facă ordine în casă înainte să te întorci. Femeia asta e o adevărată

comoară. Joshua n-a reușit să găsească cheia de la casă, așa că am intrat pe fereastra de la baie. S-ar putea ca balamaua să trebuiască reparată, dar, altfel, totul a fost OK. Evident, după ce-a venit și menajera, am ieșit pe ușa din față. Sper că în acest fel întoarcerea acasă a fost mai ușoară pentru tine. Ar fi bine dacă ai putea să vorbești cu Joshua despre ce s-a întâmplat. Are o mulțime de întrebări. Oricum, sper că ai reușit să te liniștești puțin. Suntem cu toții alături de tine.

Cât am ascultat aceste cuvinte, mi-am frecat continuu gâtul și fața, cu nervozitate. Ca o gheară. Apoi, după ce Trudi terminase de vorbit, am luat robotul telefonic și l-am izbit de perete. Lovitura a declanșat în interior semnalul pentru mesaje noi și aparatul a rămas pe podea bipăind la nesfârșit. Ca un monitor EKG, m-am gândit. L-am lovit cu piciorul de câteva ori și bipăitul a încetat. După aceea mi-am strâns câteva lucruri, le-am băgat în valiza ce încă se afla acolo unde o lăsasem, lângă dulăpiorul de pantofi, am trântit ușa în urma mea, am ieșit în stradă și am chemat un taxi. Apoi am sunat-o pe Valerie. I-am spus ce-i spuseseam și lui Max și, în plus, că acum trebuia să plec, să mă odihnesc, să mă îndepărtez de toate acestea cât mai mult posibil.

— Cu siguranță ai nevoie de așa ceva, a răspuns ea. Absolut. Acum totul s-a terminat. Chiar s-a

terminat. Acordă-ți timp doar pentru tine, oricât ai nevoie. Și dacă mai intervine ceva, mă ocup eu.

Se spune că după o pierdere grea, nimeni nu trebuie să fie nevoit să ia decizii importante și nici să fie lăsat singur. Mesajul surorii mele îmi amintise acest lucru.

— Sună-mă oricând, îmi spusese. Indiferent de oră. Sună-mă pur și simplu. Sau vino aici.

Cartea a treia

După douăzeci și patru de ore ajungeam în Sydney. Cerul era senin, soarele, insuportabil de strălucitor. Am luat un taxi până la May acasă. Adam, soțul ei, mi-a deschis ușa.

— Intră, mi-a zis, scuzându-se că May nu mă putuse întâmpina. Doarme, mi-a explicat el.

Camera în care m-a condus era la etaj, la capătul holului, după cea de-a doua baie. Era camera de oaspeți, cu un singur pat așezat lângă fereastră și o bibliotecă înaltă de-a lungul peretelui, plină de cărți. O comodă cu sertare, un suport metalic pentru umerase și o vază cu un buchet mare de flori de câmp.

— Fetele le-au cules special pentru tine, mi-a spus Adam.

Am atins florile albe de coada-șoricelului.

— Sunt minunate, mulțumesc.

Îmi adusese valiza în cameră și o lăsase lângă bibliotecă.

— Bun, te las să despachetezi, a zis el. Fetele sunt afară. Se va trezi și May în scurt timp. A simțit nevoia să se odihnească puțin înainte să pregătească cina. Dacă ai nevoie de ceva, strigă-mă. O să fiu jos.

Mi-am frecat mâinile, în parte de emoție, în parte din cauza camerei răcoroase, în care nu pătrundea soarele după-amiezii.

— Mulțumesc, i-am spus. Cred că deocamdată n-am

nevoie de nimic.

— Bun, mi-a răspuns și s-a aplecat ușor în timp ce ieșea din cameră, un gest care, la prima vedere, părea de o curtoazie bizară, o plecăciune scurtă, dar apoi mi-am dat seama ce era, de fapt: ca să treacă în siguranță pe sub tocul ușii, trebuia să-și aplece puțin capul. Obiceiul practic al unui bărbat înalt, confundat cu galanteria.

Am închis ușor ușa în urma lui și mi-am deschis telefonul. Un SMS de la Valerie: anunțase editura mea din Australia că aveam să sosesc în scurt timp, în caz că aveam nevoie de ceva. I-am scris un răspuns scurt de mulțumire. Apoi, verificându-mi e-mailul, am văzut că, la câteva ore după acel SMS, îmi trimisese un mesaj mai lung și încă unul după aceea, dar se descărcau greu. Atingând din când în când ecranul telefonului, am așteptat să apară cuvintele. S-a deschis primul mesaj.

Echipa din Australia a luat-o înainte și a organizat evenimente, vezi fișierul atașat. Îmi pare rău, n-am știut nimic. Aștept detalii, scria Valerie.

Următorul mesaj nu s-a putut descărca. Am încercat de câteva ori să-l deschid. După subiect, părea urgent. Apoi mi-a sunat telefonul. Era Valerie, de ce mă suna la ora asta?

— E foarte târziu la tine, i-am spus.

— Tocmai am primit SMS-ul tău și m-am gândit că ar fi mai bine să te sun și să-ți explic, a zis ea. Nu știu la ce s-au

gândit, chiar nu știu, dar cei de la PR ți-au confirmat un interviu live la *The Morning Show*.

— Poftim?

— Știu. Știu. Dacă nu cumva mă încurc eu din cauza diferenței de fus orar, ar trebui să fie mâine-dimineață.

— Futu-i! am exclamat.

Valerie a continuat să-mi explice. Se pare că echipa din Australia se ocupase de tot, fără să se consulte cu ea. Era foarte nervoasă.

— Ești mult prea stresată, a continuat ea. Am înțeles în timpul evenimentului din New York. Nu erai în apele tale. Ei nu înțeleg. Se gândesc doar: Excelent, vine un superstar. Serios? Acum, că ești acolo, cred că vor încerca să te revendice.

Afară, în fața ferestrei, a pornit o mașină de tuns iarba. Din copaci se auzeau coțofene.

— Doamne, și dintre toate lucrurile pe care le puteau face, cum s-au gândit tocmai la *The Morning Show*? a continuat Valerie. Acum se pare că e prea târziu să contramandez și nu pot face nimic, dar ar fi putut să-mi spună înainte. Nu știu, tu crezi că...

Știam că trebuia să mă conformez.

— OK, am spus. E OK. Dar poți să le spui că nu

trebuie să-mi pună nicio întrebare despre Patrick? Interviu trebuie să fie doar despre carte. Serios. Nu pot să retrăiesc acea noapte iar și iar. Pur și simplu nu pot. Nu mai pot s-o fac și nicidecum la TV. Știm foarte bine amândouă că și înainte de accident foarte rar se întâmpla să fiu întrebată exclusiv despre cărțile mele, întotdeauna întrebările virau către căsnicia mea ca prim context pentru orice aș fi scris.

— Sigur, dar tot mi se pare prea mult. Îmi fac griji pentru tine, a spus Valerie.

— Știu că n-ar fi trebuit să citesc acel ultim fragment la evenimentul de la librărie.

— Acum nu mai contează. Nu te mai gândi. Dar voi anula toate evenimentele tale din Marea Britanie, mai ales pe cele de la sfârșitul anului și poate și pe cele din primăvară. Programul era extrem de încărcat, știm foarte bine.

— Bine, am zis, în timp ce aerul văratăc năvălea în cameră, încărcat cu

parfum de glicină și
iasomie.

Am fost de acord că așa era cel mai bine, poate că aveam să mai rămân aici o vreme. Dacă nu eram nevoită să mă întorc. Dacă nu aveam nimic la care să mă întorc. Sunetul vântului printre copaci. Lumina soarelui. Trecuse mult timp de când fusesem ultima oară aici, singură. Lui Patrick nu i-a plăcut niciodată să zăbovească undeva și ura zborurile lungi.

— Yasmin, PR-ista ta din Australia, te va contacta imediat, a zis Valerie. Și am neplăcuta senzație că după interviu vor vrea să facă niște evenimente în librărie sau ceva de genul ăsta. Îmi pare tare rău, nu mai pot face nimic acum. Probabil ești extenuată.

— E OK, am răspuns. Sunt sigură c-o să fie bine.

Mă suni după ce termini, da?

— Sigur.

Am pus telefonul în geantă, mi-am plimbat mâna peste cuvertură – o pânză de bumbac în dungii alb-galbene – și m-am întins pe pat. Îl auzeam pe Adam umblând de colo-colo prin sufragerie. În colțurile tavanului erau mici pânze de păianjen lângă fereastra deschisă. Prin ea pătrundea mirosul de iarbă proaspăt cosită, de vânt impregnat cu frunze piperate și poate de ploaie ce cădea undeva în depărtare.

Am auzit vocea surorii mele: răgușită, impunătoare.

— Rupert! Rupert! a strigat cu o dicție perfectă.

Chema câinele. Chiar și fără s-o vadă, doar auzind-o de la distanță, cineva și-ar fi putut închipui că sora mea avea descendență regală: înaltă, cu spatele foarte drept, cu bărbia ușor ridicată, cu pomeți proeminenți. Avea o voce profundă, aproape catifelată, cu o tonalitate ușor melodică, armonioasă. Era un glas care străbătea sălbăticia cu ușurință, care putea chema la ea ființe: câini, copii, bărbați. O voce în care autoritatea și, prin urmare, supunerea erau subînțelese.

— Șezi! am auzit-o spunând.

Și era îndeajuns s-o spună o singură dată și cățelul, un dalmațian frumos, o asculta. Eu n-aș putea fi niciodată o iubitoare de câini tocmai din acest motiv: nu-mi place să ridic tonul, nici să încerc să fiu autoritară, nu îmi place deloc să dau comenzi unei ființe vii, nici să fiu nevoită să disciplinez și să pedepsesc atunci când puterea sau vocea mă trădează. Tentativele mele de-a face un animal să mă asculte n-au avut niciodată succes; câinele, orice câine, mă vede exact așa cum sunt sau, mai degrabă, mă aude exact așa cum sunt. Dar în vocea surorii mele nu poate fi percepută nicio urmă de șovăială; nu tremură, nu-și diminuează sonoritatea sau forța, nu se îndoiește de sine, nu murmură, nu lasă cuvinte nerostite. Acest lucru mi s-a părut mereu extraordinar mie, care aveam o fire de iubitoare de pisici, chiar din motivele contrare: cu o pisică vorbești mereu încet, nu ai nevoie să-i ordoni nimic, trăiești alături de ea într-un context de independență reciprocă, tăcere reciprocă, conversațiile reducându-se la murmure și întrebări ocazionale. Am simțit miros de ceapă prăjită și, imediat, am auzit zăngănitul veselei. Vocea surorii mele strigând din nou, de data aceasta adresându-i-se unui copil.

Am pus valiza pe pat și am descuiat-o cu o cheiță argintie, la fel cum erau cele pe care le

foloseam în adolescență pentru jurnal. N-am scris prea multe în acel jurnal; aveam foarte puține experiențe de relatat, dar îmi plăcea ideea secretului, a intimității. Pe atunci nu conta experiența, ci actul încredințării secretelor. Acum erau atâtea de spus și niciun spațiu care să le cuprindă. Niciun loc în care să simt că le pot depozita, niciun om căruia să i le spun. Sora mea îmi eliberase sertarele de sus ale comodei. Era făcută din lemn masiv de stejar și sertarele grele scoteau un scârțâit aspru când le mișcăm. Pe fund fusese pusă hârtie bleu, ca hârtia pe care o foloseam odată pentru scrisorile pe care le trimiteam în afara țării: o hârtie foarte subțire și ușoară, care scădea costul expedierii. Mi-am scos hainele din valiză, le-am împăturit din nou și le-am așezat pe hârtia bleu. Am auzit pași pe scări, apoi un ciocănit în ușă.

— Intră, am spus.

Era Lexi, cea mai mare dintre fetele lui May. Acum era înaltă și foarte subțire. O fată de unsprezece ani, care parcă avea paisprezece. Pe frunte, o ceață fină de coșuri mici.

— Bună! Mama a zis să te întreb dacă vrei o cană de ceai.

— Da, mulțumesc, ar fi minunat, i-am răspuns.
Cobor imediat.

Lexi mi-a zâmbit timid, ca un copil care nu știe exact cum să iasă dintr-o încăpere. Nici cum să mă salute, dacă ar trebui să zăbovească, să-mi pună întrebări și să se uite la ceea ce fac sau să fie foarte politicoasă. Apoi s-a întors alergând în bucătărie. Am auzit-o strigând:

— A zis că vrea!

M-am pieptănat și mi-am schimbat tricoul. După aceea, am coborât și eu.

În larma generală – copiii, vocile de la televizor, muzica jazz de la radio –, May nu m-a

auzit intrând. Stătea cu spatele la mine, aplecată peste blatul din bucătărie, tăind verdețuri. Fetele se certau în timpul unei pauze publicitare, Lexi a aruncat cu o pernă în Jess, declanșând un scâncet pițigăiat cu exact aceeași tonalitate ca o alarmă, ceea ce a făcut-o pe sora mea să se întoarcă imediat către ele, încă ținând cuțitul în mână, și atunci m-a văzut. În acea situație, cuțitul era o simplă recuzită, dar a avut efectul de a-i amuți imediat pe copii. Când m-a văzut, chipul lui May s-a luminat într-un zâmbet larg. A pus cuțitul pe masă și s-a apropiat de mine cu brațele deschise.

— Lucie, a spus,
strângându-mă la piept.

Ne-am lipit una de cealaltă, simțindu-i corpul familiar contopit cu al meu. Părul ei moale și plin de vitalitate îmi atinge obrazul, l-am inhalat mirosul: săpun și cafea. Dar rostirea numelui meu a fost cea care mi-a eliberat încordarea din piept: Lucie a mea, a repetat, de data aceasta dându-se un pas în spate ca să-mi poată privi chipul. Auzind aceste cuvinte, toți anii ce trecuseră s-au prăbușit în mine; rețeaua vastă a geografiei complexe care ne despărțise nu doar că a dispărut, dar a părut să nu fi existat niciodată, ca și cum n-aș fi plecat niciodată, ca și cum nu s-ar fi acumulat niciun trecut separat și n-am fi ajuns niciodată să trăim maturitatea. Trecuseră în jur de cinci ani de când n-o mai văzusem.

Nu părea deloc schimbată, dar, în același timp, părea schimbată în feluri inexplicabile, de parcă chipul i s-ar fi extins, chipul pe care tata îl adora atât de mult. Pentru el, May era cea mai frumoasă: Ce ochi minunați are sora ta! spunea adesea. Frumusețea ei ieșea cu atât mai mult în evidență prin contrast cu aspectul meu băiețesc. Nici măcar în copilărie nu-mi plăcuseră rochiile și mă murdăream tot timpul și voiam mereu să am părul scurt. M-a luat din nou în brațe și, pentru o clipă, senzația trupului ei lipit de al meu m-a făcut

să simt că eram din nou copii, împărțind dormitorul din acea casă din Oxfordshire, șoptind în întuneric. Din camera tatei, despărțită de a noastră doar printr-un perete, răzbăteau glasurile din *Under Milk Wood* al lui Dylan Thomas, vocile noastre și cele ale poemului împletindu-se unele cu altele. Tatei îi plăcea să adoarmă astfel, alunecând în somn înainte ca discul să se termine, așa că, dacă mă strecuram noaptea în camera lui pentru că voiam să beau apă sau să merg la baie, auzeam acul prăfuit al pick-upului hârșâind discul, sunetul amplificat de boxe.

La început, înainte să-mi dau seama ce se auzea, crezusem că e sunetul îngrijorător al respirației greoaie a unui necunoscut pândind după ușă și îmi era prea frică să intru în cameră, așa că mă întorceam în pat și făceam pe mine decât să risc să-l rog pe tata să mă ducă la baie. După ce am fost certată pe nedrept, am explicat ce se întâmplase și apoi am înțeles și am ajuns să iubesc sunetul discului de vinil rămas fără voci, trecerea nopții fiind marcată nu de șoaptele fantomelor galeze, ci de inevitabila acumulare de praf pe acul pick-upului. May a avut mereu un somn atât de adânc, încât mă îndoiesc că l-a auzit, iar dimineța mă strecuram în camera tatei și ridicam cu grijă brațul pick-upului de pe disc, în timp ce tata și Joan încă sforăiau. Apoi luam scamele de praf din micul ac închis la culoare ce semăna cu acul unei albine – se numește proboscida, îmi reamintea mereu tata –, iar sunetul provocat de vârful degetelor mele reverbera într-un hârșâit sonor în boxe și îl trezea pe tata.

May mi-a dat părul de pe frunte și m-a privit întrebătoare. Toate femeile care nu au o soră își doresc una. Toate femeile care nu au o soră își închipuie o legătură de sânge pe care soarta le-a refuzat-o. Odată, când eram mică, credeam că n-o să mă căsătoresc niciodată, că voi trăi ca o fată bătrână, că vom locui împreună ca două fete

bătrâne, una la parterul, cealaltă la etajul unei căsuțe înconjurată de flori și copaci. În momentul în care mi-a rostit numele și m-a strâns în brațe, am redevenit copil, acea fetiță aflată pe punctul de a-și începe viața, o persoană pentru care maturitatea încă nu exista și poate că n-avea să existe niciodată.

— Îmi pare atât de rău,
Lucie! a repetat May.

Am inspirat adânc. Era atât de straniu să-mi aud acel nume, aproape nimeni nu-mi mai spunea așa. Ca autoare, foloseam inițialele J.B, de la Joy-Beth, și așa mă cunoșteau acum cei mai mulți oameni. Uneori Patrick profita de avantajul acestui al doilea prenume și îl prescurta și mai mult la Joy⁶, transformându-l într-un joc de cuvinte, într-o glumă: eram o cursă a fericirii, îmi cerea să-l duc la linia de finish, o cursă a fericirii cu Joy. O, da, spunea, adăugându-și propriul nume, ușor adaptat. Până la urmă, era un băiat care crescuse lângă cursele de cai, într-un oraș înstărit din statul New York, cunoscut pentru spiritul ecvestru, îmi spusese că în acea casă aflată lângă hipodrom, mama lui folosea detergentul de vase Joy. Un lichid galben într-un recipient de plastic transparent, pe care îl ținea lângă chiuveta din bucătărie, pe pervaz. Mai exact Non-Ultra Joy, adăuga Patrick, „non-ultra“ scris cu litere albastre mai mici sub numele brandului. Prin comparație, eu eram, desigur, apogeul său de bucurie. Ultra-ultra bucurie. Iar acum? Acum eram din nou eu însămi, aici, pentru May.

Era mai slabă decât atunci când o văzusem ultima dată, dar m-am abținut să fac vreun comentariu în acest sens, temându-mă să nu fie luat drept critică. Îmi aminteam că Ada îmi spusese că May nu se simțise bine, dar ea nu-mi zisese nimic. Avea pungi sub ochi și era trasă la față, cu o expresie de îngrijorare profundă, în ciuda zâmbetului de bun-venit. N-am întrebat-o nimic

atunci; nu era momentul, fetele erau de față și sosul de pe aragaz începea să se îngroașe. May a continuat să amestece în sos, apoi a pus verdețurile într-un castron mic.

— Te pot ajuta cu ceva?
am întrebat-o.

— Nu, nu, mi-a răspuns.
Dar poți deschide o sticlă.
Alege tu din raftul de-
acolo, a adăugat, arătând
spre camera de sub scară,
de lângă pian.

Se mutaseră din casa în care stăteau ultima oară când fusesem la ei și acum înțelegeam dimensiunea norocului lor: agentul imobiliar aflat la locul potrivit în momentul potrivit. Adam se născuse în acest oraș, într-o familie înstărită de emigranți și cunoștea foarte bine creșterea bunăstării și a valorii proprietăților în diferitele cartiere. Casa lor era mare, mai mare decât îți dădea impresia fațada modestă de la stradă: o intrare înaltă, dar îngustă, străjuită de un gard viu perfect tuns și de o ușă din sticlă. Camera nu era o cameră, ci mai degrabă o pivniță, o nișă adâncă în peretele de sub scările ce duceau la subsol, unde înainte fusese o garderobă. Sticlele erau aranjate cu atenție, după soi și an, adevăratele comori fiind puse jos, în sticle ușor prăfuite, închise la culoare. Era răcoare și liniște acolo. Mi-am trecut degetele peste etichete, căutând o imagine care să-mi placă. Mirosea frumos în pivniță: a piatră veche și a umezeală, ca în acele cotloane întunecate de sub casă sau din spatele garajului, miros de pământ, de ploaie și de benzină. Eu și sora mea, trăind pe continente diferite, aveam obiceiul să vorbim deseori la telefon, purtând conversații lungi, despre tot felul de lucruri. Era ciudat să mă aflu acum lângă prezența sa concretă, în acea casă cu toate accesoriile ei: copii, mâncare, vinuri. Dintr-odată mi-am dat seama că nu știam cum să-i explic viața

mea. Nu știam cum ar fi arătat dezintegrarea ei aici, în acest spațiu. Mi-am lipit obrazul de cimentul rece al peretelui și am închis ochii. Prin podeaua de sus răzbăteau sunetele înăbușite ale televizorului.

Când eram mici, Joan ne îndopa cu mâncare ca să ne liniștească. Nu gătea feluri sofisticate, îi plăcea să facă mâncare sățioasă: cartofi copti, bacon și ouă, friptură și plăcintă cu carne. Hrană englezească tradițională, spunea tata foarte afectuos. Fără să ne pună vreodată întrebări directe despre mama, ne întreba care erau mâncărurile noastre preferate, și adesea o găseam răsfoind cărți de bucate vechi, cele mai folosite, cu paginile îngălbenite și îndoite la colțuri, cu pete de ulei de la paneuri și sosuri, alegând rețetele care bănuia că ne plac. Îmi plăcea s-o privesc gătind și uneori mă lăsa să stau pe scaun și să mă uit la ea cum cântărește și amestecă. Dar de cele mai multe ori preferam să stau pe jos, jucându-mă cu pisicile în căutare de fărâme de mâncare: bucățele de brânză sau de carne grasă oferite de Joan în timp ce pregătea masa. Stând acolo, pe podea, îi studiam picioarele: purta mereu pantofi cu talpă joasă sau cu toc foarte mic, de cele mai multe ori maronii, cu șireturi. Avea picioare groase și carnea se revărsa peste marginile încălțăminteii, de parcă ar fi avut tălpile pline cu aer. Aș fi vrut să le ating, dar nu îndrăzneam. Deasupra mea, Joan se legăna ușor în timp ce bătea albușurile.

Am auzit-o pe May strigându-mă.

— Lucie? Lucie, ești OK?

Ca urmare a întrebării stăpânei, câinele a coborât în goană scările să investigheze și, când m-a găsit, a început să mă amușine.

— Da, vin imediat, am răspuns. Am ales la repezeală un Merlot și un Cabernet Sauvignon,

nefiind sigură care se potrivea mai bine cu mâncarea, și am urcat în bucătărie. Cât fusesem în pivniță, May așezase masa și adusese salata și un coș cu pâine. Am privit-o o clipă cum amesteca untul în castronul cu fasole verde. Apoi am deschis sticla de Merlot și mi-am turnat un pahar. Sora mea mi-a șoptit ceva la ureche, după care s-a îndepărtat repede când l-a văzut pe Adam, care a intrat spunând ceea ce spun mereu bărbații: Ce bine miroase! May s-a retras lângă aragaz. L-am privit pe Adam apropiindu-se de ea și prinzându-o de talie, îmbrățișându-o. Deși era blând, May a tresărit. El n-a părut să observe sau poate a ignorat reacția ei, interpretându-o ca pe un reflex de autoapărare și aplecându-și ușor capul ca să nu se lovească de muchia metalică a hotei.

Când l-a cunoscut, sora mea a crezut că e protestant. Era la sala de fitness, pe banda de alergare. Lângă ea se aflau bicicletele eliptice și un bărbat care pedala cuprins parcă de frica morții, după cum mi-a povestit ea. Bărbatul avea căștile pe urechi și May se gândise că fredona, un fel de șoapte găfâite. Dar pe măsură ce a continuat să pedaleze, șoaptele au devenit din ce în ce mai

puternice, ajungând să vorbească repede, tare, de parcă ar fi dat ordine cuiva. May a deslușit cuvintele: În picioare! Sus! Haideți! S-a gândit că poate era nebun și că acel exercițiu feroce era semnul unei faze nevrotice. L-a privit cu coada ochiului îngrijorată. Privirea bărbatului era intensă, concentrată asupra peretelui din fața lui, de parcă ar fi urmărit ceva acolo. May a încetinit ritmul pe banda de alergare, gândindu-se că poate era mai bine să plece. Bărbatul era înalt, bine făcut, evident foarte puternic, și May începuse să se simtă inconfortabil în apropierea unui om cu o asemenea statură, care aiura. Dar în scurt timp, el s-a calmat, pedalând mai puțin frenetic, și s-a lăsat ușor pe spate ca să bea apă.

Însă brusc, a revenit la acea stare în care părea posedat, poate că începuse un alt cântec care atrăsese noul val de energie. May i-a ascultat mai atentă șoaptele, intrigată de faptul că era sau complet inconștient de felul în care arăta, sau nu considera că face ceva neobișnuit pentru o sală de fitness. Sus! Sus! Toată lumea în picioare! spunea. Pedala foarte repede și atunci l-a auzit rostind Isuse! Isuse! În acel moment, May s-a gândit că poate nu era nebun, în sens convențional, ci foarte pios, iar rostirile lui erau o formă de venerație, o stare autoindusă de exaltare, efortul fizic devenind un mijloc de posedare. Abia mai târziu și-a dat seama că era unul dintre instructorii de fitness și ceea ce auzise ea era un nou set de exerciții: sus, în picioare pe pedale, apoi din nou așezat, gonind. Era înainte să-și schimbe cariera și să intre în imobiliare. Lui Adam ridicolul confuziei ei inițiale i s-a părut atrăgător. Iar ea a început să vină la orele lui.

— Pune asta pe masă, a spus May, desprinzându-se din brațele lui și arătând către cratița mare

de fontă, abia scoasă din cuptor.

— Lucie, ia loc, m-a invitat Adam.

I-am mulțumit și m-am așezat pe scaun. Fetele se certau care unde să stea, deși scaunele erau identice.

— Gata! li s-a adresat Adam, fără să fie nevoie să ridice vocea, și fetele s-au liniștit, puțin încurcate, așa cum sunt copiii când, în mijlocul jocului, se oprește muzica și trebuie să rămână pe loc, altfel sunt dați afară din joc.

May a venit și ea la masă, aducând platoul cu fasole verde, și ne-am pus cu toții șervetele în poală.

— Bun, a zâmbit ea. Iată-ne aici pe toți. Mă bucur mult că, în sfârșit, te văd, a spus ea, luându-mă de mână.

I-am zâmbit și i-am mulțumit.

— Mai ales după tot ce... am adăugat.

Dar May m-a întrerupt repede, fluturând din mână, așa cum faci când alungi o muscă.

— Pentru puțin. Te rog să mănânci, a zis.

Nu mi-era clar dacă voia să spună că ospitalitatea ei nu însemna mare lucru, în sensul că nu presupunea niciun efort, sau că propria ei boală nu avea importanță, sau că nu se întâmplase nimic cu mine, de fapt, cu niciuna dintre noi, că era mai bine să ne purtăm așa, fără să spunem nimic. Nu discutăm astfel de lucruri la masă părea să spună gestul ei. Nu de față cu cei mici. În acest fel,

tăcerea lui May își găsea ușor justificarea, reinterpretată ca o modalitate de-a se gândi la ceilalți, ca o formă de grijă.

Pentru că așa îmi șoptise la ureche înainte de masă, în timp ce deschideam sticla de vin:

— Să știi că am făcut histerectomie. Acum câteva săptămâni. Atâta tot. Nu vreau să vorbim despre asta de față cu Lexi. Au apărut niște complicații, am avut o infecție, dar acum sunt bine. Doar că pe Lexi a afectat-o foarte tare, îmi spusese ea.

Își dăduseră seama abia după ce May ieșise din spital. Când mama lor le explicase ce operație făcuse, Lexi se lipise brusc de raftul cu cărți lângă care stătea, spunând:

— Vă rog să nu mai vorbiți despre asta! Mă simt foarte ciudat.

Se uitaseră cu toții la ea, întrebând-o: în ce fel? Dar înainte să apuce să răspundă, leșinase. Însă își revenise destul de repede și, privind rătăcită în jurul ei, șoptise: Ce s-a întâmplat? O dureau foarte tare capul. Le-a zis apoi că atunci când auzise cuvintele *operație* și *uter*, ameteșise și îi venise să vomite, era tot ce-și amintea.

M-am întins după carafa de apă și mi-am turnat în pahar. Cu viața mea și a lui May, nu mă puteam gândi decât la lucrurile pe care nu trebuia să le rostesc.

Într-un fel, mă aflu într-un soi de carantină, viața mea interioară, izolată de atacul colectiv al politețurilor la care eram complice (*ce mai e prin Londra, în ce an ești la școală, când v-ați mutat aici*). Știam că era o modalitate de a-mi ascunde propria suferință, de-a o sigila, nelăsând-o să se

scurgă în exterior și să-i infecteze pe cei de lângă mine. Mi-am dat seama că se temeau de ceea ce mi se întâmplase, așa că nu îndrăzneau să mă întrebe nimic. Adam s-a ridicat să ia cealaltă sticlă de vin. Trecuseră două săptămâni de la noaptea în care murise Patrick. Deși nu era un calcul corect: pierdusem ore în șir zburând din Londra în Australia, câștigasem câteva mergând din Japonia în New York și mai fusese și zborul de la mijloc, New York Londra. Dacă m-aș fi deplasat într-o anumită direcție îndeajuns de mult, părea posibil să anulez cu totul acea noapte îngrozitoare, așa funcționa gândirea mea magică în acel moment. Iar dacă May nu întreba nimic legat de accident, dacă nu zicea nimic despre el, poate că se întâmpla așa pentru că nu avusese loc.

Am privit-o pe sora mea. Stătea pe marginea scaunului foarte dreaptă, cu coloana vertebrală foarte rigidă, ca o școlăriță ascultătoare. Întotdeauna fusese recompensată pentru bună purtare, un copil care voia să le facă pe plac celorlalți. Eu eram mai impetuoasă și, când eram mici, May fusese adesea martoră la certurile dintre mine și tata. Ea se diferențiasse de mine, devenind copilul cuminte. Reușise să iasă în evidență în modul straniu care îți aduce laude în copilărie și te face invizibil la maturitate. Nu țipa, nu avea doleanțe, nu vorbea neîntrebată. Mă gândisem adesea ce efort presupusese, dar acum înțeleg că pentru ea era mai ușor așa, nu voia să fie dezechilibrată. Poate că nu avusese niciodată genul de trăiri impetuoase, turbulente. Sau, dacă le avusese, probabil s-a prefăcut că nu știe, refuzând să-mi vorbească despre asta. Abținându-se cât de mult posibil. Bineînțeles că n-aveam să vorbim despre Patrick. Nu acum, poate că niciodată. Așa cum n-am vorbit niciodată despre mama. Pe vremuri, când eram mici și împărțeam același dormitor, încercam uneori. După ce stingeam lumina, îi șopteam, dar nu-mi răspundea niciodată.

Știam că nu adormise, îmi dădeam seama după cum respira. Voiam să aud din nou povestea pe care mi-o spusese odată despre cum mama se întorsese în acea noapte. Mi-o spusese prima dată când eram bolnavă. Aveam febră mare, atât de mare, încât după aceea tata mi-a spus că deliram, iar în convalescența ce-a urmat, May mi-a spus povestea despre mama și borcanul de bomboane. Dar să nu-i spui niciodată lui tata, adăugase, pentru că el nu știa ce știa ea și niciuna dintre noi nu voia să-l supere. Până la urmă, pentru o perioadă de timp foarte lungă, doar pe el îl avuseserăm. Peste ani, am scris despre scena pe care mi-o descrisese May, deși May n-a făcut niciodată niciun comentariu. Nici nu sunt sigură că mi-a citit capcoadă vreunul dintre romane. Dar vorbea cu plăcere despre ele în termeni generali. La un moment dat, mi-a mărturisit că asemănările dintre viața noastră și anumite episoade din cărțile mele o iritau. Nu intenționasem asta; uneori, când scriam, mă simțeam aproape ca fetița cu febră, scenele pe care le cream prinzând contur fierbinți în mintea mea, un amestec straniu de îndeplinire a dorințelor și predicție, uneori halucinante prin forța lor. Nimic din toate acestea nu era pe placul lui May; prefera să nu răscolească lucrurile, ci să le lase nerostite. Copilul, și acum femeia, May încă respecta propriul cod al tăcerii, garantul liniștii.

Adam s-a ridicat de la masă și, fără să spună nimic, s-a dus la frigider și a rămas pentru o clipă privind interiorul strălucitor. May s-a uitat la el, a rămas tăcută și și-a înclinat puțin capul către farfurie, părând să studieze bucata de carne pe care o tăia. În fața frigiderului, soțul ei a întrebat:

— Nu mai avem maioneză?

— Nu știu, ai cumpărat?
i-a replicat May, parcă vorbind cu puiul mort din farfurie.

Își tăia carnea ca și cum ar fi fost făcută dintr-un material dens și rezistent, care necesita întreaga ei atenție și o împiedica să se ridice ca să-l ajute pe Adam. În cele din urmă, el a găsit ce căuta și s-a întors la masă, așezându-se pe scaun și scoțând un geamăt care ar fi putut fi de efort sau de ușurare, era greu de spus, și poate că nu fusese involuntar deloc, ci un semn sau un semnal care făcea parte din limbajul căsniciei lor. Sora mea a părut să înțeleagă acel sunet, pentru că nu i-a provocat nicio reacție, nicio întrebare, nicio îngrijorare; o parte a codului marital care nu avea nevoie de nicio interpretare din partea ei. În schimb, a luat în furculiță câteva bucățele de salată și, suprapunându-le cu o bucată de cartof copt, le-a dus la gură, întrebându-mă:

— Cum merge cartea și cum a fost cu acel premiu... Îmi cer scuze, ar fi trebuit să-l rețin, adică să rețin numele. E un premiu important, nu?

A continuat să-și taie carnea din farfurie. Apoi cuțitul i-a alunecat și o bucată de friptură a aterizat pe podea.

— Rupert! a strigat May, fără să-și ridice ochii.

Câinele s-a apropiat. Sora mea a dus o mână sub masă. Nici n-a fost nevoie să-l privească în ochi ca să înțeleagă mesajul: mâncare. Era o bucată mică, dar l-am auzit molfăind pe podea îndelung și apoi amușinând pe la picioarele tuturor, în caz că ratase vreo fărâmă.

Mi-am împins farfuria la o parte; mi se făcuse greață.

— Nu ți-e foame? m-a întrebat May.

— Cred că e de la diferența de fus orar, organismul meu e dat

peste cap, am răspuns.

Îmi pare rău.

Lexi s-a întins peste masă și a început să adune feliile de roșii din salată, așezându-le una câte una în farfuria ei. May i-a dat peste mână.

— Au! a zbierat Lexi. De ce-ai făcut asta?

— Folosește lingura pentru salată, i-a zis May.

— E prea mare pentru mâinile mele.

— Nu poți să mănânci doar roșiile. Nu le lași și celorlalți, și lui Lucie? Dacă vrea și Lucie roșii?

— Chiar nu... am încercat să spun, dar Lexi a intervenit, exclamând:

— Mai sunt o grămadă de roșii.

— Nu contează asta.

— Tocmai ai spus că asta contează.

— Știi la ce mă refer, chiar nu poți să te porți și tu frumos?

— Adică măcar o dată sau cum?

— N-am spus așa ceva.

— Dar urma s-o spui, nu? Așa spui mereu: *Măcar o dată...* a imitat-o Lexi pe mama ei.

— Lexi, te rog. Am vrut doar să spun...

— Știu ce-ai vrut să spui. Doamne, sunt doar niște roșii. *Ro-șii*, a rostit Lexi, silabisind cuvântul lent, de parcă mama ei ar fi

fost o idioată. Apoi s-a ridicat de la masă și s-a dus în camera ei, dar înainte de-a trânti ușa, a strigat:

— Mai bine rămâneai în spital. Ne-ar fi fost mai bine.

Am rămas cu toții tăcuți, mestecând încordați. May se înroșise la față. Jess își muta mâncarea de colo-colo în farfurie și lovea cu piciorul în masă.

— Sunt obosită, mami. Nu-mi mai e foame, a spus ea.

— Știu, draga mea. Mănâncă doar atât, i-a răspuns May, împingând într-o margine a farfuriei câteva bucățele de cartofi.

— Îmi cer scuze, am spus în cele din urmă și m-am ridicat de la masă; începea să-mi zvâcnească în orbite o durere de cap. Diferența de fus orar își spune cuvântul. Cred că am nevoie să mă întind puțin.

— Vrei puțină apă? Sau un ceai? m-a întrebat May, dând să se ridice.

— Nu, nu, sunt bine. O să-mi revin. Trebuie doar să mă întind puțin, am zis.

— Dar nu ești bine deloc. Vrei o sticlă cu apă fierbinte? Sau un paracetamol? Un ceai de mușețel?

Era limbajul pe care îl folosești când ai grijă de un copil. Ce-ar vrea copilul? Copilul trăiește într-un perpetuu *vreau, am nevoie* și iar *vreau*. Își dorește ceva atât de puternic, încât dorința se transformă în nevoie, într-o durere fizică. Era limbajul uzual al maternității. Nu al unei gazde. O gazdă ar fi spus: Să-ți aduc un pahar cu apă? Să-ți aduc o cană de ceai? O gazdă nu ar presupune niciodată dorințe. Ca un funcționar care lucrează în domeniul finanțelor, dar nu rostește niciodată cuvântul *bani*. În schimb, spune profitabil, substanțial, insuficient – termeni ce descriu proporția sau creșterea – sau spune ceva de genul: cuantumul este în jur de 200. Ca o persoană care ține cont de preferințe, dar nu declară dorințele. Nu există decât aproximări. Limbajul gazdei se străduiește din răputeri să ascundă propriul efort, propriile pofte, mascând orice urmă de dificultate care ar putea fi cauzată de servirea cu apă sau ceai. Dar nu așa stau lucrurile cu limbajul unui copil sau al părintelui obosit.

— Da, am spus. Puțină apă, te rog, mulțumesc.

Carafa de pe masă era goală. Nu am răspuns în limbajul oaspetelui: Nu e nevoie să te deranjezi sau Stai liniștită, nu e nevoie să te ridici, mă duc eu. Am băut toată cana dintr-o răsuflare, în timp ce May stătea lângă mine, privindu-mă.

— Îmi cer scuze, am zis din nou. Chiar trebuie să mă întind. Oricum ar trebui să mă culc devreme, dimineată am un interviu la TV.

— Doamne, trebuia să ne spui! a exclamat May. Oare o să fii în stare?

— O să fiu OK. Nu durează mult, am răspuns.

— Cred că e important
pentru vânzări.

Am ridicat din umeri și m-am pregătit să plec
de la masă.

— Să sperăm că va ține
foarte puțin, am adăugat.

Întinsă în pat, auzeam sunetele înfundate ale
bucătăriei: scaune scârțâind pe podea, tacâmuri pe
farfurii. Din cauza oboselii, pământul mi se părea
instabil, indiferent că stăteam în picioare sau
culcată. Întinsă în așternuturi, aveam senzația că
mă scufund și mă rotesc. Când închideam ochii,
întunericul părea să se umfle și să se miște. Am
ațipit de câteva ori, dar n-am putut adormi
profund. Senzația de scufundare dată de oboseală
era mult prea asemănătoare cu cea a unei nave ce
se înclină în larg. Într-un colț al camerei murea o
muscă. Scottea un bâzâit ascuțit, aproape frenetic,
care nu contenea. În cele din urmă m-am ridicat și
am aprins lumina, uitându-mă după ea, sperând s-o
eliberez din pânza de păianjen în care era prinsă,
dar n-am reușit s-o găsesc. M-am întins din nou în
pat. Sunetul isteric părea o implorare. De ce nu
venea odată păianjenul s-o omoare? Am închis
ochii. Aerul era cald și umed, prea cald să pot
dormi. Deasupra mea, ventilatorul din tavan se
rotea lent, împingând aerul cald dintr-o parte în
alta a încăperii, o adiere lipicioasă ce-mi atingea
blând umerii goi, fața. Amintirea estompată a
mâinilor lui atingându-mă. Cadența degetelor sale.
În acel prim taxi cu care am mers împreună, când
Patrick nu s-a mai dus la aeroport, când a întins
mâna și mi-a dat ușor părul după ureche. Mi-a
mărturisit atunci că scria în secret un scenariu care
era practic o poveste de dragoste.

Îi lăudasem seminarul, iar el fluturase din
mână, explicându-mi că în acel moment nu mai era
atât de convins de acele idei, că, în principal, lucra
la celălalt text.

La povestea de dragoste. Nu atât o poveste, cât o explorare. Dar nu merge cum mi-aș dori, a adăugat. Cred că aș putea face rost de fonduri, dar n-are nicio importanță dacă scenariul e slab.

A oftat adânc. Geamurile începuseră să se aburească. În tot acel timp, încercam să readuc discuția la cursul lui academic.

— Îmi cer scuze, probabil că n-ar trebui să spun așa ceva. Tu încă înveți astfel de lucruri la facultate, a spus el.

Și-a frecat cu mâna obrazul nebărbierit, l-am alungat temerea.

— Unele sunt plictisitoare, am zis.

— N-o să le placă. Mă refer la filmul meu. Celor de-aici, vreau să spun.

Se temea că ar fi fost considerat prea sentimental.

— Serios? Dar nu asta e ideea? am întrebat. Și oricum, de ce ți-ar păsa?

— Exact asta-mi place la tine.

Oamenii nu sunt niciodată foarte diferiți de arta pe care o creează, iar el avea un efect puternic, electrizant. Chiar dacă se temea că alții s-ar putea îndoi de valoarea lui, eu aveam încredere absolută în el. Cum aș fi putut să nu am? Cu părul lui grizonant și ridurile de expresie gravate pe frunte ca o matrice. Geaca de piele veche pe care, în acea zi, o purta peste un pulover în dungi și care mirosea puternic a tutun.

S-a tras mai aproape de mine. Traficul era foarte aglomerat, iar taximetristul a pornit radioul. Când Patrick și-a întins brațul pe spătarul banchetei din spate, am observat că tivul căptușelii de la geacă era descusut. Într-un fel, îl făcea și mai

adorabil. Ca orice bărbat important sau ca orice bărbat care la un moment dat a făcut ceva important, Patrick era un material vintage al cărui preț creștea. Sau să fi fost valoare? El era cel care-mi putea explica oricând diferența dintre cele două concepte.

Mi s-a făcut din nou greață. Era mai rău dacă stăteam întinsă pe partea dreaptă, un pic mai bine dacă stăteam pe stânga. Căldura nu mă ajuta. Dacă mă întorceam pe spate, amețeala era insuportabilă. Sunetul scos de musca muribundă se auzea în continuare, deși cu întreruperi. M-am ridicat din pat și m-am dus la baie în vârful picioarelor să-mi umplu paharul cu apă. Când m-am întors în dormitor, am pus ventilatorul din tavan pe viteza maximă și m-am întins chiar sub el. Întregul corp îmi era străbătut de durerea unei singurătați animalice, un dor profund după greutatea și trupul lui Patrick. I-am auzit vocea, atât de clar de parcă ar fi fost lângă mine, și propria mea voce răspunzându-i.

— N-ai de ce să-ți faci griji, îi răspunsesem în acel taxi, în timp ce el îmi mângâia părul încă umed de la ploaie. Dacă filmul are succes, vei fi aplaudat pentru că, în sfârșit, ai reușit să ajungi la un public general, pentru că ai surprins *adevăratul suflet omenesc*.

Am râs amândoi. Dar știam, și o știa și el, că glumeam numai pe jumătate.

Mulți dintre noi își doresc ceva ce se prefac că urăsc. Frica lui era că acel film l-ar fi putut face de râs.

— Nu, am zis.

În plus, era o persoană importantă. Cel puțin pentru mine, chiar și atunci, într-o zi avea să fie

mai mult și pentru mai mulți oameni, eram sigură și i-am spus-o.

— Dar știi bine că singurii care își păstrează statutul de cult sunt cei care mor înainte de vreme, i-am reamintit.

A oftat și s-a uitat pe geam, prin ploaie. Apoi a întins mâna și mi-a dat o şuviță după ureche, mângâindu-mă ușor pe ceafă.

— N-avem decât să așteptăm să vedem ce se întâmplă, a spus.

A doua zi dimineață, a venit mașina să mă ducă la televiziune. Yasmin, PRista mea din Australia, mă aștepta pe bancheta din spate și mi-a deschis portiera.

— Bună, m-a salutat, când m-am așezat lângă ea. Sunt atât de bucuroasă să te cunosc! a exclamat, dându-și pe spate părul mătăsos.

Era tânără și entuziasmată, fusese angajată de curând, după ce făcuse practică la editură. Nu-i venea să creadă cât de norocoasă era să fie cea care își petrecea ziua alături de mine.

— Așa că spune-mi de ce ai nevoie, orice, a insistat, punând deoparte telefonul.

Am aprobat din cap, mi-am pus centura de siguranță și am scos un oftat lung, tremurat.

— OK, suntem gata? m-a întrebat, în timp ce mașina ieșea cu spatele de pe aleea lui May.

În mașină mirosea a mentol și aftershave. Muzică clasică liniștitoare. Șoferul mi-a zis că am o sticlă de apă în buzunarul portierei de lângă mine, dar îmi tremurau prea tare mâinile ca să pot desface capacul.

— Te rog, lasă-mă pe mine, s-a oferit Yasmin, luându-mi sticla din mână și deschizând-o.

— Mulțumesc, am răspuns și am luat un betablokant, după care am

băut jumătate din apă
dintr-o suflare.

— Stai liniștită. Vei fi
minunată. Probabil că ai
mai făcut asta de mii de
ori.

— Da, cumva, dar nu
înseamnă că îmi place.
Mă emoționez foarte tare,
am mărturisit, arătându-i
folia de medicamente,
înainte de-a o pune la loc
în geantă. Le iau doar la
interviuri live. E regula
mea de aur.

— N-ai de ce să-ți faci
griji. O să fie doar despre
carte. O adoră, toți o
adorăm.

Până am ajuns în cabina de machiaj,
betablokantul începuse deja să-și facă efectul.
Blugii și tricoul în care venisem îmbrăcată s-au
dovedit nepotrivite, așa că mi-au dat un costum
roz-țipător care, mi-au explicat, sugera o imagine
impresionantă a puterii feminine. M-am opus,
spunând că nu era culoarea mea, dar deja era prea
târziu pentru o schimbare de garderobă. Am intrat
în platou după o pauză muzicală: o nouă vedetă
pop strigându-și hitul de top. Luminile din studio
erau violete, scânteietoare, iar gazdele emisiunii –
un bărbat și o femeie, formatul de cuplu tipic
pentru *The Morning Show* – se legănavă în ritmul
muzicii. Camera nu mi-a surprins intrarea și nici
chipul, în timp ce gazda, femeia, mă prezenta. Una
dintre cele mai importante scriitoare, cunoscută
pentru abordarea inedită asupra vieții moderne...
noua ei carte... periculos de sinceră... să-i urăm
bun-venit...

Mi-am împreunat mâinile în poală. Ușor, fără
încordare. Umbra unui zâmbet. Îmi simțeam

colțurile gurii tremurând puțin. Încercam să mă port cât mai firesc. Fani-fani-fani. Bani-bani-bani, m-am gândit. Primele întrebări au fost de rutină și m-am lansat cu plăcere în răspunsuri automate, facile și previzibile. Motivația de a scrie cartea, procesul creativ, o scurtă discuție despre deciziile proaste ale câtorva dintre personaje și așa mai departe. Nu cred că vreuna dintre gazde citise cartea. Bănuiesc că li se făcuse un rezumat cu accent pe punctele-cheie ale subiectului. Poate că le puneau aceleași întrebări tuturor scriitorilor, n-aveam de unde să știu, nu mă uitasem niciodată la vreun matinal TV. Apoi ceva neașteptat:

— Sunt câțiva ani de când ai fost acasă ultima dată, nu-i așa? Cum ți se pare întoarcerea aici? Am înțeles că ai ajuns chiar ieri.

Întrebarea mi-a fost pusă de către femeie, pe un ton ușor emfatic. Vocea ei avea ceva prea zelos, prea iscoditor. Am bâiguit un răspuns: un program aglomerat, evenimente în Marea Britanie.

— Este o adevărată sărbătoare să te avem aici, pentru că n-a fost ceva planificat, nu? a continuat ea. Un turneu-surpriză!

— Da, cred că l-am putea numi așa, am răspuns.

— Suntem foarte norocoși. Dar îmi închipui că tu nu te simți astfel în aceste momente, a spus ea, aproape șoptind.

— Poftim?

— Ai trecut prin multe în ultimele săptămâni.

Premiul pe care l-ai primit este o realizare uriașă, extraordinară. Chiar și numai acest lucru e dificil de interiorizat, de procesat. Dar mă refer la ce s-a întâmplat înainte de premiu. Numeroși telespectatori care au urmărit desfășurarea evenimentelor trimit, chiar acum, în timp ce vorbim, mesaje de condoleanțe.

Colegul ei, i-am uitat numele, s-a aplecat puțin în față, parcă pentru a împărtăși un secret. Katie și John sau Sam și Kylie? Numele lor se îngemănau nedeslușite.

— Dacă mi s-ar fi întâmplat așa ceva, și eu aș fi vrut să mă întorc acasă, a spus el. Nu mă refer la premiu, ci la tragedia îngrozitoare.

Avea un strat foarte gros de machiaj, care-i dădea feței sale un aspect cauciucat. O nuanță bronzată, de păpușă Ken, în contrast cu dinții albi ce păreau să strălucească.

— Probabil că accidentul încă te chinuie. Îmi închipui că e ceva ce se derulează continuu în mintea ta. Chiar și când lucrezi, când stai de vorbă cu noi, aici.

Mă usturau ochii și lacrimile mă gâtuiau.

— Ce înseamnă pentru tine? Ca scriitoare, vreau să spun. Ce simți?

Nimeni nu-mi pusese întrebarea atât de direct. Nimeni nu mă întrebase cum mă simt. Toți fuseseră șocați de ceea ce se întâmplase și apoi prea temători sau prea îngrijorați pentru mine. Era prima dată când mi se punea această întrebare și se aștepta un răspuns. Cum eram? Cum mă simțeam? Era aproape o ușurare să mi se vorbească atât de sincer. Să vrea cineva să știe și să mă întrebe direct. Să presupună că simt ceva. Dar nu puteam răspunde. Nici nu sunt sigură că știam răspunsul în acel moment. Mi-aș fi dorit să pot descâlci învâlmășeala de sentimente care mă copleșeau.

— Vreau să spun că... am început, dar m-am oprit în mijlocul frazei.

Dintr-odată îmi era frig și mă simțeam amețită. Nu aveam cum să abordez întrebarea. N-o puteam ocoli. De fapt, el nu mă întreba cum mă simțeam sau ce simțeam. Aveam senzația stranie că îmi străpungea cineva pielea, săpând adânc în carne. May mi-a povestit că atunci când Lexi fusese scoasă din ea în timpul operației de cezariană, deși era anesteziată, simțise mâinile chirurgului, presiunea surdă cu care îi umbla prin corp, trăgând, împingând, manevrând copilul, o senzație pe care n-avea s-o uite niciodată. Stăteam prea aproape de acest bărbat, îi vedeam glazura machiajului strânsă între ridurile fine de la colțul ochilor. Promiseseră. O rugasem pe Valerie să-i pună să promită.

— Vreau să spun că... Ce încerc să spun e că...

Ar fi trebuit să existe niște limite în întrebările pe care le puneau. Doar despre carte. Am făcut o pauză, căutând un semn în ochii lui Yasmin. Nu știam ce să spun. Voiam să pună cineva capăt aceluia interviu. Să-i pună capăt în acea clipă.

Cred că furtuna a fost îngrozitoare. L-ai văzut chiar în momentul căderii? a continuat bărbatul

după o scurtă pauză.

Simțeam un nod în gât.

— Nu, adică, da, adică
era acolo și apoi... totul s-
a întâmplat foarte repede.

Inima îmi bătea cu putere, de parcă aș fi urcat
un munte în fugă. O zvâcnire în piept, apoi în gât.

— Într-adevăr. Chiar așa
s-a întâmplat. Iar acum
avem acces la câteva
imagini, a adăugat el, pe
un ton diferit, în timp ce
se uita către centru,
privind fix în obiectiv și
adresându-se
telespectatorilor. Haideți
să vedem în exclusivitate
imaginile filmate de
cineva aflat pe acel vas.

Yasmin se afla lângă cameramanul din stânga
mea și gesticula, cerându-i, am presupus, să
oprească imediat înregistrarea. Imediat.

Apoi pe ecran au apărut valurile. Munți negri
uriași acumulându-se și rostogolindu-se în
tremurul camerei de filmat. Apa ce împrăștia totul.
Strigătele. Geamuri sparte în fundal. Aproape că
mi s-a tăiat respirația, pieptul mi se strângea din ce
în ce mai tare. M-am gândit că s-ar putea să leșin.
Machieuza s-a apropiat de mine.

— Închide ochii, mi-a
cerut, în timp ce-mi
tampona obrazii,
estompând dărele lăsate
de lacrimi. Mai ține-i
închiși încă puțin.

Atingerea unei pensule, o aranjare a părului.
Un șervețel apăsător pe buze.

— OK, m-a anunțat.

— Cinci, patru, trei, doi,
unu. Se filmează.

Prezentatorii s-au întors către mine, cu zâmbetul pe buze și cu și mai multe întrebări.

— Ce dracu'! am zis și mi-am smuls microfonul prins în spatele urechii.

Mă simțeam umilită, expusă.

— Ce mama dracului! i-am spus lui Yasmin imediat după interviu, în timp ce emisiunea trecea la un alt subiect. De ce dracu' nu m-am ridicat să plec din studio când am avut ocazia? De ce-am rămas după acea filmare de pe vas? Se presupune că există niște reguli, niște limite. Tu știi și ei știu, am adăugat.

Yasmin mergea lângă mine, conducându-mă.

— Hai să ieșim de-aici, hai, ne așteaptă mașina. O să ne plimbăm un timp ca să te poți liniști, bine? Îmi pare rău. Doamne, îmi pare foarte rău.

Studioul se afla la marginea orașului, lângă vechile depozite de mărfuri ale căilor ferate și vechea moară. Ne-am întors pe un drum ocolit. Am închis ochii câteva clipe, i-am deschis și am privit contururile orașului, apoi i-am închis din nou. Ne-am oprit la o cafea. O cafenea cu mese pe trotuar, la soare. Nu mi-era foame, dar Yasmin a comandat și mâncare.

— Crezi c-o să te descurci în continuare azi? m-a întrebat.

N-aveam încotro.

— OK, a spus și a scos din geantă programul. De

obicei, organizăm aceste sesiuni de semnare în depozit, dar librăriile au făcut comenzi uriașe și majoritatea stocului e deja pe rafturile lor. Și toată lumea își dorește să te vadă, sunt foarte entuziasmați că treci pe la ei. E foarte greu să aduci scriitori atât de valoroși ca tine. N-o să stăm mult nicăieri, te asigur. Și te rog să-mi spui dacă simți că nu mai rezisti.

Am aprobat din cap și mi-am mai pus zahăr în cafea.

— O să rezist, am răspuns.

Dar în realitate eram departe de a rezista. Încă tremuram și transpirația îmi trecuse prin bluză. Îmi simțeam gura uscată, oricât de multă apă aș fi băut. Ne-am urcat din nou în mașină, îndreptându-ne către prima librărie. Teancurile de cărți mă așteptau. Yasmin a scos un stilou din geantă. Am scris repede, făcând conversație cu proprietarul librăriei, în timp ce încercam să mă concentrez pe propria semnătură. Majoritatea librarilor nu știau dacă să-mi spună felicitări sau condoleanțe. La prima librărie, bărbatul acela le-a rostit pe amândouă. La cea de-a doua, femeia n-a spus nimic, explicându-ne că nu deținea ea librăria, dar că putea să ne aducă teancurile de cărți puse deoparte pentru semnat.

— Vă las să vă faceți treaba. Strigați-mă când terminați.

Mi-am dat seama că ceea ce mi se întâmplase era prea mult pentru ea; prezența mea avea acest nou efect asupra oamenilor: îi speria. La cea de-a

treia librărie, o femeie amabilă m-a invitat să iau loc la o masă mică din spate și mi-a adus o ceașcă de ceai. Era mai în vârstă și avea un chip blând, moale ca o pernă.

Când a pus pe masă ceaiul, mi-a atins ușor părul cu mâna. Am înțeles din gestul ei că și ea trecuse printr-o mare suferință și înțelegea imposibilitatea de-a o exprima în limbajul practic al vieții de zi cu zi.

— Nu te grăbi. Și dacă mai ai nevoie de ceva, te rog să-mi spui. Sunt aici, a adăugat, chiar aici, arătând către rafturile pe care puneam cărți când am ajuns noi.

Mi-am mușcat limba ca să nu izbucnesc în lacrimi. Aveam palmele atât de transpirate, că abia puteam ține stiloul în mână. La cea de-a patra librărie, am început să devin confuză, scriind pe carte, în loc de numele meu de familie, prima parte din ceea ce-i spuneam managerului librăriei, apoi suprapunând *J*-ul peste *B*. Mă durea mâna. Mă durea fața de la zâmbetele forțate. Yasmin a observat și a intervenit, iar la următoarea librărie m-a așezat pe un taburet în spate, în timp ce ea a făcut conversație, iar apoi m-a scos de-acolo imediat ce am terminat de semnat cărțile.

Oboseala cauzată de diferența de fus orar a lovit cu putere după-amiază, o extenuare copleșitoare; aveam senzația că podeaua se clatină și nu-mi doream decât să mă întind și să dorm.

— Ești bine? m-a întrebat Yasmin. Mai avem doar două librării, a spus amabilă, apoi mergem la birou să ne recăpătăm forțele.

— Să ne recăpătăm forțele?

— Pentru petrecere.
— Ce petrecere?
— A, nu știai? Am crezut că ți-a spus Valerie. În seara asta, avem petrecerea de sfârșit de an. Începe devreme, la 5 și jumătate, și nu ține mult: câteva gustări, discursuri, puțină socializare. Spațiul e rezervat până la ora 9. Dar cred că unii dintre noi ne mutăm într-un bar după aceea. Toți sunt foarte entuziasmați că vei veni și tu, oaspetele de onoare!

Eram pe punctul de a ceda, nu mă simțeam în stare de toate astea. Nici nu reușeam să-mi amintesc toate lucrurile pe care le aprobasem. Poate că spusesem da, când evenimentul îmi fusese descris în termeni generali, poate că mă detașasem complet în mașină, în drum spre emisiune. Valerie sigur m-ar fi întrebat încă o dată, dacă ar fi știut. Dintr-un motiv sau altul, comunicarea dintre echipa din Marea Britanie și cea din Australia fusese întreruptă, iar eu nu mai aveam energie să-mi susțin cauza.

În acel moment, telefonul lui Yasmin a vibrat. A deblocat ecranul. Avea mâini frumoase, cu manichiură îngrijită.

— A, uite! Tocmai a fost publicat online articolul din *New Yorker*, m-a anunțat ea.

Uitasem cu totul de el, de acel ultim interviu oribil dat în camera de hotel, l-am privit chipul în timp ce citea, foarte concentrat, apoi o ușoară coborâre a colțurilor gurii. Oare a oftat? Asta

fusesse? O răsuflare încordată, aproape șuierătoare. A derulat repede, sărind peste rânduri.

— Doamne, e foarte lung, a comentat, ca și cum acesta ar fi fost un motiv ca să nu-l citească pe îndelete.

— Nu-mi spune nimic, i-am zis, întorcându-mi privirea spre geam, nedorind s-o văd nici măcar pe ea uitându-se în telefon. Nu vreau să știu.

— Serios?

— Serios, nu vreau să știu nimic. Nici măcar părțile bune.

— Dar legat de... a ezitat ea. Ar trebui să știi măcar partea legată de...

— Nu, am repetat.

— Bineee, a răspuns lungind cuvântul, în timp ce atingea cu unghia ecranul telefonului. Adică, s-ar putea să existe câteva lucruri cu care nu ești de acord, lucruri care, nu știu...

— Cum ar fi?

— Cred c-ar trebui să-l citești. Mai târziu, vreau să spun. Nu acum. E foarte lung.

— Ce fel de lucruri? am insistat.

— Hm? Sunt multe lucruri legate de... ăăă, de familia ta și alte chestii. Și apoi despre cărțile tale.

Of, a exclamat către telefon. Dispari!
Reclamele astea sunt atât de enervante! Pentru o clipă, a rămas tăcută. Vorbește despre accident. Dar știi cum e, mi-e greu să redau exact, o să vezi când o să citești.
— Ce să văd?
— Dacă sunt adevărate sau nu. Acele detalii.

Avea un ton ciudat.

— Îmi pare rău, a spus.
N-ar trebui să citesc în mașină, mi se face rău.

Când am ajuns la sediul editurii, m-a condus la baia angajaților, unde erau o cabină de duș, un uscător de păr și un dulăpior cu produse de toaletă.

— Biroul meu e după colț, în stânga. Mă duc să rezolv câteva lucruri cât te pregătești.

N-aveam de gând să mă pregătesc mai mult decât eram. Purтам același costum roz odios de dimineață și machiajul de televiziune era încă gros pe fața mea. M-am frecat bine cu șervețele și apă fierbinte. Oare la ce se referise: dacă erau adevărate sau nu? Mă mândream cu faptul că nu citeam astfel de lucruri.

Le spuneam celorlalți că nu dau atenție recenziilor, că prefer să nu știu. Dar acum începeam să mă îngrijorez. Acum voiam să știu. Nu-mi puteam aminti tot ce-i spuseseam jurnalistei de-a lungul întâlnirilor noastre pentru articol, în toate acele luni de corespondență, în e-mailuri și la telefon, sau ce-i spuseseam exact în camera de hotel, stând pe marginea patului, lângă vaza cu flori, imediat după accident. Mai ales în ultima parte a interviului, când încercam să închei

conversația ca să ajung la timp la librărie. Mi se părea că de-atunci trecuseră ani întregi. Mi-au venit în minte câteva amănunte, dar poate că erau lucruri pe care le spuseseam chiar în acea dimineață, după înregistrarea cu furtuna. Cronologia evenimentelor îmi era neclară. Îmi aminteam că, în ultima discuție cu ea, răspunseseam foarte succint, întrebările ei mi se păruseră indiscrete într-un fel diferit față de alte dăți. De parcă ar fi vânat anumite răspunsuri, nu din curiozitate, ci din înverșunare. Nu puteam să mă gândesc la altceva, la lucrurile pe care nu le știam, la ceea ce nu citisem.

M-am așezat pe capacul vasului de toaletă și am tastat codul de deblocare a ecranului de la telefon. Voiam să mă uit repede peste articol. Să-l frunzăresc. Să identific cele mai rele părți. De parcă asta m-ar fi înarmat cumva. Dar n-aveam semnal. În toaletă era un vid de semnal. M-am ridicat în picioare și am ținut telefonul cât am putut de sus. Poate că trebuia să urc mai mult. Să mă ridic pe vârfuri. Dar degeaba. M-am așezat din nou. Mi s-a părut că miroase a gaz. Ca la o scurgere, ca la un aragaz fără flacără. Am auzit o bătaie în ușă.

— J.B.?

Era Yasmin.

— Trebuie să plecăm într-un minut. Ai nevoie de ceva?

— Nu, sunt bine. Scuze. Imediat vin.

Mi-am pus telefonul în buzunar și, din obișnuință, m-am spălat pe mâini. Mi-am dat după ureche câteva fire de păr. Apoi am descuiat ușa și am ieșit. Yasmin mă aștepta în capătul holului.

— Bun. Hai să mergem, a spus.

Petrecerea era în port, terasa restaurantului suspendată deasupra apei sărate. Yasmin m-a prins

de braț și m-a condus prin mulțime, oprindu-se să ia două pahare de pe o tavă. M-a dus pe terasă. Stomacul îmi zvâcnea. Am încercat să nu mă uit la mare, dar Yasmin mă prezenta celorlalți sau mi-i prezenta mie pe ceilalți, apoi m-a introdus într-un grup de femei, toate râzând, cu câte un pahar în mână. Toate cu ruj roșu-aprins și mici broboane de sudoare pe frunte și deasupra buzei de sus. Râsetele au încetat și toate femeile m-au salutat. Am simțit tensiunea din aer. În scurt timp, m-au văzut și ceilalți sau m-au observat sau am fost condusă la ei pentru a face cunoștință.

Nivelul de jos al restaurantului era parte din vechiul debarcader și, cum era ora fluxului, simțeam podeaua legănându-se sub picioare și auzeam apa lovind în pereți. Nu voiam să fiu acolo, nu eram pregătită pentru așa ceva. Simțeam privirile celorlalți arzându-mi spatele. Eram conștientă că mă priveau cu toții în același fel, cu neliniște, cu prudență, cu îngrijorare. Yasmin continua să mă conducă abilă prin restaurant și, în tot acest timp, am înțeles că, de fiecare dată când mă apropiam de un grup, conversația înceta.

— Mă bucur să te cunosc,
spunea unul sau altul,
întinzând către mine o
mână moale, transpirată.

Dar ochii spuneau altceva. Înguști, apoși. Ca și cum ar fi vrut să-și ceară scuze pentru ceva. Priviri aruncate peste umăr. Voci înăbușite. Sau cel puțin asta era senzația mea. Totul părea să se desfășoare la o oarecare depărtare. Mă simțeam de neatins. Închisă ermetic. În timp ce mă plimbam prin mulțime, am înțeles că toți se gândeau la ceea ce pierdusem, la cât de mult suferisem, la cât încă sufeream; aceeași senzație închisă și insuportabilă de a fi observată, pe care mi-o aminteam din seara decernării premiului. Se crea un fel de uluire: oroarea sublimă a durerii altuia. Nimeni nu voia să se apropie de prăpastia pe care o reprezentam. Îi

simțeam privindu-mă, așteptând să mă împiedic sau să mă prăbușesc. Și apoi am înțeles. Nu era doar atât. Cu toții mă văzuseră la *The Morning Show*, cu siguranță mă văzuseră. Cu toții citiseră articolul din *New Yorker*. Astfel de vești circulă repede. Doar eu eram pe dinafară, încremenită în lumina farurilor.

Se întâmplase ceva. Nu știam ce, dar eram convinsă că acum nu eram privită doar ca văduva lui Patrick. Ceva se schimbase odată cu interviul televizat și cu publicarea acelui articol. Mi-am dat seama că eram privită cu îngrijorare. Nu cu admirație, ci cu neliniște. Ca o femeie în pragul unei crize, al dezintegrării, aflată în derivă într-o durere fără speranță. Nu le citeam pe chip timiditate sau milă, ci îndoială, teamă: eram o tragedie ambulantă pe care se temeau s-o atingă. Fusesem arareori la astfel de petreceri fără Patrick. Fără să am ca sprijin trupul lui, fără ca mâna lui caldă să mă conducă în câte-un colț în care să ne putem săruta. Fără ca el să găsească o scuză și să ne putem retrage devreme. Dintr-odată, am simțit nevoia să ies de-acolo.

— Îmi pare rău, a fost o zi foarte lungă. Cred că trebuie să mă retrag, i-am spus lui Yasmin.

— Sigur, nicio problemă! Îmi cer scuze, trebuia să mă gândesc mai devreme.

Suferința mea o lăsa rece sau o stânjenea. Poate că i se părea politicos să se poarte ca și cum n-ar fi existat sau poate că nu știa ce să spună. Dintre toți oamenii, eu știam cel mai bine cât de greu este să găsești cuvintele potrivite într-o astfel de situație.

— Permite-mi doar să te prezint lui...

Mi-a mai dat un pahar și m-a condus către balustradă, lângă apă. Oare câte pahare băusem?

Prea multe, m-am gândit. Am văzut marea pândind în fața mea, curba oceanului la orizont. Mi-am terminat paharul și am luat încă unul. Îmi era greu să-mi țin echilibrul. Cine era bărbatul care îmi vorbea? Yasmin era lângă mine, făcând conversație. M-am sprijinit cu mâna de balustradă.

— Doar o persoană care
își dorește foarte mult să
te cunoască, promit că e
ultima, mi-a spus Yasmin.
Sau poate penultima.

l-am dat paharul chelnerului care a trecut pe lângă mine. Deja mă clătinam puțin. Yasmin m-a prins de braț exact când m-am împiedicat de ceva. Pe dinții din față avea o pată de ruj. Marea lovea stabilopozii de sub noi, mirosea a sare și a putred, se auzeau păsările de noapte. Deasupra smochinilor uriași zburau lilioci. Probabil că era mai târziu decât crezusem. În depărtare, luminile orașului. Feriboturile din port au început să strălucească, șiruri de ferestre gălbui pluteau deasupra apei întunecate. Era cald. Foarte cald. Simțeam transpirația alunecându-mi pe spate. Aș fi vrut să nu fi fost acolo. La ce mă gândisem? Doar să evadez. Să fiu în altă parte. Regretul grețos mi-a vibrat în stomac.

În cele din urmă, Yasmin mi-a chemat un taxi și mi-a dat un cârd de client cu care să plătesc. Când am ajuns la May, toată lumea dormea, toate luminile erau stinse, în afară de cea de la bucătărie. Mă îndreptam cu pași nesiguri către ea, pe aleea de lângă piscină, când l-am auzit pe Adam strigându-mă. M-am întors lent către direcția din care venea glasul. Băusem mult mai mult decât ar fi trebuit.

— Ai avut o seară grea? a
întrebat.

Am răspuns printr-o ridicare din umeri. Simțeam nevoia să mă întind.

— Cred că ți-e cald
îmbrăcată așa, a adăugat

el, referindu-se la
costumul meu roz. Vino
să înoți.

Mi-am ridicat privirea către casă.

— Fetele s-au culcat, a
zis el, referindu-se și la
copii și la soție. S-au
culcat devreme.

Avea dreptate, era foarte cald. La început, m-am gândit că din cauza asta mă simțeam atât de amețită. Cămașa îmi mirosea a transpirație, umedă la subraț și pe spate, unde se lipise de bancheta taxiului. Apa piscinei era îmbietoare.

— Da, poate, i-am
răspuns.

N-aveam putere să intru în casă. Să mă schimb. Să cobor din nou. M-am așezat pe marginea piscinei, mi-am ridicat pantalonii și mi-am lăsat picioarele în apă. O senzație uimitor de liniștitoare. Mi-am ridicat pantalonii și mai mult, apa răcorindu-mi pulpele.

— Hai, m-a invitat Adam.
O să-ți limpezească
mintea.

I-am spus adevărul: n-aveam putere să mă schimb.

— Intră îmbrăcată.

— Așa? am arătat către
costum.

— Nu, în ce ai pe
dedesubt.

Dintre toți oamenii pe care-i aveam în jurul meu, probabil că el era singurul care nu văzuse și nu auzise de interviul televizat și de articolul din *New Yorker*. Un om căruia nu-i păsa și n-avea să-i pese. Apa clipocea.

— Bine, am zis.

Mi-am descheiat nasturii cămășii și m-am ridicat în picioare să-mi dau jos pantalonii. Îi

simțeam privirea ațintită asupra mea. Eram prea beată ca să înot.

Eram convinsă. O convingere estompată, îndepărtată, care părea să aparțină altcuiva. Aveam degetele de la picioare amorțite de alcool. Nu-mi venea să vomit, dar eram amețită. Nu era nicio problemă, el nu era beat. Apa rece avea să-mi facă bine. Am intrat în piscină, iar Adam a stins luminile ca să putem vedea stelele. Sau, cel puțin, așa a spus. Am simțit apa lovindu-se de marginea piscinei și ceva trecând pe lângă corpul meu, ca un țipar. Când eram mică, îmi imaginam un rechin în apă, lângă mine, și intram în panică. Aproape că mi se tăia respirația. Trăgeam aer adânc în piept și încercam din răputeri să ajung în partea mai puțin adâncă a piscinei. Acum aveam aceeași senzație, silueta întunecată a trupului său alunecând pe sub apă, trecând pe lângă mine, o atingere abia perceptibilă. Interacțiunea fluidă, poate întâmplătoare, a membrilor. Adam a ridicat puțin capul din apă ca să respire, apoi s-a scufundat din nou. Jocul de copii în care te strecoai printre picioarele celuiilalt și apoi ieși repede la suprafață. Plăcerea adolescentină de a simți pielea umedă a celuiilalt, senzația surprinzătoare a atingerii. Unde ești? Oare unde mă va atinge, oare mă va atinge, ce-ar fi dacă...? Umbra care se mișcă prin apă. Și apoi teama bizară, bruscă pe care mi-o aminteam din copilărie. Mi-am ridicat picioarele, mi-am luat avânt și am înotat repede o lungime de bazin. Apoi m-am oprit, sprijinindu-mă de marginea piscinei, cu respirația întretăiată și cu stomacul în gât. Adam a venit lângă mine.

— Ești bine? m-a întrebat, așezându-și mâna pe ceafa mea.

Greutatea mâinii lui m-a făcut să mă întorc cu fața la el. S-a aplecat să mă sărute. Eram beată, înceată, așa că priveam scena cumva de la distanță. Fața lui din ce în ce mai aproape, apa care îmi

lovea blând spatele. Liliicii. Visul din noaptea precedentă cu șoarecele prins de pisică și lăsat pe prag – la uite ce ne-a adus pisica –, un șoarece schilodit sau poate mort, era greu de spus. Întârzierea de o secundă, două, îndeajuns ca să par dornică, neopunându-mă cu totul, buzele lui explorând curioase. Apoi mi-am dat seama ce se întâmpla și nu voiam să se întâmple, așa că m-am îndepărtat brusc de el, am ieșit din apă și am alergat în casă prin întuneric, uitând să-mi iau hainele.

N-am dormit în acea noapte. Știam ce făcuse Adam, cum se întâmplase totul, știam că nu refuzasem îndeajuns de repede. Știam cât de ușor era ca reacția mea întârziată să fie luată drept ambivalență și nu drept paralizie indusă de șoc, de beție, de încremenire, de dezgust. Iar acum trebuia să-l am din nou în fața ochilor și, de dragul lui May, să mă prefac că nu se întâmplase nimic. Acest gând mă îngrețoșa, la fel și amintirea priviri lui Iacome, precum și devotamentul încrezător al lui May. Am încercat să-mi alung din minte imaginea lui, dar continua să revină și, după câteva ore de zăcut în întuneric, am luat telefonul ca să-mi distrag atenția și am dat clic pe linkul articolului din *New Yorker*. S-a încărcat greu. Apoi, iată-l, un articol lung, însoțit de un portret ilustrat. Articolul avea structura standard: realizările recente, premiul primit, contextul contemporan, apoi traseul lent prin trecutul meu. Era o structură menită să povestească felul în care artistul ajunsese să-și câștige reputația, de ce merita onorat, cum evoluase. Dar nu și de această dată. Nu așa cum ar fi fost de așteptat. Oferea un rezumat al vieții mele: părinții imigranți, tata, născut în perioada împărțirii Indiei, mama, care mă părăsise la o vârstă fragedă, moștenirea acestor traume transpuse în cărțile mele. Și apoi, lovitura: ambiția copilului, adolescența înflăcărată, tânăra îndrăgostită de profesorul ei, pe care l-a urmat la Londra, de parcă ar fi fost o hărțuitoare, fără să privească în urmă. Scriitoarea lipsită de scrupule care nu și-a mai revăzut tatăl niciodată, care a refuzat să se întoarcă acasă chiar și când acesta era pe patul de moarte. Ambiția mea monstruoasă, faptul că nu aveam copii, unica preocupare: opera mea, bazată nu pe talent, ci pe înverșunare și mișcări strategice. Femeia care n-ar fi ajuns aici

dacă nu se căsătorea cu persoana potrivită. M-au trecut transpirații reci. Cum putea spune așa ceva? După ce se prefăcuse atât de prietenoasă, de calmă, de generoasă? După toate acele conversații, e-mailuri, după toate lunile în care făcuserăm schimb de mesaje, după deschiderea mea la toate întrebările pe care mi le pusese, uneori repetându-le la nesfârșit? După toate acele întâlniri la prânz pe care le avuseserăm la început și după disponibilitatea mea de a-i oferi răspunsuri elaborate în scris? Nu o invitasem doar la prânz sau să bem ceva în oraș, o invitasem și la cină acasă. Patrick gătise pentru ea, impresionând-o. Cum era posibil să-și fi ascuns în acele momente adevăratele sentimente, dacă acestea chiar erau adevăratele ei sentimente? Doar dacă nu cumva făcusem ceva ce-i schimbase părerea despre mine. Sau poate că așa eram? Așa eram atunci? Mă simțeam ciudat. Ar fi trebuit să încetez să mai citesc articolul, ar fi trebuit să închid telefonul. Însă n-am făcut-o. Am citit în continuare. Mă descria ca având o siluetă firavă. Vorbea despre culoarea ochilor mei și dacă îmi arăt sau nu vârsta. Spunea că în timpul conversațiilor noastre față în față tresăream mereu încordată: o femeie agitată care reușise cumva să scrie zeci de cărți, dar nu putea să stea liniștită la o cafea. O femeie care-și rodea unghiile. Care desprindea stickerul de pe masă, apoi îl lipea la loc, apoi îl dezlipea iar. O femeie care întorcea farfuria la bucătărie pentru că friptura era prea făcută. O persoană mereu pusă pe ceartă. Care nu se sfia să dea ordine, să ceară. Exista și o declarație a unui fost coleg, căruia nu i se spunea numele: „E o persoană cu un extraordinar instinct de supraviețuire”. Într-un alt context, un astfel de comentariu ar putea fi luat drept compliment, dar în acest caz părea o chestionare a caracterului meu. Inevitabil, articolul vorbea și despre Patrick. Jurnalista se referea și la ceva ce declarasem într-un interviu mai vechi:

„Citește tot. Nu știu cum aș fi reușit să scriu un roman fără el. Ideile lui au fost întotdeauna esențiale pentru opera mea“. Era adevărat, ani întregi lucraserăm împreună, colaboraserăm adesea. Îl ajutam să-și scrie scenariile la fel de mult cum mă sfătuia și el să-mi redactez ceea ce scriam. Fusesse mereu primul și cel mai bun cititor al meu, dar articolul exagera acest aspect, dând de înțeles că Patrick era adevăratul filon creativ al cărților mele, singura sursă de încredere.

După aceea, articolul vorbea despre accident, în așa fel încât părea un fragment de roman, „exact genul de roman pe care l-ar scrie Blackwood“, „o scenă pe care ar plănu-i meticulos înainte de-a se așeza la masa de scris“. Urma o speculație legată de urmarea acestei pierderi asupra activității mele viitoare. Patrick, unicul meu confident, aliat, partener, așa cum îl descriesem eu însămi odată. Autoarea articolului se întreba dacă, fără el, voi mai fi în stare să scriu, dacă nu cumva urma un declin, consecința firească a acestei pierderi. În momentul tipăririi articolului, investigația accidentului era încă în desfășurare.

Am simțit că-mi sare inima din piept. Cum de nu știam? Nu știam, nu? Patrick a murit: pentru mine asta era sfârșitul tuturor lucrurilor. Îl găsiseră și era mort. Am crezut că, odată ce-i văzusem trupul, odată ce răspunsesem la toate acele întrebări și mi se spusese că pot pleca, totul se încheiase. Așa presupusesem. Dintr-odată, îmi era foarte greu să respir.

A doua zi dimineață, când am coborât din camera mea, în casă era liniște deplină. Mașina de spălat vase zumzăia și în aer se simțea o ușoară turbulență, ca după o plecare în trombă. Mirosea a pâine prăjită puțin arsă. Ghiozdanele fetelor nu mai erau în cuierul de lângă ușă. Nici mașina lui Adam pe alee. Am ieșit în grădină și am mers până în capătul dinspre pădure. Era foarte cald și razele soarelui îmi înțepau pielea. Am închis ochii: câteva

amintiri din copilărie, eucalipt, arșiță. În jurul meu, cântecul ascuțit al cicadelor, ridicându-se și apoi coborând. Ca și cum un element le-ar fi perturbat și ar fi devenit precaute, tăcând brusc. Ca și cum eu aș fi fost acel element, înaintând din ce în ce mai mult în adâncul vegetației, printre salcâmi, caprifoi, callistemon și fire lungi de iarbă ce-mi mângâiau picioarele. În jurul meu, s-a deschis un cerc de liniște. Brusc, am simțit un fior de-a lungul brațelor: sunetul unor voci murmurând. Din ce direcție se auzeau? Păreau să urce din copaci, printre copaci. Șoapte ce urmau poteca, de la stânga la dreapta, sau veneau din spate? Iat-o! Sau așa am crezut, asta mi s-a părut că aud. Poate că mi-am imaginat. M-am întors să mă uit. Nimic. Dar sunetul persista, câte un murmur ici-colo. De parcă era pe punctul de-a apărea ceva. Și apoi am înțeles: muște mari și verzi bâzâiau în stânga mea, apoi în dreapta, apoi iar în stânga, sunetul grav, întretăiat, semănând cu niște voci masculine îndepărtate. M-am cutremurat. În ciuda erorii naive, aveam senzația că auzeam oameni vorbind. Despre ceva spus de Adam. Sau poate din cauza celor scrise în articol, din cauza afirmației legate de ancheta în desfășurare. Strălucirea fluorescentă a dinților femeii, zâmbindu-mi în timp ce-mi puneă acele întrebări la *The Morning Show*, Kate și John sau Sam și Kylie? Sau cum i-o fi chemat. Sudoarea alunecând pe capul chel al anchetatorului, într-o altă țară, aproape într-o altă eră, care acum părea la sute de ani depărtare. Totul se întâmplă acum.

— Cât de greu a fost să-ți găsești propria voce de scriitoare? m-a întrebat jurnalista. Să fii căsătorită cu... Mama ta s-a zbatut...

Din nou acel bâzâit. Gura uscată. Orice-aș fi scris într-o carte, orice carte, se suprapunea acum cu evenimentele din viața mea. Și era considerat o

dovadă, citit invers, în răspăr. Întrebasem dacă era posibil să public cartea anonim, pentru că în ea se regăseau atât de multe din propria mea viață, mai multe decât în orice altceva scris înainte. Asta se întâmpla chiar înainte să termin romanul. Ada și Valerie au crezut că glumesc.

— Nu, le-am spus. Nu glumesc!

Valerie m-a privit: înțelesese.

— Serios, de ce nu? am insistat.

— Oamenii își vor da seama, a răspuns ea. Și vor face tot felul de speculații despre motivele anonimatului, ceea ce ar fi mult mai rău. Mai ales pe termen lung. Crede-mă!

M-a înțepat ceva în gleznă și am făcut un pas în spate, împiedicându-mă de o creangă căzută la pământ. M-am sprijinit de un arbust și m-am ridicat, apoi am auzit-o pe May strigându-mă. Mă îndepărtasem de casă mai mult decât credeam.

— Am făcut cafea! a spus ea.

În acel moment era prea târziu, orice-aș fi făcut, oriunde-aș fi fost cu o noapte înainte, în întuneric. A mai strigat o dată. Și încă o dată, ridicând tonul.

— Unde ești?

Pentru o clipă, vocile ni s-au ciocnit una de cealaltă: vocea ei, atât de asemănătoare cu a mamei, în urmă cu atât de mulți ani. Vocile suprapuse în mintea mea. Îmi aminteam acel sunet, îl simțeam în corp. Chiar și acum. Probabil că ne jucam pe malul râului. Sau săpam în grădină. Și nu ne vedea. Ne strigase: Lucie! May! Am continuat să-i aud vocea și după ce-a plecat. Apoi mi-am ridicat privirea și am văzut o altă femeie strigând

un alt copil, în parc, pe marginea apei, dar cu aceleași inflexiuni ale vocii. Femeile spun că toți copiii au aceeași voce când își strigă mama. Când plâng. E valabilă și reciprocă. Într-o clipă, eram gata să alerg către acea voce, s-o văd pe mama mergând către noi, cu vântul în față, cu rochia lipită de coapse. Rochia albastră cu picățele albe sau poate că erau buline, sau floricele. Dar în iarbă sau pe alee, sau pe nisip stătea altcineva, cu trupul dens, compact, la vederea căruia simțeam și mai acut dispariția mamei, ca și cum ar fi căzut peste marginea unei lumi plate. Niciun mesaj, nicio urmă, niciun semn. Supraviețuise sau nu? Oare găsisese în sfârșit ceea ce-și dorise? În acel articol, jurnalista pusese aceeași întrebare despre mine. În acel moment, am simțit furnici mici și negre târându-se pe piciorul meu. M-am aplecat să le strivesc.

— Aici erai... striga de sus, de la balcon.

Din nou vocea lui May.

— Te-am tot strigat. Nu m-ai auzit?

— Ba da, de fapt, nu. Nu eram sigură.

Cămașa mea albă ieșea în evidență în grădină. Am privit în sus către ea; de la acea distanță părea mai mică.

— Vin acum! i-am răspuns, în timp ce-mi frecam pata roșie de pe gleznă.

— Ce faci, străino? m-a salutat când am intrat în casă. Am încercat să te trezesc mai devreme, dar dormeai dusă.

Am sorbit din cafeaua pe care mi-a dat-o.

— Ce zi e azi? am întrebat.

Un sunet ascuțit pe fundal, mașina de spălat vase se oprișe. May a scos o țigară din pachet.

— Vorbești serios? a spus, ieșind pe balcon.

Am urmat-o.

— Nu știam că...

— La vremuri disperate, iei decizii... a început ea, inhalând fumul. Știi cum e, a adăugat, fluturând bricheta în timp ce ținea fumul în plămâni.

— Disperate, i-am completat propoziția.

A aprobat din cap, suflând fumul.

— Ai reușit să te odihnești după zbor?

— Cred că da, i-am răspuns, întinzând mâna și luându-i țigara dintre degete.

— Doamne, mă simt epuizată, a zis May. Îmi cer scuze pentru prima seară... cu Lexi și... N-a fost chiar o primire călduroasă. Adică ar fi fost drăguț dacă ne-am fi putut purta firesc, măcar pentru tine.

Am râs și am suflat fumul. Îmi era greață.

— Cum a fost la petrecere? Abia dacă am apucat să te văd. Toate chestiile de promovare au fost ieri, nu? Te-ai simțit bine? Și la *The Morning Show*? Le-am dus pe fete la școală și am pierdut emisiunea.

Aerul din jurul nostru era cald, închis, lipicios. De jos a venit o adiere ușoară care ne-a răcorit fața. Întâi am simțit-o pe braț, apoi pe obraz. Adierea a dispărut. Am ridicat din umeri, trăgând din țigară.

— Cum e Lexi? am întrebat.

— Pare o luptă continuă, a oftat May. Dacă o rog cel mai mic lucru, să-și ia tricoul de pe jos sau să ducă prosopul ud în baie, îmi aruncă o privire dușmănoasă, de parcă aș fi o idioată pe care n-are niciun sens s-o asculte, pentru că în ochii ei mi-am pierdut orice relevanță. Mi se pare că se străduiește să-mi anuleze orice relevanță, pentru că alternativa este insuportabilă, ca și cum procesul de autodefinire ar avea loc la negativ, prin anularea mea, definindu-se în contrast cu mine. Să mă ia în considerare și să devină ea însăși sunt două lucruri incompatibile, care se exclud reciproc. Uneori vine și mă pupă. O face când îmi întoarce vorba, în loc să facă ce-am rugat-o. Și chestia cu leșinul... Îi repugnă să se gândească la ceea ce se petrece în corpul meu.

Undeva în apropiere niște clopoței de vânt sunt tulburați de adiere și se aude un sunet metalic făcut de o atingere ușoară. May a stins țigara și a sorbit cu poftă din cafea.

— Nu știu. Poate că vremea e de vină.

Într-adevăr, era insuportabil de cald, mult prea cald afară, mult prea cald înăuntru. Umiditatea îi făcea pe toți irascibili, aerul greu, jilav ți se lipea de piele, părând să opună rezistență oricărei mișcări omenеști. Să te țină captiv în el. La orizont, se adunau nori cenușii uriași.

— Poate că o să vină o furtună de vară mai încolo, a spus May.

Nu venisem pregătită pentru viața de zi cu zi pe acea caniculă și-mi adusesem doar câteva haine în plus față de cele pe care le avusesem pe vas: câteva perechi de blugi, un costum de baie, un sarong, o rochie pentru acele cine de croazieră și pentru ceremonia de la New York. I-am povestit lui May, în timp ce ieșeam în curte cu ceștile în mână, simțind pe piele un strat de sudoare ca o peliculă uleioasă, ca un film, răspândindu-se pe tot corpul. Era aproape ora 11. Adam plecase la muncă în zori și urma să se întoarcă la cină.

— Avem toată ziua la dispoziție, doar pentru noi, m-a asigurat May, de parcă să stăm împreună ar fi fost ceva ilicit. Abia aștept să ies din casă, a continuat ea. N-am ieșit deloc după operație.

Am întrebat-o dacă nu cumva era prea devreme pentru așa ceva, dar a zis că nu.

— Ar trebui să mergem la cumpărături. Mai ales că ai nevoie de haine. Stai doar să mai beau o cafea.

— OK, bine, am spus.

Am lăsat mașina în parcare subterană și am urcat cu liftul la etajul cu magazine, pășind apoi în vâlul de parfumuri și lumini. Am urmat-o pe May, încântată de distragerea oferită de acea ieșire, luând-o la stânga, apoi la dreapta, după cum îi venea la îndemână, străbătând calea de un alb-strălucitor ce șerpuia printre magazine. La fiecare dintre intrări, păreau să plutească femei în costume negre, așteptând să ne apropiem și zâmbind strălucitor. Ne îmbiau cu mici fâșii de carton pe care pulverizaseră diferite miresme. Doamnelor? ne abordau toate, întinzând hârtiuțele, Bună dimineată, Bine ați venit, V-aș putea reține puțin? Îmi țineam respirația și strângeam din buze, zâmbind afabil când treceam pe lângă ele. Luminile puternice, oglinzile și luciul podelei de marmură albă mă amețeau. May mergea în fața mea, părând să cunoască bine drumul prin labirintul de magazine. În jurul nostru, toate brandurile de parfum – și apoi, mai în spate, brandurile de îngrijire a pielii și de machiaj – aveau rafturi dedicate, așezate în cadrul câte unui carusel bogat împodobit, fiecare cu câte un spațiu interior în care puteai fi invitată. Marmura de pe podea șerpuia printre ele, într-o parte și-n alta, derutându-mă.

— Vino aici! mi-a strigat May.

Am zărit-o într-un colț îndepărtat, lângă zona de pălării, dar nu-mi dădeam seama care era cel mai scurt drum până la ea. Trebuia să găsesc raionul de îmbrăcăminte de damă – de săptămâni întregi mă îmbrăcam cu aceleași haine din valiză, în care rochia de seară era mototolită lângă adidași și punga plină cu lenjerie intimă și șosete murdare. Am privit în jur. Cu siguranță exista o ordine în așezarea tuturor raioanelor și o cale de ieșire, dar mulțimea de oglinzi verticale și oblice, unele ridicându-se până la umăr, altele și mai înalte,

alături de ecourile unui pian mă amețea foarte tare. Vânzătoarele ar trebui să fie pregătite pentru astfel de situații, ar trebui să recunoască expresia neajutorării, a extenuării ce se citește la un moment dat pe chipul unei femei – de data aceasta, eu –, care rămâne pe loc, privind în jur iar și iar și oftează adânc. Atinge cu mâna o cutie cu cremă de față sau cu mascara, întrebându-se ce să facă, încotro s-o ia, cum a ajuns acolo, de ce venise în acel loc. Atinge tubul mic din față ei. E puțin curioasă, puțin îngrijorată, deși într-un fel absent, de toate acele variante ale produsului: mascara pentru gene curbate, pentru efect de gene false, în nenumărate culori, de la negru la albastru-electric. Tocmai puneam tubul înapoi în rastelul lui când o femeie în halat alb a apărut de nicăieri și, arcuindu-și brațul înspre mine și rândul de produse pentru machiajul ochilor, m-a întrebat dacă aveam nevoie de ajutor. Probabil că păream uluită, pentru că mi-a zâmbit blând, apoi mi-a întins o oglindă ovală, care mi-a înfățișat limpede chipul obosit. Cu cealaltă mână a atins o paletă de farduri.

— V-ar sta minunat cu aceste culori, mi-a zis.

— Sunt OK, am răspuns, brusc trezită la realitate. Mă furase peisajul. De fapt, caut pe cineva.

M-am întors și am privit peste șirurile de rafturi: sora mea nu era nicăieri.

— E gratuită, a adăugat vânzătoarea, observându-mi paralizia. Ședința de machiaj. Și dacă luați un produs, la al doilea aveți reducere. Iar dacă luați trei produse, al patrulea e gratis. Poate v-ar prinde bine o pauză, a zis, atingându-mi ușor brațul.

— Sunt obosită, m-am gândit, chiar sunt obosită, mi-am repetat ca pe o justificare, în timp ce mă așezam pe scaun cu geanta în poală. Aș putea aștepta aici până când sora mea se va întoarce să mă caute. E îmbrăcată într-o rochie galben-pai, dacă se întâmplă s-o vedeți, i-am spus femeii.

Aceasta n-a părut să mă audă.

— Mai întâi voi alege culorile, a spus ea. Vă rog să închideți ochii.

Am făcut cum mi-a zis.

Am simțit căldura feței ei lângă a mea, apoi vârful rece al unei pensule cu care îmi întindea fardul cremos în crevasele pleoapelor, apoi în scobitura dintre colțul ochiului și nas și după aceea în pliul unde orbita se adâncește în craniu.

— Vreau să estompez toate aceste umbre, a spus.

Pensula continua să se miște în tușe mărunte și ușoare pe suprafața pielii.

Trebuie să ajungi aici și să acoperi toate zonele întunecate, mi-a explicat. De parcă o față ar fi plată, lipsită de orice curbura. Non-dimensională.

Cu mâna liberă mi-a apăsat ușor pe tâmplă, încercând să-mi stabilizeze capul sub mișcările pensulei. Avea degete foarte reci și o atingere ușoară. O atingere ușoară pe care ți-o doreai la nesfârșit.

— Vă rog să deschideți ochii și să priviți în sus! Acum închideți-i din nou! Minunat! a spus.

De fiecare dată când deschideam ochii, era în fața mea, foarte aproape, îi puteam vedea puful fin și blond de pe obraji și pistruii de pe nas. În acea clipă, eram din nou copil, stând nemișcată, cu ochii închiși, în timp ce altcineva mă ștergea pe față cu un prosop cald, mă pieptăna și mă ajuta să-mi bag puloverul pe cap, în clipa aceea eram din nou persoana pe care altcineva o pregătea cu blândețe pentru lume, iubind-o. Oare de când dispăruse acel copil? M-am întrebat unde se dusesse sora mea și dacă mă căuta, dar nu puteam deschide ochii, pentru că vânzătoarea îmi ținea bărbia și, cu o nouă pensulă, puțin mai buretoasă, lucra la linia genelor. În copilărie, când nu puteam dormi, Joan se așeza uneori pe marginea patului meu și mă mângâia aproape în același fel, trecându-și ușor vârful degetelor peste pielea translucidă a pleoapelor. În acele seri insomniace în care nu puteam închide ochii, spuneam că nu pot dormi pentru că ochii mei nu vor să stea închiși și de fiecare dată când încerc să-i închid, se deschid ca împinși de un arc, deși nu era nimic la care să vreau să mă uit și, de fapt, nici nu vedeam nimic când îi deschideam. Să închid ochii și să-i țin închiși era o regulă de bază a somnului, pe care, copil fiind, o uitam mereu, așa că Joan venea lângă mine și mi-o reamintea. Mă învelea până la bărbie și se așeza pe marginea salteiei, ale cărei arcuri scârțâiau sub greutatea trupului ei. Patul se clătina puțin și eu mă rostogoleam lângă ea cu genunchii sprijiniți de șoldurile ei generoase. Acum închide ochii, îmi spunea, în timp ce vârfurile degetelor alunecau de pe pleoape pe pomeți, apoi urcau din nou spre sprâncene. Sora mea adormea cu mult înainte, sforăind ușor, complet indiferentă la acel chin al meu. Iar când întorceam capul și mă uitam la ea, Joan îmi spunea: Las-o pe ea, acum am grijă de tine, și degetele ei îmi alunecau pe deasupra ochilor din nou și din nou. În acel moment al serii, mâinile lui Joan miroseau puțin a detergent, pentru

că tocmai terminase de spălat vasele, și a mănuși de cauciuc, pe care le purta ca să se protejeze de apa fierbinte. În plus, se simțea parfumul cremei de mâini cu care se dăduse după ce terminase de curățat bucătăria și un iz slab, acrișor, de gel cu vaselină, pe care îl folosea pentru cuticule, care i se uscau foarte rău de la frig. Câteodată își rodea micile fâșii albe de piele care i se desprindeau de baza unghiilor, în locul lor rămânând puncte roșii, ca niște înțepături de ac. Din nou, iar și iar, degetele ei îmi mângâiau fața, așa cum, prin secole de ploi, o apă își croiește drum printre stânci, și sub atingerea ei simțeam cum ochii încep să cedeze, iar orbitele se relaxează și adormeam sub vraja mâinilor lui Joan, sub degetele ei pufoase, puțin unsuroase de la creme, uneori cu pielea încrețită, dacă se întâmpla ca mănușile de menaj să fie puțin găurite.

— Gata, s-a auzit vocea vânzătoarei.

A îndepărtat pensula de ochii mei. Simțeam căldura trupului ei lângă al meu, intensitatea prezenței sale în timp ce-și analiza lucrarea, tenul meu.

— Acum puteți deschide ochii.

Totul era încetoșat. În fața mea se legăna un disc mare, argintiu: femeia ținea în mână o oglindă. Am clipit. A apropiat oglinda și mai mult, apoi a întors-o, dând la iveală o oglindă cu lupă. Înainte să mă ridic în picioare, a început un monolog prin care îmi explica prețurile și reducerile și potențialele beneficii pentru nuanța tenului meu, alături de alte efecte pe termen lung ale diferitelor produse. Mi-am ferit privirea și m-am ridicat de pe scaun, gata să plec.

— E minunat, mulțumesc, am zis. Dar acum trebuie neapărat să caut pe cineva.

Oare unde era May?

Simțeam mirosul machiajului de pe față. Genele mi se îngreunaseră de la cele trei straturi de mascara. Sora mea nu se vedea pe nicăieri. Am dus mâna la geantă să iau telefonul, dar mi-am amintit că îl lăsasem acasă, în sertar, închis.

Pe neașteptate, May a apărut lângă mine.

— Aici erai! a spus.

Cumpărase ce voia.

— Îmi pare rău, dar trebuie să plecăm. Ai luat ce-ți trebuia?

Uitasem ce-mi trebuia.

— Oricum, putem veni și mâine, dar acum trebuie s-o duc pe Lexi la înot. De obicei, face joi dimineața, dar cu toate evenimentele și serbările de Crăciun, săptămâna asta fac după-amiază. Îmi pare foarte rău, mi-a ieșit cu totul din minte, dar trebuie s-o iau de la școală, mă tem că n-avem timp să trecem mai întâi pe acasă. Te superi?

— Nu, sigur că nu.

— Jess merge acasă la o colegă și o ia Adam când vine de la serviciu. Așa că o luăm doar pe Lexi. Nu durează mai mult de-o oră.

Când am ieșit din parcare subterană, lumina soarelui m-a orbit. Strălucirea fluorescentă a mallului cu totul diferită de incandescența emisferei sudice: fosforescentă, aproape nepământească, genul de lumină care pătrunde în fiecare celulă a trupului, în fiecare atom, de parcă

trupul ar fi fragmentat de ea. Subțiat. Dezintegrat. Mi-am căutat în geantă ochelarii de soare. I-am ridicat, verificând starea lentilelor, urmele de praf pe ele. Manșetele cămășii mi-au alunecat de pe încheieturi. Vânătaia era încă acolo, estompată; în curând, avea să dispară. Cât de tare mă strânsese! *Nu, nu face asta!* Unul dintre noi rostise aceste cuvinte. *Te rog.* May era atentă la trafic, așteptând să poată intra pe banda potrivită. Câte un cerc mare, gălbui, pe interiorul fiecărei încheieturi, câteva capilare întunecate înăuntrul lor, ca o frunză privită la microscop. Am apăsat cu degetul mare pe cea mai vizibilă dintre vânătăi, să văd dacă mai doare. La momentul interogatoriului, nimeni nu se gândise să mă întrebe despre aceste semne, nu fusese nevoie să mă examineze: până la urmă, nu corpul meu constituia obiectul investigației. După aceea, avusesem grijă să le ascund, și la decernarea premiului și mai târziu, când mi s-a făcut fotografia pentru presă. Îmi ținusem mâinile în buzunare sau stătusem cu palmele lipite de corp, ca să nu mi se vadă încheieturile.

După ce le-am șters lentilele, mi-am pus ochelarii de soare.

Am luat-o pe Lexi de la școală și ne-am dus la bazin. Am lăsat-o în fața clădirii, apoi May a găsit un loc de parcare la umbra unui copac. În mașină era răcoare de la aerul condiționat și, când m-am dat jos, soarele arzător m-a amețit. Mi s-a făcut din nou greață; poate că, totuși, era de la vreme, nu de la oboseală. Pe carosabil, peticele de asfalt care se topeau de căldură. La intrarea în complexul sportiv, ușile automate s-au deschis și am pătruns într-o atmosferă umedă, clorurată, ce răsună de strigătele copiilor. Ușile s-au închis în urma noastră. Mirosea a înghețată, chipsuri și cafea solubilă. May a scos biletul de intrare și ne-am așezat pe banca umedă de metal. Aerul din jurul nostru era greu și cald, ușor înțepător de la clor. Lexi stătea în picioare la linia de start, cu brațele împreunate în dreptul abdomenului, iar antrenorul le dădea instrucțiuni, își pusese deja casca și ochelarii mov de înot, bine fixați pe față. Am privit-o cum aproba din cap, apoi ținându-se de nas și suflând cu putere ca să-și scoată apa din urechi. Avea picioare lungi și subțiri, cu genunchi ascuțiți, pe care-i ținea lipiți, ușor îndoiți, într-o poziție care dădea impresia că-i era frig, dar era imposibil să-i fie frig, având în vedere aerul sufocant din sală. Încerca să se facă mică, cât mai mică posibil, întreaga musculatură pregătindu-se să se scufunde, să se avânte, să alunece zvelt prin apa în care trupul ei prepuber devenea aproape invizibil, o zvâcnire albastră de lycra sub valuri. Înainte și înapoi, înainte și înapoi. La finalul fiecărei runde se scufunda cu totul, rotindu-și trupul în direcția opusă, iar când se împingea în peretele bazinului, deasupra ei se forma un șuvoi de bule argintii.

După ce am primit premiul, mi s-a oferit un contract generos pentru următoarea carte și,

împinsă de entuziasmul Adei, l-am semnat, fără să mă gândesc că, de fapt, habar n-aveam despre ce să scriu.

— Dar ești genială, și te iubim, și sunt sigură că vei scrie ceva minunat, exclamase Ada.

Fusesem de acord cu termenii contractuali fără să iau în considerare data de predare, iar acum iminența acesteia începea să mă apese. M-am gândit la toate scenele pe care le tăiasem din romanul anterior, întrebându-mă dacă nu cumva le-aș putea folosi în noua carte. Erau pasaje pe care le scosesem la îndemnul Adei, iar cartea avusese succes exact în felul în care sperase, dar încă mă simțeam atașată de acele pasaje, majoritatea autobiografice. Le-am putea numi scene orfane dintr-o viață provincială. Scene pe care și May voise să le elimin când i le povestisem.

Nu-i plăcea să se gândească la astfel de lucruri. Și cu siguranță nu-și dorea să citească versiunea mea asupra lor. Eu, dimpotrivă, preferam să merg cu analiza până-n pânzele albe.

— Te rog să n-o faci, îmi spusese. Sau poate că spusese: Nu știu cum reușești.

M-am gândit la acele pasaje eliminate, în timp ce-o priveam pe Lexi înotând înainte și înapoi, înainte și înapoi, relaxată de mișcările ei grațioase. Era hipnotizant. Am simțit în cap acea liniște greoaie, opusul unei migrene, începutul oricărei opere de artă. O senzație de amețală, de lentoare, de deschidere către lume, de porozitate ridicată. Mintea mea devenea o albină harnică, robustă, ale cărei gânduri se izbesc continuu, lent de un geam. Uneori migrenele îmi accelerau această stare, o augmentau, făcându-mă mai atentă: la delicatetea și albul luminii, la mirosul aerului, la amăreala bizară a anumitor mâncăruri

care până atunci avuseseră un gust obișnuit. Brânza. Arahidele. Pâinea neagră. Totul devine în acele clipe ușor de imaginat, greu de transpus. Lumea poate deveni stranie foarte brusc.

Orice-aș fi scris – oricum aș fi descris-o în una dintre numeroasele scene la care renunțasem –, era adevărat că Joan a murit subit într-o noapte de iarnă. Un AVC, ni s-a spus. A murit fără niciun sunet, iar tata a găsit-o dimineață, când s-a trezit. Scrisesem despre asta la un moment dat, conferindu-i mai multă culoare într-una dintre primele variante ale romanului. Dar nu era nevoie – evenimentul în sine era limpede și cumplit. Nu era nimic altceva de zis în afară de faptul că se întâmplase. Cel puțin așa ni se zisese când eram mici, iar ulterior n-a existat nimic care să mă facă să mă îndoiesc de acel adevăr. A fost o moarte mult prea timpurie pentru ca tata s-o poată înțelege și ajunsese la capătul drumului. Există un număr limitat de pierderi pe care le poate îndura cineva, doar câte poate duce în suflet. Nu intenționase niciodată să stea în Anglia și, după moartea lui Joan, n-avea niciun motiv să rămână acolo. A luat bilete de avion către Sidney, a închiriat pe termen lung un mic anticariat aflat pe strada principală din ceea ce părea un oraș-fantomă și a cumpărat o bucată de pământ pe care îl vindea un fermier.

N-o să uit niciodată acea primă călătorie, indiferent de câte ori o voi șterge dintr-o carte sau alta. Ca să ajungem la noua casă, am mers spre vest ore în șir pe o șosea nesfârșită. La început, erau diferite locuri în care te puteai opri: o tarabă cu fructe, un restaurant, o parcare cu toalete publice, dar apoi toate clădirile păreau părăsite, cu varul scorjit, cu mașini și utilaje ruginite în fața porților, năpădite de buruieni. Ici-colo, pe marginea drumului, se vedeau plop, unii înalți, singuratici, alții adunați în mici pâlcuri dezordonate. Era la început de toamnă și frunzele copacilor erau de un auriu profund, ca desprinse

din basme. După un timp, copacii au fost înlocuiți de iarbă, kilometri după kilometri de iarbă uscată, întinzându-se în depărtare. Pe anumite porțiuni, șoseaua mergea paralel cu șinele de cale ferată și acolo creștea o iarbă înaltă, cu puf alb, și mici smocuri cu semințe violete. Când nu urmărea calea ferată, șoseaua trecea pe lângă pășuni și terenuri agricole, întinderi vaste de pământ uscat, împrejmuite cu sârmă ghimpată. Din loc în loc, rămăseseră agățate în ea ghemotoace de lână sau fâșii de plastic, ca niște stegulețe de rugăciune sfâșiate ale unui tărâm îndepărtat. Pe marginea drumului, de-a lungul acostamentului, praful era albicios. Mai departe, lăsa loc pietrelor cenușii, acoperite de licheni, și apoi dâmburilor de pământ roșiatic. Norii aruncau umbre ample ce se mișcau agale. Am mers cu mașina ore întregi, cu geamurile deschise, în aerul fierbinte și uscat. În urma noastră se ridica praful. În acea parte a țării nu plouase de luni întregi; acolo unde înainte fuseseră pășuni verzi, pline de trifoi și sorg, erau acum terenuri sterpe, cu solul tare, decolorat. Loveai în el cu tocul bocancului și nu-l puteai străpunge.

Noua noastră casă se numea Hilltops și se afla în vârful unui deal cu pământ arid, iar în spatele ei era o pădurice. Cândva proprietatea unui fermier, terenul nu mai era acum bun pentru păscut, fiind sterp și erodat, și la fiecare pală de vânt se ridicau nori de praf. În spatele casei era un rezervor de apă mare, din metal, iar în față, o grădină de legume în paragină. În nord, erau incendii de vegetație și în depărtare se vedeau dâre groase de fum portocaliu cenușiu. În vale, se întrezărea luciul unei ape, barajul unde se adăpau oile din vecinătate, acum redus la o mică baltă. Era înconjurat de arbori de eucalipt mari și uscați, care odată oferiseră o binevenită umbră. Acum animalele albe se adunau în nămol să bea apă.

Patrick citise acea scenă, pe care o păstrasem până la a patra sau a cincea versiune a cărții, și considera că ar fi trebuit să rămână.

— Cum adică? m-a întrebat când i-am spus că voiam să scot mare parte din acea poveste din copilărie.

Inclusiv partea în care, în lungul drum spre fermă, i-am spus tatei:

— Poate că mami ne așteaptă acolo. Poate că ne face iar o surpriză.

— Poftim? a zis tata.

Cum a făcut atunci, la hotel. Mi-a povestit May.

Îmi amintesc cum a gemut încetișor: nu-i venea să creadă, era uluit, poate chiar un pic șocat. Și-a încleștat mâinile pe volan.

— Mereu ai avut o imaginație bogată, mi-a răspuns, fără să-și ia ochii de la drum. Draga mea, n-ai mai văzut-o pe mama ta de foarte mult timp, de când erai mică. Sunt surprins că ți-o amintești.

— Nu poți să faci așa ceva, mi-a zis Patrick. Nu poți să scoți toată scena, călătoria și toate celelalte.

Ador partea asta.

Am clătinat din cap, mi-era greu să mă gândesc la acea scenă, să mi-o amintesc. Nu puteam s-o las în carte. Încercasem și înainte și de fiecare dată o tăiasem în ultima clipă, înlocuind-o cu un pasaj de legătură.

— În plus, de ce e totul acum atât de non-istoric? a continuat Patrick. De

parcă am fi cu toții făcuți din plastic, netezi și reci la atingere, ceea ce, da, într-un fel chiar suntem sau vom fi, cu toate acele microparticule de plastic și toate cele. De ce iei în seamă ce spune May? E viața ta sau a ei?

— OK, OK, dar Adei n-o să-i placă deloc, am spus.

Încă de la început, colaborarea dintre mine și Patrick a părut inevitabilă. Ne plăcea la nebunie să citim ce scria celălalt și să ne completăm reciproc propozițiile, în scris și cu voce tare. Colaborarea noastră mi se părea uneori mai bună decât sexul, mințile noastre lucrând la unison, într-o simultaneitate perfectă.

Transformarea pe care o simțeam în această efervescență. De fapt, cel mai bun sex era când, printre gemete de plăcere, vorbeam despre o imagine sau o frază, sau unul dintre noi îi pune celuilalt o întrebare la care trebuia să răspundă ori era obligat să răspundă, în timp ce era atins în așa fel încât îi era incredibil de greu să se exprime coerent. Contrastul părea să accentueze totul, să intensifice toate senzațiile: *Îmi pare rău, n-am înțeles ce-ai spus. Ai putea repeta, te rog?* îmi spunea.

Dacă într-un astfel de scenariu, propozițiile complete erau o condiție obligatorie, când lucram ne vorbeam adesea doar fragmentat; Patrick începea un gând și îl lăsa neterminat, distras de ceva, iar eu îl prindeam din zbor și-l duceam mai departe. Eu scriam cuvintele, iar el adesea alegea ideile principale și structura, și împreună realizam imaginile mentale, întrepătrunderea elementelor vizuale. Era greu de imaginat cum ar fi arătat cărțile mele fără sugestiile lui editoriale, așa cum le numeam. Reflecțiile lui asupra scrierilor mele

fuseseră mereu generoase, complexe; când citea variantele preliminare ale cărților, se oprea adesea și nota comentarii despre secțiunile care ar fi putut fi dezvoltate. Sau mă ajuta să găsesc continuările potrivite pentru scenele la care uneori mă blocam. Era foarte bun la asta: să inventeze complicații dramatice.

— Cred că ai putea adăuga ceva la acest moment în care, începea el să spună, iar eu îl întrerupeam, ridicând mâna.

— Stai, îi ziceam și-mi luam repede stiloul și carnetul. OK, acum, spuneam apoi, iar el continua.

— În momentul în care ajung la hotel, în fața ușierului, dacă ar fi să...

Patrick putea formula într-o formă sintactică perfectă paragrafe întregi, pe care eu le transcriam, uneori făcând o pauză și continuând fraza din punctul în care o lăsase.

— Dacă ar fi să nu o spună exact așa, ci să se întoarcă o clipă, să între ca să ia ceva și apoi să...

Aproba entuziasmat.

— Da, da, ceea ce ar însemna că sincronizarea ar putea...

După aceea revizuiam aceste noi secțiuni înainte de-a le insera în carte. În toate romanele mele există numeroase astfel de momente de cooperare, nu doar paragrafe, ci propoziții lungi, complexe, fraze percutante și secțiuni mai mari, uneori de câte o pagină sau două, cărora acum le-am pierdut șirul și pe care mi-ar fi greu să le

identific. Dar ele există, ca un fir roșu care-mi străbate întreaga operă. Patrick a fost primul meu cititor și poate singurul important.

Nu mă așteptasem să simt asta; în acea clipă am realizat că nu mă gândisem că s-ar putea să-mi fie imposibil să încerc să scriu o carte fără el. Și nu doar la cărți am lucrat împreună. Ci și la scenarii, discursuri, lecturi publice la care era invitat unul dintre noi. Această muncă în echipă a fost elementul care m-a făcut cel mai mult să mă simt completă, pe deplin înțeleasă. Îmi dorisem să ocrotesc acest sentiment, această uniune. Nu voiam să-l destrame nimic, nici familia, nici hobbyurile de weekend și, cu atât mai puțin, copiii. Oricum Joshua se interpunea adesea, răpindu-ne multe weekenduri și seri. Îl iubeam, atât cât poate iubi orice femeie un copil care nu e al ei. Dar n-am pretins niciodată că aș putea să-i arăt o adevărată afecțiune maternă; i-am fost aliată, prietenă, uneori. El a fost întotdeauna puțin precaut față de mine, simțind, ca orice copil, că îmi displăcea să-l împart cu el pe Patrick, să pierd din timpul nostru.

La marginea bazinului de înot, am simțit din nou că mi se face greață. Dacă ar fi fost de la oboseală, ar fi trebuit să-mi treacă până acum. M-am gândit că poate era de la aerul cald, care mirosea a clor sau de la zgomot. Eram sensibilă la astfel de lucruri. Boxele se aflau în colțurile tavanului și în sală a reverberat un anunț legat de un număr de înmatriculare. Lângă bazinul pentru fizioterapie au început să răsunе colinde de Crăciun, urmând să înceapă cursul de gimnastică în apă. Copiii strigau. De undeva se auzea un radio. Sunetele se intercalau haotic.

May îmi spunea ceva, dar mi-era greu s-o urmăresc. Ceva despre Adam sau Lexi. Atenția mea se disipa. În zilele premergătoare publicării cărții îmi era greu să mă concentrez, dar acum era și mai rău. Mintea mea refuza să se calmeze. Era dificil să fiu atentă la ceva. Când citeam, cuvintele

mi se păreau îndepărtate, mute. Nu reușeam să stau nemișcată, să mă simt confortabil. Dacă ascultam ceva sau pe cineva, pierdeam focalizarea. Gândurile îmi erau disperate. Schimbarea se vedea și în scrisul de mână, înainte frumos, ordonat: cuvintele păreau acum mâzgălite, aplatizate, de parcă le-ar fi lipsit anumite litere.

— E normal să ai emoții pentru cartea asta, mi-a spus Patrick, când romanul luase forma finală și începuse tornada promovării.

Dar nu acesta era motivul, nu puteam gândi. Sau nu pe de-a-ntregul. Deși ar fi fost mai simplu să-mi pun starea pe seama acelor presiuni firești, care aveau să treacă la un moment dat.

— E o miză mare, a remarcat el.

— La ce te referi?

— Ai lucrat mult timp la carte.

— La toate am lucrat mult timp.

— Nu chiar. Asta e diferită. Adică... vocea i-a pierit în timp ce tasta la computer, lumina albastră reflectându-se în lentilele ochelarilor.

— La ce te referi?

S-a oprit din lucru și a ridicat privirea către mine.

— Nu știu, cred că mă refer la faptul că ai renunțat la multe pentru carte.

Și-a scos ochelarii și s-a frecat la ochi.

— Sau cum vrei să zici. Amândoi am renunțat.

Știam la ce se referă și nu voiam să discut despre asta, nu credeam că era posibil să vorbim încă despre asta. Că mai era ceva de zis. Era pe la mijlocul iernii, iar eu eram obosită. Lunile reci, umede mă deprimeau mereu. Știa cât de mult conta munca pentru mine și mă săturasem să fiu nevoită să-mi explic la nesfârșit motivele, să vorbesc continuu despre copilul pe care nu mi-l doresc.

— Dar credeam că te-ai eliberat de asta în scris, că ai trecut mai departe, îmi spunea mereu.

Frica mea perpetuă de a nu repeta greșelile mamei.

Am trecut prin pagini peste pagini, toate pe aceeași temă.

— Nu crezi că e timpul să mergi mai departe? Încă am putea să avem acest lucru împreună, insista.

În cele din urmă, mama făcuse o alegere împotriva mea. Sau, cel puțin, așa mi se spusese. Așa ni se spusese, mie și lui May. Mă gândeam la asta deseori, uneori compulsiv; știam că nevoia mea de a scrie e mai puternică decât orice alt impuls. Îi explicasem lui Patrick că nu-mi puteam asuma riscul de a repeta acea situație de victimă colaterală pe care eu și May o trăiserăm în copilărie, răul pe care îl resimțiserăm ca efect secundar al plecării mamei. Dar Patrick era impulsiv și nu se gândea la repercusiuni sau poate că se simțise imun atât de mult timp, încât nu-i mai păsa. Dar în mintea mea lucrurile erau clare: ambiția mea artistică era cea mai importantă. Așa fusese întotdeauna. Și încă era, este. Iar el o știa. Crezusem că exact asta iubea la mine. Dar câtă ambiție are voie să revendice o femeie înainte s-o distrugă? Desexualizată, considerată ca trăind total greșit. Înainte de a fi înfruntată, de a i se reproșa. Patrick, spunându-mi cât de mult sacrificaserăm

amândoi. Era o chestiune de valoare, de renunțare în mod diferit, o formă de renunțare fiind mai acceptabilă decât cealaltă.

A oftat și s-a întors la ceea ce făcea. Începusem să lucrez la carte când aveam aceeași vârstă ca mama când ne-a părăsit, pe mine și pe sora mea. Părea o potrivire binevenită această similaritate numerică. Să încep din punctul în care ea s-a oprit: același număr marcând deopotrivă începutul și sfârșitul. Mi-am dorit să dau formă acelor evenimente ca să nu se repete, să spun tot ce știam despre povestea ei, versiunea mea. A fost un fel de a-i contura viața diferit de a mea și de a i-o onora, pentru că nu puteam scăpa de gândul că povestea ei neterminată fusese îngropată în mine și aștepta să fie readusă la viață: copilul, ca vector al femeii. Pe măsură ce creșteam, tata menționa adesea cât de mult semănăm cu ea.

— Leită maică-ta, șoptea uneori, cu o privire visătoare.

Cumva, asta mă speria, în loc să mă măgulească.

Tata spunea că mama ne părăsise pentru că nu mai putuse suporta. Dar ce anume nu mai putuse suporta nu ne-a explicat niciodată. Odată a spus că arșița. Sau chiar țara în care o dusesse. Altădată, în mijlocul uneia dintre crizele noastre de isterie, ne-a zis cu mânie: *Cred și eu c-a plecat!* Ani întregi, rochiile ei au rămas în șifonier pe umerase. Și-a luat cu ea peria de păr, dar nu și bijuteriile. Tata era un bărbat mândru, nu și-ar fi recunoscut niciodată sentimentele. N-avea de gând să spună că plecase din cauza lui sau că din vina lui fugise, așa cum se exprimase o dată, de parcă s-ar fi referit la un copil.

— Ea a ales, iar noi suntem cei care trebuie să ne împăcăm cu situația.

Dar dacă am început cartea atunci, la doar treizeci de ani, m-am oprit imediat. Era mult prea greu, copleșitor. Extenuant. N-am putut s-o fac, așa că am pus-o la păstrare într-un fișier din arhivă. Dar până la urmă povestea s-a insinuat singură în mine – am încercat să-mi distrag atenția lucrând la un alt proiect și totuși m-am trezit că aceleași materiale vechi își croiesc drum, cu insistență. Așa că am cedat. Am făcut ceea ce trebuia să fac.

May s-a ridicat.

— Îmi cer scuze, trebuie să mă duc la baie, a spus.

Încă mai sângera puțin. Zicea că urmele de pe absorbante semănau cu acel lichid apos, rozaliu de pe fundul caserolelor cu carne din supermarket.

— Carnea e moartă, comestibilă și nu-ți dai seama până nu o ridici și vezi că picură, a adăugat May, scotocind în geantă după un absorbant.

În fața noastră, un grup de femei masive cu căști de baie pe cap au intrat precaute în apă. Aveau abdomenul rotund și picioare subțiri. Instructorul stătea pe marginea piscinei și le arăta mișcărilor: alergare ușoară la „Jingle Bells”. Genuflexiuni la „Dashing Through the Snow”. Femeile cântau și ele. Instructorul avea pe cap o pălărie ascuțită cu un ciucure de beteală în vârf și un tricou pe care scria: „Micul ajutor al lui Moș Crăciun”. Am privit-o pe Lexi continuând să alunece lin prin apă, iar peste câteva clipe, când May s-a întors de la toaletă și Lexi își terminase lungimile de bazin, sora mea s-a apropiat de marginea piscinei cu prosopul întins. I l-a înfășurat în jurul umerilor înainte ca Lexi să apuce să-și dea jos ochelarii și casca, eliberându-și părul blond, încâlcit.

În drum spre ieșire, i-am cumpărat o înghețată de la chioșc.

— Privilegiul mătușii, i-am spus lui May când m-a privit dezaprobator.

După aceea ne-am urcat în mașina încinsă și ne-am îndreptat către casă, dar autostrada era blocată din cauza unui accident. Soarele a început să coboare la orizont în timp ce ne târâm în coloană. M-am lăsat pe spate în scaun, privind în oglinda laterală. Lexi stătea somnoroasă pe bancheta din spate, cu capul înclinat, sprijinit de centura de siguranță. Un claxon în spatele nostru. Un indicator luminos de pe marginea drumului atenționa toate vehiculele să formeze un singur șir.

— Mă trece pipi. Cât crezi că mai facem? am întrebat.

— Cine poate ști?

Mașina înainta foarte încet. S-a făcut verde, dar nu ne-am mișcat. Apoi, din nou roșu. Și din nou verde. Mergeam atât de încet, încât doar mașinile din față, aflate cel mai aproape de semafor, reușeau să avanseze puțin. În spate, Lexi adormise cu gura ușor întredeschisă și obrazul lipit de centura de siguranță gri. Șoferul din fața noastră a frânat brusc, iar May a claxonat.

— Cretinu' dracului! a țipat ea. Îmi cer scuze, a adăugat repede, întorcându-se spre Lexi, înainte să-și dea seama că nu o auzise înjurând. Cum mi-ar spune acum? a zis, mijind ochii din cauza soarelui ce pătrundea pieziș prin parbriz. Ipocrită! *Nu mai fi ipocrită! Și tu înjuri*, a imitat-o May pe fiica ei,

oftând. Când era foarte mică, lucrurile stăteau altfel. Dormea continuu. Pe-atunci eram la unison, într-o extenuare reciprocă. Oamenii spun „dormi ca un bebeluș” în glumă, nu? Dar ea părea bătrână și ridată, și obosită de drumul venirii pe lume. Acum pare că suntem iar la unison, extenuându-ne una pe cealaltă, făcând cu rândul.

May s-a uitat în oglinda retrovizoare.

— Acum doarme profund. Când visează, tresare. Și ea, și câinele.

Traficul se blocase complet, iar May s-a aplecat peste volan. Am observat că pe mâna dreaptă avea inelul cu smarald al lui Joan, cel pe care i-l dăruise tata și pe care ea îl scotea și-l puneă într-un pahar pe pervaz cât spăla vasele. Cum de ajunsese la May? Eram gata să spun ceva, dar ea și-a continuat șirul gândurilor:

— E ca o regresie bizară, o inversiune. Când conduc, adoarme. Când o rog să mergă la culcare, țipă la mine. Nu vreau să mă urască, nici nu vreau să iau în considerare ideea că m-ar putea urî, dar uneori cred că o face și când o face cred că nici ea nu-și dorește cu adevărat s-o facă, așa că reacția ei față de mine – reacția pe care o are din cauza mea – o înfurie, o

derutează atât de mult, încât într-un fel foarte ciudat și complicat mă urăște mai mult pentru că am făcut-o să se simtă astfel și e aproape îngrozită sau șocată, sau dezgustată de propria reacție și nu știe ce să facă cu acel prim sentiment de antipatie sau cu cel de-al doilea, de repulsie, așa că și le revarsă pur și simplu asupra mea. Ce naiba să fac? Nu știu, credeam că astfel de lucruri se vor întâmpla abia când va fi mai mare. Are doar unsprezece ani, nici n-a ajuns la adolescență. Credeam că mai am niște ani înainte ca lucrurile s-o ia razna.

Coloana de mașini a început să se miște, iar May a accelerat prea mult, apoi a frânat prea brusc. I-am privit degetul inelar alunecând pe volan. Șoferul din spate a claxonat. Pe geamul meu erau pete uscate de lapte; Jess strânsese prea tare cutia de carton și laptele țâșnise în mașină. Am întins mâna și le-am răcâit cu unghia.

Autostrada sau cel puțin porțiunea pe care eram blocate, era flancată de palmieri, frunzele lor mari rotindu-se încet în vânt. În depărtare se vedeau munții și, dincolo de ei, mi-am imaginat, ținutul întins pe care-l străbăteam de-acasă la școală și poate că undeva, acolo, încă se afla acel colț arid de teren agricol. Florile se uscau în arșiță, devenind țărână. Niciun semn.

Nu m-am întors niciodată acolo, la fermă. Nu când eram adult. Dar încă îmi aminteam limpede întinderile nesfârșite ce se vedeau în depărtare. Pământul fermei era atât de tare și de bolovănos, secătuit de atât de multe turme, încât ne consideram norocoși dacă primăvara iarba răsărea din nou, verde. Solul era roșiatic și iarba decolorată, de un galben-palid, aproape albă. Îmi amintesc că stăteam și-o priveam legănându-se în bătaia vântului. Era îndeajuns de scurtă ca să nu fie culcată la pământ, ci doar puțin înclinată, cu străluciri și umbre: de la distanță, părea bogată, ca puful unei bucăți de catifea. Și mai departe, dincolo de granița proprietății noastre, terenul sterp era presărat cu movilițe albe: oase uscate de animale. Iarna, casa era cel mai rece loc pe care l-am văzut vreodată: podelele erau acoperite cu linoleum maroniu, iar ferestrele aveau geamuri vechi, subțiri. În bucătărie, dulapurile erau din placaj verde-brotăcel și șoarecii se adăposteau prin colțuri, găurind punga de pâine sau ronțâind din cutia cu cereale.

În parte, era adevărat ce spusese jurnalista de la *New Yorker*. Nu mă întorsesem acolo nici măcar când tata era pe moarte. Ne îndepărtaserăm cu mulți ani înainte și amândoi eram prea mândri și ne simțeam prea jigniți ca să facem vreun compromis. Firește că nu-mi dăduse mie inelul lui Joan. Nu l-a întâlnit niciodată pe Patrick și nu i-a plăcut ce i-am spus despre el, mergând până la a-l învinui pe soțul meu pentru cărțile pe care le-am scris, cărți care îmi aduseseră succesul și pe care tata le detesta. Considera că mă expun, că îmi bagatelizez viața scriind despre ea atât de sincer, dacă nu în cărți, atunci cu siguranță în interviuri. În timpul uneia dintre ultimele noastre conversații telefonice, am încercat să-i explic că era ficțiune sau, cel puțin, că orice adevăr este transpus prin tropi ficționali. Era conceput în așa fel încât cititorul să simtă că era real: o minciună bine spusă

trebuie să treacă drept adevăr. Detesta mai ales ceea ce considera a fi tonul confesiv, în ciuda faptului că am încercat să-i explic că tocmai această percepție era un semn al succesului pe care-l aveau scrierile mele. Credibilitatea. Dar eu eram copilul lui și el nu putea vedea dincolo de artificii artistic, dincolo de evenimentele ocazionale pe care doar el le recunoștea. Mai exact, e posibil ca, fiind un copil imigrant, să fi ajuns să imite atât de eficient caracterul britanic, încât noțiunea de decență și credința neștrămutată în puterea salvatoare a demnității inexprive îl făcuseră incapabil să tolereze alegerile mele liberale. Poate că și mama suferise din cauza inflexibilității lui. N-a înțeles niciodată de ce începusem relația cu Patrick, de ce naiba am făcut așa ceva.

— La ce terminal?
întrebase taximetristul.

— La terminalul doi, vă rog, îi răspunsese Patrick.

Dar pe drum, ținându-și mâna pe piciorul meu, s-a răzgândit.

— Îmi cer scuze, a zis, aplecându-se spre șofer. Am făcut o greșală. Vă rog să ne întoarcem și să ne lăsați la o altă adresă.

Știam că e mult mai mare decât mine, dar în același timp părea fără vârstă, așa cum par toți zeii noi în ochii celor care-i venerază. Firește că fuseseră alții înaintea lui, alți băieți, în principal, băieți care executau actul repede, cu șosetele în picioare. Uneori cu pantalonii în vine. Știi la ce urmează să renunți, da? Îmi spusese unul dintre ei, primul, băiatul cu care mă întâlneam în ultima vacanță de vară din liceu. Sau poate că spusese: *Ești pregătită să renunți la ea?* Sau poate chiar: *Știi ce presupune asta, nu?* Probabil că eram la cantina școlii, mâncând cartofi prăjiți și pui cu sos.

După aceea mi-a fost rău. El s-a enervat că nu sângerasem, suspectând că nu fusese primul.

— Nu-i adevărat, i-am spus, dar nu m-a crezut.

Mașina a trecut printr-o baltă adâncă și apa a împrăștiat geamurile. O schimbare de plan, nu o greșeală, poate că așa i-a spus Patrick taximetristului.

M-am gândit că poate mi se făcuse rău de la felul în care conducea May. Accelera în scurtele porțiuni mai libere, apoi frâna cu putere, zgâlțâindu-ne. Sau poate că era de la mirosul din mașină, de la odorizantul auto agățat de oglinda retrovizoare. Oricare ar fi fost cauza, trebuia să ajung la toaletă și să fac rost de niște apă. Îmi simțeam gura lipicioasă, uscată. Mă durea în gât. Terminasem de mult sticla de apă pe care o aveam în geantă, care se încălzise și avea gust de plastic, iar acum mă simțeam foarte amețită. May a accelerat și a frânat brusc încă o dată. Era cât pe ce să vomit.

A durat aproape o oră să ne apropiem de intersecția cu semafor verde, roșu, verde, roșu. Puțin mai în față se vedeau luminile albastre ale mașinii de poliție aflate la locul accidentului. Pe bancheta din spate, Lexi se trezise și bătea cu degetele în geam, în ritmul unei piese ce-i răsuna în cap. După intersecție, părea că traficul s-a decongestionat puțin; înainte de semafor, drumul se îngusta, dar apoi era o ieșire din autostradă. La locul accidentului, un polițist strângea conurile de semnalizare cu bandă reflectorizantă și făcea semn mașinilor să-și continue drumul. Un șir de săgeți luminoase licăreau, îndrumând mașinile spre dreapta. May bătea darabana pe volan. S-a întins către torpedou.

— Scuze. Poți deschide, te rog? Ar trebui să fie o pungă de bomboane înăuntru, mi-a spus.

După operație, simțea adesea că-și pierde echilibrul.

— Îmi scade brusc glicemia, mi-a explicat.

Înghesuită între cartea mașinii și un pachet de șervețele, era o pungă de dropsuri.

— Dă-mi-o, te rog, a zis May.

Punga era desfăcută și mirosul era grețos de dulce: zmeură și mentă. De la căldură, bomboanele se topiseră și se lipiseră între ele.

— E OK, dă-mi câteva lipite, e chiar mai bine.

I le-am dat.

— Doamne, am spus, mirosindu-mi degetele și încercând să mă șterg pe blugi. Nu știu cum poți să mănânci așa ceva. Nu-ți trezesc amintiri?

— Ce vrei să spui?

— Despre noaptea aceea.

Am privit pe geam.

— Când s-a întors mama în camera de hotel cu bomboanele. Tu mi-ai povestit.

May s-a încruntat și s-a uitat în oglinda retrovizoare înainte de-a se încadra pe cealaltă bandă.

— Păi... știu scena din romanul tău, a spus. Am citit partea aia. Dar am considerat-o ficțiune.

A deschis gura parcă pentru a mai spune ceva, dar mașina de lângă noi a claxonat.

— Stai! a țipat Lexi speriată.

Bătea cu palma în geam.

— Uite un McDonald's! Uite, acolo! Putem să mergem? Putem? Mami, mor de foame. Chiar mor de foame. Te rog! Doar

de data asta. Te rog! O să stăm în trafic o veșnicie. *Te rog*, mami, îmi vine să leșin de foame.

Voiam s-o întreb pe May ceva legat de ceea ce tocmai spusese, dar am pierdut momentul.

— Sub nicio formă. Nu te las să mănânci porcăriile alea. În plus, abia ai mâncat o înghețată, a zis May.

— Asta a fost cu foarte mult timp în urmă. Și nu sunt porcării.

— Avem o grămadă de mâncare acasă. Ajungem imediat.

— Dar tata merge!

— Cum adică merge?

— Merge și mănâncă acolo.

— N-ar trebui să mănânce nici el, dar, oricum, tu nu ești tata. Uite, se eliberează drumul.

— Și ce dacă! Chiar dacă se eliberează, mai e mult până la cină, iar mie mi-e foame acum! N-ai văzut ce repede am înotat?

May s-a uitat în oglinda retrovizoare și i-a prins privirea lui Lexi.

Până la urmă a acceptat sau a capitulat, cum vrei s-o privești.

— OK, bine, a oftat ea, ridicând din sprâncene. Dar numai de data asta.

M-a cuprins un val de ușurare; poate că o limonadă rece avea să-mi taie greața. Poate că îmi

făcea bine doar să ies din mașină. May și-a ridicat degetul arătător.

— Dar e prima și ultima dată, ai înțeles?

Deasupra noastră, firma strălucitoare de neon. Săgețile care ne îndrumau spre microfonul unde plasai comanda, apoi spre locul de ridicare.

— Dar nu vreau să luăm la pachet, a spus Lexi indignată. N-am zis că vreau la pachet.

— Merge mai repede așa și, cât mănânci, poți să asculți muzică.

— Dar vreau să stau jos.

— Glumești? Oricum stai jos.

— Vreau să stau la masă, că mereu îmi curge sosul pe mâini și, în plus, am nevoie la toaletă. Chiar am, am nevoie acum! a insistat Lexi.

May a făcut o grimasă, apoi a întors mașina către parcare. A parcat cu spatele, dar a intrat greșit, tăind liniile despărțitoare. Eu și Lexi ne-am dat jos și am așteptat-o să îndrepte mașina. În timp ce stăteam acolo, pe marginea bordurii de ciment, am avut un sentiment bizar de deja-vu, ceva legat de gardul viu deplorabil din jurul parării, de plantele butucănoase, aproape lipsite de frunze, fiecare dintre ele părând o plantă izolată și suferindă ce ține înăuntrul ei o versiune mai fericită a ei înseși. Solul din jur era de un cenușiu-deschis și nu maroniu, așa cum te-ai aștepta, părând un nisip murdar. Din loc în loc, mucuri de țigară, capace de sticlă din plastic și din metal. În apropiere, un coș de gunoi al cărui capac era plin de găinaț. Deja nu mă mai puteam gândi la ceea ce se întâmplase în acea zi, deja nu-mi mai aminteam

limpede. Luminile strălucitoare ale mallului, neoanele albe, mirosul de clor. Senzațiile erau încă puternice, dar cronologia lor, obscură. Totul părea să se fi petrecut deodată, într-o bizară suprapunere, deși știam că evenimentele se succedaseră.

— Lucie! Lucie! Vii? m-a strigat Lexi.

Mă jucam cu vârful pantofului în țărână, iar și iar, marcând o linie. May și Lexi erau gata. Mașina s-a închis: bip și clic sau poate clic și bip. O altă mașină a scos aceleași sunete, dar invers, pasagerii ei apropiindu-se acum de ea după ce mâncaseră, gata să se întoarcă acasă.

M-am dus la toaletă, apoi m-am dus la tejghea, unde May plasa comanda. Lexi stătea lângă ea, vrând să se asigure că mama ei înțelesese totul cum trebuia. Dar apoi, în ultima clipă, după ce May a comandat limonada mea și cafeaua ei, Lexi s-a răzgândit, voia altceva, nu meniul normal, ci pe cel maxi, cel cu triplu cheesburger și shake XXL. Era un meniu special, anunța foaia laminată de lângă casa de marcat. May a refuzat, ignorându-i cererea și dând comanda așa cum fusese vorba, dar Lexi a început să țipe: Nu, nu era corect, nu apucase să vadă reclama înainte, când stătuseră și citiseră împreună meniul, și acum trebuia să schimbe comanda, așa că i s-a adresat direct casierei.

— Mama a înțeles greșit.

— Încetează, Lexi. Am comandat deja, a spus May nervoasă, iar Lexi a împins-o cu cotul în coaste, un gest reflex, stând foarte aproape una de cealaltă.

— Îmi cer scuze, ce meniu doriți? a întrebat casiera.

Au răspuns la unison:

— Normal, Maxi, iar casiera a zâmbit stânjenită, privind în jos.

— Te rog, mami! Te rog, a zis Lexi, din ce în ce mai tare, atrăgând atenția celor din jur.

— Du-te. Și. Stai. Jos, a răspuns May, îndeajuns de tare s-o poată auzi toți cei aflați la coadă.

Lexi s-a înroșit de furie. Din locul în care mă retrăsesem, lângă stiva de tăvi maronii, o puteam vedea abia abținându-se să n-o lovească pe mama ei și, în cele din urmă, exprimându-și furia: cu privirea în pământ, a lovit-o cu piciorul pe May în gleznă. Am privit-o pe May rămânând neclintită, încercând să se prefacă, măcar în public, că nu se întâmplase nimic. Că nu simțise nimic. Că n-o duruse. Nu s-a aplecat să ducă mâna la gleznă, deși chiar și de la distanță se vedea că se înroșise. După aceea am văzut-o pe Lexi că se retrage. A găsit o masă liberă într-un colț și s-a așezat îmbufnată pe locul de lângă perete. Peste câteva minute, May a venit cu meniul mic, nu mare, porția de cartofi prăjiți și cafeaua. Lexi a împins tava deoparte.

— Nu-mi mai e foame, a spus.

— Serios? Atunci du mâncarea înapoi și cere-ți banii. Spune-le că nu-ți mai e foame, i-a răspuns May.

Lexi a pufnit și a mormăit ceva.

— Poftim? Ce-ai spus?

— Nimic.

— Repetă ce-ai spus.

— Nimic. N-am spus nimic. Adică, n-am rostit *cuvântul nimic*, pur și

simplic n-am spus nimic.
Doar am oftat, a adăugat
Lexi. Nici asta n-am voie
să fac? N-am voie să
respir în prezența ta?
Poate că nu, poate că nici
asta n-am voie.

Am văzut cum ochii lui May se umpleau de
lacrimi.

— Ne-am oprit aici
pentru tine, pentru că ne-
ai rugat tu, a spus. Eu
detest McDonald's.
Cafeaua e oribilă,
înăuntru miroase urât și
luminile sunt prea
puternice. Uită-te la
Lucie, în lumina de-aici
pare verde. Iar tu ai dat în
mine. În public. Și toată
mâncarea de-aici are gust
de castraveți acri,
castraveți acri și
mucilaginoși.

Și-a împins scaunul în spate.

— Gata! Până aici! Eu și
Lucie ne ducem acasă, a
anunțat, fără să se uite la
mine. N-ai decât să rămâi
aici, să termini mâncarea
pe care ai cerut-o și să te
întorci cu autobuzul.

După care și-a aruncat geanta pe umăr și s-a
îndreptat către ușă. M-am uitat la Lexi și-am spus:

— Eu nu mă bag, ai face
bine s-o împaci cât mai
repede.

— Blufează, mereu
blufează, mi-a răspuns ea.

Am ridicat sprânceana, în parte îngrozită de încăpățânarea ei, în parte plină de admirație, în parte temătoare, și am urmat-o pe May afară. A descuiat mașina și am urcat. Și-a pus centura de siguranță și a băgat cheia în contact. A pornit motorul și a dat în marșarier. În spatele nostru, în restaurant, mi-am închipuit-o pe Lexi la masă, în continuare bosumflată, aplecată în scaunul portocaliu din plastic, cu ochii ațintiți la masa de plastic bej, ca într-un tablou de Hopper.

— Doar n-ai de gând să...
am spus.

Dar May nu mi-a răspuns, s-a aplecat în față, schimbând posturile de radio, până l-a găsit pe cel cu muzică clasică. Deși stătuserăm în restaurant doar un sfert de oră, mașina era încinsă. Am simțit că mi se face rău. May a pornit aerul condiționat, în timp ce eu deschideam geamul.

— Să rămân eu? am
întrebat.

Dar May a tăcut, privind în oglinda retrovizoare, în timp ce ieșea din parcare. Mașina s-a umplut de gaze de eșapament. May a rămas pe loc preț de o clipă, apoi s-a îndreptat către ieșire.

— Serios, aș putea să vin
cu ea cu autobuzul. Știe
unde suntem? E vreo
stație de autobuz în
aproiere? Suntem pe
autostradă.

Postul de radio se auzea cu întreruperi. May a reglat frecvența și s-a lăsat pe spate în scaun. La colțul restaurantului, chiar înainte de ieșire, era o trecere de pietoni. May a încetinit, lăsând să treacă o familie cu trei copii mici; mama stătea la mijloc, împingând căruciorul, cu câte un copil de-o parte și de cealaltă. La jumătatea trecerii de pietoni, unul dintre copii a scăpat o jucărie din mână. Un iepuraș din cârpe. Dar nu și-au dat seama decât abia după ce-au traversat și au trebuit să se

întoarcă, toți trei, în mijlocul străzii ca să-l ia și apoi să traverseze din nou. În față se vedea ieșirea, traficul părea să se fi liniștit. May a dat la maximum aerul condiționat și am simțit că mi se face pielea de găină pe brațe. Mașina din față noastră a intrat pe autostradă. Urmam noi. Sora mea a apăsat pe semnalizator și a ridicat piciorul de pe frână. Dar chiar în acea clipă, chiar înainte să vireze, Lexi a apărut lângă mașină, bătând în geam, cu respirația întretăiată de la alergat și chipul scăldat în lacrimi. May a oprit brusc și, fără să spună nimic, Lexi a deschis portiera și s-a urcat în spate. M-am întins s-o mângâi pe picior, dar s-a tras înapoi, ghemuindu-se lipită de geam și de portieră și plângând încet. În drum spre casă, am încercat să fiu atentă la trafic, concentrându-mă pe ce aveam în față, sperând că greața era de la răul de mișcare. Dar bineînțeles că nu era de la asta. I-am întins lui Lexi cutia de șervețele. Acum știam de la ce mi-era rău, îmi aminteam că mă mai simțisem așa.

Când se întâmplase prima oară, nu prea știusem ce e, înainte să am dureri și să sângerez. Rămăsesem însărcinată fără să plănuiesc, cu câțiva ani în urmă, când abia începusem să lucrez la carte, și credeam că răul era pur și simplu din cauza anxietății legate de acest proiect. Dar realitatea m-a luat prin surprindere: era ceva ce nu plănuisem, ceva ce nu-mi dorisem. Însă n-am fost însărcinată decât opt săptămâni, cel mult. Nu știu cum de nu-mi dădusem seama mai repede: începusem să vomit înainte să ajung la May și cel mai rău era dimineața. Prima dată, în zilele ce-au urmat după pierderea sarcinii, Patrick a avut grijă de mine, mi-a adus sticle de apă caldă, ceai, calmante. Dar chiar și atunci, văzându-mă așa, nu m-a luat în serios când i-am spus că n-avea să se mai întâmple.

— Cum adică? m-a întrebat. Credeam că...

— Nu.

— Dar am putea să...

— Am spus nu.

Știam că nu puteam trăi așa cum alesese s-o facă May, transformând maternitatea în element central al vieții sale. Amândouă încercaserăm să exorcizăm această parte din trecutul nostru, fiecare în felul ei, May alegând să fie o altfel de mamă, trăind-o din plin, iar eu alegând să n-o fac. Fiecare dintre noi încercând să păcălească și să anihileze acel trecut. Nu mi-am putut aminti niciodată numele femeii cu care ne lăsa mereu mama. Jan? Carol? Eu începeam să plâng. Mă lua în brațe și mă ducea în bucătărie. Avea brațe groase și, când mă țineam de ele, îi simțeam pielea aspră, plină de broboane roșii, un fel de eczemă.

— Nu poți să ai drept de veto, a spus Patrick.

— Nu-mi arog niciun drept de veto. Pur și simplu spun nu. Ar da totul peste cap. Poate că așa a fost să fie. Poate că trupul meu mi-a făcut o favoare. Pe lângă toate astea, n-aș putea suporta neprevăzutul pe care l-ar aduce în viața noastră un copil.

— Dar eu îmi doresc copii. Mai mult decât orice altceva, a zis Patrick.

— Ai deja un copil, i-am răspuns.

— Nu-i același lucru.

— De ce?

— Pentru că eu și Trudi începuserăm să ne urâm chiar dinainte să se nască Joshua. Nu m-a lăsat niciodată să mă apropiu de el, nu cu adevărat. În plus, vreau un copil al nostru, al tău și al meu.

— Nu știi ce-mi ceri. Nu pot. Îmi pare rău. Pur și simplu nu pot. Cum rămâne cu noi, cu ce avem și cum aș mai putea scrie?

— Cum ai mai putea scrie? Vorbești serios? Dacă rolurile ar fi inversate, dacă tu ai fi cea care și-ar dori asta, eu aș face-o pentru tine. Cum

poți să spui așa ceva după
tot ce ți-am oferit?

— După tot ce mi-ai
oferit?

Bănuiesc că se referea la casa în care
locuiam, la bani și la timpul pe care acei bani mi-l
oferiseră, la hainele pe care mi le cumpărase
înainte să câștig propriii bani. În ochii lui, eram
una dintre investițiile sale, iar acum îl frustra că nu
reuşeam să-i aduc profit, profitul la care se aştepta.

— Și cum rămâne cu tot
ce ți-am oferit eu? am
pufnit, întorcând privirea.

Unii burlaci angajează nu doar menajere, ci
așa-numite femei în casă. Eu îi găteam în fiecare
seară, îi umpleam cămara, aveam grijă de fiul său,
verificam corespondența și plăteam facturile, îi
reînnoiam asigurarea și îi plăteam impozitele. Mult
timp, căsătoria noastră mi-a înlesnit ambițiile, iar
Patrick mi le-a încurajat. Dar în acel moment mi-
am dat seama că era ceva care se schimbase sau se
schimba: succesul meu devenea o sursă de iritare,
ba chiar de resentimente.

După aceea m-am simțit vulnerabilă, după ce-
am pierdut sarcina și după cearta noastră
prelungită, iar Patrick a păstrat distanța o vreme.
Dacă era să existe ceva căruia să-i dau viață, aceea
era noua mea carte, cea mai recentă, cea premiată,
cea care părea să-mi ceară totul, ca un mic secret
însuflețit ce creștea în mine. Cred că el a presupus
mereu că în cele din urmă avea să mă convingă,
că, dacă mi-ar fi dat puțin spațiu, m-aș fi putut
răzgândi și că într-o bună zi avea să se nască un
copil. Cine eram eu să-i refuz îndeplinirea
dorințelor?

În acea primă seară, taxiul gonia prin ploaie.
Geamurile erau luminate de picăturile de apă și
amalgamul de lumini ale orașului: firme de neon,
semafoare, stâlpi de iluminat. Am intrat pe
autostradă și am accelerat; pe fereastră, imaginile

se derulau tot mai rapid: cinci, zece, cincisprezece cadre pe secundă, în funcție de cum le măsurai. Un palmier îngreunat de apă, un șir de terase cu coșuri fumegânde, un pasaj pietonal, umbra întunecată a unui parc înverzit. Imaginile se derulau rapid. O trăire devenită continuă prin prisma vitezei; vocea lui, orașul umed și negru, ștergătoarele mișcându-se într-o parte și-n alta. Luminile stradale albe și portocalii care îi alunecau pe chip.

— Mai avem puțin, mi-a spus, mângâindu-mi părul. E chiar după colț.

S-a aplecat și mi-a atins obrazul și am simțit cum o substanță dură, comprimată, demult îngropată în nucleul meu, începe să se dizolve. Era o atingere foarte blândă, degetele lui trecând peste pielea mea. O atingere menită unei creaturi fragile și iubite, unui copil febril, unei pisici adormite. O atingere încărcată de blândețe și curiozitate. De uluire. Cu toate acestea, am tresărit.

— Îmi cer scuze, a spus el. N-am vrut să te sperii.

— Nu m-ai speriat. Chiar deloc, i-am răspuns.

Taximetristul a pornit radioul.

Dacă urzeala familiei lui May era deja rărită, aceea scenă din parcare a părut să o dinamiteze complet. Abia intraserăm pe alee, când Lexi a deschis portiera și a sărit din mașină. A alergat în spatele casei și a intrat prin spălătorie. Apoi s-a închis în camera ei. Mai târziu, când a ieșit, s-a certat cu May din cauza aerului condiționat.

— E prea frig aici, parcă am fi dracu' în miezul iernii, s-a răstit ea.

— Vezi cum vorbești!

— Și tu ai vorbit la fel la McDonald's.

— Adam, care stătea la computer, te-a auzit.

— McDonald's? Cine-a fost la McDonald's? a întrebat el.

După aceea, Lexi s-a dezlănțuit, povestindu-i pe un ton dramatic despre încercarea mamei ei de a o abandona în parcare.

— Nu era în parcare, a răspuns May.

— Deci e-adevărat? a întrebat el.

— Nu, nu e-adevărat, iar cearta s-a petrecut în restaurant.

Apoi Lexi mi-a cerut să depun mărturie pentru ea.

— Spune-i, Lucie – e posibil să fi zis chiar mătușa Lucie – *spune-i ce-a zis!*

— Am luat-o chiar la intrarea în autostradă, am răspuns.

— M-ați luat! Băteam ca nebuna în geam!

— Vorbiți serios? a întrebat Adam.

May s-a întors cu spatele.

— A bătut în geam, dar ușa nu era blocată.

— Mașina era în mers! a zis Lexi.

— Oprisem. Trăsesem frâna de mână, a răspuns May.

— Minte! a strigat Lexi. Minte mereu!

După aceea s-au lansat toți trei într-o ceartă pentru stabilirea adevărului, o ceartă pentru putere, pentru supremație. Trebuia să discute despre ieșirea violentă a lui Lexi, despre faptul că-și lovisese mama. (Nu te-am lovit, doar te-am *atins*!) Despre cât de iresponsabilă fusese May. Despre absența convenabilă a tatălui, nevinovat din start, din lipsă de probe. M-am retras în bucătărie să spăl verdețurile pentru salată, în caz că, poate, aveam să luăm cina împreună. Un moment de negociere, poate chiar de bunătate:

— Poți, te rog, să-mi dai salata, sarea, pâinea?

La baza albă și crocantă a frunzelor de salată erau bulgări de pământ. Le-am scuturat ca să le curăț. Măcar să fie cina pregătită, pentru momentul în care vor vrea să mănânce. Am auzit pași grăbiți în spate, apoi ușa de la dormitorul lui May trântindu-se. Au urmat pașii apăsați ai lui Lexi și încă o ușă trântindu-se. Mi-am continuat activitatea cu dedicare: cu capul în jos, am spălat de două sau de trei ori țărâna de pe frunze, simțind în ceafă răceala din aer. Adam și-a reluat lucrul la computer, apăsând tastele cu putere. Peste câteva minute, s-a ridicat de pe scaun, hârșându-l pe podea.

— Mă duc să văd ce pot face, a spus el oftând.

La scurt timp, l-am auzit țipând la Lexi, apoi încă o ușă trântită. Probabil că a trecut încă o oră până să revină și să-mi spună că May nu se simțea bine și că, dacă mi-era foame, puteam mânca liniștită. După aceea, a dispărut și el. Am traversat holul în vârful picioarelor și m-am oprit în fața camerei lui Lexi, încercând să aud ceva. Muzica era dată foarte încet și din când în când se auzea câte un suspin. M-am întors în bucătărie, am umplut o farfurie cu mâncare – salată, carne și pâine cu unt – și am bătut la ușă.

— Lasă-mă-n pace! mi-a strigat.

— Eu sunt, ți-am adus ceva de mâncare!

— Nu mi-e foame.

— Ar trebui să mănânci ceva.

— NU MI-E FOAME.

— Bine, atunci las farfuria aici jos și o iei tu când vrei.

— N-o să mănânc.

— Bine. O să mă-ntorc mai târziu să iau farfuria.

Am găsit câinele și l-am scos de zgardă afară. Am închis ușa și mi-am pus un pahar mare de vin. Am luat castronul cu salată și o furculiță și m-am așezat pe canapea. Când am terminat paharul cu vin, am adus sticla, iar după ce băusem îndeajuns cât să nu mai observ furia mocnind în aer, câinele care urla la ușă, muzica bubuind în camera lui Lexi, plânsul lui May și alarma de la mașina vecinului, mi-am spălat paharul și m-am dus la culcare.

În acea noapte, a sunat telefonul fix. Eram încă trează și l-am auzit pe Adam răspunzând.

Apoi i-am auzit pașii pe scări și un ciocănit la ușa mea.

— Lucie? E pentru tine.
Cred că de la Londra, a spus. Ceva în legătură cu Patrick. Cu accidentul.
Trebuie să te întrebe ceva.

Când am coborât la parter, singura lumină era cea a veiozei de lângă telefon. Am ridicat receptorul.

— Alo!

Mi-a răspuns o voce oficială, ușor răgușită.

— Doamna Blackwood?

Și-a spus numele și funcția, dar vorbea repede și n-am înțeles. Inspectorul cutare sau poate a zis anchetator?

— Doamna Blackwood?
a repetat.

— Da, eu sunt.

— Încercăm să luăm legătura cu dumneavoastră de ceva timp. Mă tem că am niște vești. Am primit raportul autopsiei. Rezultatele câtorva analize au venit cu întârziere și apoi ne-a luat ceva să dăm de dumneavoastră... Vă contactez ca să vă anunț că medicul legist a cerut deschiderea unei anchete în urma rezultatelor.

— Mi s-au tăiat picioarele. Autopsie? Credeam că... adică ce rezultate?

— Da.

A fost o întrerupere pe linie, așa că auzea cu întârziere ce îi spuneam, iar apoi părea că vorbim

amândoi în același timp.

— E posibil să fiți contactată pentru a mai răspunde la câteva întrebări.

— Puteți să-mi spuneți ce...

— Câteva întrebări, a repetat el, presupunând că nu auzisem, că îl rugam să repete. Mă tem că în acest moment nu vă pot da mai multe detalii, trebuie doar să vă informez.

A continuat să enumere alte formalități, descriind procesul, măsurile de precauție, suspiciunea de violență. Mi-a explicat foarte lent, foarte atent că scopul medicului legist nu era să acuze pe cineva, dacă într-adevăr era vorba despre asta, ci să determine întregul lanț causal, astfel încât evenimentele ce-au dus la moartea soțului meu să fie expuse în ordinea corectă.

— Compania de croaziere fusese cooperantă, mi-a zis.

Dându-le permisiunea să... dar n-am înțeles finalul propoziției.

— Orice posibilitate, mi-a spus. Dacă a mai fost cineva cu el pe punte. Deși nu e treaba mea să dezvălui așa ceva, a insistat el. În orice caz, ținem legătura. Îmi cer scuze pentru oră, a adăugat, referindu-se probabil la faptul că era târziu în locul în care mă aflam.

Convorbirea s-a încheiat. Am rămas cu receptorul în mână, apoi mi l-am lipit de față. Acolo unde îmi atinsese urechea, era cald și mirosea puțin a ceară. Am auzit tonul: bip-bip-bip. Am ascultat o vreme. Un bip mai prelung și mai puternic decât următorul, trecând de la unul la celălalt în mici variații. Am așteptat să aud o voce printre bipuri. O voce care să corecteze ceea ce tocmai auzisem, să șteargă cele spuse.

Cartea a patra

După ce scriu o carte, după ce o termin, uit ce conține. Mă trezesc visând la ea cu ochii deschiși sau mă gândesc doar într-un fel vag la tot ce-am scris. Amintirea cărții și amintirile vieții mele alunecă unele pe lângă altele. Nu-mi mai dau seama ce este amintire și ce este o scenă din carte sau dacă scena din carte e o amintire. Sau dacă amintirea a fost adaptată într-o scenă pentru carte, un fragment care a evoluat într-o poveste. Originea lucrurilor pe care le am în minte devine imposibil de identificat. Dacă în cărțile mele se regăsesc repetiții e din cauza propriei mele uitări. Dacă-mi amintesc greșit anumite fapte nu e intenționat. Cu timpul, toate granițele dispar sau se estompează, pentru că așa își dorește artistul.

Ani de-a rândul am citit aproape tot ce-a scris Patrick: eseuri, introduceri, scenarii, interviuri. Am citit, am corectat și am făcut sugestii – sau adăugiri, să spunem – la fiecare ciornă, înainte să intre în tipar. Era ocupat și, la început, am făcut-o doar ca să-l ajut și pentru că eram interesată, voiam să știu la ce lucrează, voiam să vorbim despre asta. Cu timpul, ne-am obișnuit cu acest tipar, până în punctul în care nu dădea undă verde la nimic înainte de-a trece pe la mine.

— Fă cum știi tu mai bine, îmi spunea, întinzându-mi un teanc de foi.

Această colaborare începuse în primele noastre zile împreună și se intensificase atunci când, odată cu primul lui film – la trei ani după ce ne mutaserăm la Londra –, se trezise în lumina reflectoarelor. Renunțase la postul de la universitate, deși își păstrase un curs onorific, și programul lui devenise mult mai haotic decât atunci când ne cunoscuserăm. Interveneau mereu

tot felul de lucruri. Primea invitații. Lucra ore în șir, obsesiv. Câțiva ani a continuat să țină în buzunar o agendă, din obișnuință, dar, pe măsură ce zilele lui deveneau tot mai haotice, își nota întâlniri, le tăia, scria pe deasupra. Nu puteam descifra mereu notițele și știam că, fiind atât de ocupat, nu-și ordona toate angajamentele și adesea făcea lucrurile din mers. Max organiza totul, încerca să țină frâiele, dar Patrick era greu de controlat. Programul lui a devenit din ce în ce mai puțin previzibil, pe măsură ce faima i-a crescut. Nimeni nu se mai putea baza pe el, apăreau continuu tot felul de noi sarcini, iar toanele lui puteau fi luate drept inițiative. Mă asiguram că sunt la curent cu toate – întâlniri, proiecte, programe și termene-limită –, că îi știu toate mișcările și planurile. Venea acasă și-mi expunea tot felul de idei, de scenarii gândite doar pe jumătate, imagini pe care mi le descria ca pe niște vise. Uneori, visam la rândul meu lucrurile despre care îmi vorbise: un coridor bleu, o ușă neagră, un copil ascuns sub o tufă de iasomie. Sau concepeam o scenă a mea, în care mă surprindeam replicând o imagine pe care mi-o descrisese el, o imagine pe care o crea în viața reală pentru o viitoare filmare. Adesea se întâmplau prea multe ca să le poată păstra în minte pe toate, așa că se elibera de ele prin mine.

De-a lungul acelor ani în care celebritatea lui părea să nu cunoască limite, toți studenții scriau despre filmele lui, care se regăseau în orice programă de studii cinematografice. Când ne-am cunoscut, știam că într-acolo se îndrepta, dar pe parcursul căsniciei noastre, reputația lui s-a extins, aura ce-i însoțea realizările accentuându-se în timp până la o strălucire bogată și masculină.

E o afirmație corectă că termenul de „regizor” nu descria pe deplin munca lui. În ultimii ani, oamenii începuseră să facă referire la el ca la un *auteur*. În răstimpul în care eu mă oprisem și

începusem și apoi terminasem de scris cartea premiată, el devenise unul dintre cei mai inovatori creatori de film ai vremurilor noastre, devotat cinematografiei. Îi plăceau compozițiile vizuale complexe, cadrele lungi și maiestuoase, peisajele evocatoare. Nu suporta gunoaiele făcute la repezeală. Criticilor le plăcea să întrebe dacă era participant sau păpușar. Trăia în interiorul poveștilor sale sau le spunea? Era de datoria noastră să dezbatem, în contextul căsniciei, cine își putea revendica mai multe drepturi de autor. A cui formă era mai potrivită pentru subiect, cine avea ultimul cuvânt în legătură cu felul în care foloseam lucrurile ce ni se întâmplau, viața pe care o împărtășeam. Pentru că fiecare dintre noi trăia de dragul reprezentăției, de parcă am fi trăit derulând înapoi, sperând că viața reală ar putea fi perpetuu redusă, aplatizată, reformulată și repetată pe pagină sau pe ecran.

Poate că, în devotamentul meu față de parteneriatul nostru și în credința mea în viziunea noastră comună, m-am extins dincolo de propriile limite. Am depășit granițele. Voiam să fiu parte din asta, era adevărat. Stătusem în umbra lui atâția ani, muncind din greu să fiu deopotrivă placa lui de rezonanță și depozitar pentru orice idee pe care voia s-o discute sau s-o păstreze în minte. În cele din urmă, l-am convins să înlocuiască agenda de buzunar cu un calendar online, la care aveam și eu acces. Îi organizam notițele cronologic, pentru că, odată demarat un proiect, simțea nevoia să se întoarcă la primele idei, la primele manifestări. Îi îndosariam ciornele. Am mers chiar până în punctul de a-i citi propunerile de finanțare, de a-i verifica bugetul, înainte de a le depune la orice instituție. Nu mă pricepeam la calcule, dar avea nevoie de ochiul meu. Știam ce diurnă cerea sau la ce hotel urma să se cazeze. Știam cu ce companie aeriană mergea la o filmare sau alta. Știam totul. Cunoaștere absolută. Cândva asta își dorise pentru

sine, dar în cele din urmă a fost ceea ce mi-a oferit mie sau ceea ce am obținut eu. Cel puțin așa am crezut până când lucrurile s-au schimbat.

În anul premergător croazierei, viața noastră a început să se destrame, ne-am îndepărtat. Știam că aveam nevoie să plecăm, să fim doar noi, fără presiunea vieții noastre cotidiene. Voiam să-l smulg de sub privirile celorlalți. Mai mult decât orice, voiam să regăsesc ceea ce avuseserăm cândva, acea combinație incandescentă de relaxare și dorință. Să revenim la un nou început. Așa că, pe măsură ce se apropia aniversarea noastră, am insistat.

— O poți face de dragul meu? Pentru noi? l-am întrebat.

La început a fost sceptic, dar până la urmă a acceptat. Am organizat totul în detaliu, fără să știu ce-avea să urmeze.

Înainte de a lui, nenumărate alte prăbușiri au fost surprinse pe film. Prăbușirea lui King Kong de pe Empire State Building, în 1933: uriașul clătinându-se și răsturnând clădirea înaltă, întregul lui trup văzut de la distanță. Deși proporțiile nu erau întru totul convingătoare și nici viteza.

Sau *The Squaw Man*, din 1931. Bărbatul alunecă, ținându-se de o frânghie albă, cu stânga în dreapta lui. Frânghia se destramă și, într-un final, se rupe, bărbatul plonjează, iar în scena următoare se rostogolește cu capul înainte, dar brusc stânga apare în stânga lui, unghiul camerei fiind schimbat illogic, în timp ce trupul bărbatului se rostogolește în iarba uscată, continuitatea acțiunii fiind întreruptă de schimbarea unghiului, de parcă am fi pierdut ceva.

În filme mai sunt și alte scene, fără erori, scene cu bărbați prăbușindu-se. *La Roue*, regizat de Abel Gance în 1923: Elie se ține de rădăcina unui copac în vârful unei stânci, trupul său mic și întunecat pe fundalul alb al muntelui înghețat.

Imaginile se derulează rapid prin fața ochilor săi, chiar înainte să se prăbușească în moarte, în timp ce femeia pe care o iubește aleargă să-l salveze, dar e prea târziu, căci trupul lui se rostogolește întunecat pe fundalul alb al zăpezii.

Sau *Matrix*, din 1999.

Sau *Armă mortală*, 1987.

— Du-te naibii! Eu sar!

— Chiar vrei să sari, chiar vrei? Bine, n-ai decât!

— Atunci hai, nenorocitul, hai s-o facem!

— Vreau s-o fac! Vreau s-o fac! – cei doi bărbați sărind în miezul zilei, filmați întâi de jos, astfel încât vedem tălpile pantofilor lui Riggs, tălpi de piele, poate chiar cizme de cowboy albe, ușor ascuțite la vârf, iar după aceea filmați de sus, în primele momente ale căderii.

Și apoi *Evadatul*, din 1993, când dr. Richard Kimble, jucat de Harrison Ford, privește în jos, în apele înspumate, și sare, plonjând în barajul Cheoah. Trupul lui se prăbușește rapid, îl vedem de sus, în timp ce cade cu capul înainte și, din nou, tălpile pantofilor – de ce toți acești pantofi? – vizibile pentru o secundă, de data asta niște teniși albi, înainte ca unghiul să se schimbe și să-l vedem din lateral, de la distanță, mic și întunecat, cu apa albă, involburată, pe fundal.

Dar poate că scena mea preferată este din filmul *Jocul*, din 1997. Din nou, un cadru cu pantofi, acum mai grosolani, cu talpa solidă. Personajul lui Nicholas pășește pe marginea

acoperișului, apoi se aude strigătul ca o împușcătură, rapid și sonor. Christine îl strigă, dar e prea târziu, a pășit deja în gol, departe de ea. Și el cade cu capul înainte, cu o mână întinsă, albă, fantomatică.

Și femeile se prăbușesc, dar nu atât de des și, în general, există un bărbat care încearcă fie să le salveze, fie să le împingă. O femeie nu cade din proprie voință. Nu sare. Nu pășește în gol. Nu i se cere să-și arate curajul. De obicei, face parte dintr-o prăbușire în masă, anonimă. Gândiți-vă la filmul *Titanic* (1997), toate trupurile care se prăbușesc, devenind doar o mică pată albă, puțină spumă văzută de departe. Acei oameni sunt ca niște mici scânteii, stele căzătoare pe cerul nopții, strălucind pe fundalul vaporului negru și al apei și mai negre. Dar ceea ce mă șochează acum la toate prăbușirile din cinematografie este că se desfășoară ca într-un film mut: un moment coregrafiat și o coloană sonoră. Căderea în sine, o simplă figură de stil repetitivă.

Înregistrarea camerelor de supraveghere de pe vasul de croazieră a fost mult mai limitată decât o scenă de film. Nu ne-arată tot ce s-a întâmplat în timpul accidentului lui Patrick; se desfășoară multe alte lucruri, dar în locuri diferite: montaj încrucișat. În literatură, semnalăm acest lucru folosind expresia „în tot acest timp“.

— În tot acest timp, m-au întrebat. Unde erați în tot acest timp?

În violența furtunii, scaunele și mesele alunecaseră de-a lungul sălii și se rupseseră. Ghivece cu palmieri înalți se rostogoleau peste tot. Pianul era fixat în podea și deci a rămas pe loc. Înclinarea vasului m-a lipit de perete. Mă durea capul. M-a durut zile în șir după aceea, mi-era greață și amețeam, ca la începutul unei migrene, când mintea îți joacă feste. În acea fază, înainte de instalarea durerii atroce, imagini aleatorii mi se

derulează pe ecranul pleoapelor închise. Fragmente luminoase, fără vreo legătură între ele, care se mișcă foarte repede, de parcă cineva a mărit brusc viteza de cinci ori: picioarele unei fete pe role flori galbene o femeie cu ochelari de înot un carusel un cal de curse în mișcare un tablou cu un iris într-o ramă aurie o pereche de pantofi sărind într-o baltă un cub de gheață o roată de bicicletă o mașină de tuns iarba uniformizând o pajiște o minge de tenis într-un coș o ladă cu sticle de vin pomi înfloriți. Când deschid ochii, fluxul de imagini se oprește. Dacă îi închid, repornesc, tot mai rapide, până când aproape că se estompează. Când începe, durerea unei migrene e lumină pură, o lumină inuman de strălucitoare. Se auzea zgomot de sticlă spartă. Patrick era cu spatele la mine. Vedeam valurile înălțându-se, vuind. În Japonia, îi descriesem polițistului imagine după imagine, așa cum îmi ceruse. Dar poveștile se pot schimba. Scenele pot fi recompuse. Există precedent. Ca în *Life of an American Fireman*, când acțiunea începe în afara casei în flăcări, cu pompierii care îndreaptă furtunurile către clădire. După care unul dintre bărbați apare la fereastră ținând pe umăr o femeie în alb; a fost salvată. Apoi vedem același interval de timp, aceleași acțiuni, dar din interiorul casei, când pompierul o salvează pe femeia în alb. Ne întoarcem la același eveniment, îl reconstituim dintr-o altă perspectivă. Timpul se repetă la fiecare reluare. Mai târziu, Edwin Porter montează aceleași cadre diferit: vedem exteriorul casei, apoi interiorul – femeia care se sufocă e salvată –, după care, în exterior, femeia e coborâtă pe scară, apoi, în interior, pompierul se întoarce să salveze un copil. Spațiile se înlocuiesc unul pe altul, se fracturează, se îmbină, se întrepătrund. Două sau mai multe acțiuni în aceeași scenă. Evenimentele sunt prezentate pe măsură ce se întâmplă, timpul este continuu și, pentru a arăta acest lucru, spațiul cinematografic trebuie întrerupt. Întâi asta, apoi

cealaltă, apoi încă ceva. Fiecare moment al vieții gonind după următorul, lovindu-se de el, o coliziune a clipelor.

Încercasem să explic acest lucru în diverse momente, într-o încercare de a-mi justifica declarația. De-a o reitera.

Trebuia să mă adăpostesc. N-a vrut să mă urmeze.

Am spus poate una dintre ele, poate pe ambele. Motivul acțiunii mele ar putea fi diferit, dar rezultatul este același.

A rămas afară, în furtună, în timp ce eu eram blocată înăuntru, încercând să deschid ușa grea.

Orice evaluare a ceea ce se întâmplă simultan trebuie contextualizată de ceea ce s-a întâmplat înainte. Așa ajunge să conteze, să devină un moment semnificativ sau mai semnificativ. Dar am spus deja toate astea și aici, și în altă parte: eu și Patrick cunoșteam bine teoria, știam exemplele aferente.

Ce a declanșat incendiul? e întrebarea. Dar dacă Porter ne-ar fi spus acest lucru, filmul ar fi fost mai puțin despre pompierii americani și mai mult despre acea femeie și acel copil.

Acum anotimpul începe să se schimbe, se apropie toamna. Copacii se golesc de frunze cu repeziciune. Când vine iarna, poți vedea printre ramuri. În acea perioadă a anului, când mă plimb pe traseele marcate, pot privi, dincolo de gardul de sârmă ghimpată, întregul peisaj rural. Nu sunt prea multe de văzut. Un drum îngust, șerpuitor. Câmpuri. Din loc în loc, păduri. Din colțul de est al hotarului pot vedea printre copaci o casă din vecinătate, destul de îndepărtată, dar vizibilă. N-a fost mereu așa. Înainte existau vecini, fermieri, proprietari de terenuri. Deși această casă, cea pe care o pot vedea iarna, nu se poate să fi aparținut vreunuia dintre aceștia. Are nevoie de reparații. Grădina din față e sălbatică, năpădită de buruieni și plină de vechituri. O parte a casei e acoperită cu tablă ondulată ruginită, ca un hambar. Suntem departe de orice oraș, așa că cei care locuiesc acolo lasă din când în când pe marginea drumului obiectele de care nu mai au nevoie, cu o pancartă mare pe care scrie GRATIS. Uneori șoferii opresc să se uite la ele și bagă unul sau două în portbagaj. Alteori, acele obiecte zac pe marginea drumului săptămâni în șir. După aceea dispar, înapoi în casă, bănuiesc. N-am văzut pe nimeni făcând asta, persoana care duce obiectele pe marginea drumului și mai târziu le ia înapoi.

Dar mă interesează aceste acțiuni, obiectele aruncate – printre ele, o bicicletă eliptică, o comodă pentru televizor, un covor rulat –, pentru că atât de multe alte semne de viață au dispărut. Au încremenit. Privesc desfășurarea acestor lucruri de la distanță, pe un ecran: prăbușirea burselor, elicopterele, incendiile de pădure. Lucrurile exterioare. Aici, în interior, timpul e măsurat în gol, lipsit de orice eveniment. În timpul zilei, când vin la masă, când răspund la apel și îmi

îndeplinesc sarcinile, fac totul în mod repetat. În general, zilele sunt lungi și monotone, dacă nu încerc să fiu atentă la lucrurile mărunte: la ce se schimbă în grădină, la noile frunze ale vlăstarilor, la molimele culturilor de care trebuie să mă ocup: acarieni roșii, afide, păduchi lănoși. Lucruri nu foarte grave, dacă stai să te gândești. Deși am descoperit că te poți învăța să devii interesat de tot felul de lucruri când ești nevoit. Altfel, trăiesc, la fel ca întotdeauna, pentru a scrie. Pentru a scrie și a revizui și a rescrie. O făceam și pentru Patrick: citeam tot ce scria, chiar și lucrurile pe care nu-și dorea să le văd. În schimb, el își lăsa amprenta pe toată munca mea. Îi dădeam voie să aibă, cum s-ar spune, putere de decizie asupra scrisului meu, aproape necondiționat. Dar acum sunt liberă să spun ce vreau.

Desigur, există întrebări la care nu am răspuns nici în ultima carte, nici în precedenta. Fire narrative care-au rămas nerezolvate, intervale temporale lungi, rezumate telegrafic. În interviuri, am primit deseori întrebări legate de acest lucru. Mă surprinde mereu cum cititorii cred că personajele mele chiar există în viața reală și își doresc să știe ce turnură au luat viețile lor. Și apoi mă gândesc: De ce *nu*? Oamenii din viața reală, așa cum îi conturăm în mintea noastră, și oamenii din viața reală pe care i-am pierdut încep să semene până la urmă cu niște personaje. N-am simțit niciodată o linie de demarcație clară între ele. Sau, mai bine zis, n-am fost niciodată preocupată să țin cont de ea. Patrick admira versiunile fictive ale lui Henry și May. Considera că Henry, în special, era foarte veridic și poate că de aceea a rămas unul dintre personajele despre care oamenii mă întreabă în continuare. Chiar și la acea lectură în librăria din New York, publicul a vrut să afle ce s-a întâmplat cu el, de parcă ar fi fost un prieten căruia îi pierduseră urma de mult. Le-am spus ceea ce știam, adică ceea ce

inventasem, dar și ceea ce ajunsese să cred, de parcă, în loc să le inventez, aș fi descoperit toate acele lucruri.

Uite ce cred că s-a întâmplat, le spun. În penultima variantă a cărții, Henry apărea astfel. Atunci l-am văzut ultima oară. Se află încă acolo, furișat printre paginile îndosariate în vreun sertar. De cele mai multe ori, un astfel de răspuns părea să-i mulțumească. Foloseam drept trambulină scrisorile tatălui meu și, după moartea lui, le-am ars în șemineul din sufragerie, unde eu și Patrick ne petreceam majoritatea serilor. O încăpere ce apărea adesea în toate cărțile mele. O încăpere pe care am descris-o iar și iar, cu mici variații. Oamenii erau mereu surprinși când o vedeau în realitate. În acea cameră eu și Patrick stăteam adesea pe canapeaua din fața televizorului. Ne plăcea să ne uităm la filme așa, ghemuiți unul lângă celălalt. Uneori, după ce se termina filmul, rămâneam un timp nemișcați în fața ecranului negru. Din bucătărie venea o lumină slabă și, astfel, ne puteam vedea reflexia în sticla întunecată. Una lângă alta, două siluete înnegrite. Ne uitam o vreme la această imagine, pe jumătate privindu-ne pe noi înșine, pe jumătate privind dincolo de acele reflexii, putând vedea prin ele, observând ecranul plin de praf și amprente, o parte a minții noastre încă reflectând la filmul ce abia se încheiase. Ne uitam la noi înșine cumva detașați pentru că siluetele din oglindă le lipsea chipul. Televizorul era pus cam la nivelul pieptului, așa că, atunci când stăteam pe canapea, imaginile din sticla neagră erau a doi oameni fără cap. Un portret. Un portret al nostru, portretul unei căsnicii. Opera poezilor este de multe ori analizată prin referire la diverse perioade stilistice: perioada timpurie, de mijloc și târzie. Și o căsnicie poate fi clasificată așa, urmărind evoluția limbajului ei. Devenim mai puțin bombastici, mai puțin stăpâniți de tendința tinerească de a leșina de emoție,

impulsurile cel mai greu de suportat fiind treptat internalizate, estompate. Dar în acele clipe, în acel portret le surprindeam din nou. Cuplul decapitat. Potențialul de violență și toate sentimentele violente ne erau înapoiate în acea imagine întunecată. Cel puțin pentru o clipă, înainte ca unul dintre noi să întindă mâna și să aprindă lumina.

Cu câteva luni înainte să fac rezervările pentru croazieră, îl rugasem de multe ori să-mi citească manuscrisul. Ani la rând fusese nerăbdător să citească tot ce scriam, așa că nu i-am înțeles acea reticență bruscă. Ne fusese destul de greu toată primăvara, cât muncisem continuu ca să pot respecta termenul limită din iulie. Romanul îmi luase mult mai mult decât estimasem, nu-mi doream decât să-l văd terminat. Știam că făcusem multe adăugiri într-o stare de distragere extenuată și de aceea aveam nevoie mai mult ca niciodată de ochiul lui Patrick. Citise o variantă anterioară, dar nu eram obișnuită să predau un material fără asigurarea lui verbală.

— Aș vrea să te uiți repede pe câteva secțiuni, să verificăm din nou niște modificări, îi spusese.

Dar era mereu prins cu altele.

— Sunt sigur că e foarte bine. Scrii mereu genial, a spus pe un ton blazat, deloc convingător. Adu-mi aminte mâine, adăuga.

Sau:

— Să nu uiți să-mi aduci aminte.

— Ți-am adus aminte, îi răspundeam. Ți-am adus aminte și ieri.

— Adu-mi aminte din nou, spunea.

Dar zi de zi, memento după memento, pretindea că nu are timp sau că n-a găsit un răgaz, sau că nu și-a putut face timp.

— Uită-te măcar pe fragmentele modificate, îi ziceam.

— Te rog ca în acest punct să încerci să nu mai faci adăugiri extinse, mă rugase Ada, cunoscându-mi bine obiceiul de a trimite în ultima clipă sute de rugăminți și, deși făcusem tot posibilul să-i respect dorința în acest sens, aveam emoții cu privire la capitolele în care adăugasem pasaje.

Dar zilele treceau și Patrick tot nu ajungea să le citească. Am renunțat să-l mai rog; nu mai era timp. Trebuia să predau manuscrisul în aceeași zi în care trebuia să mă duc la Paris pentru o conferință. Nu voiam să mă duc. Deși era vară, eram epuizată de efortul de a respecta termenul de predare, mă simțeam complet extenuată. Gândurile îmi fugeau în altă parte. Îmi era imposibil să mă concentrez la alte lucruri, să fac conversație cu un grup de străini. La astfel de evenimente, nu refuzam niciodată un pahar de vin, mă liniștea, dar apoi îmi încețoșa mintea, nu reușeam să structurez răspunsuri la nicio întrebare și mă trezeam cu o durere de cap îngrozitoare.

— În plus, nu știu cu ce să mă îmbrac, i-am spus lui Patrick.

— Îmbracă-te cum te îmbraci de obicei. Arăți mereu foarte bine.

— Și cum mă îmbrac de obicei?

— Nu știu, ai o mulțime de lucruri frumoase.

— Voiam să port cămașa de mătase, dar are o pată pe ea.

— Atunci, spal-o.

— Nu mai am timp, avionul e mâine-dimineată, am programare la coafor și trebuie să predau și manuscrisul înainte să plec.

— Nu știu ce să-ți sugerez să porți. Dar nu cred că are prea mare importanță, îmbracă-te cu ceva confortabil.

— Păi, tocmai aici e problema, nu mă simt confortabil în nimic.

Mă gândisem să contramandez, dar oamenii cumpăraseră deja biletele, totul era pus la punct. M-am plâns de toate astea lui Patrick.

— Dar nu asta ți-ai dorit? Alții ar face orice pentru așa ceva, a spus el.

M-am gândit că poate glumea, doar știa cât de mult mă oboseau astfel de evenimente. Cum mă gândeam cu groază la ele cu săptămâni înainte. Cum le visam după aceea, învinuindu-mă că spusesem lucruri atât de stupide. Cât de mult uram și simplul gând de a mă afla într-un loc aglomerat, de a fi privită, de a fi vizibilă. Cât de obosită mă simțeam de efortul de a mă pregăti să fiu văzută; până și așteptarea de a fi văzută mi se părea extenuantă. Această intoleranță se extinsese dincolo de angajamentele profesionale; în ultimele luni, orice spațiu public aglomerat începuse să mi se pară deosebit de obositor. Încăperi aglomerate,

trenuri aglomerate, magazine aglomerate. Înainte, plăcerea de a ieși din casă, de a mă îmbrăca elegant era o sursă de energie. Patrick mă înveselea, făcându-mi complimente. Am fost și aveam să fiu mereu tânără în comparație cu el, dacă era să ieși în calcul doar vârsta. Dar ceea ce mă atrăsese la el, ceea ce-i conferise inițial farmec și mă entuziasmase fusese convingerea lui deplină, copleșitoare în potențialul extraordinar al viitorului meu: tot ceea ce puteam deveni, dar încă nu eram. În anii care-au urmat, această distanță se micșorase și brusc a devenit inexplicabil de obositor să-mi pun în scenă apariția, chiar și pentru mine, să fiu nevoită să mimez această convingere.

— Vorbești serios? Nu.
Nu se poate să vorbești serios, îmi spusese odată, surprins de tinerețea mea.

Părea uimit. De parcă tinerețea ar fi fost ceva magic, întâmplător, un noroc pur de care aveau parte doar câțiva aleși. Pe atunci nu înțelegeam că tinerețea nu era o virtute în sine, pentru că el se purta ca și cum ar fi fost, ca și cum valoarea mea ar fi constat în tinerețea mea, ca și cum, prin ea, aș fi posedat o magie inerentă, și am făcut greșeala de a mă mândri cu această idee, de a mă valorifica pe baza unei faze biologice care, de fapt, nu-mi aparținea și nu mă scotea în evidență, ci se manifesta complet democratic în noi toți, la fel de trecător. Pe atunci, Patrick își lăsase de mult în urmă tinerețea, astfel încât ființa mea i se părea miraculoasă.

Însă în final, viitorul ne-a prins din urmă, m-a prins din urmă. Am simțit cum această uimire a lui se estompează. Tinerețea mea era relativă, definită în opoziție cu experiența lui. Pe măsură ce experiența mea începea s-o egaleze pe a lui, la fel și succesul meu, din anumite puncte de vedere, și chiar s-o depășească, ideea tinereții mele dispărea. Atractivitatea ei. Tinerele scriitoare cu care lucra

erau la o vârstă pe care o avusesem eu cu mulți ani în urmă, genul de femei care râdeau la glumele lui despre anumite cărți structurate ca orgasmul unui bărbat, femei îndeajuns de tinere ca să-și dorească să-l audă vorbind despre asta, femei care îl credeau. Acumulare, acumulare, acumulare și apoi... *bum*, le explica el. S-a spus și s-a făcut totul. Încheierea era o versiune a lui adormind deasupra ta. O literatură stupidă, după părerea mea, naivă, extrem de simplistă. El însuși ironiza această structură și, odată, la un curs, a adăugat o diagramă a poveștii care, spunea el, era un ecou al orgasmului feminin: mai complex, nuanțat, multiplu. Vorbea despre o proză scurtă, nu mai știu despre care. Am aflat mai târziu. Mai târziu, toți au aflat. Se pare că femeile au chicotit, iar bărbații s-au rușinat. Bărbați tineri, aproape niște băieți. Probabil că nici nu știau ce înseamnă, cum arăta un orgasm feminin. Cauza rușinării era inocența lor, nu conținutul în sine. Firește, astfel de manifestări exuberante le făceau pe femeile din public să se îndrăgostească și mai mult de soțul meu, așa cum o făcusem și eu odată. Astfel de manifestări exuberante nu le făceau decât să se înfrupte din cunoașterea lui, să fantazeze pe marginea ei, să-și imagineze teoria ca practică: cunoașterea lui asupra trupului, în special asupra trupurilor feminine.

Așa că, în acea zi, în timp ce mă pregăteam să merg la Paris, nu mi-a spus: *Pune-ți pantalonii albaștri, îți stă foarte bine în ei*. Cândva mi-ar fi zis: *De ce nu mergi în fața mea, să-ți văd mai mult fundul?* parafrazând prost o replică din filmul nostru preferat, *La Nuit Americane*. Era filmul din care citam tot timpul. Alphonse îi spune asta logodnicei lui, în timp ce merg pe un coridor. Amândoi iubeam acel film. Felul în care te face să te simți ca și cum ai fi parte din el, amintindu-ți doar din când în când că filmul despre a face un film era el însuși filmat. *Bărbatul acela s-ar folosi*

de orice! Mai târziu, pe vasul de croazieră, Patrick avea să-mi ia mâinile într-ale lui la fel cum Ferrand le luase pe ale Pamelei și să le reaseze pe balustradă, la fel cum mâinile Pamelei sunt reasezate pe balustrada balconului. Ferrand îi ține mâinile cu multă tandrețe, e atent la ea într-un mod atât de intim, receptiv la starea de spirit a fiecărui gest.

În schimb, Patrick mi-a spus, fără să mă privească, adresându-se parcă unei adunări generale:

— Da, poți să te îmbraci cu orice. O să arăți bine. O să te adore, indiferent ce-ai purta. De fapt, probabil că nici n-o să le pese cum ești îmbrăcată, oricum, nu durează mult. Cât ține, o oră, nu? Dacă te ajută cu ceva, pot să predau eu manuscrisul tău. Să nu mai pierzi timpul, mi-a spus.

— Da?

— Sigur, a zis, luând un măr verde din fructieră și mușcând din el.

Mi-amintesc că după eveniment m-am hotărât să-mi schimb programul și să iau un zbor de noapte spre casă. Nu știu de ce, eram neliniștită și nu mă vedeam dormind într-o cameră de hotel. Încă nu știam de premiu. Atunci, când m-am întors de la Paris, cred că era a doua săptămână din iulie. Nu mă gândisem încă la aniversarea noastră. Fusesem atât de prinsă, încercând să termin cartea, încât nu observasem nimic din ce se întâmpla în jur și încă mă gândeam la câteva modificări pe text, în timp ce luam un taxi de la Gatwick. Când am ajuns, Patrick nu era acasă. Mi-am făcut un duș și niște pâine prăjită. Apoi l-am auzit încercând să

descuie ușa: prea beat ca să bage cheia în broască, l-am deschis și a intrat împleticindu-se. A fost surprins să mă vadă.

— Tu erai? a întrebat.

A încercat să se îndrepte de spate.

— Credeam că... adică... trebuia să vii dimineață, nu? a bâiguit.

Și-a dat jos geanta de pe umăr și a lăsat-o să cadă pe podea.

Am văzut că manuscrisul era încă acolo. Eram sigură că se dusese la editură, pentru că îmi trimisese un mesaj în care spunea că urma să lase plicul în drum spre casă.

— Adică te-ai dus, dar nu l-ai scos din geantă? l-am întrebat.

— Credeam că l-am scos. Jur. Îmi aduc aminte că i l-am arătat.

— Și apoi?

— Nu știu, credeam că l-am lăsat pe masă sau că am intenționat să-l las, sau poate că... ne-am luat cu vorba, părea foarte interesată.

— Foarte interesată?

— Da. Interesată. Adică, îți știa cărțile și îmi spunea cât de mult i-au plăcut și voia să... cum îi zice... dacă am de gând să o ecranizez pe asta. Nu știu. Probabil că l-am scos și apoi am uitat să-l las pe masă sau l-am lăsat pe masă și l-am luat din nou, sau poate l-am pus la loc. Editorea ta nu era

acolo. Adică, Ada. Am întârziat, m-am gândit că trebuia să... adică Annie a zis...

— Te referi la Anna-Maria, asistenta Adei?

— Cred că da.

— Crezi că da, dar o cunoști îndeajuns de bine să-i spui Annie?

Dintr-odată totul se lega. Toate lucrurile pe care nu le înțelesesem până atunci, dar care mă nelinișteau. Faptul că era absent, oboseala exagerată, reticența de a-mi citi textele, dorința lui bruscă și bizară de a ne muta în altă parte.

— De ce nu ne mutăm în LA? mă întrebase cu trei luni înainte. Gândește-te doar la vreme. La spațiu. Ar fi exact ce trebuie. Sau măcar pe-aproape. Un nou început.

Mi-a propus cu mult înainte să ne urcăm pe vasul de croazieră și, deși era primăvară când i-a venit ideea, afară era ca iarna.

— Poftim? De ce? l-am întrebat.

Era târziu și eu eram ocupată cu rescrierea unei scene din roman. Se plimba de colo-colo prin bucătărie, privind pe geam cum plouă. Rodeam capătul creionului în timp ce reciteam o pagină. Creionul avea dungi negre și roșii, lăcuite, în care lăsasem urme de dinți. Gust de lemn, de plumb.

— Știi că urăsc căldura, i-am răspuns, scoțând creionul din gură, cu ochelarii alunecându-mi pe nas.

— Dar acolo te-ai descurca de minune.

Gândește-te.

— Stai puțin. Ascultă, i-am spus, urmărind cu creionul secțiunea pe care o revizuiam. Ce zici de asta?

I-am citit cu voce tare paragraful pe care tocmai îl rescrisese.

— Da, da, a spus, fluturând din mână, sună grozav. Oricum l-ai schimba, o să fie grozav.

Mi-am ridicat privirea către el. Stătea lângă fereastră, cu mâna sprijinită de geam, de parcă ar fi putut atinge ploaia.

— Ți-e foame? m-a întrebat, fără să mă privească.

Îl vedeam din profil. Și atunci am observat, poate pentru prima dată, cât de mult îl îmbătrânise faima. În trei ani, părul îi încărunțise aproape complet. În acea perioadă, călătorea cu avionul aproape săptămânal și dormea pe apucate. Mă ofeream să-l ajut cu munca ori de câte ori avea nevoie de mine, ceea ce părea să se întâmple tot mai rar. În timpul zilei, ne vedeam fiecare de treburile sale: eu continuam să scriu la carte, el, mereu pe drumuri, regizând acele scenarii minunate pe care îl ajutasem să le pună cap la cap, adăugând dialoguri și personaje noi, așa cum îmi cerea.

— Nu prea, am răspuns.

Nu m-a întrebat de ce nu mi-era foame sau dacă eram bine, sau dacă aș fi vrut să ieșim la masă. Nu mi-a povestit nimic despre ce făcuse în acea zi. Înainte îmi povestea totul. Îmi spunea că asta era motivul pentru care mă iubea sau unul dintre motive: că îmi putea spune totul. Dar în ultimii ani lucrurile începuseră să se schimbe. Așa că, în timp ce-l priveam amestecând atent în paste

ca să nu se prindă de fundul tigăii – o acțiune care nu cerea nici concentrare, nici liniște –, l-am întrebat:

— Ești obosit?

S-a întors către mine cu o privire absentă și mi-a răspuns:

— Da, cred că sunt puțin obosit.

Și dintr-odată mi-am dat seama că nu-i mai puteam citi gândurile. Că tot ceea ce îmi oferise până atunci fără rezerve fusese brusc retras. Nu știam dacă n-avea nimic să-mi spună sau dacă erau lucruri pe care nu voia să mi le spună, sau dacă, fiind obosit, nu putea vorbi despre ele, nu-și putea aduna energia, sau dacă întrebarea mea îi oferise un alibi, o scuză pe care se hotărâse s-o folosească, văzând că i-o ofer, la fel cum îi oferisem multe alte lucruri.

Știam de ceva timp că succesul fiecăruia dintre noi nu era sincronizat cu al celuilalt. Munca lui o umbrise pe a mea ani întregi, așa că, atunci când propriile mele reușite în sfârșit au început să apară, mi-am dat voie să-mi întorc privirea. Nu mai puteam să fiu atentă la nevoile lui așa cum eram altădată. În seara aceea, când ne-am așezat la masa din bucătărie, răsucind paste în furculiță, în timp ce ploaia bătea în geam, scenariile pe care mă rugase să le citesc se adunaseră într-un teanc mare pe biroul meu. Făcuse modificări pe care voia să le aprob, existau repetiții pe care voia să le citesc și să le scot. Existau facturi neplătite și mult prea multe e-mailuri la care nu răspunsesem. Nu îl putusem însoți la numeroase proiecții, pentru că trebuise să merg la propriile evenimente. Și deși eram obișnuită să-mi împărtășească totul, nu mi s-au părut bizare tăcerile lui tot mai prelungi, oboseala neobișnuită, plecările frecvente. Nu avusesem timp să reflectez la toate acestea. Mă gândisem că pur și simplu avea mai puține să-mi spună, mai multe angajamente sau că știa că și eu

eram foarte ocupată și că putea înțelege cât de absorbită eram. Nu mi-a trecut niciodată prin cap să mă îndoiesc de el, să-l bănuiesc de orice altceva în afară de o cufundare excesivă în propriile gânduri, pe care eram convinsă că avea să mi le împărtășească la momentul potrivit; cu cine altcineva ar fi putut vorbi așa cum vorbea cu mine?

Dar poate că asta a fost singura mea greșală. Eroarea mea de raționament. Actul meu de hybris. Patrick era unul dintre cei mai mari regizori din generația lui, dar un actor îngrozitor: un bărbat care, atunci când încerca să pară impenetrabil, părea indiscutabil fals. A mai turnat niște vin. Ce se schimbase în el? Care erau gândurile pe care vedeam că încearcă să le țină departe de mine? Nu știam. Nu-mi puteam da seama. Dar în acea clipă am înțeles că îmi scăpase ceva și că Patrick se asigurase c-o făcusem. Eram împreună de atât de mult timp, încât în acel moment era aproape imposibil să ne mai surprindem unul pe celălalt. Puteam să ne oferim plăcere, entuziasm, puteam împărtăși crâmpoie din ceea ce s-ar putea numi bucurie. Îl iubeam. Profund. Dar să ne surprindem – până la acel moment când îmi dădusem seama că-mi ascunde ceva – nu mai era posibil. La început n-am recunoscut acel sentiment: mi s-a strâns stomacul, inima îmi bubuia în piept. Sentimentul că eram din nou copil și ceva îmi iese brusc în cale. Din spatele unei draperii, din spatele unui scaun. Și deși ar trebui să te faci să râzi, să guști gluma, izbucnești în lacrimi.

În acea seară, când m-am întors de la Paris, iar el a venit beat acasă, nu am vorbit, iar eu nu i-am pus nicio altă întrebare. Dimineată, a plecat la o filmare, și eu am lucrat până după-amiază, apoi am luat un taxi până la editură să predau manuscrisul. Ada m-a tras în oficiu, a încuiat ușa și m-a luat în brațe în timp ce plângeam.

Trădarea lui n-ar fi trebuit să mă șocheze așa cum o făcuse. Până la urmă, și eu fusesem cândva cealaltă femeie din viața lui Patrick. El a negat atunci: mi-a spus că își părăsise soția, că nu mai exista nimeni altcineva, că eu eram unica. Pentru totdeauna. Dar nu cred că Trudi a văzut lucrurile astfel. N-a știut că el n-avea să se mai întoarcă niciodată la ea. S-a folosit de acea replică pentru a mă convinge să fac ce-și dorea. Dar dacă așa stăteau lucrurile, dacă eu eram singura femeie, dacă mă iubea așa cum susținea că mă iubește, atunci de ce simțise nevoia să mă ascundă la început? De exemplu, în ziua aceea, când am rămas la el și mi-a spus să nu ies din apartament. M-am supus fără să-l întreb de ce. Voiam să-i fac în continuare pe plac, ca mod de a-mi păstra o oarecare putere asupra lui sau ceea ce credeam că e putere: cât de slab părea în momentele de atracție intensă, cât de supus. Cât de mult mă înșelasem. Vechiul lui apartament era foarte ordonat și curat. În acea zi am avut timp să-l inspectez. Până și foile de pe biroul lui erau atent aranjate. Pe uscătorul de vase nu era nicio farfurie care aștepta să fie pusă la locul ei. Pe scaunul din dormitor, niciun maldăr de haine. Desigur, atunci nu-l cunoșteam așa cum aveam să ajung să-l cunosc. Dar chiar și din puținele date pe care le aveam, afinitatea lui pentru ordine era evidentă, cel puțin în viața domestică. Era surprinzător, având în vedere cum arăta biroul lui de la universitate, unde cărțile zăceau în vrafuri

pe podea, iar hârtiile erau întinse pe tot biroul sau puse în teancuri instabile.

Ceea ce am asociat atunci cu nevoia lui de ordine domestică s-a menținut de-a lungul anilor, extinzându-se până la felul în care era împărțită casa noastră. Îi plăcea ca bucătăria să fie separată de camera de zi, toaleta separată de baie, să aibă un birou, dar nicio masă de lucru în dormitor. Fiecare lucru trebuia să aibă locul său, iar aceste locuri nu trebuiau să se suprapună niciodată. Viața într-un spațiu deschis era pentru el o anatemă: învălmășeală, potențial de zgomot și confuzie. În viața profesională, era la polul opus, și poate că domeniul în care activa necesita asta. Implica o anumită fluiditate: capacitatea de a dizolva granițe sau de a gândi dincolo de ele, de a te infiltra, de a suprapune, de a împrumuta, fura și adapta. Ordinea dintr-o dimensiune permitea transgresiunile cerute de cealaltă. Era o chestiune de contrast: impredictibilitate, șoc, dezarmare, perturbarea impusă de o schimbare bruscă; totul este calibrat și relativ. Viața și arta nu sunt niciodată atât de diferite pe cât credem.

Am înțeles foarte bine atunci, dar poate prea târziu, ce fusesem pentru el și poate ce eram încă: un artist surogat mai tânăr, fără drept de supremație. Receptaculul impulsurilor și al dorințelor lui, mâna lui dreaptă, editorul lui. În schimb, eu îl văzusem cândva ca pe un facilitator, bărbatul care avea să mă ghideze către măreția pe care mi-o doream pentru mine însămi.

— Iar acum te plângi de ea, îmi spusese când mă pregăteam să plec la Paris și nu mă puteam hotărî cu ce să mă îmbrac. Oamenii ar face orice, *absolut orice* pentru asta.

— Și? Ce înseamnă, în ce fel mă ajută? i-am

răspuns.

El era consumat, iar eu reuşisem. Reuşisem nu datorită, ci poate chiar în ciuda lui: acea umbră prelungă a „sponsorului”. Într-adevăr, eu am fost mult mai implicată în reuşitele lui decât el în ale mele. În acea zi, în oficiul de la editură, Ada mi-a întins o cutie de şerveţele. Mi-am şters obrajii, mi-am suflat nasul. Telefonul îmi vibra în buzunar. Era Joshua; uitasem că urma să vină în weekend. Îşi pierduse cheia şi stătea afară, în ploaie.

— Stau aici de-o veşnicie. Tata nu răspunde, a spus el.

— OK, vin eu imediat, i-am zis.

Lângă mine, pe bancă, era o sticlă de vin pe jumătate plină, rămasă de la clubul de lectură.

— Hai să bei puţin, a spus Ada şi mi-a turnat un pahar generos. Pentru carte! a adăugat, iar eu am început din nou să plâng.

Când m-am întors acasă, am pregătit cina. La un moment dat, Patrick s-a întors de unde fusese şi am mâncat toţi trei în linişte. Patrick a băut. Apoi a umplut maşina de spălat vase. Joshua a intrat, căutând îngheţată, iar Patrick s-a întors la el zâmbind, ca şi cum totul era în regulă, de parcă atmosfera proastă era doar în capul nostru. De câteva luni, Joshua venea în vizită în fiecare weekend, pentru că se certa cu maică-sa, iar Patrick se străduia să-l facă să se simtă în largul lui, să-l asigure, chiar şi în acea seară, că prezenţa lui nu era o povară.

— Vrei să jucăm ceva? l-a întrebat el.

Era o tactică de diversiune; orice semn de iritare din partea lui Patrick îl făcea pe Joshua să

răbufnească. Era și o modalitate de a bloca discuția pe care știa că trebuia s-o purtăm.

— Sigur, a răspuns Joshua. Ce zici de *Twilight Struggle*? Lucie, joci și tu cu noi? a întrebat el.

— Lui Lucie nu-i plac jocurile, a răspuns Patrick.

— Cum adică nu-mi plac? Uneori îmi plac, depinde de joc.

— Dar nu joci niciodată.

— Am jucat jocul ăla la pub weekendul trecut.

— Era un joc pentru copii de cinci ani. Un joc de ghicit.

— L-am jucat și a fost distractiv.

— Știi ce vreau să spun.

— Atunci de ce nu mă întrebi dacă vreau să joc, ca să te pot refuza eu?

A închis mașina de spălat vase și a apăsător butonul de pornire.

— E prea complicat, a răspuns el.

— Ce? Să mă-ntrebi?

— Nu, jocul. Jocul pe care vrem să-l jucăm. Sunt prea multe reguli pentru tine.

— Sunt sigură că pot să le-nvăț.

— Chiar nu cred că ți-ar plăcea. Ție nu-ți plac regulile. Le urăști. Ai începe să joci, apoi te-ai

enerva și n-ai vrea să mai joci, așa că ar trebui s-o luăm de la capăt, cu doi jucători în loc de trei, conștienți că ai sta bosumflată în dormitor, de parcă ți-am fi făcut ceva, când, de fapt, ești pur și simplu irascibilă și nerăbdătoare, așa că jocul amuzant la care mă gândeam ar fi stricat de ieșirea ta în decor, ceea ce nu e o exagerare, pentru că se întâmplă mereu. E-adevărat. Se întâmplă. Oricum, a continuat, punând pe chiuvetă prosopul de vase. Josh, du-te în sufragerie și pregătește jocul.

M-am rezemat de scaun, privind spatele lui Patrick, care ștergea blatul de lângă chiuvetă.

— Știi bine că așa se întâmplă doar atunci când nimeni nu explică regulile cum trebuie, i-am răspuns.

— Nu sunt complicate.

— Nu ți se par complicate pentru că deja le știi.

— Jocul e gândit pentru *copii*.

— Puteai să mă întrebi, pur și simplu. Puteai să mă întrebi dacă vreau să joc. Pot să răspund pentru mine. În schimb, ai luat o hotărâre în numele meu,

denigrându-mă, de parcă
nici n-aș fi fost în
încăpere.

I-am spus exact ce voiam să-i spun, toate
lucrurile pe care nu-mi dădusem voie să i le spun.

— Și știi ce detest când
joc ceva cu tine? Urăsc
felul în care mă
supraveghezi. Pare o
scuză ca să mă
supraveghezi. Încălcarea
regulilor e un drept pe
care ți-l arogi doar tu, nu?
Asta e prerogativa ta.
Toată lumea o știe, pentru
asta ești faimos, *de fapt*.
Pentru mine, ce-ai făcut
aseară cu femeia aia, și
cine știe de când o faci, e
un joc, asta înseamnă să
joci un joc. Poate îmi spui
regulile acestui joc, nu?
M-ar ajuta să înțeleg mai
bine aventurile sau
treburile tale, așa cum le-
am numit mereu, aș vrea
să-mi explici cum
funcționează acum jocul
relației noastre. Pentru că
nu cred că mai știi
regulile sau poate s-au
schimbat, sau poate
trebuie să...

— Nu fi așa simplistă, a
spus. Și coboară tonul.

S-a întors din nou cu spatele la mine, spălând
tocătorul în chiuvetă. Îi vedeam reflexia în
fereastra de la bucătărie, știind că Joshua ne
ascultă din sufragerie. Patrick și-a ridicat ochii în
oglindea întunecată a geamului și mi-a întâlnit

privirea. Avea chipul extenuat, ochii plini de griji. Poate că era privirea lui vinovată.

— Să știi că te-ai schimbat, a spus el încet. Nu mai înțeleg cine ai devenit.

L-am privit în ochi.

— Tu m-ai făcut să devin altcineva, i-am răspuns. Oricum aș fi acum, sunt așa din cauza ta.

— Eu nu te-am făcut să *devii* nimic, a șoptit.

Apoi a tras aer în piept, pregătindu-se să spună ceva. După aceea a expirat lent, printre buzele strânse, scoțând un sunet aproape șuierat.

M-am uitat către sufragerie, unde Joshua stătea încordat, privind în jos. Era roșu la față. M-am temut că cearta noastră avea să-l facă să răbufnească, să declanșeze una dintre acele crize din ultima vreme, care făceau câinii să latre. Pe măsuta din fața lui împărțise cărțile pentru doi jucători.

Era adevărat ce spusese Patrick, nu eram bună la jocuri. Era adevărat și că nu-mi plăceau regulile sau, mai degrabă, nu-mi plăceau genul de reguli care îi plăceau lui Patrick. Reguli logice care deveneau tot mai complexe, până când întregul univers de sisteme ordonate era conturat. Îi plăceau jocurile serioase, care cereau obediență strictă. Mie îmi plăceau jocurile rapide, pe care le puteam juca puțin amețită și care mă făceau să râd. Twister, „Cine sunt“, război. Jocurile în aer liber erau preferabile: statuile, baba-oarba, de-a v-ați ascunselea. Pentru el, asta devenise un defect al meu. Dar din cauza particularităților accentului său, nu auzeam decât un torent. Era un torent. Eu eram un torent. Eram prinși în ceva care era un torent sau ceva inundat, sau ceva ce inunda, ceva atât de ridicol de nesofisticat, încât trebuia să-i

explice fiului său obiceiurile mele inundate, eronate.

Din depărtare se auzeau clopotele unei biserici. Mai întâi am auzit vântul vuind, în rafale, apoi, în urma lui, clopotele. Se lăsa întunericul. Îmi ajunsese.

— Am uitat să iau ceva de la magazin, am mințit.

Nu era nevoie să mint: scopul nu era de a păcăli, ci de a-mi reitera nevoia de intimitate. Voiam să evit o conversație de genul: OK, ies puțin. Să iau o gură de aer.

Iar el ar fi spus, prefăcându-se că nu înțelege: De ce?

Iar eu aş fi răspuns: Pentru că am nevoie de spațiu.

Iar el ar fi spus: Față de ce?

Chiar trebuie s-o spun?

Da, de-aia te-am întrebat.

Am nevoie să stau puțin singură.

De ce? Nu poți sta singură aici, în dormitor?

Vrei să încetezi?

Ce să încetez?

Și tot așa.

Bine, a răspuns.

Nu purta niciodată pantofi. Cel mult, adidași largi. Dar chiar și aceia îl strângeau prea tare, provocându-i dureri de spate, spunea el. Și din cauza durerii de spate, îi lua mult să se încălze, așa că știam că n-avea să vină cu mine. N-avea să alerge după mine. N-avea să mă urmeze, așa cum ar fi făcut-o înainte.

S-a așezat și a amestecat cărțile. Mi-am luat haina din cuierul de lângă ușă și m-am îmbrăcat, în timp ce ieșeam pe ușă în întuneric. Aerul era proaspăt și răcoros, aspru și umed. Din copaci cădeau frunze care se prindeau de mine în timp ce mergeam. Strada era întunecată și lucea în bătaia ploii.

La începutul verii, fuseserăm împreună la o galerie de artă. Era o expoziție cu noile sculpturi ale unui artist celebru. Biletele fuseseră scumpe și aveau intervale de vizionare, așa că ne organizaserăm întreaga zi în jurul acestui eveniment: să luăm trenul, să mâncăm de prânz și apoi să vedem expoziția. Am urcat scările și am arătat biletele, apoi am intrat în holul larg, luminos. Ne-am oprit câteva clipe să admirăm spațiul. Nu știu de ce, și așa a fost mereu, ori de câte ori intrăm împreună într-o galerie de artă, eu am tendința să o iau la dreapta și să mă deplasez în sens invers acelor de ceasornic, iar el are tendința s-o ia la stânga și să se deplaseze în sensul acelor de ceasornic. Dacă unul dintre noi îl urmează pe celălalt pare greșit; cel care urmează ruta nefamiliară pare dezorientat, desincronizat. Și-a abandonat propriul instinct – sensul traiectoriei dictat de propria curiozitate –, în favoarea unei reacții colective, poate doar pentru că-i place ideea explorării în compania altcuiva, a atenției împărtășite, dar și dintr-un simț comun al datoriei: locuri în tren unul lângă celălalt, prânzul împărțit, biletele cumpărate sub același nume, cu același card de credit. Rezultatul nu e niciodată o satisfacție mai mare. Înțeleseserăm deja. În plus, încă refuzam să discut ideea mutatului în LA, pe care o pomenise cu o lună în urmă, iar asta îl irita tot mai mult. Așa că, atunci când am intrat în galerie, el a luat-o la stânga, iar eu la dreapta.

Era o expoziție stranie și impresionantă care mi-a indus o stare asemănătoare cu visarea. Am parcurs-o în sens invers acelor de ceasornic, pe lângă perete, apoi, după ce am închis cercul, m-am apropiat de centrul încăperii, trecând pe lângă sculpturile puse ici-colo, luminate puternic. Ar putea fi asemuit cu mersul printr-o pădure, rotindu-te în jurul copacilor străvechi, cu trunchiuri groase, spiralate, și privind înăuntrul scorburilor. La un moment dat, m-am oprit. Pe

perete era un mic desen care părea o schiță a uneia dintre cele mai mari și mai apreciate sculpturi. M-am simțit transfigurată de acel plan alb negru, mai emoționată de el decât de rezultatul măreț al masei de oțel industrial care acum era agățată în colț. Nu știu cât am rămas acolo, privindu-l, dar la un moment dat l-am simțit pe Patrick lângă mine.

Stăteam foarte aproape de acea imagine, cât de aproape îmi era permis, așa că vederea periferică îmi era redusă. Am simțit prezența lui Patrick ca pe o senzație de apăsare și umbră în apropierea mea, în dreapta mea, puțin mai în spate, dar n-aș putea spune că l-am văzut. El n-a întins mâna să mă atingă și m-am gândit că poate era la fel de mișcat de imaginea din fața noastră. Privind în continuare desenul, am început să-i spun ceva, ceva despre masa de linii întunecate și energia lor. Dar el n-a răspuns.

— Nu crezi? am întrebat, insistând, fără să-mi iau ochii de la schiță.

Pentru că n-a răspuns nimic, m-am întors către el, ca să descopăr că ceea ce confundasem cu ființa vie a soțului meu era sculptura unui bărbat, turnată în metal, în mărime naturală, înaltă de 1,82 m, poate 1,88 m – exact înălțimea lui Patrick, m-am gândit. Pe podea scria NU ATINGEȚI. M-a străbătut un fior, în parte din cauza rușinii la gândul că mă auzise cineva vorbind, până la urmă, de una singură, dar în același timp îngrozită de recunoașterea forțată a acelui adevăr: nu mai puteam face diferența între corpul viu, receptiv, al bărbatului cu care eram căsătorită, care uneori stătea în spatele meu, în timp ce ștergea paharele de vin pe care eu le spălam, și forța inertă a unui obiect: un bărbat de oțel sau de tinichea, sau chiar de lut. Sau poate că devenise omul de paie, o eroare logică fără substanță.

Când m-am întors în casă, i-am găsit la masa de bucătărie, cufundați în continuare în joc. M-am

dus în biroul meu fără să le adresez vreun cuvânt și mi-am scos carnetul. Am scris repede, consemnând întreaga ceartă aproape mot-â-mot. La un moment dat, am fost nevoită să mă opresc și să-mi masez mușchiul de la baza degetului mare, care mă durea de la cât de tare strânsesem stiloul. Am scris tot ce spusese, comentariile despre incapacitatea mea de a juca jocuri, o ușoară revizuire a actului său de trădare, revenind asupra lui pentru a schimba detalii-cheie în scopuri dramatice și adăugând alte câteva lucruri, precum și câteva detalii despre pantalonii albaștri, pe care-i purtasem la evenimentul de la Paris. Apoi am rescris la computer cele mai reușite fragmente, am împărțit textul în secțiuni și le-am numerotat, înainte să marchez, pentru redactor, pauzele dintre paragrafele din manuscris unde trebuiau inserate noile texte: pe pagina 73, după al doilea paragraf, de inserat noua secțiune 1; pe pagina 120, după primul paragraf, de inserat noua secțiune 2 și așa mai departe.

După aceea, le-am printat și am oprit computerul. Aveam să-i dau Adei corecturile a doua zi dimineață, la prima oră, chiar la timp. L-am auzit pe Patrick urcând scările și am pus foile în sertar cu doar câteva secunde înainte să intre în cameră. L-am simțit în spatele meu. Mi-a pus mâna pe umăr: o apăsare caldă, densă, carnoasă. Mi s-a strâns stomacul.

În acea seară, după discuția cu anchetatorul, am pus în cele din urmă receptorul în furcă. Am stins veioza, m-am întors în camera mea și am închis ușa. M-am așezat pe pat și am ascultat zgomotul tenișilor lui Lexi învârtindu-se în uscătorul de rufe. Probabil că Adam îi pusese acolo mai devreme. Am luat un somnifer din tubul alb de plastic și l-am înghițit cu o gură de apă stătută din paharul de pe noptieră. Mi-am aranjat perna și am stins lumina. Apoi m-am întins pe spate și am așteptat să mi se relaxeze mușchii: mai întâi gâtul, apoi umerii, pe urmă pulpele și tălpile, greutatea capului, descleștarea maxilarului, ochii retrăgându-se greoi în orbite, așteptând acea pătură mare și caldă a gravitației să se aștearnă asupra mea și să mă elibereze. Ultimul lucru pe care mi-l amintesc e că afară începuse să plouă; vântul lovind stropii de geam ca pe niște pietricele.

A doua zi, când, în cele din urmă, m-am trezit, dormitorul era scăldat în razele soarelui. Greața revenise: un val profund, neliniștitor de vertij. Anumite mișcări păreau s-o agraveze. M-am întors pe-o parte și am luat o gură de apă, pe care am vomitat-o imediat în coșul de gunoi. Am așteptat până când a plecat Adam la serviciu. Apoi m-am ridicat din pat și am coborât la parter. În casă era liniște, ferestrele erau deschise, lăsând să intre aerul umed. Parfumul greu de glicină și iasomie. Am ieșit pe terasă. Briza agita crengile copacilor. Ca un curent de aer pe care-l simți la începutul călătoriei, când trenul iese din gară și prinde viteză.

Nu mi-am propus niciodată să revin, să mă întorc. N-ar fi trebuit să se întâmple nimic din ce s-a întâmplat. În bucătărie, May făcea cafea cu ochelarii de soare la ochi.

— Ești bine? am întrebat-o.

— Am o durere de cap cruntă, mi-a răspuns, scoțând două tablete de ibuprofen din folie.

Stătea puțin adusă de umeri, o postură autoprotectoare.

— O cafea neagră? m-a întrebat.

I-am mulțumit din cap și am luat ceașca pe care mi-o oferise. Doar atât am putut înghiți la micul-dejun. În casă atmosfera părea încărcată după cearta din seara precedentă legată de scena de la McDonald's.

— Le spui tu lui Lexi și lui Jess să ia bani pentru prânz de la mine din geantă?

Apoi, ținând cana de cafea cu ambele mâini, s-a întors la ea în cameră.

În acele ultime zile petrecute la May acasă, lucrurile au început să se deterioreze. Din cauza căldurii și umezelii, vegetația putrezea; în grădină, frunzele se albeau de făinare. Pe tulpinile de dovleac creșteau buchețele de ciuperci. Alte plante se stricau mai jos, acolo unde tulpina străpungea pământul umed. Gărgărițe galbene se adunau să mănânce mucegaiul. De la fereastra din bucătărie, vedeam nori negri de furtună strângându-se în depărtare. Grădina scliffea gălbui, în timp ce ultimele raze ale soarelui perforau cerul; lumina era vâscoasă și incandescentă, înainte ca vântul și ploaia să lovească pomii, scuturând prunele verzi. În jur, aerul era greu de umezeală, dificil de respirat. Mirosul de iasomie și ghimbir sălbatic zdrobit de ploaia torențială. Mai târziu, după ce am plecat, prunele necoapte aveau să putrezească pe jos, ciugulite de păsări, cu musculițe negre roind

deasupra lor. Dar asta avea să se întâmple abia peste câteva săptămâni.

May a rămas la ea în dormitor timp de trei zile, ieșind doar din când în când să-și ia apă sau cafea, cu ochelarii de soare la ochi, în timp ce durerea îi zvâcnea în tâmples. Ploile de vară au continuat. Aerul rămânea umed. Nori joși, negri acopereau cerul. Dimineța, îi duceam cafeaua lui May și trăgeam draperiile ca să privească uimită, prin lentilele întunecate, grădina-junglă, hibiscusul roz, daliile de un galben-acid și vrejurile de dovleac ce se târau nestingherite pe peluză. Și în fiecare dimineță mă trezeam cu un val de greață, o greață stranie, intensă, care se accentua dacă mă mișcăm prea repede, dacă îmi întorceam capul într-un anumit fel, dacă mă spălam prea mult pe dinți. În același timp, simțul mirosului mi s-a intensificat, s-a dublat, s-a triplat: simțeam din dormitor mirosul de noxe de pe autostrada aflată foarte departe, mirosul de ceapă sau de pește prăjit era insuportabil. Și în fiecare noapte, așteptam neliniștită, sperând că telefonul n-avea să sune, că n-avea să întrebe nimeni de mine.

Între timp, se apropia Crăciunul și trebuiau făcute pregătiri. M-am gândit la Joshua și la Crăciunul pe care i-l promisese Patrick. Trecuseră mai bine de trei săptămâni de la moartea lui, dar păreau luni, ani; noaptea accidentului părea să fie dintr-o altă viață, aproape fictivă. Ceva încă imposibil. Și totuși zilele au continuat să curgă. Familia lui Adam urma să sosească în curând, chiar înainte de Ajun. Era limpede că May nu era pregătită și că nu se putea descurca singură. În același timp, știam că trebuia să plec. Trebuia să evadez. Era momentul să mă întorc sau să mă duc în cu totul altă parte. Până la urmă, voi primi un alt telefon. Îmi venea să vomit continuu. În timpul zilei mă simțeam slăbită, amețită, dezorientată.

În a treia seară de carantină a lui May, Adam a comandat mâncare. În frigider nu mai erau decât

un iaurt grecesc, un mănunchi de salată ofilită, cu frunzele încă strânse cu elasticul alb, și o jumătate de litru de lapte.

— Jess, Lex, ce vreți să mâncați? a strigat de la computer.

Fetele au răspuns ceva în cor.

— Nu vă aud! a strigat din nou. Veniți să vă uitați pe meniu!

Dar Lexi nu s-a dus sau s-a dus prea târziu, după ce deja comandase, iar apoi s-a plâns în legătură cu ceea ce alesese el, iar când a venit pizza s-a smiorcăit continuu, dând la o parte ingredientele și punându-le pe farfuria lui Jess, iar ea i le-a oferit câinelui, care stătea cu botul în poala ei, așteptând delicatesele: măslina, vânăta marinată, capere și feta.

— Unde e mama? au întrebat amândouă, iar el a ridicat din umeri, de parcă n-ar fi știut sau de parcă nu i-ar fi păsat; apoi a răspuns că era în camera ei.

— În continuare, a adăugat.

Întreaga conversație, toate politețurile pe care le-am schimbat între noi în acele câteva zile mi s-au părut false. Am simțit mirosul cutiilor de pizza. Marginile ușor arse. Mi s-a făcut din nou greață. N-am putut mânca decât o felie rece și uscată de pâine prăjită. Și, ca un om care pregătea camera și făcea ordine înainte de plecare, m-am oferit să ajut.

— May, am strigat mai târziu în acea seară, când încă nu ieșise din camera ei. Pusesem cutiile de pizza în containerul

pentru reciclat și vasele în mașina de spălat. În bucătărie mirosea a bacon și a brânză la grătar, l-am dus un pahar de apă cu gheață, pe care și l-a lipit de ochii închiși, enumerând ca prin ceață toate lucrurile pe care le mai avea de făcut sau de organizat, sau pe care trebuia să nu uite să le facă, toate lucrurile de care trebuia să se ocupe pentru fete, să se recompenseze față de ele, să se pregătească de Crăciun. Cadourile pe care nu le alesese, mâncarea pe care trebuia s-o cumpere. Panglica pentru cadouri, folia de aluminiu, pachetelele cu surprize de Crăciun.

— Îmi ard ochii, a spus, mișcând paharul înainte și înapoi peste pleoapele închise. Durerile astea de cap insuportabile.

— May, lasă-mă să te ajut, i-am spus. Lasă-mă să fac eu cumpărăturile pentru Crăciun. Măcar atât. Altfel, o să intri în criză de timp și apoi o să-ți vină toți să-ți bată la ușă. În plus, trebuie să cumpăr și eu câte ceva.

Am privit întotdeauna cu respect mediul de creație al lui Patrick. Dimensiunea vizuală pură a cinematografeiei care creează, necondiționat, o realitate cu totul diferită —încadrarea care ne obligă să privim lucrurile aflate chiar în fața noastră, dar pe care altfel le-am ignora. Admir cinematografia în special pentru felul în care femeile nu au nevoie să se justifice, așa cum sunt obligate s-o facă femeile din literatură. De ce a pus-o Chantal Akerman pe Jeanne Dielman⁷ să-l omoare pe bărbatul cu care se culcase? Cu toții avem propriile teorii, dar Jeanne nu e obligată să-și rostească gândurile. După crimă, se așază pe scaun, tăcută. O privim privindu-și gândurile, o privim cum i se nasc în minte, în timp ce stă neclintită la masa din sufragerie acoperită cu sticlă. Dar nu știm care sunt acele gânduri. Nu este obligată să ni le dezvăluie. Poate că nici ea nu le cunoaște cu adevărat. Atunci când scriu, când sunt în mijlocul unei cărți, există mereu ceva ce aștept să aflu. Ceva care așteaptă să fie descoperit. Ceva ce nu pot descrie exact, o cauză pierdută în lanțul cauzalității, ceva ce încă nu înțeleg sau nu cunosc pe deplin. Încerc să găsesc acea verigă lipsă pentru a o putea folosi și a umple golul. Dar foarte mult timp totul e încetșosat. Sunt ușor emoționată, enervată. Ca și cum cineva mi-ar ascunde un secret, ca și cum universul ar conspira la acest joc. Dar apar indicii. Visez o pisică maronie și a doua zi zăresc una în grădina învecinată. Deseori visez lucruri, mai ales animale, care apoi își fac apariția în viața reală. Ca și în cazul lui Jeanne, nu am acces la gândurile lor. Astfel de vise, urmate de apariția surprinzătoare, aproape mistică a ceea ce am visat, au avut în centru și obiecte inanimite: tacâmuri ruginite cu mâner de fildeș, un biberon, o pereche de adidași albi. Unii le numesc profeții:

seria de semne care te îndrumă către o descoperire. Secretul pe care opera ta îl ascunde de tine. Lucrul pe care l-ai ascuns de tine atât de bine.

Am făcut așa cum am promis: am luat lista de cumpărături, m-am urcat în mașină și am plecat spre supermarket. Ploua atât de tare, încât ștergătoarele aproape că nu făceau față potopului; totul era învăluit într-o ceață cenușie. Faruri. Mașini care se târau pe șosea. Umbrele mici, închise la culoare, plutind pe trotuar. La intrarea în parcare, două fete în uniformă școlară aleargă să se adăpostească; au picioarele bronzate, subțiri și strălucitoare de la apă, iar părul lung și ud le cade pe spate în funii groase. În acea dimineață, Ada îmi trimisese un e-mail: spera că reușesc să mă odihnesc.

Voiam să-ți spun cât de rău îmi pare, n-ar fi trebuit să te lăsăm să mergi înainte cu acele evenimente. Nu te grăbi să te întorci, continua. Stai oricât ai nevoie, așteaptă să fii din nou tu însăși. Și nu te apuca să scrii! Vorbesc serios, ai muncit din greu și meriți o pauză. Aici totul e bine. Valerie îți transmite toată dragostea ei.

Am fost nevoită să șterg mesajul. Să mă prefac că n-a existat. Nu-mi spusese niciodată ceva asemănător. Întotdeauna exista întrebarea legată de ceea ce urmează să scriu, când ar putea fi gata, sau îmi trimitea recenzii favorabile ori articole în care eram menționată. Nu-mi plăcea să le citesc, dar Patrick le ținea evidența. Iar acum? Mă simțeam inutilă. De parcă, brusc, aș fi devenit irelevantă, o povară. O femeie față de care trebuie să păstrezi o distanță sigură. Aș putea continua să conduc, m-am gândit. Aș putea întoarce, să intru pe autostradă și să merg în continuare. Undeva, oriunde.

Dar acum în spatele meu era un șir de mașini și nu puteam să întorc.

Am apăsat butonul pentru tichetul de parcare, am luat bucățița de hârtie din fantă și bariera galbenă s-a ridicat, lăsându-mă să pătrund în

subsolul întunecat și uscat al clădirii, unde mirosea greu a gaze de eşapament.

May dăduse comandă pentru curcan și șuncă. Am cumpărat untură de găscă, sos de vanilie, smântână și coniac. Era o ușurare să mă simt încărcată de îndatoririle domestice ale altcuiva; în acest fel mă puteam închipui și eu trăind o viață așezată și prosperă. Am luat un cărucior și m-am îndreptat către zona de frigidere, dar una dintre roțile din stânga era șubredă și trebuia să mă aplec peste mâner ca să pot merge în linie dreaptă. Scârț-scârț, scârț-scârț, până am ajuns la raionul de produse congelate, unde m-am oprit, privind în profunzimile uneia dintre cuve. Am deschis ușa de sticlă și am mirosit: ceva lipicios, ranced și puțin acru, cartofi deshidratați sau ceva gătit pane, ori pește. May nu precizase ce fel de mazăre voia: fină sau normală, cu mentă sau simplă, în pachet de 250 sau de 500 de grame, sau chiar mai mare. Câți oameni urmau să fie la masă? Fratele lui Adam cu soția și părinții lui, dar nu-mi spusese câți copii aveau. Și poate și un unchi și o mătușă. May încercase să se eschiveze, menționând starea ei de sănătate și oboseala, poate și vizita mea, prezența mea, nu ca sursă de conflict, ci ca o persoană de care voia să se bucure – cineva cu care voia să petreacă cât mai mult timp –, dar în cele din urmă, se lăsase convinsă de expectativa ospitalității, de speranța în propria putere sau potențială putere, putere care nu trebuia decât invocată, așa cum forța oricărui erou e pusă la încercare înainte de a se manifesta în toată măreția ei. Sigur că își dorea să facă asta. Și se pare că așa îi spusese și Adam: că o să se descurce, că mereu se descurcă, știe și ea foarte bine și, în plus, gătești minunat, a adăugat, și pe zice trece te simți tot mai bine. Durerile de cap trec în cele din urmă, iar până la Crăciun o să-și revină cu totul. Oricum, îi plăcea să gătească. Și avea să se bucure.

— Așa spui mereu, i-a zis Adam.

— Nu-i adevărat, a protestat May.

— Dar *după aceea*. După *aceea*, te bucuri mereu că ai făcut-o. Toată chestia cu Crăciunul. Și toți sunt înnebuniți după mâncarea făcută de ea și până la urmă *chiar* ai să te simți bine, i-a spus el. Știi că așa e, o să te bucuri de oameni și de vin.

Cum de ne lăsăm atât de ușor convinși de ideea propriei măreții, de impresia propriei noastre invincibilități, când, de fapt, știm că avem nevoie să conștientizăm sentimentul real, chiar dacă trecător, al slăbiciunii și neputinței noastre? Dimensiunea umană pură. L-am privit măgulind-o cu ideea puterii ei, pe care în niciun caz nu o avea, cel puțin nu atunci. Dar ea își dorea să fie această ființă măreață fără să-și dea seama că efortul ei de a deveni asta îi permitea lui să se eschiveze. Ea nu-i cerea aceeași manifestare de măreție, de putere, nimeni nu i-o cerea, nu era necesar, nu trebuia dovedită pentru că era subînțeleasă, nu exista imperativul de a demonstra că putea să-și dovedească fragilitatea, slăbiciunea, oboseala. Așa că May se extenua de două ori mai mult, încercând să se ridice la nivelul acestui lucru pe care nu și-l dorea pentru ea însăși, dar era convinsă că și-l dorește, pentru că altcineva și-l dorea pentru ea, deși, de fapt, și-l dorea pentru propriul lui avantaj tacit, așa că s-a lăsat convinsă că această putere ascunsă și neexprimată era parte din caracterul ei, latentă, așteptând să fie scoasă la suprafață de provocarea cinei de Crăciun.

Am întins mâna în congelator și am luat un pachet mare de mază normală. Apoi m-am dus la

raionul de fructe și legume, unde am găsit varza de Bruxelles în săculeți de plasă galbenă. Varză roșie. Cartofi roșii. Menta se vindea în mănunchiuri, în punguțe sigilate. Sosul de merișoare era pus pe raft lângă Vegemite, așa îmi explicase May. Apoi m-am așezat la coadă la casa de marcat și am așezat produsele pe bandă, unul câte unul. Am pus pungile în cărucior și m-am îndreptat către farmacia de lângă supermarket, din aceeași incintă. Am lăsat căruciorul afară.

M-a uitat pe rafturi, încât să pară că nu căutam ceva anume. O farmacistă m-a întrebat dacă mă putea ajuta și i-am spus că nu, mulțumesc, că mă descurc. Am găsit testele de sarcină pe raftul de sus de pe cel mai îndepărtat culoar, lângă scutece și absorbante. În drum spre casa de marcat, am mai luat niște pastă de dinți, un pachet de șervețele și elastice de păr, ca să ascund principalul articol pe care-l luasem printre mărunțișurile de zi cu zi. Astfel, când am pus totul pe teighea, arăta ca o grămăjoară de cutii roz și albe. Cu toate acestea, vânzătoarea m-a privit fix când a scanat cutia. Era tânără, poate că abia terminase liceul și avea pe gene un strat gros de mascara și tenul acoperit cu pudră bej.

— Baftă! mi-a urat ea veselă, în timp ce puneă testul de sarcină în punga de plastic, alături de celelalte articole.

Probabil că am părut surprinsă, pentru că și-a cerut scuze imediat.

— Îmi pare rău, a spus. Adică, adică... ar fi extraordinar, un cadou de Crăciun minunat. N-am vrut să... adică am vrut doar să... cred că e atât de frumos să ai un copil!

M-a privit din nou. Avea dinții foarte albi, iar când a zâmbit i-am văzut gingiile palide.

— Mulțumesc, i-am răspuns, scoțând câteva bancnote din portofel. Apoi am refuzat bonul și m-am grăbit să ies.

Când am ajuns acasă, May dormea. Am așezat la locul lor majoritatea alimentelor reci și am pus apă la fiert pentru ceai. Apoi am deschis pachetul și am citit instrucțiunile. Nu era nevoie să fac testul, deja simțeam în mine schimbarea care se produsese. În acel moment, corpul meu nu trăda prea multe. Dar n-avea să rămână așa. Deja mă strângeau blugii în talie. Greața era greu de suportat. Nu puteam să mănânc decât covrigi cu cremă de brânză sau pâine prăjită. M-am încuiat în baie, am făcut pipi pe fâșia de plastic și am așteptat cu ochii închiși. A apărut o linie roz sau două linii, sau o cruce, genul de linie care apare când testul e pozitiv. În starea dumneavoastră, îmi spusese femeia de la secția de poliție din Japonia. Cea care-mi adusese curmale și orez. M-am ghemuit pe podea și am început să plâng.

Adesea, când stau la cinema și se termină filmul, simt că sunt în derivă, pierdută, înstrăinată, dezorientată chiar. Pentru un scurt moment, nu reușesc să-mi amintesc unde sunt și ce făceam înainte să ne așezăm, și unde trebuie să merg și ce să fac, odată ce se termină totul. Urăsc acel moment, momentul în care se termină filmul, pentru că vreau să rămân mereu acolo, în film. Vreau să rămân mereu o observatoare a acelor vieți, să văd ce se întâmplă mai departe, să mi se ia de pe umeri responsabilitatea față de propria persoană, față de propria viață, să nu mai fiu nevoită să mă gândesc la viața mea, să n-am niciun plan, să nu iau nicio decizie, să nu reflectez la cel mai bun sau cel mai rău mod de a acționa, să nu regret faptele de până acum, să nu detest ce

urmează să fac în acea zi sau în următoarea, sau în următoarea.

Când se termină filmul, această grație ie și ea sfârșit și odată cu ecranul alb, chiar înainte de derularea genericului, simt întotdeauna un șoc, atât de puternic, încât e aproape fizic. Cred în film prea repede, prea deplin, iar aruncarea din lumea lui mă surprinde mereu și mă tulbură. Urăsc această tranziție atât de mult, încât uneori, când Patrick mă întreba dacă voiam să merg la film, îl refuzam, doar ca să evit senzația de la final. Nu era la fel de rău când genericul începea să se deruleze peste ultima scenă, astfel încât lista de nume și roluri se suprapunea peste personaje și peisaje, dându-mi timp să mă ajustez, să reconcilies ficțiunea și realitatea, să recunosc artificii și să mă eliberez de el, să mă retrag. Însă era insuportabil când ecranul devenea negru și apărea textul alb, derulându-se pe fundalul întunecat. În acea clipă trebuia să depun un efort să-mi amintesc unde eram, altfel, conștientizarea bruscă a vieții reale care se desfășura în exterior, viața la care trebuia să mă întorc, îmi provoca o presimțire inexplicabilă. Banalitatea generală, emoțiile la intensitate mică, lipsa coloanei sonore. Cu cât mă uitam mai mult la generic, cu atât mai mult se intensifica acest sentiment și preferam să-l scurtez, plecând repede din cinematograful, înainte ca genericul să se sfârșească. Îmi plăcea să mă ridic înainte de el, înainte să se aprindă luminile, și să-mi fac loc printre scaune, încercând să nu calc pe gențile oamenilor, îndreptându-mă apoi către ieșire și către tunelul luminos pe care-l pot vedea acum, că supraveghetorul a deschis ușa. În acest fel, puteam ajunge prima la toaletă și evita coada de la micul cinema de artă care ne plăcea, unde erau doar două cabine pentru femei. Puteam să stau singură câteva clipe în lumina puternică din baie și să mă forțez să mă întorc la viața cotidiană. Lui Patrick, însă, îi plăcea să vadă genericul până la

capăt. Se uita până când apăreau logourile de la final, iar ecranul devenea complet negru, îi plăcea să vadă totul, spunea, să simtă viața de apoi a filmului în ultimele acorduri ale coloanei sonore. Tranziția de la experiență la sfârșitul ei nu-l afecta niciodată. Trecerea de la reprezentatie la viața reală nu-l inducea în eroare. Știa că e doar un film. Știa că în afara cinematografului se desfășura existența noastră banală. Nu-l deranja această falie. De fapt, îi plăcea tranziția prelungă dintre aceste două stări, pe care o realiza genericul. Așa că-l lăsam acolo, singur în întuneric, în timp ce eu mă grăbeam să ies, să stau sub luminile strălucitoare din baie și să-mi recompun imaginea în oglindă. S-o confirm. Îmi dădeam cu apă rece pe față, mă rujam, îmi aranjam părul. Multe femei fac așa în toaletele publice. Dar nu se observă niciodată vreo diferență semnificativă între versiunea cu care intră și cea retușată cu care ies. Poate că par ceva mai puse la punct, ținându-și capul puțin mai sus. Dar nu se schimbă prea multe, nimic esențial. Pur și simplu și-au luat un moment între o stare și următoarea – înainte să intre într-o altă încăpere sau să treacă la următoarea misiune, sau către un alt oraș –, doar pentru a verifica dacă sunt încă acolo, dacă sentimentul pe care îl poartă în ele, senzația de evaporare sau dizolvare, sau ștergere, este fals. Dacă propriul contur încă rezistă. Se opresc în prag, apoi fac un pas înainte și caută persoana reală care le-a promis că le așteaptă.

— O să te aștept acolo,
sub ceas, spunea el
mereu.

Am pus testul de sarcină înapoi în punga de plastic pe care mi-o dăduse farmacistul și l-am aruncat la coș. M-am spălat pe față și am băut apă rece de la robinet. Din bucătărie, se auzeau Lexi și Jess certându-se. Erau încă multe de despachetat. Nu puteam gândi limpede. Îmi era rău. Am încercat să număr săptămânile. Apoi lunile. M-am

întrebat când, apoi cum. Probabil că se întâmplase în ultima lună, în săptămâna premergătoare călătoriei, când părea că, în cele din urmă, ajunseserăm pe teren comun, când încercaserăm atât de mult să ne regăsim drumul către noi. Ne fusese bine atunci sau cel puțin așa mi se păruse. Ce aveam noi însemna totul pentru el, îmi spusese Patrick, nu intenționase niciodată să saboteze relația noastră. Uitasem de modificările pe care le făcusem în manuscris și de biletul pe care îl trimisese odată cu ele. Credeam că totul avea să fie bine. Acum nu-mi doream decât ca May să se ridice din pat și să preia frâiele. Să fie puternică și robustă, așa cum era în copilărie. În schimb, m-am întors în bucătărie și am pus lucrurile în cămară, apoi am scos din frigider toate caserolele pe jumătate goale, cu mâncare stricată, ca să fac loc pentru restul cumpărăturilor: mezeluri, brânzeturi și fructe. Mirosul de mango copt mi-a întors stomacul pe dos.

După câteva ore, May a ieșit de la ea din cameră și s-a așezat pe canapea, învelindu-se până la piept cu o pătură veche, în ciuda căldurii. Adam a spus că ar vrea să facă curcanul la grătar, dar lui May nu i s-a părut o idee bună. El a ridicat din umeri și și-a luat o bere din frigider, nepărând să-i pese atât de tare de acea misiune culinară, încât să merite o ceartă; s-a consolât rapid cu presupunerea propriei nepriceperi, chiar dacă era o trăsătură pe care i-o refuza soției lui.

— Pot să-l pregătesc eu,
i-am spus lui May.

Nu pentru că voiam sau pentru că știam s-o fac, ci pentru că era mai bine să-mi găsesc o ocupație, nu mă puteam gândi la ce aveam de făcut, așteptam, acum doar așteptam și întreaga familie sosea a doua zi și era prea târziu să le spună să nu mai vină. Prea târziu ca eu să plec atât de brusc.

În Ajun, am stat în bucătărie cât mașinile au parcat în fața casei și s-au auzit saluturi zgomotoase dinspre ușă. Un suflu prea puternic de la aerul condiționat a aruncat pe jos șervețelele și pachetelele cu surprize de Crăciun. Din boxe răsunau colinde, hota din bucătărie vuia la maximum, extrăgând fumul, în timp ce încăperea se încălzea din ce în ce mai tare. Am uns curcanul cu untură, dar, grăbindu-mă să mă ocup de legume și de pandișpanul cu melasă, am uitat să-l acopăr. Peste câteva ore, când s-a încheiat timpul de gătire, carnea arăta ca și cum ar fi fost deshidratată. Copanele, pe care pusesem mai multă untură, erau de un maroniu închis, nesănătos, aproape negru, iar pielea semăna cu o folie alimentară care nu reușise să acopere toată carnea fibroasă. Când am înfipt furculița în partea cea mai grasă a copanului, pielea uscată a pocnit: carnea se uscaseră și se strânsese pe os. Restul păsării arăta ceva mai bine: existau câteva bucăți mai moi și mai succulente de piept, dar, per total, era, așa cum s-a exprimat una dintre rudele necunoscute de la masă, ca o talpă. El a râs, eu am luat o gură de vin. Apoi m-am gândit la câmpul înghețat. La plimbarea din acea dimineață răcoroasă pe care eu și Patrick am fi putut-o face în acel moment. La cerul iernatic de un bleu, lăptos. La iarba înghețată trosnind sub tălpile noastre. Și-ar fi ținut brațul în jurul meu, ca să mă încălzească. Ar fi putut fi un cu totul alt fel de Crăciun, cum erau cele de odinioară, intime și pline de iubire. Iar acum, iată-mă asudând în casa surorii mele, extenuată după pregătirea cinei pentru o familie care nu era a mea. Varza de Bruxelles era prea apoasă, cartofii nu erau îndeajuns de rumeniți. Ca să mă recompensez, am

umplut cu generozitate paharele tuturor. Unul după altul, unul după altul.

— Cel puțin avem desert,
a spus May.

Tata îi dăduse lui May monedele pentru pandișpan, aceleași pe care le scuiaserăm în copilărie an de an, încercând să nu le înghițim. La final, am adus pe masă desertul aprins, cu flăcăruia albăstruie de la coniac pâlpâind. N-a mâncat aproape nimeni: era prea consistent, prea greu pentru mijlocul verii, prea tare pentru copii. Dar nu conta dacă-l mâncăm, dacă-l terminăm, a spus May. Tuturor le-a plăcut prima înghițitură și poate că era de-ajuns: gestul ritualic în sine. Cu toții au mâncat sosul de vanilie. Au scuipat monedele. Am privit discurile de metal strălucitoare, acoperite de fructe uscate mestecate și m-am gândit că eu urma să le spăl. Lexi s-a strecurat în bucătărie și a băut sosul de vanilie direct din cutie: l-a luat din frigider, a îndoit cartonul și și-a turnat lichidul gălbui și vâscos direct pe gât, ștergându-se la gură când s-a așezat din nou la masă. În acel moment, toți erau îndeajuns de amețiți ca să se amuze cu glumele din pachetelele-surpriză. Le citeau cu voce tare.

— Stați, am eu una bună,
a strigat Adam.

Începusem să strâng farfuriile și să le duc în bucătărie, iar în zgomotul veselei am ratat poanta, una foarte bună, pentru că toți au râs, iar în timp ce luam farfuriile de pe masă am auzit-o pe Lexi strigând:

— Gata! Gata! Simt că
fac pe mine!

Chiar atunci a sunat telefonul și, pentru că eram cu mâinile ocupate, a răspuns altcineva. Era pentru mine. Am pus farfuriile jos, m-am șters pe mâini pe prosopul umed și am luat receptorul. Nu-mi aduc aminte cu cine am vorbit sau ce a spus. Îmi amintesc doar că m-am gândit că nimeni n-ar

trebui să sune în ziua de Crăciun sau poate că era a doua zi de Crăciun, sau Ajunul – ca să fiu sinceră, nu-mi amintesc exact când au ales May și familia ei să facă masa festivă, la un moment dat stabiliseră să fie în Ajun. Ceea ce înseamnă că, având în vedere diferența de fus orar, în Anglia era o zi obișnuită, nu de sărbătoare, sau poate că bărbatul care a sunat uitase de astfel de festivități ori își dorea să le evite, poate că era îngropat în birocrație și voia să termine cu orice chip. Poate că acesta era singurul moment liber pe care-l avea, când nu mai era nimeni în preajmă, sau poate că pur și simplu lucra până târziu, până prea târziu, dorindu-și să scape de chinul Crăciunului, la el acasă, cu familia sa, orice-ar fi însemnat asta pentru el.

Vorbea ușor flegmatic. Nu era același bărbat care sunase prima dată. Imediat ce a început să vorbească, m-am simțit cuprinsă de o oboseală cumplită, genul de oboseală care îmi dădea senzația că m-aș putea prăbuși, că aș putea leșina chiar acolo, pe loc. Nu te iau prin surprindere mereu? La știrile TV și în filme, un astfel de bărbat apare direct la ușă. În filmare fața ta este blurată, pixelată, de nerecunoscut. O serie de pătrățele în mișcare. De obicei, nu e doar un bărbat. Sunt doi, de fiecare parte a femeii fără față. Nu primești niciun avertisment, nicio explicație. Acum nu-mi amintesc numele lui sau ce a spus, dar am mai zis, de multe ori, partea asta e consemnată, ceea ce-mi aduc aminte e că nu-mi puteam aminti exact, că nu puteam înțelege lucrurile și tot ceea ce a urmat e un amalgam.

— Șoc, a spus avocatul meu. Șoc întârziat.

Ceva diferit de inconstanță. Bărbatul de la telefon vorbea cu un accent pe care nu l-am putut identifica. Mi-a dat de înțeles că știa lucruri despre mine, fără să-mi spună cum le aflase, și a folosit acele informații ca mod de negociere, încercând

să-mi câştige încrederea, bănuiesc, dorindu-şi să cred ceea ce-mi spunea şi să fac ce-mi cerea.

— Nu e o alegere, a spus.
E o avertizare, un fapt.
Credeti-mă, vă fac o favoare. Puteţi înlesni lucrurile. Ar fi înţelept din partea dumneavoastră să vă pregătiţi.

Din câte-mi amintesc, acestea au fost câteva dintre afirmaţiile lui.

— Altfel, cineva va veni acolo curând, mi-a spus.
Mâine după-amiază, cred.
Ar fi bine să nu vorbiţi despre asta, nimeni nu vrea o scenă, a continuat.
Fiţi discretă. Faceţi ceea ce vă spun să faceţi.

Se descoperise o altă filmare. Un alt pasager care se afla afară, filmând furtuna, postase mai târziu clipul pe YouTube. Îi pusese o coloană sonoră şi explicaţii scrise cu roşu. Nu văzuse cele două siluete întunecate din fundal. De pe punte. În acea noapte, cu aproape patru săptămâni în urmă, sau cel puţin aşa mi-a spus bărbatul de la telefon.

Lucrurile se complică din cauza anomaliilor din rapoartele de autopsie. Există câteva motive de îngrijorare. Câteva neconcordanţe. Unul dintre rapoarte declarase infarct, care cauzase căderea. Un alt raport, înecul. Primul determina infarctul ca fiind cauzat de temperatura apei – şocul sistemului cardiovascular –, ceea ce nu exclude implicarea unei alte persoane. Şi apoi, pe trup s-au găsit semne de vătămare corporală, confirmate de ambele rapoarte. Muşchiul rupt pe braţul drept, indicând că a încercat să se țină ca să nu cadă sau să se tragă înapoi. Zgârieturile care indică agresiune şi poate autoapărare.

Mi-am pus o mână pe abdomen, gândindu-mă la acea posibilitate, la copil.

— E probabil să fie formulate acuzații, a adăugat bărbatul.

Am închis telefonul exact când May intra în bucătărie cu un alt teanc de farfurii. A aruncat resturile de mâncare la gunoi, care deja dădea pe-afară.

— O să duc eu gunoiul, am spus.

S-a dat înapoi și a pus vasele lângă chiuvetă, iar eu m-am aplecat și am scos sacul de gunoi. Am luat colțurile și le-am înnodat. Plasticul era subțire și alb și atârna sub greutatea conținutului: dintr-un colț, se prelingea un lichid închis la culoare. Am ieșit repede cu el pe ușa din spate. Afară ploua și se lăsa amurgul de vară. Mâncaserăm devreme, dat fiind programul copiilor mici, verișori de gradul unu sau doi, iar ziua fusese dezamăgitoare pentru ei din cauza vremii. Niciunul nu putuse să se bucure de noile jucării pentru piscină – un aligator mare, gonflabil, un unicorn mov uriaș și un set de polo – și, prin urmare, își petrecuseră după-amiaza învârtindu-se prin casă, agitați de la dulciuri și supărați din cauza captivității neașteptate. Dar ploaia nu era rece. Simțeam pe față picăturile calde și grase în timp ce pășeam pe aleea care ducea la pubelele puse între gard și garaj. De fapt, copiii ar fi putut înota, până la urmă era o zi musonică. Dar niciunul dintre adulți nu avusese chef să-și petreacă după-amiaza în pragul hiperventilației, umflând jucăriile gonflabile între două băuturi. Am observat că vântul răsturnase capacele pubelelor și două ciori dolofane ciuguleau din interiorul lor, trăgând de resturile de mâncare. Pe jos era plin de gunoaie: folii de plastic de la bacon, hârtia unsuroasă de la pachetul de unt, bucățile de pui aruncate cu câteva zile în urmă, pe care le pusesem într-o altă pungă înainte să le scot afară, dar care

fuseseră acum descoperite: punga, sfâșiată de păsări, oasele împrăștiate pe alee. Una dintre ciori stătea și o privea pe cealaltă, care trăgea de ceva umed, închis la culoare. Am încercat să le alung, fluturându-mi brațele și strigând la ele, dar n-au făcut decât să se uite la mine cu ochii lor ca niște măgele, fără pleoape.

— Uș! Uș! am strigat, lovind pubela, și încet, leneșe, s-au dat jos și au zburat la câțiva metri depărtare, apoi s-au oprit, așteptând să-mi termin treaba ca să se poată întoarce. Am aruncat sacul de plastic în pubelă și i-am pus capacul. Știam că n-avea să mai existe o a doua șansă, un nou început. Se puseseră în mișcare evenimente pe care nu le puteam controla. De-acum încolo urmau doar repetări, revizuiți, judecări ale faptelor, alibiuri, problema motivului sau a absenței lui. Chiar dacă nu ducea nicăieri, chiar dacă lucrul cu care bărbatul mă amenințase la telefon sau pe care, mai bine zis, îl prezisese, nu se concretiza, posibilitatea lui fusese deja creată de această sugestie. Nu mai puteam rămâne la May. N-o puteam lua de la capăt, așa cum mă gândisem sau

îmi închipuisem la un moment dat, ca și cum accidentul și moartea lui Patrick nu existaseră. În realitate, nu puteam pleca unde vedeam cu ochii.

— Dacă faceți așa cum vă sfătuiesc, totul va merge mai ușor. Nu implicați pe nimeni altcineva. Nu aveți nevoie de și mai multă atenție decât veți primi oricum. Credeți-mă. Să încercăm să fim discreți deocamdată, îmi spusese bărbatul.

Am intrat în casă și mi-am pus câteva cuburi de gheață într-un pahar de whisky, apoi l-am umplut cu apă de la robinet. May făcea ceai și cafea. Mașina de spălat vase mergea deja, dar oalele și tigăile așteptau în chiuvetă, l-am spus că le spăl eu mai târziu, dar că acum eram foarte obosită, resimțindu-mă după întreaga zi de muncă, și că aveam nevoie să mă întind puțin.

În camera mea, am așteptat ca gheața să se topească puțin, apoi mi-am lipit paharul rece de frunte, ascultând cuburile cum pocnesc ușor în apă. Pentru o clipă, trupul meu a înregistrat acel sunet ca fiind al lui; de parcă oasele craniului s-ar fi desprins puțin, depărtându-se unele de altele. Această eroare de judecată a adus o senzație de ușurare: pentru o clipă, am fost convinsă că materia întunecată a creierului meu începe să se elibereze de tensiune, că oasele craniului s-au lărgit puțin pentru a oferi mai mult spațiu gândurilor. Mi-am făcut bagajul. Apoi am intrat în baie și mi-am strâns toate cosmeticele: cremele, deodorantul și fardurile. Am luat un șervețel, am șters urmele de pastă de dinți de pe tub și i-am pus capacul. Am spălat săpuniera și am pus într-o

pungă mai mică articolele cosmetice pentru bagajul de mână: o cutie cu cremă de față, balsamul de buze, sprayul cu apă de mare.

Într-un final, m-am întins în pat și am stins veioza. Din hol se auzeau vocile oaspeților care-și luau rămas-bun. Lumina de pe verandă ajungea în dormitorul meu. Probabil că aveau să se întrebe unde sunt și, în scurt timp, să uite că nu fusesem de față când plecaseră. Portiere deschizându-se și închizându-se. Faruri reflectându-se pe perete. Patrick reușea mereu să exprime liric forța tragicului în viața de zi cu zi: pulsația energiei lui. Puterea de a emoționa. Problema complicității. Îi plăcea să-l privească uimit de pe margine, fără să-i simtă neapărat forța în viața lui cotidiană. Îi plăcea să se ridice și să aplaude la sfârșitul spectacolului. Era un spectator, nu o forță motrice, un observator al marilor ambiții ale artei, martorul lor fidel. Pe toate celelalte, îmi dau seama acum, le lăsa în seama mea. Nu știam ce-aveam să-i zic lui May, cum aveam să-i spun, ce-aveam să-i mărturisesc în apărarea mea.

Acum e ușor să privesc de la distanță evenimentele din acea noapte. Să recunosc o traiectorie a inevitabilului, care la momentul respectiv era invizibilă pentru mine. Târziu în noapte, când toți cei de aici dorm, îmi las mintea să se extindă în întuneric și mi se pare simplu să remarc amănuntele care înainte erau de neatins, de neconceput. În jurul meu, casa e învăluită în liniște, se aude doar zgomotul înfundat al șoarecilor în crăpăturile din pereți. Râcâie încet, ascunși, scoțând niște sunete hârșăite, bizare, care îmi dau fiori. În fiecare vară îl cheamă pe cel de la deratizare să pună otravă. Dar aici totul este atât de vechi și există atât de multe fisuri prin care pot pătrunde acele creaturi, încât problema nu se rezolvă niciodată. Trebuie să fac pipi. La baie, aprind lumina și aud șoarecii fugind înainte să-i pot vedea; între perete și tocul ușii există un gol

prin care se strecoară. O coadă legănându-se. Un bot ascuțit – asta reușesc să văd în strălucirea bruscă a luminii. După aceea, dispar înapoi în fisurile umbroase ale casei.

Mi-a citit cartea în croazieră. Sau cel puțin a citit acele modificări din ultima clipă pe care le făcusem la nervi și de care apoi uitasem. Era în ziua anterioară furtunii; era zăpușeală și stăteam întinși pe punte. Atunci mă gândeam că acea croazieră fusese o idee bună. Că faptul de a fi închiși împreună într-o cabină mică, în mijlocul oceanului, ne înapoiasc ceea ce pierduserăm: intimitatea, cunoașterea deplină. În timp ce stăteam unul lângă celălalt, s-a întins și m-a luat de mână, o atingere foarte blândă. I-am simțit alinarea în tot corpul; o nouă lumină. Chiar și Patrick părea să se fi relaxat. Nu-și propusese să citească în acea zi cartea de la început, ci a luat exemplarul pe care îl aveam în geantă și a început să-l răsfoiască, ținându-l în mâna dreaptă și dând paginile cu degetul mare de la mâna stângă. Se voia un gest de admirație: Uite ce-ai realizat! Din când în când se oprea, pe o pagină sau alta, și scruta cuvintele. Așa a descoperit adăugirile, câteva dintre ele, nu pe toate. S-a înfuriat, firește.

Lumea plutitoare. În Japonia îi auzisem pe oameni folosind această sintagmă pentru a face referire la viața pe pământ. O scurtă trecere. Florile de cireș durează doar trei zile, spuneau. Ca și viața omenească, petalele dispar repede. După zăpadă, răsar și mai multe flori; ciclul etern al înfloririi și morții. Al forței care se manifestă, apoi piere.

Când am făcut rezervarea pentru croazieră, am ales Japonia pentru că m-am gândit că i-ar plăcea lui Patrick. Deși pe vremuri fusese un cititor care devora romane groase, de ceva timp îi era greu să se concentreze, așa că-și îndreptase atenția către poezie, în special către haiku. Spunea că îl aducea înapoi la rădăcinile lui cinematice: coliziunea imaginilor obiective care puteau, dacă erau plasate una lângă alta, să dizolve întregul unui eveniment. Uneori îmi citea poezii seara, în timp ce eu alunecam în somn. *Aerul tăcut al toamnei... ici-colo printre dealuri se înalță un fum subțire, albastru* – Gyodai. Sau, și mai frumos: *Pe drumuri părăsite acest poet singuratic mărșăluiește către apusul tomnatic* – Basho. Și preferatul meu, care acum pare profetic, de parcă, în secret, am fi știut către ce ne îndreptam, iar atingerea acelui poem, ca atingerea oricărei forme de artă, ar fi fost o modalitate de a ne pregăti pentru ceea ce avea să urmeze, fără să ne dăm seama: *Pe ultimul drum lung când mă prăbușesc și nu mă mai pot înălța... mă odihnesc printre flori* – Sora.

Înainte să mă întorc la Londra, în ultima noapte în casa lui May, am visat că făceam o plimbare lungă printr-un peisaj rural necunoscut. Era primăvară, se simțeau curenți de aer cald și rece, cerul era de un albastru-palid. Era după amiază și îmi amintesc lumina apoasă a soarelui, verdele-strălucitor al dealurilor, razele ce pătrundeau printre frunze. Plecasem singură în

căutarea unui loc pitoresc foarte lăudat. Dar după ore întregi de mers, n-am găsit nimic, așa că m-am întors la Patrick și i-am povestit eșecul meu. După aceea am plecat din nou, de data asta împreună. Soarele deja apunea, locul respectiv n-ar fi trebuit să fie departe și nu reușeam să înțeleg cum de-l ratasem, mai ales că, până la urmă, mersesem până acolo doar ca să-l vedem: era marele scop al călătoriei noastre.

— Uite, acolo, e chiar acolo, mi-a arătat Patrick. Dar nu vedeam nimic, doar un gard alb împrejmuind o ridicătură de pământ. Am privit un timp mormanul acoperit de iarbă, apoi ne-am întors. Îmi era foarte foame, dar nu aveam nimic de mâncare la mine și de aceea eram foarte nervoasă, astfel încât am ratat poteca ce ducea la casa în care stăteam. Cărarea era noroioasă și năpădită de buruieni. Mă simțeam slăbită. Patrick mergea în fața mea. Brusc, am văzut ceva pe drum și m-am oprit:

— Uite, o pâine! am strigat și am ridicat-o de jos. Era moale și proaspătă și mirosea a maia, iar pe deasupra era dată cu făină albă. Eram gata s-o mănânc, fericită că descoperisem astfel acea hrană perfectă, proaspătă, o pâine care

poate căzuse din plasa de cumpărături a cuiva sau poate că fusese lăsată pentru mine pe potecă.

— Stai! Nu poți s-o mănânci, a spus Patrick când mă pregăteam să mușc din ea.

— De ce? l-am întrebat uluită.

— Pentru că nu știi cine s-a pișat pe ea.

În ultima zi, în ziua accidentului, stătusem la piscină, citind o carte, în soarele din miez de zi. Razele cădeau direct pe pagini.

— Ar trebui să-ți pui o pălărie, mi-a atras el atenția, apropiindu-se de mine din spate. Sau ochelari de soare.

Mi-a atins clavicula cu degetul.

— Nu e bine să citești într-o lumină atât de puternică. O să-ți ardă ochii. Adică razele... ceva de genul ăsta.

— A, am mormăit ignorându-l, absorbită de poveste.

Sau poate că nu-mi păsa. Dar el a continuat.

— Pot să mă duc eu să ți-i aduc. Chiar nu e bine să citești așa. O să orbești. De ce nu vii înăuntru?

Poate că era felul lui de a încerca să ne împăcăm, având în vedere cearta din ziua precedentă, legată de carte și de ceea ce scrisesem în ultimul moment.

Mi-am ridicat privirea, mijind ochii. Comparativ cu el, aveam ochii tineri și odată își

dorise să-i protejeze, își dorise să-l pot vedea în continuare, să pot vedea totul, să continui să văd tot ce era legat de el până în ultima clipă.

— Hai cu mine înăuntru, a insistat. Știi cât de răcoare e jos, în cabină.

Întotdeauna sexul de împăcare fusese extraordinar, uluitor chiar.

— Sunt bine, i-am răspuns, întinsă pe spate, absorbind toată acea lumină periculoasă. De ce nu te duci să-ți iei ceva de băut?

Mai târziu, firește, l-am urmat.

A doua zi dimineață am inventat o scuză. I-am spus lui May că intervenise o problemă cu un contract, ceva legat de carte, și că exista o clauză ce trebuie renegociată. Era mult prea dificil să rezolv prin telefon. Argumentul meu a venit din senin și n-a fost pe deplin convingător.

— Ești sigură? a întrebat ea. Ești sigură că doar despre asta e vorba? Te-a deranjat ceva? S-a întâmplat ceva aseară? Îmi pare rău că te-am încărcat cu atât de multe în ultima săptămână, n-am vrut, îmi pare atât de rău, și ai fost atât de generoasă să te ocupi de tot, n-am fost deloc o gazdă bună. Nu-i de mirare că vrei să pleci. Adică, îmi pare rău, n-am vrut să spun asta. Dar chiar nu știu cum m-aș fi putut descurca altfel. Probabil că n-ar fi trebuit

să-ți cer ție toate astea.
Sau e vorba de altceva? A
zis Adam ceva aiurea?
Poate fi lipsit de tact, mai
ales după un pahar, două.
Chiar îngrozitor uneori.
Te rog, spune-mi ce pot
face ca să îndrept
lucrurile. Și serios, ce ai
de gând să faci? Adică,
după aceea, după ce
rezolvi cu contractul.

Îmi chemasem deja un taxi să mă ducă la
aeroport.

— Îmi pare rău, am zis,
punându-mi ochelarii de
soare, cu vocea gătită.
Îmi pare foarte rău că
plec atât de abrupt. Doar
că am chestia asta, am
bâiguit, căutând în geantă
cardul de credit. E
complicat. Mai complicat
decât credeam.

May plângea.

— O să-ți povestesc totul
după aceea, crede-mă.
Promit să te sun. Imediat
ce aterizez.

N-o să uit niciodată lumina din acea
dimineață, când m-am urcat în taxi. După toate
ploile, lumea părea dintr-odată curată. Lumina era
limpede și strălucitoare. Pătrundea incandescentă
printre copaci, sclipea pe suprafața apei din
piscină. În timp ce taxiul a dat cu spatele și apoi a
virat pe șosea, m-am uitat în urmă la casă și am
văzut dealul întunecat reflectat în ușile mari de
sticlă, o imagine alunecoasă și tremurândă. Un
miraj lichid care mi-a marcat câmpul vizual, apoi a
dispărut.

A trebuit să-l rog să repete. În acea ultimă noapte pe vas.

— Poftim? am țipat în furtună. Ce-ai spus? am repetat, dar în continuare n-avea niciun sens ce zicea.

Ploua torențial. Oceanul și tunetele vuiau.

— E însărcinată! a strigat el. Am spus că e...

Valurile îl udaseră până la piele. Vasul se înclina violent.

— Îmi pare rău, a zbierat în furtună. N-am vrut să...

M-am ținut strâns de balustradă, alunecând puțin.

— Sunt... a spus, dar vântul i-a dus glasul departe.

Tocmai ne petrecuserăm după-amiaza în cabină. Fuseserăm fericiți, extatici. Acum minciunile mi se acumulasă în minte, un torent de greșeli: înainte și după, și toate momentele din acest răstimp. Nu putea fi adevărat. Sau poate că ea mințea. Bineînțeles că mințea. Dar când aflase Patrick? Asta dacă nu cumva își propusese să se întâmple, dacă nu cumva plănuise sau dacă... Era imposibil să spună așa ceva, nu putea vorbi serios, nu după tot ce se întâmplase.

— Dacă n-ai fi... a început el să spună. Măcar dacă n-ai fi... un val uriaș s-a izbit de balustradă.

M-am gândit la clipele pe care tocmai le trăiseram împreună, la reuniunea pe care o credeam împărtășită.

O altă parte din mine a preluat controlul în acea clipă, trupul a început să-mi tremure, electrizat de furie, venele zvâcnindu-mi în gât. Tot ce se întâmplase se destrăma și se recompunea din nou.

— Nu poți să fii... am început să strig, în timp ce apa năvălea peste parapet.

În acel moment nu-mi doream decât să fiu liberă. Să mă eliberez de el, de căsnicia noastră și de toate felurile în care ajunseserăm să ne împovărăm unul pe celălalt. Cât de mult detestam tot ce făcusem pentru el! El îmi încurajase măreția, mi-o promisese chiar, în urmă cu atâția ani, în taxi. Oare își mai amintea?

— Închipuie-ți doar, îmi spusese cândva, ce-ai putea deveni, ce-am putea fi împreună.

Dar am înțeles că acea ambiție avusese un preț; când mă gândesc la toate lucrurile pe care le sacrificasem pentru că ani în șir îi fusesem atât de devotată lui, nouă, noțiunii artei noastre. Când mă gândesc că-mi ceruse să mă mut în LA, dar nu i-ar fi trecut prin minte să ne întoarcem împreună în țara mea. Atunci mi-am dat seama, poate pentru prima dată, la cât de multe renunțasem: la tata, la sora mea, la copiii ei, la posibilitatea propriei familii, la o existență liniștită și binecuvântată la care aspiră atât de multe femei. Îl crezusem. Toată ambiția pe care el o încurajase a alimentat o tendință ascetică și aceasta mi-a modelat, până într-un punct, viața. În acel an împlinisem patruzeci de ani. Patrick îmi dăruise niște cercei cu perle care nu mi se potriveau, dar pe care îi plăcea să-i port. În acea noapte, pe vas, aveam aproape aceeași vârstă pe care o avea Patrick când ne-am cunoscut. Atunci mi-am dat seama câți ani de viață adultă avusese înainte de mine, cum eu eram doar

o mică parte din ea, o clipire. Cu toate acestea, el reprezentase întreaga mea viață.

Furtuna se întetea.

— Patrick! am strigat. Ce faci? Trebuie să intrăm.

M-am întins către el, dar mi-a împins mâna. Am simțit toată respingerea lui arzând în mine și i-am răspuns cu o amenințare goală. Și-a ridicat ochii spre mine și a spus ceva ce probabil n-ar fi rostit niciodată dacă n-ar fi fost atât de tulburat. Ceva ce probabil ținea în el de mult. Ceva ce probabil că încercase să nu spună. Ceva la care probabil se gândea frecvent, în anumite perioade.

— Știi bine că, dacă n-aș fi fost eu, n-ai fi ajuns nicăieri, a spus.

— Nu pot să cred că spui asta. Ești foarte beat.

Dar apoi a urlat din nou.

— E-adevărat și o știi foarte bine. Ne-ar fi fost mult mai bine dacă aveam un copil.

M-am dat puțin înapoi speriată, nevenindu-mi să cred.

Trebuia să mă îndepărtez de el.

— Trebuie să ne adăpostim de furtună, am strigat, în timp ce mă îndreptam clătinându-mă spre ușă.

În acel moment, s-a repezit la mine și m-a prins de braț, strângând tare.

— Nu, nu face asta, i-am spus.

M-am eliberat și s-a repezit din nou la mine: un tigru cu ghearele scoase.

— Știi că toate astea sunt din cauză că n-ai vrut, a

zis. E singurul lucru pe care ți l-am cerut.

Vasul s-a înclinat și Patrick a vomitat din nou, apoi s-a șters la gură cu mâneca de la halatul de baie. Cumva, cândva, făcusem greșeala de a crede că, pentru a deveni un mare artist, trebuie să înveți să renunți, să te lepezi de plăcerile carnale în numele unui principiu mai abstract și să pui în practică acest lucru în atât de multe feluri, până când actul artistic pune stăpânire pe tine cu adevărat. Să renunți la somn și la bani, la carne și la vin, pentru a deveni măcar un canal pur, un receptacol gol, o forță a naturii. Să renunți la copii. Patrick mă iubea mai mult ca artistă decât m-ar fi putut iubi ca mamă a copilului său, mă gândisem mereu. Și iată-mă, gândindu-mă că acea croazieră ne făcuse să ne întoarcem unul la celălalt, că am fi putut fi din nou ceea ce fuseserăm cândva.

— Singurul lucru? am strigat în furtună. Singurul lucru? am repetat, lovindu-l în piept. Crezi că mi-ai cerut doar un singur lucru?

— Hai să privim asta ca pe ultimele noastre urale, a spus, ridicând brațele.

Vorbea împleticit. Era mai beat decât crezusem. Poate că își pierduse mințile.

— Ai înnebunit complet? l-am întrebat. Ce dracu'? am urlat, în timp ce-l loveam din ce în ce mai tare.

Și-a coborât mâinile, încercând să mă îndepărteze.

— Crezi că mi-ai cerut un singur lucru? Ce...

Tata îmi spunea mereu că nu-mi cunosc propria forță. Deși eram mai mare decât May,

mereu am fost mai plâpândă, firavă, slabă, lipsită de energie. Uneori, când ne certam, o împingeam sau o loveam. Mă plângeam că se smiorcăia de fiecare dată, cu lacrimi de crocodil, dar îi atrăgea atenția lui tata, care mă certa: *Poate că n-ai vrut s-o lovești, dar nu-ți cunoști forța*, îmi zicea. Era un fel de compliment mascat în critică: voia să fiu puternică, dar să n-o arăt astfel, să nu mi-o etalez. Trebuia să-mi țin forța secretă, să învăț să țin sub control această chestie periculoasă, deși eu nu simțeam acea forță, nu eram conștientă fizic de ea. Știam că sunt temperamentală, dar nu știam cum pot folosi asta. Sau, cel puțin, așa susținea tata; trebuia să-mi analizez această forță pe care nu știam c-o am.

Poate că lacrimile lui May erau adevărate. Poate că nu se trântea pe jos teatral, de atât de multe ori. Poate că o împingeam mai tare decât îmi dădeam seama. Până la urmă o fată, și, mai târziu, o femeie, e învățată să nu-și cunoască prea bine propria forță, să nu investească în ea, să nu se identifice prin ea. Firește, nu știam ce pot face.

Din cauza plecării mele inopinate, am fost nevoită să iau singurul zbor disponibil. Un zigzag înfiorător de lung prin SUA și apoi Frankfurt, ca să ajung pe Heathrow. Când, în sfârșit, am aterizat și am vrut să înaintez pe culoar, mi-am dat seama că abia mă mai ținam pe picioare. Cel mai bun lucru pe care-l puteam face era să-mi iau bagajele de pe bandă și să mă cazez la hotelul din aeroport, fiind prea obosită să dau piept cu traficul și cu ora de vârf de la metrou. Încă un card alb de plastic pentru ușa camerei. L-am apropiat de clanță și beculețul verde a licărit. Am împins ușa și am intrat. Camera duhnea a urină de pisică. La recepție, hotelul anunța că acceptă animale de companie, deși nu văzusem niciunul când m-am cazat. Dar acum prezența lor era evidentă. Era un miros înțepător, de motan nervos, marcându-și teritoriul în timp ce stăpânul admiră priveliștea: firma de neon roșu a hotelului învecinat, cerul la apus. Și imediat ce-am simțit mirosul, m-am surprins căutând și alte semne de viață animală: zgârieturile de pe tapetul de lângă fereastră, petele maronii de pe mocheta bej. Am fiert apă în filtrul de cafea, pentru că nu aveam fierbător. Mi-am pus în ceai lapte praf pentru cafea. La suprafață pluteau fulgi albi. Am băut oricum, arzându-mi limba, apoi m-am dezbrăcat și am intrat la duș.

La mijlocul vieții devii universal. În sensul în care, la un moment dat, deciziile tale nu mai par originale, suferințele nu mai sunt noi sau neobișnuite. Pare că aceste suferințe și decizii nu mai sunt ale tale, nu-ți mai aparțin, n-au fost trăite de tine, ci sunt reziduuri ale familiei care a existat înaintea ta, materia netrăită pe care, cumva, ai strâns-o, ai acumulat-o, ai moștenit-o, ți-ai însușit-o, iar acum trebuie să trăiești într-un fel sau altul ca să închizi un cerc tulburat și, în aceste momente

de răscruce, singurele conversații care merită par să fie cele imposibile, cu cei care au murit sau au dispărut.

Pe vremuri, când predam uneori, le dădeam studenților un faimos adagiu al lui Henry James: „Fii cineva pe care nimic nu este irosit”. O lecție pentru o viață artistică. La curs, această conversație se transforma adesea într-o altă provocare filosofică, și anume aceea de a ne da seama ce să facem cu lumea pe care o observăm, cu acele detalii pe care le-am păstrat, cu care-am rămas: Cum să trăim? De câteva ori, m-am trezit încheind conversația cu celebrele cuvinte ale lui Rilke: „Trebuie să-ți schimbi viața!” Studenților mei le plăcea cel mai mult această afirmație, deși ei, la fel ca mine, știau foarte puține despre cum să atingi acest obiectiv. Ce ar putea însemna, cum ar putea arăta? Care ar fi riscurile?

Peste două zile am fost pusă sub acuzare și adusă la judecătorie, unde am pledat nevinovată. Datorită conduitei și faptului că eram însărcinată, am fost eliberată pe cautiune și cazul a fost transferat la Curtea penală. În primele articole care-au apărut în ziare după ce am fost pusă sub acuzare, viața lui Patrick era descrisă pe larg, analizată, el, ovaționat chiar și post-mortem, iar eu nu eram privită prin prisma operei mele, prin munca pe care o făcusem în nume propriu, ci ca soția lui Patrick și fiica răposatului academician doctor H.K. Blackwood. Ca și cum în momentul în care am fost acuzată, am renunțat la privilegiul de a exista cu drepturi depline. Ca văduvă, inițial mi se oferiseră câteva privilegii, dar acum totul era regândit, inclusiv propria poveste, iar apetitul presei era insațiabil. Schimbarea perspectivei narative a creat un adevărat tumult mediatic: jurnaliștii au simțit că fuseseră luați de fraieri după ce mă descriseseră cu atâta generozitate ca pe o femeie răpusă de tragedie. Publicul era furios: cine eram eu să comit un asemenea act împotriva unui

soț atrăgător și iubitor, care-mi îndeplinise toate dorințele? Presa voia ca oamenii să creadă așa, așa voiau să-l înfățișeze pe Patrick: bărbatul bogat și celebru, cavalerul galant, marele creator de povești care ne-a dat atât de multe prin filmele lui. Era o versiune a basmelor pe care le știm cu toții, în care am primit rolul copilului nerecunoscător, al fiicei egoiste, al soției vanitoase.

Se vorbea despre asta nonstop. E un adevărat circ, a spus Valerie în dimineața în care au început audierile. Mă luase de la hotelul aeroportului și, după ce plătisem cauțiunea, stătuse cu mine tot timpul. Ar fi venit și Ada, dar a trebuit să plece în străinătate pe nepusă masă, ca să-l îngrijească pe tatăl ei care se îmbolnăvisese, așa că aranjase ca Valerie să aibă grijă de mine.

— E-n regulă, am răspuns.

Nu era nevoie să se scuze, de fapt, chiar mă bucura că Valerie era cea care-mi ținea atunci companie. Era tăcută și blândă, în timp ce Ada avea tendința să intervină. Organizată și energică, mereu gata să preia controlul. Valerie era exact ceea ce-mi trebuia în acele momente. Acum se uita pe geam printre draperii; jurnaliștii deja mă așteptau în fața casei. Câțiva martori, pasageri de pe vas, fuseseră respinși de instanță, pentru că-și vânduseră poveștile tabloidelor. Apăruseră alți martori, care puteau oferi diverse informații. May voise să vină să mă susțină, dar nu-mi doream să mă vadă așa.

— În plus, fetele au mai multă nevoie de tine, i-am spus.

— Ar trebui să mănânci ceva, mi-a zis Valerie, îndepărtându-se de fereastră.

Dar aveam emoții prea mari și eram deja îmbrăcată. Îmi tremurau mâinile și mă temeam că,

dacă aş fi mâncat ceva, aş fi pus totul pe mine. Voiam să se termine, l-am spus că nu suportam să mai aştept. Era posibil ca traficul să fie aglomerat şi nu voiam să risc să întârzii.

— OK, a spus Valerie în cele din urmă, aranjându-şi eşarfa şi uitându-se la ceas. Mergem când vrei.

Apoi am făcut ce fac femeile pe care le vezi alergând spre maşina de evadare, acoperindu-şi faţa cu o geantă sau cu o revistă pentru a se ascunde de obiective. Eu aveam o revistă, Valerie m-a acoperit cu pardesiul. A pornit. Înainte să intrăm în clădire şi să trecem de detectoarele de metal, mi-a aranjat gulerul cămăşii şi mi-a netezit părul la spate, unde era răvăşit de vânt.

E-adevărat, nimeni nu-mi făcuse testul de alcoolemie în acea noapte. E adevărat şi că existau lucruri pe care nu mi le-aminteam. Eşecul uman e greu de tolerat, cu atât mai mult la tine însăşi. Dar nu mi-am dorit ca lucrurile să se întâmple astfel. Întregul dezastru. Chiar nu mi-am dorit. Poate, am spus la un moment dat în sala de judecată – nu în acea zi, ci mai târziu, când în sfârşit mi-a venit rândul să depun mărturie –, poate dacă aş fi mers cu el când a ieşit prima dată pe punte. Dacă n-aş fi rămas în cabină, atunci n-ar fi băut atât de mult. Sau dacă aş fi insistat să ia pastilele pentru rău de mare, atunci când le-am luat eu. Dacă l-aş fi dus la baie, în loc să-l las să iasă din cabină. Poate dacă nu l-aş fi urmat. Dacă nu m-aş fi dus când m-a strigat şi l-aş fi lăsat în pace, ascultând avertismentele şi rămânând înăuntru. Dacă n-aş fi insistat să mergem în vacanţă, să facem ceva special de aniversarea noastră, să mergem în croaziera care era o ultimă încercare de a salva căsnicia pe care-ar fi trebuit s-o sărbătorim. Dacă aş fi rămas acasă şi l-aş fi lăsat să-şi continue munca şi celelalte angajamente – bănuiesc că le puteam numi astfel. Dacă nu l-aş fi rugat să lase

manuscrisul la editură. Și apoi toate lucrurile mărunte de dinainte, lucrurile pe care aș fi putut să nu le spun, să nu le fac, să nu le scriu. Dar în acel moment era o prostie să mă gândesc așa.

După aceea, am rămas blocată înăuntru, am spus. După... adică, atunci când s-a trântit ușa. Era foarte grea. Dar în cele din urmă, am reușit s-o deschid și am ieșit din nou afară să văd dacă... Fusesse atât de cald în acea zi, în ziua în care a murit!

— Ar trebui să ciocnim
un pahar pentru asta, a
spus el în dimineața
dinaintea furtunii.

Era o zi foarte senină și îmi amintesc că mă simțeam ușor amețită: atât de multă căldură, atât de mult soare, prea multe pahare de martini. Ținea cartea în mâna dreaptă și dădea paginile cu stânga. Știu că am mai spus, dar e o imagine care mi-a rămas în minte. Un gest menit să mă flateze: Uite ce-ai reușit să faci! Mai întâi a scanat câteva pasaje la întâmplare. Apoi a mai răsfoit o dată, mai repede, mai atent. Apoi a dat la final, unde introdusesem Nota autoarei, chiar înainte de Mulțumiri. Deși multe dintre creațiile lui conțineau note autobiografice, era deosebit de discret cu viața lui personală. Presupusese mereu că și eu voi face același lucru, păstrând aceeași confidențialitate. Când și-a dat seama că am ignorat acest aspect, s-a înfuriat.

Ca romancieră, există puține căi oficiale prin care pot controla felul în care e poziționată munca mea. Spre deosebire de primele lui lucrări de critică, în cărțile mele nu există introduceri sau termeni abstracți care să stabilească un cadru de dezbatere și unul în care sunt receptate. În cel mai bun caz, primesc un citat pentru copertă, care, din dorința de a prezenta intriga, se dovedește adesea incorect gramatical. Nu eu le scriu. Uneori am sugerat să scoatem câteva adjective. Să înmuiem tonul feminin melodramatic. Așa că am hotărât să pun acea notă la final, ca un fel de explicație. Era un text scurt, nicidecum jignitor. Direct și la obiect. Ceea ce, bănuiesc, e neobișnuit. Am scris despre structurile puterii cu care trebuie să se lupte arta unei femei înainte să i se dea voie să înflorească, ceea ce era un fel de-a explica de ce

îmi luase atât de mult timp să scriu această carte. Pauzele dintre cărți, la fel ca pauzele dintre copii, se presupune că semnaleză o problemă biologică, o slăbiciune a sexului, a funcționalității, o lipsă a devotamentului față de cauză; e vinovată de slăbiciune înainte să se dovedească contrariul. E ceva ce atrage atenția, un subiect de discuție, un punct de pornire pentru întrebări: ce ți s-a întâmplat? Voiam să previn acest lucru. În realitate, deși o făceam mult mai rar decât la începutul relației noastre, în continuare îl ajutam pe Patrick în munca sa. Voiam să preiau controlul, menționând acest lucru și implicațiile aferente.

Nu-i vorba că nu m-am gândit la consecințele publicării aceluia text. Cred că am scris și eliminat acele paragrafe de mai multe ori decât îmi pot aminti. Primele ciorne sunt undeva, într-un carnet. Ce-a ajuns tipărit era doar o umbră a acelor poliloghii inițiale. Dar nu l-a consolât prea mult pe Patrick, care se simțea înșelat. Nu intenționase niciodată să mă țină departe de munca mea, a spus, și, totuși, o făcusem să pară deliberat: un complot din partea lui. A detestat și felul în care îmi asumam merite pentru realizările lui, menționând cât de mult contribuise la ele peste ani. Dar era corect să primesc recunoaștere pentru ascensiunea lui. Însă făcând asta, am inversat o idee de care era foarte atașat – ideea că el mă făcuse cine eram –, sugerând că, de fapt, eu îl făcusem pe el cine era.

— Nu asta am intenționat, i-am explicat.
Nu asta intenționez.

Dar n-a vrut să mă asculte.

— Sau e unul dintre lucrurile pe care le-ai adăugat după aceea? a tipat. Ca să te răzbuni pe mine? Să mă pui într-o lumină proastă? Să le lași loc și altora să apară cu

acuzatii că am făcut nu
știu ce ca să-i împiedic să
realizeze ceva?

Uneori, în munca mea, am simțit nevoia să consult arhiva de scriitori care m-au precedat. Am recurs la munca lor pentru a căuta răspunsuri la probleme pe care le-am creat pentru mine însămi și le-am cercetat manuscrisele, cu mânuși albe în mâini, atentă să nu las nicio urmă. Ceea ce-am găsit m-a surprins adesea. În paginile publicate, munca lor pare fără greșală, de aceea aleg să recurg la arhive. Și totuși, ceea ce am descoperit adesea este un haos la fel de bun ca orice haos pe care l-aș putea crea: propoziții tăiate și rescrise, secțiuni întregi scoase. Pagini ilizibile din cauza ștersăturilor. După aceea, nu le-am mai putut vedea niciodată la fel cărțile, preferând dualitatea arhivelor, însemnările scrise pe margini, deasupra sau dedesubtul cuvintelor de pe rânduri, astfel încât, atunci când mă întorceam la variantele publicate, acestea păreau mai subțiri, mai puțin percutante. Prea directe. În cărțile noastre, se așteaptă de la noi să ne ascundem truda, să eliminăm variantele alternative, mai slabe. Aș fi putut face o notă de subsol pentru acest gând, sugerând că se așteaptă de la noi să ascundem eforturile pentru a avea mai multe lucruri despre care să vorbim, o altă poveste de plimbat pe la festivaluri, satisfăcând apetitul nețărmurit al publicului pentru povestea poveștii. Foamea infinită. Așa ne câștigăm pâinea. Deși teoria în sine riscă să pară simplistă. De orice apetit se poate abuza. Dar oricare-ar fi motivul eradicării, odată ce știi că acele versiuni alternative există, odată ce ai văzut travaliul, tăieturile și rescrierile, odată ce știi că sunt acolo – ani întregi de ciorne și revizuiți –, aceste detalii umbresc pagina iremediabil.

Căsnicia noastră părea cumva astfel atunci, pe vas. O poveste pe care mi-o doream cu disperare perfectă, deși știam foarte bine cât de familiară îmi

era narațiunea și cât de mult o comprimasem, ceea ce nu e același lucru cu a omite, dar nici nu echivalează cu dinamica represiunii care fiecăruia dintre noi îi este familiară într-o oarecare măsură. Pe atunci, aceste două versiuni, cea perfectă și cea condamnată, erau în război cu mine, una ataca în timp ce cealaltă se odihnea, doar ca versiunea odihnită să se trezească, revigorată și înverșunată, gata să-și doboare geamăna. Era greu de suportat felul în care Patrick schimbase direcția poveștii noastre fără să ceară voie. O transformase într-o narațiune care nu-mi plăcea și pe care n-o puteam tolera, din care puteam fi doar eliminată – un personaj episodic –, în timp ce viața lui continua, împlinindu-se cu progenitura pe care eu i-o refuzasem, dorind să evit prezența perturbatoare a unui copil, ca în cele din urmă asta să ajungă ceea ce ne-a distrus. Nimic nu putea egala furia pe care am simțit-o când mi-am dat seama că luase povestea noastră și o dusesse departe de mine.

În ultimă instanță, în căsnicia noastră nu putea exista cu adevărat o victorie, o rezolvare, o sinteză a părților componente. Iar acum nu-mi pot edita și revizui viața așa cum mi-ar plăcea, așa cum mulți dintre noi își doresc s-o facă, odată ce e prea târziu. Firește, Patrick trebuie să se fi străduit și el să treacă cu vederea ceea ce se întâmplase între noi, trebuie să fi încercat din răspuțeri în acea ultimă zi să uite ceea ce scrisesem, așa cum și eu încercasem, luni de-a rândul, să trec cu vederea ceea ce făcuse el. Poate că de aceea părea atât de nervos după sex – acel sex incredibil, acel sex de împăcare, genul de sex în care reverși totul asupra celuilalt – în acea ultimă zi, în timp ce, fără să știu, navigam spre furtună. Ceea ce resimțea ca pe o trădare nu putea fi reprimat ușor. Probabil că îi revenea în minte iar și iar. Poate că de aceea s-a dus pe punte și a băut. Doar dacă nu cumva mai era ceva, ceva ce apăruse în acel moment, după

sex, când se îndepărtase de mine să-și verifice telefonul.

Eu și Patrick aveam o înțelegere, că ne puteam folosi unul altuia viețile în muncă, dar că identitățile trebuiau să rămână ascunse. Știam că nu ne puteam cenzura impulsurile creative: trebuie să scrii despre ce simți că trebuie să scrii. Pentru fiecare dintre noi, munca era cu atât mai bogată datorită acelor glume intime, acelor împrumuturi și exagerări de personaj. Dar mai aveam o înțelegere: că tot ceea ce luam de la celălalt și încorporam în arta noastră trebuia să fie onest. Nu ne puteam afișa sentimentele în arta noastră și apoi refuza să vorbim despre ele, refuza să le conștientizăm ca fiind reale și nu fictive. Dar dacă ficțiunea era declanșatorul a tot ceea ce devenea real? Nota autoarei încălca pactul nostru; acolo am spus lucruri pe care nu i le spuseseam lui Patrick în față, adevăruri pe care personajele mele și le închipuiseră cu mult înainte ca eu să am puterea de a le spune pe nume.

Dar trebuie să mărturisesc că, deși aveam reguli clare în legătură cu ceea ce puteam face în arta noastră, nu am trasat niciodată reguli similare pentru viața reală. Patrick nici nu voia să audă de așa ceva. Cum putea face filme, cum putea avea orice fel de viziune, dacă trebuia să se gândească mereu la ceea ce avea voie să trăiască?

Știu că Nota autoarei a fost mai personală decât și-ar fi dorit Patrick. Nu era vorba doar de faptul că nu era de acord cu argumentul meu, dar detesta detaliile folosite pentru a-mi susține afirmațiile, ura emfaza autobiografică. Însă mereu fusese complicat să trasăm o linie de demarcație între căsnicia noastră și munca mea. Acum visez adesea că plutesc în derivă pe o mare întunecată, cu apa din jurul meu caldă, ca sângele.

În sala de judecată mirosea a piele și a lac de mobilă. Freamătul hârtiilor, șoaptele oamenilor. Îmi simțeam fața arzând, toată lumea uitându-se la mine.

— Ridicați-vă.

După formalitățile introductive, m-am așezat lângă avocata mea, o femeie tânără neînduplecată, subțire și osoasă, impenetrabilă. Am pledat nevinovată și jurații au depus jurământul.

— Nu trebuie să câștigăm noi, ci, mai degrabă, să piardă procuratura, mi-a explicat avocata. Apoi procurorul s-a ridicat și, plimbându-se prin fața mea, a expus cazul. A întins mâinile către sală, cu palmele în sus, cu o voce gravă.

— Onorată instanță, stimați jurați...

Simțeam un nod în gât. Parcă de la mare depărtare, l-am ascultat prezentând o versiune a vieții mele. Lângă mine, avocata își lua notițe, din când în când scoțând câte un sunet dezaprobat. M-am gândit la Valerie, așezată undeva în spatele meu, în public. Procurorul n-a ratat nimic, nici când m-a descris pe mine, nici când le-a reamintit juraților renumele lui Patrick: un bărbat respectat, admirat în întreaga lume, ale cărui filme au fost iubite, un bărbat care ne-a redat poveștile propriilor noastre vieți. Un om bun, a spus el. Un bărbat care a făcut eforturi să susțină interesele tinerei sale soții. A cărei adorație față de soția lui era binecunoscută și care a avut o contribuție crucială la succesul ei: primul ei binefăcător, am putea spune. Un bărbat generos, care i-a oferit

soției nenumărate daruri: bijuterii, haine, chiar și o croazieră pentru a sărbători aniversarea lor, neștiind că acest ultim dar avea să-i aducă moartea.

Croaziera nu fusese ideea lui Patrick, știam foarte bine. Dar ce dovadă aveam? El nici măcar nu-și dorise să meargă. Eu l-am convins. L-am implorat chiar. Dar procurorul a continuat, compătimentându-l pe Patrick și denigrându-mă pe mine, accentuând faima lui și contribuția pe care o avusese, cât de respectat era. Eu am fost transformată într-o scorpie: o scriitoare răzbunătoare, plină de resentimente, care a încercat să-și denigreze soțul, mergând până la a-l ridiculiza în mod public – aici a citit un fragment din Nota autoarei.

Și tot așa, la nesfârșit. Simțeam că mă prăbușesc. Am redat aici cele mai grele cuvinte pe care mi le-amintesc, dar cu siguranță au fost mai multe. Există stenograma, în caz că aceste amintiri trebuie puse sub semnul întrebării sau corectate. Dar sper că nu va trebui să mă întorc la ele niciodată, să reiau toate aceste detalii.

— Nu vă lăsați înșelați, sau ceva de genul acesta a spus procurorul, femeia pe care o aveți în față a făcut avere inventând și folosindu-se cu nerușinare de viața soțului ei pentru a-și hrăni propria muncă. O femeie cu state vechi în falsitate.

După aceea a început să vorbească despre trecut. Viața mea. Copilăria marcată de instabilitate. Avea o retorică îngrozitoare:

— Să ne oprim puțin asupra acestui fapt. Să ne închipuim scena, spunea.

A invocat un stop-cadru. În mintea mea văd cum se desfășoară și se extinde. Gândiți-vă la ce s-a întâmplat cu acest copil. La ce s-a întâmplat cu mine. Sau poate nu. Poate că nu vor să știe. Poate că nici eu nu vreau să știu. Poate că în corpul meu totul s-a închis peste acele informații. Le-a ferecat, le-a comprimat în musculatură, a strâns coastele în jurul inimii. Până când viața repetă, repetă, repetă acea secvență. Până când cineva spune, până când nu-ți poți aminti ce-a spus cineva când te-a întrebat, când te-a întrebat ce-ți amintești. Până când imaginile din mintea mea se suprapun una peste cealaltă, contopindu-se, alunecând, îmbinându-se. Dispariție după dispariție, în viață și în ficțiune. Procurorul a continuat. Dar știam la fel de bine ca el că povestea liniară e mereu o iluzie, o repovestire selectivă. Cinematografică. Așa cum spunea Fellini, sunt un mincinos, dar un mincinos onest. Există întotdeauna multe feluri de a termina lucrurile, iar sfârșitul nu e niciodată lipsit de mijloace, deși mijloacele pot fi nesfârșite. Finalul unui poem, de exemplu, caută adesea să te ducă mai departe, mereu mai departe. Ecoul lui reverberându-ți în vene. Dar în alte aspecte ale vieții, preferăm ordinea și claritatea, preferăm ca toate firele să fie legate și izolate, fără niciun semn al eforturilor sau al bunei intenții care și-a pierdut calea.

Procurorul l-a descris pe Patrick ca fiind salvatorul meu. A atras atenția asupra a ceea ce putea fi interpretat ca lipsa mea de recunoștință, de fibră morală, incapacitatea de a recunoaște limitele pe care alți oameni sănătoși le respectă: limite psihologice, limite emoționale. Cum adesea aveam tendința de a depăși aceste limite, un simptom comun al...

Avocata mea s-a ridicat.

— Onorată instanță, ne opunem, este o afirmație pătinitoare.

Obiecția se aprobă.

Procurorul a făcut o mică pauză, apoi a început.

— Dovezile vor arăta că doamna Blackwood...

Inima îmi bătea prea repede. Am încercat să stau nemișcată, cu privirea în pământ. Încăperea era sufocantă, supraîncălzită, simțeam în plămâni aerul greu. Aveam senzația că sunt pe cale să leșin. Mi-am mușcat limba ca să-mi ascut simțurile, am încercat să-mi încetinesc respirația. Auzeam în continuare vocea procurorului, dar nu puteam să mă concentrez pe ceea ce spunea. Mi-am amintit de momentul în care am fost interogată în Japonia. Mi-am amintit cum priveam fața anchetatorului în timp ce vorbeam: cât de însuflețit părea, cum își ridica sprâncenele, cum își mijeia ochii și strângea din buze. Abia dacă eram conștientă de ce spuneam. Îi povestisem despre sex. Acum mi-am amintit. Uitasem. Acum mi-am dat seama că acele cuvinte erau consemnate, toate detaliile, că procurorul probabil le citise sau ascultase înregistrarea. Continuasem explicând că, după aceea, Patrick păruse dintr-odată furios. Că foarte repede starea lui se schimbase. Știu că la interogatoriu spusese că mi se păruse nervos, dar era mai mult de-atât. Dintr-odată, nici nu mai voia să mă atingă. Ca și cum ar fi fost ceva în neregulă cu mine. S-a întors cu spatele și și-a verificat telefonul. Eu am început să plâng. El a intrat la duș. Apoi și-a pus halatul de baie și a zis că se duce pe punte să înoate și să bea ceva. Mi-era prea rușine să le spun, să știu că va fi scris, înregistrat. Sentimentul că în acea clipă, îndepărtându-se de mine, devenisem cumva dezgustătoare pentru el.

În cele din urmă, am ridicat ochii, iar procurorul mi-a întâlnit privirea. În filme, lui Patrick îi plăcea să folosească de multe ori cadrele cu ochii actorului în prim-plan. În momente cruciale, camera se concentrează pe un singur

ochi, tulburător, în detaliu, clipind, lăcrimând. Avea rolul de-a sugera că putem vedea în mintea personajului, că suntem la fel de aproape de gândurile sale pe cât se poate apropia obiectivul de ochi, fără să devină ochiul în sine, o direcție pe care avea tendința s-o urmeze și scrisul meu. Adesea discutam despre aceste tactici, dar mă păcălea de fiecare dată, acel cadru apropiat: voaiorul, bărbatul cu obiectivul, aplecându-se către chip, prefăcându-se că știe ce se petrece în tine. Procurorul s-a întors și s-a adresat juriului. Voia să mă facă să par într-un anumit fel și s-a străduit să mă înfățișeze ca pe un anumit tip de femeie: o femeie care nu manifesta niciun semn de suferință. În schimb, a spus el, mergea la petreceri, la cumpărături, la înot. M-a descris ca pe o femeie lipsită de orice sentiment: atât de rece, încât să par nemiloasă, disociată chiar, urmărindu-mi doar propriile ambiții. Acuzându-mă ca femeie de toate lucrurile ce-mi fuseseră negate ca scriitoare: dacă scriitura mea fusese adesea considerată prea feminină, eu însămi nu eram îndeajuns de feminină. Oricum ar fi fost, eram vinovată.

Procurorul a chemat primul martor. Dintre toți oamenii de pe planetă, vecina noastră. Am fost uluită. Era acea bătrână zgârcită care trăia în casa de lângă noi de cincizeci de ani, cu mult înainte ca zona să se gentrifice. O bârfitoare avară. Detesta lucrările de renovare pe care le făcuserăm, grădina toaletată, ura câinii pe care-i aveau atât de mulți dintre vecini și era scârbită de aflulul de capital care o făcuse să se simtă inadecvată în propriul cartier. Și, mai mult decât orice, mă ura pe mine. N-am putut niciodată să stau trează până târziu, preferând să mă culc devreme și să mă apuc de lucru în zori. Între casa noastră și a ei era o alee îngustă pe care ne scoteam pubelele în fiecare miercuri, să poată fi ridicate joi dimineață. Aleea era chiar lângă dormitorul nostru și în fiecare săptămână, ani de-a rândul, ea și-a împins lent

pubela pe acea alee, la 1-2 dimineața, de fiecare dată trezindu-mă și făcând să latre toți câinii din cartier, distrugându-mi astfel orice șansă de a mă apuca de lucru la prima oră, deoarece nu mai puteam adormi la loc. Pe Patrick nu-l deranja niciodată, avea un somn foarte profund. Iar a doua zi, în loc să-și aducă la loc pubela de dimineață, începea s-o târască pe alee la câteva ore bune după ce mă culcam, trezindu-mă din nou.

Am încercat să vorbesc cu ea de nenumărate ori, iar până la urmă am ajuns să-i mut eu pubela, dar s-a răzbunat, aruncându-și gunoiul miercuri seară în curtea noastră, după ce eu îi scosesem deja pubela ei pe trotuar. Când am întrebat de ce făcea asta, s-a prefăcut că nu mă aude sau că nu înțelege ce zic – era oare surdă sau senilă? Nu-mi dădeam seama, dar într-o zi chiar i-am spus-o. Evident, înțelesese foarte bine totul, pentru că în acea zi, la tribunal, a fost un izvor nesecat de zvonuri. Firește, Patrick fusese mereu curtenitor cu ea, o ajutase să-și urce pe scări cumpărăturile, îi luase ziarul din ploaie; doar pe mine mă detesta. În presă a apărut o relatare extinsă a ceea ce a declarat din boxa martorilor: ne auzise certându-ne, în ultimul timp certurile începuseră să escaladeze, de cele mai multe ori eu eram cea care ridica tonul. Ceea ce o speria: puteam fi extrem de despotică, a spus. În ultimele luni, se auzeau mereu tot felul de lucruri trântite, obiecte de mobilier împinse, lovite, a declarat ea. Odată, fusese atât de îngrijorată, încât venise la noi la ușă, sub pretextul că nu putea deschide capacul unui borcan, și, exact când Patrick a deschis ușa, eu am aruncat cu ceva în el – ceea ce da, făcusem o dată sau de două ori, aruncând cu o carte sau o cană, un obiect inofensiv care rata mereu ținta. Dar ea n-a declarat asta. A spus că aruncasem cu un obiect greu, de metal, care a căzut pe podea zgomotos în spatele lui Patrick, aplecat peste borcanul pe care încerca să i-

l desfacă. Pe față și pe piept, deasupra gulerului de la tricou, era plin de zgârieturi, a spus ea.

Procurorul a început să se plimbe de colo-colo, cu roba fluturând în urma lui, în timp ce rezuma și reinterpreta această declarație în fața Curții, atrăgând atenția asupra discrepanțelor din poveste, asupra semnelor de furie. Eram o femeie violentă în care era foarte periculos să ai încredere, a zis el. Oare soțul ei chiar a strigat-o să-l urmeze pe punte, în furtună? Sau ea l-a urmărit, încercând chiar să-l prindă de braț? Acuzata a declarat că el avea papuci în picioare. Dar la autopsie s-a descoperit o tăietură în talpa piciorului stâng. Și eczema de pe piept? ADN-ul inculpatei e prezent în acele zgârieturi. Zgârieturi până la sânge. Așa cum veți vedea, această femeie a indus în eroare în mod deliberat publicul și pe cei din jurul ei, nu doar preț de câteva ore sau zile, ci săptămâni întregi. Chiar și până în acest punct, până în momentul de față, inculpata continuă nu doar să mintă, ci să înșele deliberat, născocind —în perfect acord cu profesia ei – o versiune fictivă a morții soțului său pe care insistă s-o prezinte drept adevărată.

Chiar când credeam că se apropie de finalul rezumatului, a chemat-o ca martoră pe Trudi. Mi s-a tăiat respirația. Îmi simțeam corpul rigid, venele pulsând cu putere în gât. Trudi a depus jurământul și s-a îndreptat de spate, dar n-am reușit să rețin aproape nimic din ce-a spus.

În ziua următoare, când, în sfârșit, mi-a venit rândul să vorbesc, eram extenuată, slăbită. Nu voisem să depun mărturie, știam că totul era împotriva mea. Dar avocata a insistat: procesul a încercat să mă dezumanizeze în mod atât de nedrept, a spus ea. Trebuia să încerc să-mi „repar” caracterul. Singurul lucru pe care jurații încă nu-l auziseră era propria mea poveste rostită de propria voce: mărturia mea trebuia să fie deopotrivă o negare a acuzațiilor și o pledoarie pentru compasiune.

Dezvăluie-te pe tine însăși cât poți de bine, m-a sfătuit avocata, în acele ultime zile, mintea mea fusese într-un du-te-vino continuu către vasul de croazieră, încercând să verifice, să-și amintească, să clarifice.

Dar procurorul a anticipat această strategie. De fiecare dată când mă întreba ceva legat de ce se întâmplase, mă întreba dintr-un cu totul alt unghi, din perspectiva unui alt argument și, astfel, în scurt timp, versiunile mele, indiferent cât de bune și de adevărate, au început să nu mai corespundă. M-au derutat întrebările lui legate de fapte petrecute cu foarte mult timp în urmă.

N-am vrut să spun așa. A fost complicat, am explicat. Căsnicia. Sigur că ne certam. E-adevărat. Dar nu pentru asta. Întotdeauna ne-am propus să colaborăm. N-am știut acest lucru despre soția lui. Fiul lui n-a fost niciodată afectuos cu mine, nu cu-adevărat, nu cred. Sarcina n-a fost planificată. Nu. Niciunul dintre noi. Nu în acel moment. Îmi cer scuze, o să încerc să vorbesc mai tare. Da, i-aș fi spus. Așa este, nu știu. Ar trebui să nasc în iunie. Medicul mi-a spus că e totul bine, mulțumesc.

Îmi puteți relata ultimele lucruri pe care dumneavoastră și soțul dumneavoastră vi le-ați spus? m-a întrebat procurorul. Ultima discuție.

Am aprobat din cap, apoi m-am întins după paharul de apă pus lângă mine. Era gol. Am cerut puțină apă, iar aprodul s-a dus să-mi aducă.

Eram conștientă că era vorba de două lucruri diferite: a spune ceva și a discuta. Oare o discuție este același lucru cu ceea ce noi, scriitorii, tindem să numim dialog sau dialogul seamănă mai degrabă cu lucrurile pe care le spun oamenii? E o diferență subtilă între cele două, una la care Patrick reflecta adesea, măcar și pentru prilejul de a face referire la Hitchcock și la acea replică pe care o adora: *Soțiile nu cicalesc, ci discută*. Îi plăcea să mă ironizeze astfel din când în când. Mai degrabă cuvinte decât fraze.

Există o diferență, voiam să explic. Personajele din marile romane victoriene poartă ceea ce am putea numi conversații: schimburi de replici lungi, elaborate, în care se revelează suspiciuni, se detaliază poziții, se construiesc trecuturi. Se întind pe pagini întregi, dintr-o încăpere în alta, dintr-o clădire în alta. Sau se poartă în timpul unor lungi plimbări prin orașele sumbre, pe proprietăți bogate, prin parcuri publice.

Pe de altă parte, dialogul sau ceea ce-am putea numi vorbirea nu are niciodată loc astfel, nu plutește în derivă, nu se abate de la subiect. În timp ce conversația poate fi un mijloc fără scop, dialogul e funcțional. Personajele își dau sarea de la unul la celălalt. Fac observații despre vreme. Se contrazic cu privire la cel care are arma sau drogurile. Dialogul are rolul de a întrerupe secțiunile lungi de proză. Doar în filmele independente de artă, personajele fac schimb de replici fără un scop în minte. Acele filme pot continua așa îndelung, iar cadrele statice cu arborii din depărtare, cu ramurile bătute de vânt sau cu un câmp scăldat în rouă dimineții sunt întotdeauna frumoase. Eu și Patrick ne uitam la astfel de filme într-o tăcere deplină, iar după aceea efectul era atât de puternic, încât nu puteam zice nimic. Abia după

câteva zile, după ce interiorizam experiența, puteam vorbi despre ceea ce văzuserăm sau auziserăm. Și chiar și atunci, aveam tendința de a vorbi trunchiat, exprimându-ne bucuria sau uluirea. Făceam asta ținându-ne de mână sau plimbându-ne pe malul râului și acea cunoaștere pe care o împărtășeam părea să treacă de la unul la celălalt prin simpla atingere a pielii. În realitate, nu ne spuneam nimic.

— Domnule procuror, ca să fiu sinceră, mi-e foarte greu să-mi amintesc în întregime ultima noastră conversație sau ultimul schimb de replici care s-ar putea numi conversație. Ne certaserăm, dacă asta doriți să știți. Înainte de croazieră, ne certaserăm de multe ori.

— Era adevărat, dar am scutit instanța de toate detaliile meschine. Existau tensiuni între noi încă din primăvară, de când începuse să vorbească despre mutatul în LA, cu mult înainte să aflu de infidelitatea lui. Odată chiar am aruncat cu verigheta în el pe stradă. Am aruncat-o ca să demonstrez ceva, deși cearta a fost departe de-a se fi terminat acolo. Verigheta s-a lovit de pieptul lui și s-a rostogolit pe stradă, în mulțime. Am

luat-o înainte și el a
alergat după mine.

— Crede-mă, și eu vreau
să încheiem această
ceartă, dar trebuie să mă
duc să-ți caut verigheta.
Și s-a întors.

S-a întors în locul în care o aruncasem și unde
credea c-o văzuse căzând și s-a aplecat, căutând
sclipirea acelei bucatăle de aur. Oamenii îi făceau
loc. Se holbau la el. Până la urmă a găsit-o lângă o
tonetă cu gogoși. S-a ridicat și a băgat-o în
buzunar, s-a scuturat pe mâini și și-a șters
pantalonii de praf.

— Așa. Unde eram? a
spus.

În acea zi la tribunal, n-am intrat în aceste
detalii. Nici nu m-am sinchisit să-i explic
procurorului cronologia, faptul că acea ceartă
avusese loc în drum spre casă, după ce vizitaserăm
galeria de artă în care văzuserăm sculpturile, cu
aproape două luni înainte ca Ada să mă anunțe că
aveam să primesc premiul. Ne îndreptam spre
metrou. Ploua mărunț și era neplăcut afară.
Amândoi eram dezamăgiți, după ce așteptaserăm
vara atât de mult. În acea perioadă, în iunie, încă
făceam modificări pe manuscris și simțeam
presiunea acestui lucru. Mai aveam doar patru
săptămâni până să-l predau, eram obosită și
nervoasă. Patrick nu voia să renunțe la ideea
mutatului în LA, deși refuzasem din start s-o iau în
considerare. Insista continuu. Și vremea oribilă nu
ajuta. Dar încăpățânarea lui mă înnebunea. Încă
nu-i înțelegeam motivele. Poate că nici acum nu le
înțeleg, nu știu dacă voia să scape de tentație sau
să mă țină departe.

Pe parcursul audierilor fusesem onestă, dar nu
spusesem nimănui ce-mi zisese în acea noapte pe
vas, nici măcar Adei, și n-aveam s-o fac niciodată.

Dacă exista un alt copil, nu voiam să știu. Dar e posibil să nu fi fost adevărat ceea ce-mi spusese.

— Ca să vă răspund mai direct la întrebare, am zis, în acel moment, pe vas, nu sunt convinsă că s-ar putea spune că am mai avut conversații adevărate. Poate că, de fapt, schimburile de replici dintre noi, erau mai degrabă un dialog. În plus, au mai fost și răul de mare, alcoolul și sexul. Deși nu în această ordine, țin să menționez. La un anumit punct într-o căsnicie, încetezi să te mai aștepți sau să te mai bazezi pe conversații, iar acesta nu e mereu un lucru rău sau dezamăgitor. Uneori doi oameni devin pur și simplu telepatici. Conștienți de realitatea iubirii și a tuturor celorlalte. Fără să aibă nevoie să vorbească despre asta. Uneori, fără să vrea.

— Dacă țin bine minte, ultima noastră „conversație” a fost despre florile de cireș. Lui i se părea că parfumul lor seamănă cu migdalele caramelizate, învelite în marțipan, cred, pe care mama lui i le dădea de

Paști în copilărie. Ouăle erau de diferite culori: bleu, roz-pal, galben-pai. Același tip de bomboane pe care oamenii le aruncă la cununia civilă, ca pe confetti, ca să le amintească mirilor de iubirea dulce-amăruie. Migdalele de Paști erau ambalate într-un coșuleț de nuiele, căptușit cu vată, ca un cuib. Nu-i plăceau la gust, dar adora culorile și mirosul lor și își amintea că îi plăcea să ducă la nas migdalele caramelizate și să le simtă crusta de marțipan foarte netedă și delicată.

Această amintire intimă nu se potrivea cu aspectul lui Patrick, cu tiparul intelectualului radical, dur. Fiecare generație are o imagine pentru acest gen de persoană, pentru acest personaj. Sau cel puțin, ca să fim sinceri, fiecare generație are o imagine pentru acest tip de *bărbat*. Dar, în profunzimea spiritului său, Patrick era altcineva. Și doar eu eram femeia care cunoștea și această versiune a sa, eu eram unicul public al acestei persoane diferite. Un bărbat tăcut și iubitor, foarte reținut. Un bărbat căruia îi plăcea să înoate kilometri întregi în apele calde și agitate ale oceanului. Un bărbat căruia îi plăcea să asculte arii de Handel în baie. Un bărbat căruia îi plăcea să i se facă masaj la picioare și să i se lingă alte părți ale corpului, ca și cum aș fi fost o pisică la castronul cu smântână, un bărbat care-mi citea seara din marii poeți ai lumii. Un bărbat care mă ceruse de soție în Paris, pe Pont Neuf, îngenunchind în fața mea. Turiștii se opriseră să ne facă poze. N-a putut

niciodată să-și recunoască romantismul în public, unde identitatea sa era construită în jurul foamei de critică și experiment. Dar știam că devenise doar o fațadă, iar el știa că știam. Eram refugiul lui, steaua lui călăuzitoare, cum spunea uneori. Era secretul nostru. Viața noastră intimă. Care este, de fapt, singura viață adevărată pe care o avem, orice ar spune oricine.

Am simțit că mă blochez și m-am aplecat puțin în față; mi-am frecat tâmpilele, încercând să-mi adun gândurile. Uneori descopăr că înlocuiesc o amintire cu o scenă dintr-un film sau dintr-un serial, sau chiar din reclame. Imaginea de pe ecran glisează peste amintirea reală și o șterge, îndepărtând-o atât de eficient, încât n-o mai pot regăsi. Uneori, dacă ștergerea e întreruptă, rămân într-un fel de stare de incertitudine, așa că amintirea și imaginea se contopesc și creează o amintire confuză. Am încercat să continui, aveam mai multe de spus în apărarea mea, dar am simțit că vocea mă trădează, devenind o șoaptă răgușită. Procurorul a profitat de aparenta mea slăbiciune și a început tirada de întrebări.

— Dar nu ne-ați spus că...? Și nu-i așa că...? Cu doar câteva clipe în urmă, ați afirmat că sunteți de acord cu faptul că...

S-a oprit, a făcut câțiva pași și s-a întors către jurați.

— Cred că lipsește ceva, a spus. Doamnă Blackwood, vă reamintesc că sunteți sub jurământ.

Am simțit cum îmi năvălește sângele în obraji. Știam că existau lucruri pe care nu le spuseseam, lucruri pe care nu le puteam așterne pe hârtie sau recunoaște nici măcar față de mine însămi. Știam că nu gândeam limpede când

fusesem interogată prima dată. Înlanțuirea evenimentelor nu avea sens. Iar acum? La un moment dat, în timpul procesului, un martor a declarat că, în clipa în care m-a văzut încercând să deschid ușa, eram udă din cap până-n picioare și tremuram, ceea ce bănuiesc că era adevărat, dar în amintirile mele am hainele perfect uscate. Există întotdeauna un decalaj între un eveniment și înțelegerea lui deplină. Uneori acest decalaj poate dura zece ani, poate și mai mult, culminând cu hotărârea mea de a scrie despre el, și doar astfel am ajuns să înțeleg ce s-a întâmplat. Ficțiunea nu poate cuprinde întregul adevăr, dar știu că sunt mai sinceră cu mine însămi atunci când mă fictionalizez decât atunci când pretind că sunt reală. Bănuiesc că așa sunt cei mai mulți dintre noi în majoritatea timpului, o atitudine care ne împinge către a minți sau e din start o minciună – pretextul realității –, și trăim în continuare așa, afundându-ne în ea din ce în ce mai mult. Dar ca să fac asta, am nevoie de timp, ca să ajung în acel punct în care măcar să pun în ordine evenimentele și să le văd exact așa cum sunt. Distanța îmi permite să recunosc aspectele care contează, lucrurile care au avut puterea de-a rămâne vii în mine, și să mă pot elibera de restul.

Simțeam cum se apropie o durere de cap. Eram obosită. Atât de obosită! Simțeam gust de fier în fundul gâtului.

— V-aș putea ruga să ne descrieți din nou perioada care a precedat croaziera?
a întrebat procurorul.

Am tras aer adânc în piept și, străduindu-mă să-mi arăt disponibilitatea de a spune întreaga poveste, m-am întors în timp poate mai mult decât ar fi trebuit.

Avusese loc o ceartă îngrozitoare între Patrick și Joshua, în care Patrick îl lovise cu o revistă făcută sul. La scurt timp după aceea, Joshua s-a

întors acasă la mama lui. Nici eu, nici Patrick n-am încercat să-i ascundem lucruri. Știa de aventura lui. Poate că știa dinainte să aflu eu și poate că asta fusese una dintre sursele furiei sale: fusesem trădată, exact așa cum fusese trădată și mama lui. Simțea că tatăl lui îl dezamăgise, am spus. Joshua era încă prea tânăr și îndeajuns de idealist ca să creadă că adulții trebuie să fie exemplari și că Patrick trebuia să fie cel mai moral dintre toți. Era furios pe el. Iar Patrick prefera să pretindă că era reacția firească a unui adolescent față de lume. Știam că Joshua probabil ne auzise certându-ne în acea noapte, în timp ce-l aștepta pe Patrick să se ducă în sufragerie și să înceapă jocul promis. Probabil că se dusesse acasă și-i povestise totul lui Trudi, pentru că ea fusese cea care declarase așa în instanță, când depusese mărturie: detaliile aventurii lui Patrick și cearta dintre el și Joshua. Își amintise chiar și faptul că în acea zi rămăsesem fără cheie și nu puteam intra în casă, iar când, în sfârșit, mi-au deschis, Joshua l-a acuzat pe Patrick că l-a lovit, după care a izbucnit acea ceartă îngrozitoare între mine și Patrick, iar vecina bătuse la ușă. În acel moment, eram singuri, Joshua plecase deja. Probabil că nu greșesc când spun că atunci orice ar fi fost posibil.

Dar într-o căsnicie atât de lungă ca a noastră, chiar și cele mai intense stări – cele mai dure acuzații, cele mai îngrozitoare jigniri, chiar ura – puteau primi spațiul necesar, puteau fi conștientizate, tolerate și poate chiar iertate. Sentimentele simple se sting și sunt înlocuite. Surprinzător și chiar e surprinzător când se întâmplă –, poți ajunge să simți afecțiune și chiar un fel de loialitate pentru această stare mai nuanțată și pentru trecutul pe care ți-l amintești, care nu mai poate fi atins altfel și nici înlocuit. O carne atât de împănată cu grăsime, încât nu poate fi decupată sau eliminată în niciun fel.

La scurt timp după acea ceartă, am luat biletele pentru croazieră, am explicat. Am făcut rezervările într-o stare bizară de acalmie după toată acea extenuare. După ceartă, am fost blânzi unul cu celălalt, în parte, cred, pentru că ne simțeam eviscerați: ne certaserăm atât de mult, încât nu mai rămăsese nimic. Trebuie să mă îndepărtez de toate astea, i-am spus. Poți să faci asta pentru mine, pentru noi? A dus mâna la frunte. Da, a răspuns.

Am rezervat acea croazieră pentru aniversarea noastră doar ca să merg în altă parte, doar ca să fiu din nou singură cu el. Dacă nu puteam avea un nou început, puteam măcar începe un nou capitol, iar atunci Patrick era plin de remușcări, chiar tandru. În săptămânile ce-au urmat, m-a convins că voia să se revanșeze. Nimic nu se compara cu ce aveam. Avea nevoie de mine, ceea ce știam. Era un adevăr, o afirmație conștientă și sinceră. Nu era o replică menită să mă convingă. Orice femeie vrea să știe că celălalt are nevoie de ea, mai mult, să simtă că cel pe care-l iubește o dorește atât de mult, încât confundă dorința cu nevoia, nu se poate simți împlinit decât lângă ea și astfel devine de neînlocuit.

Mi-a spus că nu se mai întâmpla nimic, că o încheiase, că seara în care mersese să lase manuscrisul fusese o greșeală, un derapaj. Mi-a explicat cu replici din filme, iar eu, eroina, le-am sorbit cu sete. Era docil, complice și neobișnuit de dornic să-mi facă pe plac. Într-o asemenea măsură, încât părea să nu-i stea în fire sau prea asemănător cu versiunea lui mai tânără de care mă îndrăgostisem cu atâția ani în urmă. A făcut eforturi supraomenești să mă ajute și să mă liniștească, de exemplu, s-a oferit să-mi facă fotografia pentru carte, ceva ce nu era obligat să facă. I-am fost recunoscătoare, dar țineam garda sus. Și se poate vedea în fotografia de pe coperta cărții. Acel zâmbet încordat, o duritate în ochi. Între momentul în care Patrick a făcut poza și ziua

în care am plecat în croazieră au trecut câteva săptămâni. Au fost zile liniștite, amândoi încercând să terminăm tot ce aveam de făcut înainte de călătorie. Cred că speram ca totul să dispară, că, dacă nu vorbeam despre asta, nu mai exista, iar noi ne puteam întoarce la ceea ce fuseserăm cândva.

Am tăcut. Procurorul se plimba de colo-colo, oprindu-se înainte de-a se adresa juraților. I-am privit picioarele. Șapte pași într-o direcție, o rotire și înapoi. Șase pași în direcția opusă. Avea pantofi lustruiți impecabil, militarește. Mi-l puteam închipui în Burlington Arcade, ridicându-și puțin pantalonii, ca să se așeze confortabil, cu lustragiul îngenuncheat în fața lui. Am văzut deseori bărbați făcând așa în pauza de prânz și, deși mi-am dorit câteodată să mă opresc, să mă odihnesc, să-mi ridic picioarele ca să mi se lustruiască pantofii până arată ca noi, n-am avut niciodată curajul, mi s-a părut inadecvat. N-am văzut niciodată o femeie așezându-se pe acel tron, cu un bărbat îngenuncheat în fața ei. O femeie plătind un bărbat să îngenuncheze în fața ei. Un bărbat care nu era plătit să o fleteze sau să vorbească despre el însuși, sau să-i pună întrebări personale, ci să-i arate respect și să-i recunoască statutul. M-am surprins gândindu-mă că, dacă aveau să-mi dea drumul, dacă aveam să părăsesc acel loc ca o femeie liberă, aveam să mă duc și să mă așez pe tronul acela, ca să mi se lustruiască pantofii. N-aveam să-mi fac griji că atrag atenția asupra mea sau că oamenii s-ar fi putut întreba ce fac, gândindu-se la asta într-un fel în care nu s-ar gândi niciodată la un bărbat care se oprește să-și lustruiască pantofii, pentru că e în mod firesc îndreptățit s-o facă și are obiceiul de-a se bucura de această prerogativă: relaxarea și scaunul tapițat cu piele pe care își petrece de obicei o parte din pauza de prânz, privind trecătorii. Toc-toc-toc, se auzeau pantofii procurorului. Toc-toc. Cineva a tușit în spatele meu. În fața judecătorului, stenografa bătea rapid

la mașină, fără nicio expresie pe chip. Reporterii stăteau în zona alocată presei, luându-și notițe.

— Și apoi? Cum s-a schimbat această stare de acalmie pe care ați descris-o? a întrebat procurorul.

— După aceea, ne-am bucurat de croazieră. Până când... am spus cu voce tremurândă. Până când, în ziua dinainte... am încercat din nou să spun.

— Îmi cer scuze, doamnă Blackwood. Ați putea repeta?

— Poftim?

— Vorbiți puțin mai tare, vă rog.

— Până când, în ziua dinaintea accidentului, ne-am certat în legătură cu ceva ce scrisesem în carte. Era imposibil de rezolvat, nu puteam lua înapoi cele scrise acolo, iar Patrick era foarte furios. Ca să fiu sinceră, mă temeam de el când era în acea stare, iar în ziua cu furtuna mi-am petrecut majoritatea timpului la piscină, citind. În acea după-amiază, a vrut să cobor cu el în cabină, dar am refuzat. Mai târziu, așa cum știți deja, am făcut dragoste.

Mi-l amintesc pe anchetatorul din Japonia insistând asupra acestui aspect. După ce s-a încheiat acest episod, spusese el, ce s-a întâmplat? Uitasem ce i-am zis, uitasem detaliile, nedorindu-mi să mi le amintesc. Acum îmi reveneau în minte în cascadă și mi-am dat seama că încurcasem scenele.

— Patrick avea o voce extraordinară, i-am spus procurorului. Profundă, de bariton. Puțini știu. La începutul relației noastre îmi cânta uneori și îi plăcea în mod deosebit să cânte în duș. Era un semn că e fericit. Foarte fericit. Dar nu-l mai auzisem cântând de ani întregi. Până în acea după-amiază, în cabină. La început n-am știut ce se auzea, dar apoi, când mi-am dat seama, m-a cuprins o disperare îngrozitoare. Nu-i știam parola de la telefon, nu puteam citi mesajul pe care tocmai îl primise, bănuind că se îndepărtase de mine în pat pentru a citi acel mesaj. Am avut sentimentul sufocant că, dintr-odată, lucrurile se schimbaseră în rău.

— Vă amintiți ce cântec fredona? a întrebat procurorul.

— Nu, am răspuns. Nu văd de ce-ar fi relevant.

— Poate că asta o să vă
împrospăteze memoria, a
spus, întorcându-se către
mine.

A pornit casetofonul și mi-am auzit vocea, slabă, înfundată, întreruptă de plâns, în timp ce cântam în fața anchetatorului din Japonia melodia pe care îl auzisem pe Patrick fredonând-o în ziua în care a murit. Îmi amintesc vântul de-afară. Ninsoarea prin care trenul a străbătut acel ținut. Acea înregistrare nu demonstra nimic, arăta doar încă o eroare a memoriei mele. Dar a făcut sala de judecată să amuțească așa cum n-o făcuse nimic până atunci. De parcă vocea mea fredonând cântecul lui Patrick îi adusesse fantoma în încăpere. Melodia noastră, ar fi trebuit să explic. Cândva fusese melodia noastră. Odată mi-o cânta mie.

Procurorul a oprit înregistrarea.

— Iar apoi, Patrick s-a dus la bar și a băut, în timp ce dumneavoastră ați dormit, așa este? a spus el.

— Da.

— Și apoi v-ați trezit. Furtuna era pe cale să înceapă și v-ați dus să-l căutați.

— Da.

— Și l-ați urmat pe punte, unde v-ați certat?

— Da.

— De ce vă certați?

Frecam în mâini o bucatică de material, cât o batistă, împăturită în patru. Am răsucit-o și am strâns-o, pânda absorbind transpirația din palme. Când eram mici și Joan avea grijă de noi, se purta în așa fel încât să nu ne facă să credem că voia să ia locul mamei. Nu că nu ne putea iubi așa cum trebuia, la fel de profund ca o mamă, dar nu voia să credem că ar trebui să renunțăm la amintirea mamei noastre doar pentru că o altă femeie ne oferea afecțiune maternă. Când a plecat, mama n-a luat prea multe cu ea, iar după un timp, tata a aruncat aproape tot ce lăsase în urmă.

Dar rămăseseră în fundul dulapului două rochii, în spatele paltoanelor și cămășilor lui. Uneori, când tata nu era acasă, Joan ne lăsa să ne jucăm cu ele, să le îmbrăcăm, iar când am crescut prea mult pentru astfel de jocuri, le-a descusut tivul, a tăiat o fâșie lungă din fiecare și ne-a făcut mie și lui May câte un săculeț, cum sunt cele în care copiii își țin dinții de lapte și pe care le pun sub pernă ca s-o aștepte pe Zâna Măseluță. Al meu

era dintr-o mătase galbenă, grea, brodată cu fir roșu, parte dintr-un model mai mare cu frunze și păsări. Pentru că folosisese materialul de la tiv, acesta avea o dungă orizontală care nu s-a întins niciodată, o jumătate provenind din partea exterioară și o jumătate din partea de pe dos, care atinsese picioarele mamei mele. Pierduse de mult mirosul ei, parfumul ei, dar încă îmi plăcea s-o ating, chiar și ca adult. În timp ce înduram discursul procurorului, am lăsat bucățica de material în poală și am dus paharul de apă la gură. Am încercat să stau nemișcată, să nu-mi șterg broboanele de sudoare de pe tâmpile. Mi-am atins abdomenul. În acel moment, „starea” mea, cum o numea presa, era vizibilă. Nu stăteam confortabil; copilul se așezase într-o poziție bizară, cu un cot apăsându-mi vezica. În sală, aerul era fierbinte și închis, greu de respirat.

În ultima carte, chiar scrisesem o scenă care semăna tulburător de mult cu viața mea din acele clipe. Procurorului nu-i scăpase acest detaliu și alesese un citat despre dezastrul care făcuse să deraieze viața adultă a surorilor, scena unui anumit accident. Oare era o formă de premeditare? Nimic nu fusese deliberat, intenționat. Dar acea întrebare a lovit în nucleul anxietății mele: oare ficțiunea scoate la iveală realitatea? Pentru mine, ficțiunea a fost mereu forma cea mai apropiată de conștiința pură. Poate că de aceea are o asemenea forță. Sau poate că ar trebui să privesc lucrurile invers: pentru mine, conștiința a părut mereu fictivă și în asta rezidă magia, straniețea sa. Amândouă sunt la fel de puternice și de inconsecvente. În timp ce scriam cartea, această afirmație despre cele două surori nu era adevărată, în sensul în care nu se întâmplase încă, doar mi-o imaginasem. Nu pot să nu exprim în cuvinte lucrurile pe care le văd desfășurându-se: în mintea mea, visarea cu ochii deschiși și ficțiunea sunt similare, cu trăsături vizuale asemănătoare. Poate că cea mai mare

teamă a mea este că, scriind despre un lucru, îl fac să se întâmple, îi dau viață, că am în mine o putere pe care n-o înțeleg pe deplin, dar căreia mă supun.

Procurorul era un performer experimentat, dar poate că nu și un cunoscător de literatură. Sau poate că era și știa că poate estompa granița dintre mărturia mea și opera mea: se adresa juraților de parcă ar fi fost, și unii chiar erau, membrii unui club de lectură – un alt juriu cu drepturi depline. Următorul lucru pe care l-a spus era adevărat: multe dintre cărțile mele aveau aceleași personaje sau dezvoltau povestea unui oraș ficțional sau a unei familii ficționale care apărea recurent în opera mea. Uneori personaje diferite – personaje din cărți diferite – aveau aceleași nume, nu pentru că așa îmi propusesem, ci pentru că uitasem, deși procurorul s-a folosit de asta pentru a sugera o acumulare a intenției. În orice caz, vocile erau familiare și consecvente, de multe ori gravitând în jurul unui incident misterios, precum o moarte sau o dispariție, sau a unui secret, de cele mai multe ori povestite la persoana întâi sau de o serie de naratori la persoana întâi.

Prin acest lucru, procurorul a vrut să-i convingă pe jurați că nu putea exista o diferență reală între propriul meu discurs la persoana întâi și cel al personajelor mele. De parcă imaginația n-ar fi putut fi considerată o adevărată putere, ci doar o escrocherie, o idee demodată, pe care noi, scriitorii, o folosim ca să ne acoperim urmele, pentru a ne articula visurile și dorințele deghizate. O deghizare pe care acum el avea s-o destrame pentru a-mi arăta adevărata față.

M-am simțit pusă la colț. Mulți dintre colegii mei de breaslă discutau cu plăcere despre opera lor în acești termeni, erau pregătiți să fie expuși și chiar intrau în joc, scriind cărți autobiografice care se străduiau din răputeri să ofere o poveste relaxată și aparent lipsită de eforturi a vieții lor banale. Mă deranja acest lucru, mă deranja ideea

că, pentru a obține un statut literar, ni se cerea, mai ales nouă, femeilor, o confesiune sau ceva asemănător doar pentru ca propriile cuvinte să fie ulterior folosite împotriva noastră la momentul potrivit. Așa, dacă ne ferim de astfel de mărturisiri și mergem în altă direcție, prea multă măiestrie ar putea da impresia că ascundem ceva, riscând să fim acuzate de lipsă de autenticitate. E ca și cum am merge pe sârmă. Ca scriitoare, nu puteam fi nici onestă, nici falsă. Oricum aș fi spus ce-am făcut, riscam să fiu considerată nelegitimă, înșelând într-un fel sau altul, slăbită de o confesiune prost aleasă, excesivă sau inconsecventă, sau greșită din start.

Iar procurorul știa. Era de datoria lui să demonstreze că înțelegea cum îmi funcționează mintea și că, pe baza acestor cunoștințe, avea să convingă instanța că sunt vinovată.

— Dacă-mi permiteți, mă voi întoarce la dovezi, a spus el. Există o secțiune finală pe care aș vrea s-o citez, dintr-o declarație publică pe care ați făcut-o.

Mă simțeam amețită. Copilul lovea puternic. Piciorul lui mă împungea în coaste, dar nu mă puteam ridica să mă întind ca să-l încurajez să se miște.

Procurorul a continuat.

— Stimați jurați, permiteți-mi să vă amintesc că aceasta este o femeie care, atunci când a acceptat una dintre cele mai importante distincții literare, a vorbit despre hotărârea de a termina ceea ce începuse, o femeie care i-a mulțumit

defunctului ei soț pentru încurajări, pentru că a ajutat-o să ducă lucrurile la bun sfârșit. Dați-mi voie să vă citesc integral această parte din discursul ei.

În timp ce vorbea, m-am aplecat în față, încercând să trag mai mult aer în piept. Mai mult aer și mai adânc. Era foarte cald acolo. Vocea procurorului continua să se audă pe fundal, iar tocurile pantofilor săi băteau în podea când se mișca. Simțeam mirosul lui de aftershave: un miros puternic de mentă și cuișoare. Îmi venea să vomit. Copilul a lovit din nou, de această dată mai tare. Am inspirat și mai profund, lăsând aerul să pătrundă și mai adânc în corp, cât se poate de adânc, ceea ce nu era de-ajuns, nici măcar aproape, o simțeam, întregul trup începând să se zbată, să găfâie, până când am auzit pe cineva strigând: Opriți-vă, așteptați, ajutor!

Când mi-am revenit, aveam vederea încețoșată. Nu eram sigură unde mă aflam. Vedeam chipuri aplecate deasupra mea. Dar erau nedeslușite, tremurânde. În spatele lor, tavanul, lumini strălucitoare.

— Doamnă Blackwood.
Doamnă Blackwood? Ne auziți?

Știam că acela era numele meu. Dar nu știam cine-l rostea. Am simțit o mână rece pe gât, luându-mi pulsul. Am închis ochii pentru o clipă. Pe fundal, se auzeau voci tot mai agitate. Ciocănelul de lemn cerând tăcere, Curtea se retrage. Lângă mine era o femeie care îi dădea la o parte pe ceilalți. Un bărbat în uniformă medicală mi-a ridicat mâneca.

— Ești OK, draga mea, a spus femeia.

Sau poate bărbatul. Cred că era bărbatul. Îi simțeam mirosul de apă de colonie.

— O să fii bine, a spus, întorcându-mă cu grijă pe-o parte.

Cine erau acești oameni? I-am auzit vorbind unii peste alții. Simțeam că îmi fuge pământul de sub mine.

— Șase luni, a spus femeia, aproape șapte.

Apoi bărbatul a întrebat-o altceva. N-am înțeles ce.

— Da, pot, i-a răspuns ea.

— Trebuie s-o luăm de aici, a zis el. Să stea confortabil, să se odihnească.

Am auzit o ușă batantă deschizându-se și închizându-se. În sală s-a făcut liniște.

— Pot să am eu grijă de ea, i-a spus femeia bărbatului.

O voce cunoscută, înotând prin aer.

— Dacă ați putea doar să mă ajutați s-o duc la mașină.

Înainte. Înainte. Pauză. Înainte, pauză. Pauză. Înainte, pauză. Undeva există o cutie cu diapozitive de când eram mici. O cutie dreptunghiulară, în care încap două teancuri egale de diapozitive, unul lângă celălalt. E albă și are capac galben. Ani întregi, am ținut această cutie în sertarul de jos al biroului, scoțând din când în când diapozitivele și privind imaginile cenușii. Au un chenar de carton, ca o ramă, în mijlocul căruia se află imaginea semitransparentă. Întunecată, aproape neagră, dacă o privești punând în spatele ei un obiect opac. Dar dacă ridici și înclini fiecare diapozitiv în parte, lumina străbate pelicula de plastic, dezvăluind imaginile: miniaturale, în culori stinse. Fiecare dintre ele, puțin mai mare decât unghia de la degetul mare, gata să se retragă în starea ei întunecată. Imaginea are ceva din estomparea umbrelor, mai degrabă ghicită și descifrată prin peticele de lumină: chipul unui bebeluș, umărul mamei, o plajă cu o fâșie de nisip albicios, două siluete minuscule pe prosoape de plajă. Odată ajunse în proiector, imaginile se expandează. Uneori, tata folosea un perete alb, alteori îmi amintesc că folosea un ecran portabil care scotea un sunet tremurat, ca pânzele unei corăbii în vânt, când îl atingeam sau când trebuia re poziționat în funcție de proiector, astfel încât aparatul și imaginea să se alinieze perfect, permițând imaginii să se arate în mijlocul ecranului alb și nu jumătate pe el, jumătate pe perete: scene de când eram bebeluși, noi două, mereu împreună, viața noastră de familie inițială licărind pe fundalul bufetului și al mesei din

bucătărie, al vaselor și al ramelor foto, fluidă ca apa. Clic și următoarea, clic și următoarea. Câteodată, tata mă lăsa să pun eu diapozitivele în fanta din proiector. Trebuia să fiu foarte atentă și să nu ating decât marginea din carton alb, lucios, nu și pătrățelul cenușiu cu imagini. Să nu las amprente. Striurile proiectorului erau închise la culoare și foarte înguste. Luam un diapozitiv din teancul din cutie și îl puneam cu grijă într-unul dintre striuri. Apoi tata apăsa pe ceva și caruselul proiectorului începea să bâzâie și să clicăie, lansând imaginile în lumină.

Pentru o clipă, am crezut că deliram. Am gândit-o conștient. Senzația tulbure că halucinam. Greța. Fierbințeala feței. Nu-mi amintesc drumul cu mașina, nici când am ajuns acasă. Nu-mi amintesc unde am parcat, dacă am mers pe jos până la ușă. Pauză, pauză, înainte. Înainte. Pauză.

— Hai să te așezi comod, mi-a spus.

Îmi aduc aminte că stătea cineva în genunchi în fața mea și că apoi mi-a scos pantofii și mi-a ridicat picioarele pe canapea. Probabil că am adormit; când m-am trezit, mi-am dat seama că eram acasă la Valerie.

— Bine-ai revenit la viață, mi-a spus când m-am ridicat în capul oaselor. Cum te simți? m-a întrebat, dându-mi părul de pe față. Ne-ai speriat bine de tot.

Am aprobat din cap și i-am spus că eram mai bine. Mă simțeam puțin slăbită, amețită. Fusesse cald și sufocant în sala de judecată. Ar fi trebuit să mănânc ceva înainte, așa cum mă sfătuisese. Mi-a adus pe o tavă o cană de ceai, pe care a pus-o pe măsuta de lângă canapea.

— Medicul a spus că ai nevoie de odihnă, a zis.

Un sfat stupid în situația dată. Dar eu sunt doar mesagerul.

Afară se lăsa noaptea și încăperea era slab luminată. Valerie mi-a pus puțin zahăr în ceai și s-a așezat lângă mine. Un timp, am stat în tăcere. Dar simțeam că era preocupată de ceva, se juca nervos cu medalionul de la gât. Poate că era vorba despre ceea ce auzise la tribunal. Lucrurile pe care le-am zis și pe care nu le știa. Pe care ar fi trebuit să i le spun. Mă simțeam confuză și demoralizată, stăpânită de deznădejde. Era greu de închipuit că lucrurile ar fi putut merge mai prost. Că aș fi putut să par mai monstruoasă de-atât. Cum aveam să mă pot înfățișa din nou a doua zi?

— N-are nicio importanță, viața mea s-a terminat. Sau e ca și terminată. Ce sens mai are? i-am spus lui Valerie.
— Încetează. Încetează să vorbești așa, mi-a răspuns.

S-a ridicat să-i deschidă ușa cătelului, un mititel alb pe care îl adora, apoi s-a dus la bucătărie să mai aducă ceai.

— Ți datorez scuze, i-am spus. Ar fi trebuit să...

Dar Valerie m-a întrerupt, ridicând mâna.

— Te rog, a zis. Nu e nevoie.

A aprins lumina, s-a încruntat ușor, apoi s-a așezat din nou lângă mine, oftând.

— Orice ar urma să se întâmple, indiferent cum te simți acum, nu trebuie să renunți la ideea de viitor, mi-a spus ea. La propriul tău viitor. Și nu uita că, indiferent de

verdict, vei avea în continuare o viață. Cu siguranță.

De pe canapea, vedeam prin ușile mari de sticlă grădina mică din spate, în care se ieșea din bucătărie. Nu erau perdele, iar în depărtare, la marginea unei curți învecinate, se afla un stejar mare. Crengile lui golașe se legănau la unison în adierea serii.

Săptămâni în șir, viața mea păruse ireală, de parcă aș fi privit totul printr-un fel de poleială, de parcă totul ar fi fost o halucinație. Prea firavă, prea clară. Ca și cum aș fi putut simți adevărul aflat de cealaltă parte, tangibil, așteptându-mă, dar, dintr-un motiv sau altul, fiind incapabilă să pătrund dincolo. Acum încăperea părea să se încline puțin, de parcă aș fi suferit de o slăbiciune cauzată de diferența de fus orar. Mă simțeam straniu, ca și cum propria mea viață s-ar fi scurs prin mine direct în mare. Ca și cum tot ceea ce gândisem, tot ceea ce îmi imaginasem ar fi fost o greșală. Toate deciziile pe care le luasem.

Din bucătărie s-a auzit sunetul cronometrului și Valerie s-a ridicat. Apoi s-a auzit zgomot de farfurii și tacâmuri. După aceea, pașii ei pe podea. Am încercat să-mi înfrânez lacrimile și să respir regulat.

— Poftim, mi-a zis, dându-mi un castron de supă, o lingură și un șervețel.

A pus pe măsuță un pahar de apă în care plutea un cub de gheață.

— Încearcă să nu te gândești la ziua de mâine, acum trebuie să mănânci, a spus Valerie. Să mănânci și să te odihnești.

A doua zi dimineață, procurorul a ținut pledoaria finală. Aș fi vrut ca Valerie să mă țină de mână, să stea lângă mine, dar era pe scaunele rezervate publicului și n-o puteam vedea. Joshua nu era acolo – era îndreptățit să nu-și dorească să aibă de-a face cu mine și poate că n-aveam să-l mai văd niciodată. Mă durea spatele și aveam picioarele umflate. Nu voiam să aud ceea ce urma. Voiam doar să dorm. Să ies din starea conștientă până când se termina totul. Totul, chiar și viața. Așa mă simțeam în acele momente. În toate ziarele apăruse același portret. Un desen în cărbune, din profil, cu accent pe părul prins în coadă la spate, pe linia curbă a abdomenului, pe coloana vertebrală puțin îndoită, pe colțurile căzute ale gurii: o imagine a nemulțumirii sau a rușinii, îmi prinsesem strâns părul ca să nu mă joc cu el, afișându-mi astfel emoțiile. Dar în acel portret, coada mă făcea să par infantilă. Ziarele comentaseră: căderea mea în dizgrație, imaginea deplorabilă, atât de departe de cea anterioară, a scriitoarei de succes.

Avocata mea s-a ridicat în picioare și a vorbit în apărarea mea, dar chiar și eu îmi dădeam seama că discursul ei era mult mai puțin percutant decât al procurorului. A făcut apel la înțelegere, compasiune, atenție la întregul cumul de circumstanțe, readucând în discuție nestatornicia lui Patrick și violența furtunii, încadrând moartea lui în categoria tragediei cauzate de un eveniment bizar. Dar era foarte dificil de pus pe seama ploii, a condițiilor meteo.

Juriul s-a retras pentru a delibera și a revenit cu verdictul în acea după amiază.

Pauza dintre rostirea acestuia (Juriul a deliberat... Da, domnule judecător) și revelarea deciziei a deschis un abis întunecat în care m-am

prăbușit. Cu toate acestea, trupul nu m-a trădat. N-am leșinat, n-am vomitat, nici măcar n-am izbucnit în plâns, așa cum a făcut-o Valerie. Avocata mea a pledat pentru reducerea acuzației la ucidere din culpă. Eram vinovată moral? *Mens rea*, în latină: intenția sau conștientizarea crimei. Cocktailuri. *Happy hour*, rău de mare, insolație. Ucidere din culpă printr-un act periculos. Nu chiar. Aceasta fiind principala diferență dintre acuzația de omor calificat și cea de care fusesem acum declarată vinovată. Găsită⁸. Găsită vinovată. Ca și cum ar fi fost un accident, o pură întâmplare. Obiectul găsit. Din latinescul *fundaș*: bază sau fundație. A fi făcut astfel, la bază, a fi făcut astfel de la început, de la fundație. Actul în sine de a – a întemeia, a corupe, fundamentul actului meu... Sau, în variație liberă –, așa cum s-a preluat în franceză, a topi, a fluidiza, a amesteca, a turna metal, din *fonder*, în franceza veche. Deși *afectuos*² în sine, ca sentiment de tandrețe vine din engleza veche, *fone* (fonne, fonned), a fi nebun sau simplu. Sentimental. Iată silueta turnată în bronz a femeii nebune în care aruncați cu pietre. Sau, ca și cum eu însămi aș fi putut, așa cum fusesem găsită de această declarație, să fiu topită, redusă la o substanță de bază. Și apoi există și interpretarea mai recentă a cuvântului „găsit“, și anume descoperit. De la expresia: se descoperi pe sine, a se îngriji pe sine. Ca și cum, în actul de a se îngriji pe sine rezidă presupunerea descoperirii de sine. Din secolul al XIV-lea, adoptat mai târziu ca americanism: încrederea în propriile forțe a condamnatului, care a fost descoperit a fi conlucrat întru propria sa distrugere, reducere și topire în scopul extragerii. Ceea ce rămâne. Ceea ce se scoate. Ceea ce reiese în urma devalorizării. Având în vedere starea mea, mi s-a acordat o oarecare clemență.

— Dar asta nu înseamnă
că uităm gravitatea

acuzăției, mi-a reamintit judecătorul.

S-a citit cu voce tare ceva de pe o foaie de hârtie. După aceea, m-au luat. Ulterior, am semnat un formular, încredințându-i Adei custodia copilului.

Am ținut-o în brațe doar o clipă pe fiica mea, după ce mi-a fost smulsă din trup. Eram prea epuizată ca s-o strâng la piept. Cineva a pus-o pe abdomenul meu, iar eu am mângâiat-o pe spatele cald și alunecos de la sânge și *vemix caseosa*. I-am văzut ochii de un cenușiu-închis căutându-mă, rătăcind în spațiul de deasupra, unde așteptam. Apoi, în timp ce eliminam placenta, am început să sângerez și am fost despărțită de ea, fiica mea mi-a fost luată din brațe. Au urmat transfuzii și o operație. N-am putut să am grijă de ea. Nu m-au lăsat. Eram foarte amețită. Una sau toate de mai sus. Am simțit gura fiicei mele la sân o singură dată, înainte să fie luată de lângă mine.

În timpul procesului și cu ceva vreme înainte, nu mai suportam să mă văd în oglinzile tulburi din toaletele publice sau în vitrinele lustruite ale magazinelor, sau în oglinzile din cabinele de probă, sau în baie, în fiecare dimineață, sau în suprafața neagră a televizorului după ce-l închideam. Mă surprindeam închipuindu-mi o întreagă lume înainte de asta, înainte de oglinzi și sticlă, înainte de ecrane, o lume în care te puteai vedea doar în privirile celorlalți, în care îți descopereai valoarea doar prin expresiile de pe chipul lor. Nu aveai nevoie să-i adaugi sau s-o subminezi cu propria verificare și îndoială, cu propriul sabotaj prin care erai atent și dădeai întâietate mai ales unghiurilor și detaliilor care îți dis plăceau cel mai mult: nasul sau bărbia, sau pistruii. Pentru acel copil norocos, cel născut într-o lume fără oglinzi și fără sticlă, indicatorul stabil al propriei valori și frumuseți ar fi chipul mamei care privește cu dragoste mica făptură din brațele ei.

Acea privire maternă este o imagine arhetipală, multiplicată și repetată; o amintire mai degrabă a mamei decât a copilului, pentru că este o imagine în care mama crede atât de mult, căreia îi supune întreaga ei viață, deși nu este ceva de care să ne amintim cum se cuvine: nici momentul exact în care se întâmplă, nici imaginea în sine. Sperăm că această privire maternă s-a îndreptat asupra noastră, că ni s-a întâmplat. Pe vremuri, și eu credeam că mi-a fost acordată o astfel de privire. Și îmi doresc foarte mult ca fiica mea să știe că eu însămi am privit-o în acest fel, că undeva în conștiința ei trebuie să existe amintirea acestei iubiri. Acea clipă în care m-au lăsat s-o țin în brațe și s-o pun la piept, oricât de puțin, iar apoi ea și-a ridicat ochii spre mine.

Acum, peste ani, are ochii frumoși ai tatălui ei, aceeași strălucire fericită, jucăușă. De fiecare dată când Ada o aduce să mă vadă, mi se pare că fiica mea seamănă din ce în ce mai mult cu el. Ceea ce mă sperie și mă bucură deopotrivă. Prin ea mă pot simți aproape de el și, în același timp, departe de mine. Ceea ce e un lucru bun, deoarece acea străfulgerare a asemănării cu mine însămi a fost pentru mine de fiecare dată mai degrabă o tulburare decât o plăcere. Oare chiar așa sunt? Acea imagine este ceea ce sunt? În astfel de momente, îmi fac griji în legătură cu toate celelalte, o teamă de perpetuare și de repetare, conștientizarea slăbiciunii, a defectelor de caracter. Ca mamă, ca mama care am devenit, îmi este mult mai ușor să mă gândesc că fiica mea seamănă cu tatăl ei și nu cu mine. Mă gândesc la ea și vreau să știe că mă gândesc la ea tot timpul. Chiar și atunci când mă gândesc la alte lucruri. Este o licărire constantă pe fundalul gândurilor mele, ca raza unui proiector ce creează modele încețoșate pe ecranul minții mele.

Ținând seama de sarcină, apoi de copil și de continua mea bună purtare în primii ani de ispășire a pedepsei, mi-a fost acordat un loc aici, în penitenciarul cu regim deschis. Am fost recategorisită, cum se spune. Nu suntem foarte multe aici, cel mult o sută. Ne țin ocupate, ne atribuie sarcini care să ne pregătească pentru întoarcerea la viața normală. De câțiva ani muncesc în grădină. Primăvara și vara ajut la îngrijirea trandafirilor și a legumelor, iar iarna sunt în seră, având grijă de puieți. Tata ar fi mândru de mine, știu cum să sădesc o sămânță fără s-o îngrop și să acopăr rubarba cu muici. Mi s-au predat toate aceste lucruri și m-am dovedit una dintre cele mai conștiincioase eleve și una dintre cele mai harnice muncitoare. Și pentru asta am fost recompensată. În această perioadă a anului, camera mea dă spre spațiul verde, iar dimineața soarele pătrunde prin ferestrele lipsite de gratii. Iarba-elefantului formează o graniță înaltă între grădină și clădirea în care stau. La marginea pajiștii sunt gardieni. Primăvara, când iarba își etalează deja tulpinile, gardienii abia dacă se întrezăresc, camuflați. Mă aflu în spatele ierbii, privind printre firele înalte. E ceva aproape primordial: să știu exact unde mă aflu, ca un animal ascuns. Nu ca prădător, ci ca pradă, căutând adăpost în preria deasă. Firele de iarbă se clatină în vânt la unison, apoi revin la poziția inițială. Este imposibil să nu le intuiești viața, să nu le răspunzi cu sentimente de iubire, așa cum face cineva care privește copiii alergând împreună în parc într-o zi vântoasă. Îmi închipui părul fiicei mele fluturând în bătaia brizei. Așa cum am văzut-o uneori, dându-l după ureche, când vine să mă vadă. Un păr lung, mătăsos. Închis la culoare.

— Dacă îl tot dai așa după ureche, o să-ți iasă urechile în evidență, am auzit-o o dată pe Ada spunându-i.

Ada preferă să-l țină prins, și i-a dat niște agrafe mici, cu fluturași. Ea și Ada vin să mă vadă o dată pe lună și în fiecare săptămână fiica mea îmi trimite o scrisoare sau un desen pe care l-a făcut la școală.

Când mă gândesc la ea și la viața pe care am putea-o avea împreună, sunt fericită. În sfârșit, îmi pot da voie să simt asta, pentru că timpul petrecut aici se apropie de final. E o viață pe care mi-am închipuit-o în cel mai mic amănunt, dar pe care am încercat s-o țin la distanță, ca pe un model ficțional, s-o privesc ca pe un act moral. Un fel de recompensă.

Dar acum o parte din mine se teme că s-ar putea dovedi foarte diferită de ceea ce mi-am închipuit. E posibil să fi trecut prea mult timp, aproape întreaga copilărie a fiicei mele. În timp ce anii mei petrecuți aici par să se fi răsucit, să se fi întins. Încerc să fac calculul altfel: timpul trăit, timpul răscumpărat, credit și debit.

Ca pentru toate cele de-aici, viața mea a fost redusă la astfel de calcule; evaluăm progresul, numărând invers: ani, luni, săptămâni, zile. În cele din urmă, am ajuns acum să număr orele. Cât de lent trec. Frațiuni de secundă după frațiuni de secundă. Deși când privesc în urmă, această perioadă pare să fi avut o cu totul altă viteză, cumva mai mare, deși nu a caracterizat-o nimic rapid. Mă întreb dacă, după ziua de mâine, voi continua din obișnuință să număr invers săptămânile. După ziua de mâine. Dar ce reper să-mi iau pentru a număra? Încă nu știu. E greu să mă gândesc. Poate că va trebui să inversez numărătoarea. Să număr înainte, nu înapoi. Așa

cum unii oameni speră să-și numere banii, pantofii, premiile, copiii.

Îmi imaginez cum va fi să fim împreună, în sfârșit, eu și fiica mea. Deși n-o pot lăsa pe Ada în afara acestui tablou. Nu-i pot fi decât recunoscătoare pentru iubirea pe care a dăruit-o necondiționat, pentru grija ei, pentru că i-a făcut de mâncare, a hrănit-o și a spălat-o pe dințișori în fiecare seară. Pentru că i-a citit povești și a învățat-o să-și scrie numele. Și acesta e doar începutul. Ada fusese o moașă extraordinară pentru cărțile mele și, de mulți ani, și-a extins aceeași atenție grijulie către fiica mea. Știu că, dat fiind acest fapt, nu pot fi pe deplin mama fiicei mele. Nu pe de-a-ntregul. În câțiva ani, fiica mea va intra într-o nouă fază, iar peste alți opt ani va deveni o tânără femeie în toată puterea cuvântului, încercând să ia decizii diferite de cele pe care le-am luat eu, încercând să fie cât se poate de diferită de propria mamă. E firesc. Poate că e chiar o formă de dragoste, de recunoaștere. Conștientizarea diferenței. În sfârșit, ea te vede în propria ta lumină, ca pe o persoană de sine stătătoare. Deși cine știe ce va ajunge să creadă despre mine până atunci. Cu toate acestea, urmează o fereastră de timp în care aș putea reuși s-o fac să mă iubească așa cum mi-am dorit mereu, așa cum ar fi trebuit s-o fac încă de la început. Am ajuns să înțeleg, poate prea târziu, că viața mea a fost definită chiar de relațiile din care am încercat să evadesc. Am întors spatele maternității, dar ea m-a găsit. Poate că niciunul dintre noi nu se poate abține să devină exact ceea ce a fost hotărât să evite, fiind atât de îndârjiți să nu dorim ceva, încât invocăm tocmai respectivul lucru. Până la urmă, mi-am epuizat toate falsitățile sau m-am transformat în ele, în opoziție cu dorințele mele conștiente și declarate – complice la propria prăbușire, dacă mă gândesc astfel.

Astăzi, în ultima mea zi aici, câteva dintre sarcinile finale sunt în grădina de trandafiri. Toaletesz florile, astfel încât să crească mai uniform în pergolă, o muncă ce necesită doi oameni, unul care să țină tulpina și unul care s-o prindă cu sfoară. Tovarășa mea de lucru este o femeie tupeistă pe nume Dolora. Are pomeți frumoși, dar pielea i-a fost asprită de soare și alcool. Și ea a fost o iubitoare de martini, într-o altă viață. Făcea dintr-o mișcare spirala din coajă de lămâie sau cel puțin așa susține, în timp ce enumeră proporția ideală: două din asta, una din aia, două din cealaltă. Ceva pentru care s-o țin minte, îmi spune. Urmează să iasă peste trei luni. Vorbește continuu despre cum iubitul ei va veni s-o ia și vor merge să mănânce stridii. Nu-și poate aminti când a mâncat stridii ultima oară. Suntem departe de ocean, dar nu pare să conteze – bărbatul ei îi va face negreșit rost de stridii. Autostrada e aproape, la doar câțiva kilometri spre est, și noaptea, când vântul bate dintr-o anumită direcție, se aude traficul de pe șoseaua pe care vom merge în curând eu și apoi Dolora. Când sunt foarte obosită sau abia trezită din somn, uit că se aud mașinile și mi se pare că sunt din nou la mare.

Dolora cântă în timp ce muncește și ceartă trandafirii când refuză să se încline așa cum vrea ea, când îi sar din mână și nu sunt de acord să stea lipiți de barele pergolei, deși sunt prinși cu sfoară.

— Stați! Stați cum vă pun, nenorociților! le strigă ea.

Eu încerc să-i leg mai bine, fac noduri triple. Folosim fâșii făcute din ciorapi vechi, bej, lenjeria uzată lăsată în urmă de vreo deținută. Fâșiile sunt elastice și țin bine.

— Ce-o să faci când ieși? mă întreabă.

Nu pot să-i spun adevărul, pentru că pare prea complicat și pentru că o să plâng, și pentru că mi s-

a părut mereu genul de fată petrecăreață, nu genul de femeie căreia i-aș face o confesiune, nu genul de femeie în care să am încredere. Așa că-i spun ceva care nu e chiar o minciună, care e îndeajuns de aproape de adevăr.

— Nu știu, îi răspund.
Până acum nu mi-am dat
voie să mă gândesc.
Adică am încercat să n-o
fac.

Fiecare femeie de aici are câte o hotărâre despre cum îi va fi viața în libertate. O hotărâre secretă, pentru partea nespusă a poveștii, pentru zilele pe care nu le va mai număra, pentru timpul care nu va mai fi trăit ca răscumpărare. O perioadă de fericire tot mai mare care ne așteaptă pe toate.

După ce terminăm munca în grădină, mă odihnesc pe bancă. În această scurtă pauză, visul de azi-noapte îmi revine în minte atât de viu, încât ar putea fi o scenă reală, rătăcită și acum revendicată: eu și Patrick descoperim în grădina casei în care am locuit straturi de flori rămase goale, straturi despre care nici nu știam că există, și doar în momentul în care urma să plecăm din casă pentru totdeauna ne-am dat seama că nu plantaserăm florile acolo unde trebuia, de fapt, că nu plantaserăm deloc flori. Cârciumărese, degeței, nemțișori, nalbe. Cum de uitaserăm? Așa sunt multe dintre visele mele: conversații intense cu Patrick despre lucruri pe care le-am uitat sau pe care n-ar fi trebuit să le spunem. În ciuda a tot, rămâne interlocutorul meu, persoana cu care continui să dezbăt totul. De foarte multe ori, avem aceste conversații pe malurile unei ape, eu, de-o parte, el, de cealaltă. O piscină, un râu cu ape repezi. O dată, chiar o baltă mare lăsată în urmă de o ploaie torențială.

Acum vorbesc cu Patrick la fel cum vorbesc cu alte personaje din mintea mea. L-am internalizat ca pe protagonistul meu, personajul

pentru care garantez și pe care îl interoghez și pe care mi-l doresc încă viu, în ciuda a tot. Când se termină o carte, îmi doresc mereu să simt că viața personajului continuă; poate că povestea s-a sfârșit, dar îmi place să cred că viața lui continuă, doar că în privat, fără intruși. De parcă noi, cititorii, i-am pierde urma, dar îi putem simți prezența, ni-l putem închipui existând în lume.

Mereu m-am identificat prea mult cu personajele mele. M-am oferit lor, adesea în feluri concrete, le-am acordat amintirile mele, emoțiile mele. Dorințele mele au devenit ale lor. Trăim unii în ceilalți, unii prin ceilalți. Poate că, în același fel, eu și Patrick am devenit acum unul și același, o singură conștiință. Pentru mine, arta are mereu această putere: puterea de a face lucrurile disperate și ireconciliabile să pară, dacă nu întregi, măcar continue, experiențe în mișcare, o senzație de accelerare. Ce altceva este sentimentul vieții, sentimentul de a fi viu? Mereu mi-am dorit să fiu cât se poate de aproape de asta; cândva, Patrick mi-a oferit acest lucru. Poate că încă îl păstrez.

Aerul din jurul meu este răcoros. Dolora s-a întors în dormitor. Îmi schimb poziția; mă doare spatele pentru că am stat aplecată deasupra plantelor. Dar mai am rufe de spălat. Marțea e rândul meu. Mașinile de spălat sunt la subsol, îmi plac mirosurile de-acolo: detergentul, rufele puse la uscat și, uneori, fierul de călcat cu aburi. Deschid ușa care duce către scări și aprind lumina. Neoanele se aprind cu un zumzet. Treptele sunt vopsite într-un albastru-verzui. O culoare rece, acră. Ici-colo, vopseaua s-a cojit, dând la iveală tencuiala albicioasă și cărămida de dedesubt. Pereții sunt plini de urme negre de când au fost cărate pe scări mobilierul și mașinile de spălat. Țin în mână un sac mare, gri, plin cu prosoape. Aceasta va fi prima încărcătură. Aici sunt șapte mașini de spălat și cinci uscătoare; există încă o spălătorie în subsolul aripii vestice. Pe măsură ce

cobor, mirosul de mucegai se intensifică. Aerul e răcoros, aproape vâscos, îngreunat de umezeală.

Pun primul lot de prosoape în cea mai apropiată mașină de spălat, torn lichidul albăstrui și pornesc mașina. O fac de șapte ori. Când toate mașinile de spălat sunt în funcțiune, mirosul jilav din aer este ascuns de parfumul detergentului. E liniște aici. Mașinile de spălat sunt industriale, cu încărcare verticală. Prosoapele se lovesc de marginile metalice ale cuvei, rotindu-se neîncetat, dar mașinile rămân pe loc, nu încep să bipăie sau să se dezechilibreze, sau să se clatine din cauza încărcăturii. Ada mi-a spus că, bebeluș fiind, fetița mea, se liniștea dacă era așezată în fața hubloului de la mașina de spălat. Ada o pune în leagăn și o lăsa să privească rotirea rufelor și a clăbucului, hipnotizată de centrifugă, în timp ce rufe se deplasau spre marginile hubloului, iar clăbucul se împuțina, pe măsură ce sunetul motorului devenea mai puternic, mai strident.

După ce se încheie programul de spălare, încarc uscătoarele și mai aștept puțin. Pe lângă priceperea în ale grădinăritului, am devenit cunoscută pentru atenția cu care îndepărtez petele și calc. Această reușită mi-a adus o liniște semnificativă; sunt liberă să vin aici singură și să stau în tăcere pe scaunul pliant. Uneori, iau cu mine o foaie și un creion și îi scriu lui May.

Mai târziu, după ce-am terminat cu rufe, mă întorc pe drumul cel mai lung, pe lângă copacii de pe latura estică. Aici aleea este noroioasă, cu urme de copite aparținând unui animal pe care nu-l pot identifica: prea mici ca să fie de cal sau de porc. Mă uit cu atenție, dar chiar și în zilele senine, crângul e întunecat, de parcă toți copacii păstrează umbrele pentru ei. În jur, aerul e umed, o ploaie fină se formează la apus, picături minuscule ca niște vârfuri de ac reci, o ceață. Copacii scârțâie și își ating trunchiurile. Ascult foșnetul viețuitoarelor mici: păsări, șoareci. Chiar și sunetul unui con de

pin ce cade pe pământ are ecou în liniștea acestui loc.

Știu că m-am schimbat aici și că această schimbare a început după ce s-a născut fiica mea. În acel moment, pierdusem totul. Nici măcar nu reușeam să scriu, iar apoi n-a mai rămas nimic din toate astea, m-am trezit într-un pat de spital, alături de copilul meu. Poate că aveam nevoie să mi se ia totul, să nu mai rămân cu nimic din ceea ce știam, ca să fac loc pentru această nouă iubire. O iubire pe care, până atunci, nu mă gândisem că mi-aș fi dorit-o. Dar s-a dovedit adevărat ce spusese Valerie: promisiunea că avea să existe viață și după aceea. E un fel de viață diferit de tot ce știam. De tot ce-mi închipuisem. Poate e vorba de faptul că nu mai rămăsese nimic, nimic de extirpat sau de supravegheat: nici Patrick, nici trăirile cu care odată încercasem să mă lupt în ficțiune. În mine s-a deschis un nou spațiu și, astfel, m-am surprins îndreptându-mă către viață, către trăire. Brusc, dorința mea a fost să mă aflu în mijlocul acestor lucruri. Balanța se înclinase. Și așa a rămas de atunci, într-o asemenea măsură, încât uneori, când merg pe acest drum, mi se pare că aud plânsul unui copil. Mă opresc și privesc în jur, ascultând atentă, dar nu se aude nimic. Însă apoi pornesc din nou și sunetul reapare, plânsul care se aude din inima pădurii, dincolo de gard, dincolo de heleșteul întunecat, de papură și de stuf. Nu știu dacă acest sunet e real. Nu știu să existe copii în apropiere, e un loc izolat, într-un colț îndepărtat al țării. Știu că toate femeile caută mereu să-și audă copiii, mult peste punctul în care ar fi posibil să-i audă cu adevărat. Peste ani, peste zeci de ani. Pentru aceste femei, pentru mine, timpul se prăbușește în plânsul unui copil. Granițele corpului sunt mereu racordate, în alertă, ca un animal la pândă. Alteori, îmi simt sânii umflându-se și întărindu-se, de parcă s-ar pregăti să alăpteze, deși știu că ar fi imposibil, miraculos. Sau sunt convinsă că simt mirosul dulce

de nou-născut al copilului meu: mi se pare că-l simt pe degete, pe față, ca și cum i-aș săruta gâtul și obrazii după ce l-am hrănit. Când era bebeluș. În cele câteva dăți când mi s-a dat voie. Când am putut. Înainte să fac mastită și să rămân fără lapte, pentru că n-o puteam ține în brațe îndeajuns de des, aproape niciodată. Sunt conștientă că acum, la această vârstă, acel miros nu mai există. Spălat de mâinile conștiincioase ale Adei. Simt că mă ustură ochii și grăbesc pasul, încercând să mă gândesc doar la lucrurile bune ce vor urma. Curând, foarte curând.

Am în minte chipul ei. Fetița slăbuță de opt ani. O parte atât de mare din sentimentul de a fi viu se bazează pe anticipare, fie că ne este permis sau nu, dacă reușim s-o găsim în noi înșine. La început, am încercat să sugrum acest instinct, să-mi trăiesc timpul fără să-l măsoar, fără să-l extind către viitor. E ușor să faci așa când simți că ești într-o stare de grație; timpul se oprește. Se extinde pentru a găzdui magnitudinea iubirii. Așa am simțit foarte des în primii ani de căsnicie. Contrar tuturor așteptărilor, am simțit-o mai puternic ca oricând atunci când mi-am ținut fiica în brațe pentru prima oară; ochii ei cenușii enormi căutându-mi vocea. De-atunci, n-am mai făcut altceva, în adevăratul sens al cuvântului, în afară de a aștepta neîncetat.

Iar acum, dintr-odată parcă, timpul gonește din nou înainte. Mai sunt atâtea zile, mi-am spus iar și iar, mai sunt atâtea ore și-apoi o s-o revăd, așa cum trebuie, cu adevărat, pentru totdeauna, cum se spune. Îmi exersează entuziasmul. Ani în șir am refuzat să-mi dau voie să fac asta, iar acum e singurul lucru care îmi umple mintea, în timp ce-mi imaginez și reimaginez scena. Pentru că se va întâmpla mâine. Chiar se va întâmpla mâine. În câteva ore, mâine va deveni azi. Vor veni amândouă, Ada și fiica mea. Dar și fiica soțului meu, Patrick. Mă vor aștepta afară. Vor sta în iarba

umedă, așteptând să mă zărească. Sunt gata. Îmi derulez în minte sentimentul fericirii, cea pe care cred că o voi găsi acolo, testând-o, simțind plăcere în această anticipare. Uneori vizualizez scena, romanțând-o, ca într-un film: e soare și alergăm una în brațele celeilalte. Știu că nu va fi așa, că se va întâmpla lent și, în mare parte, înăuntru, mă refer la partea administrativă, la formularele pe care va trebui să le semnez și la posibilele întârzieri. S-ar putea să nu semene deloc cu ceea ce mi-am închipuit. Așa că fac diverse repetiții, cu toate variantele de scenariu, și mă pregătesc, încercând să mă înarmez pentru realitatea experienței. Pentru că nu știu. Pentru că e-atât de aproape și sunt emoționată. Măine, după micul-dejun. Am repetat această scenă de atât de multe ori în mintea mea, încât acum, că se apropie momentul, nu-mi vine să cred. Îmi tremură mâinile. Se va întâmpla, va trece și după aceea presupun că voi repeta alte lucruri. Așa cum faci înainte să adormi. Ceva simplu, banal, lipsit de importanță. Abia aștept. Să mă duc prin magazine, să cumpăr lapte, pâine, bomboane. Sunt preferatele ei, îmi spune Ada. Ne trăim viața în avans, cu zilele, cu săptămânile, uneori cu anii. Încercăm să ne găsim locul în valurile neîncetate ale trăirilor; acum îl aștept pe următorul, acum cobor, acum urc, acum gonesc înainte, acum mă uit în urmă. Fiica mea mă va aștepta. Ada o va ține de mână. Sau asta este ceea ce văd, asta este ceea ce-mi imaginez Poate că mă înșel. Mă tem că momentul real va fi diferit de cel imaginat. Mă tem că va fi la fel. Vreau să alerge către mine, așa cum vezi în filme. Mă voi apleca și-o voi lua în brațe; trupul ei cald, trupul greu, pulsând de viață. Obrajii ei mirosind a unt, de la sandviciul din care a mușcat, o mușcătură mare, ținând întregul sandvici aproape de față, cu ambele mâini, pâinea atingându-i chipul, marginile deschizându-se, lăsând pe piele urme de gem și, în timp ce-i simt părul, îi voi

mirosi parfumul dulce. Așa îmi imaginez. Acesta e sentimentul pe care îl aștept. Reîntâlnirea. Într-o zi îmi va spune ce crede despre mine, despre toate acestea, despre această perioadă din viața noastră.

Să n-ai regrete, mi-a spus Ada, încercând să mă consoleze, iar acum e mult mai ușor să mă gândesc la aceste lucruri mici decât să mă confrunt cu marea greșală, prea vastă pentru a fi cuprinsă cu mintea, pentru a fi atinsă, pentru a o analiza din orice unghi, pentru a ști cum să vorbesc despre ea sau ce voi spune într-o zi. Dacă îl voi scoate sau îl voi păstra pe Patrick în opera mea, dacă ne voi acorda statutul privilegiat de ficțiune, eliberându-ne astfel. Pentru că dorința se transmite din generație în generație și evoluează. Dorința poate fi deopotrivă durere sau iubire: necerută sau împărtășită, așa cum apare, așa cum se întâmplă. Încercăm să o consumăm, ceea ce este o formă de expulzare, aproape un test, un soi de provocare pentru a vedea dacă cel care trăiește poate depăși dispariția aceluia lucru moștenit care zăbovește, străin, în noi.

Pe podea, lângă pat, se află bagajele mele. Voi pleca fără fast, fără fanfară. Aici nu facem astfel de lucruri și nici n-am cerut așa ceva. Voi dispărea pur și simplu. Voi ieși. Niciun cadru încetoșat, niciun truism rostit, nicio privire în urmă. O scenă curată. Desprindere. Tăietură chirurgicală. La asta mă gândesc, revăzând scena iar și iar, în timp ce ies pe poartă și mă aplec, cu brațele deschise, iar ea aleargă spre mine. Îi văd chipul. Părul în bătaia vântului. Iarba din jurul nostru. Cerul senin de deasupra. Doar o imagine, apoi următoarea.

Mulțumiri

Acest roman există datorită multor oameni. Îi mulțumesc din suflet agentei mele, Emma Paterson, care a încurajat cartea încă de la început și care părea să știe ce fel de carte va deveni cu mult înainte să știu eu. Mulțumesc că i-ai dat elan și ai ajutat-o să-și găsească o formă. Îți mulțumesc mult, Monica MacSwan, pentru lectura generoasă a primelor ciorne și pentru observațiile neprețuite. Mulțumiri tuturor celor din echipa W&N și în special lui Lettice Franklin pentru entuziasmul extraordinar, pentru încurajare și ochiul vigilent... și pentru că ai citit mai multe versiuni ale acestei cărți decât ar trebui să citească oricine. Le mulțumesc tuturor celor de la Hachette Australia și îndeosebi Vanessei Radnidge pentru înflăcărare, prietenie și susținere de-a lungul atâtor ani. Mulțumesc, Elisabeth Schmitz, pentru intervențiile geniale, și întregii echipe de la Grove Atlantic. Îi mulțumesc lui Linden Lawson pentru redactarea atentă și Lucindei McNeile pentru că s-a ocupat de ultimele etape ale cărții. Să lucrez la acest roman alături de voi a fost o plăcere și o onoare absolute.

Această carte a fost scrisă cu susținerea vitală și generoasă a celor de la Australia Council for the Arts, Yaddo, Whiting Foundation, Asialink, the University of Melbourne și Tenjinyama Arts Studio din Japonia. Sprijinul lor a fost esențial pentru începerea și finalizarea acestei cărți. Mulțumesc, Oxford Centre for Life Writing, de la Wolfson College, unde au prins contur multe dintre primele idei pentru acest roman.

Le mulțumesc lui T.G., G.S., Alice, Molly și John. Mulțumiri speciale copiilor mei, Dashiell și Milla, pentru entuziasmul vostru și pentru că mi-ați sugerat întorsături esențiale în poveste – vă rămân datorare. Și, mai presus de orice, mulțumesc, Boyd. Această carte este pentru tine.

Notes

[←1]

În engleză, termenul pentru garoafă este *carnation*.
(N.t.)

[←2]

În engleză, *charnel*. (N.t.)

[←3]

Colind englezesc. (N.t.)

[←4]

Han tradițional japonez. (N.t.)

[←5]

Trimitere la concursul săptămânal al publicației *New Yorker*: cititorii sunt invitați să găsească cea mai amuzantă replică pentru o caricatură dată. După selectarea celor mai bune trei replici, câștigătoarea este desemnată prin votul publicului. (N.t.)

[←6]

Bucurie, în limba engleză. (N.t.)

[←7]

Personajul principal al filmului *Jeanne Dielman, 23 quai du Commerce, 1080 Bruxelles* (1975), al regizoarei de origine belgiană Chantal Akerman. (N.t.)

[←8]

În engleză, *found*. (N.t.)

[←9]

În engleză, *fond.* (N.t.)

Table of Contents

[1](#)
[2](#)
[3](#)
[4](#)
[5](#)
[6](#)
[7](#)
[8](#)
[9](#)
[←1](#)
[←2](#)
[←3](#)
[←4](#)
[←5](#)
[←6](#)
[←7](#)
[←8](#)
[←9](#)

Table of Contents

1	400
2	401
3	402
4	403
5	404
6	405
7	406
8	407
9	408
$\leftarrow 1$	65
$\leftarrow 2$	65
$\leftarrow 3$	78
$\leftarrow 4$	85
$\leftarrow 5$	168
$\leftarrow 6$	186
$\leftarrow 7$	314
$\leftarrow 8$	385
$\leftarrow 9$	385